

The background of the entire page is a stylized, light blue map of the city of L'Hospitalet de Llobregat. The map shows a dense network of streets, including a prominent grid pattern in the center and more irregular patterns towards the edges. A river, likely the Llobregat, is visible winding through the lower part of the map. The map is rendered in a minimalist, line-art style.

MEMÒRIES DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

La història de les ciutats
s'escriu mitjançant les memòries
de la seva gent

Aigües de Barcelona

MEMÒRIES DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

La història de les ciutats
s'escriu mitjançant les
memòries de la seva gent

www.memoriesdeldistricte.com

Sumari

Pròleg	6
Història de L'Hospitalet de Llobregat	8
Cronologia	24
Memòries de L'Hospitalet de Llobregat	
· Districte I (Centre - Sant Josep - Sanfeliu)	26
· Districte II (Collblanc - La Torrassa)	98
· Districte III (Santa Eulàlia - Granvia Sud)	164
· Districte IV (La Florida - Les Planes)	230
· Districte V (Pubilla Cases - Can Serra)	302
· Districte VI (Bellvitge - El Gornal)	368

Pròleg

L'àrea metropolitana de Barcelona congrega el 43% de la població de Catalunya. Els 36 municipis que en formen part representen el 52% del PIB català i acullen el 46% del total d'empreses instal·lades a casa nostra.

Es tracta d'un dels territoris metropolitans més grans d'Europa (636 km²), que comprèn àmbits agrícoles del delta del Llobregat, zones urbanes del Pla de Barcelona i àrees verdes dels massissos del Garraf, Collserola i la serralada de la Marina. Però no és només una denominació geogràfica; parlem d'una àrea administrativa amb un pes destacat a la Mediterrània i amb competències pròpies en cohesió, equilibri territorial, habitatge, transport i mobilitat, cicle de l'aigua, residus i medi ambient.

De fet, la cohesió social és un dels objectius que van portar a la creació de l'organisme supramunicipal que porta el mateix nom (Àrea Metropolitana de Barcelona –AMB–) i és el principi a través del qual es defineixen en aquests municipis polítiques d'urbanisme, de transport, de medi ambient, d'infraestructures i d'assistència. El seu propòsit és aconseguir un desenvolupament en què els beneficis i els costos de viure en l'entorn metropolità es distribueixin de manera solidària entre els seus habitants, independentment del municipi on visquin.

Aigües de Barcelona, que treballa per a la gestió responsable de l'aigua al territori i en la definició d'estratègies coherents en la planificació de les infraestructures i els usos de l'aigua, edita ara aquesta col·lecció de llibres que duu per títol *Memòries de l'àrea metropolitana de Barcelona*. Els volums recullen testimonis en primera persona de ciutadans i ciutadanes compromesos i compromeses amb cadascun dels 36 municipis de l'AMB. Alguns s'han posat al capdavant d'associacions de veïns i veïnes i de comerciants; d'entitats de caràcter cultural, social o esportiu; de moviments juvenils, reivindicatius, etc. D'altres regenten comerços em-

blemàtics, són persones il·lustres o bé gent que de manera anònima fan comunitat. Tots junts han fet de cronistes de la seva ciutat.

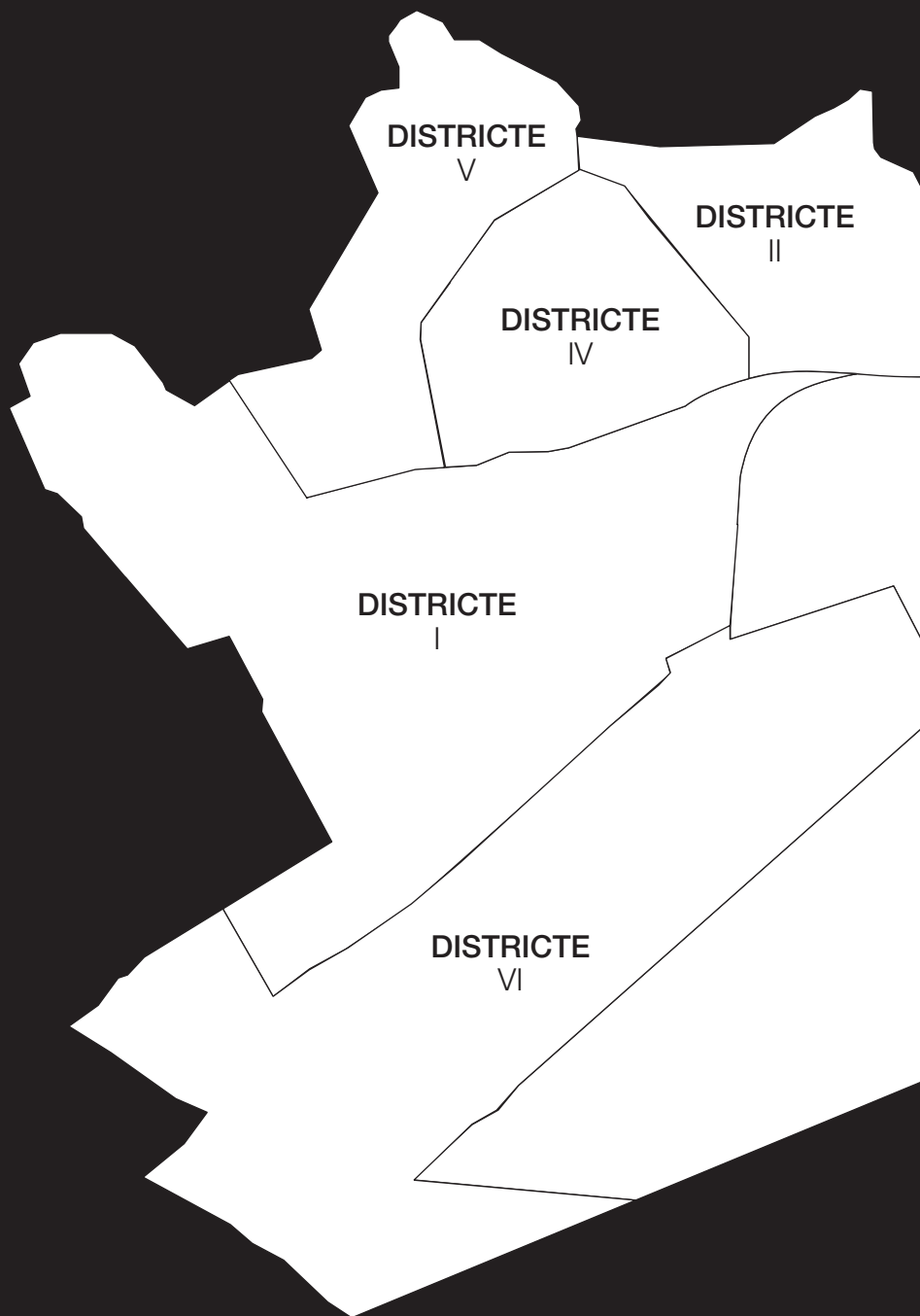
L'exemplar que el lector té a les seves mans està dedicat al municipi de L'Hospitalet de Llobregat, que durant segles va estar completament destinat a activitats agrícoles i avui té la densitat urbana més alta de Catalunya i una de les més altes del món.

A principis del segle XIX, la inauguració del Canal de la Infanta —per portar aigua del Llobregat a la ciutat des de Molins de Rei— va convertir moltes terres de secà en regadiu i va permetre, també, la instal·lació d'indústria ceràmica i tèxtil. Però, si alguna cosa va transformar el municipi, va ser la gran onada migratòria que, a partir de la dècada dels anys seixanta del segle passat, va arribar de la resta d'Espanya per treballar a les fàbriques de L'Hospitalet i que va comportar la creació de nous barris per acollir la nova població, com ara la Florida, Pubilla Cases, Bellvitge o el Gornal.

Empesos per la necessitat d'habitatge, aquests barris van ser fills de les presses. Això va provocar un dèficit de serveis per als nouvinguts. Van ser èpoques de reivindicacions veïnals i solidaritat entre gent arribada d'arreu. Amb el temps, aquests barris han aconseguit revertir aquesta situació i, a més, els ha quedat aquest enriquidor teixit associatiu que caracteritza L'Hospitalet. Després dels anys setanta, moltes d'aquelles indústries van anar tancant i L'Hospitalet ha passat a tenir una economia de serveis. L'empenta transformadora de la ciutat, però, continua, fins al punt que aquesta dècada encara ha vist el naixement d'un nou barri, Granvia Sud.

Ignacio Escudero

Director General d'Aigües de Barcelona

DISTRICTE
V

DISTRICTE
II

DISTRICTE
IV

DISTRICTE
I

DISTRICTE
VI

DISTRICTE
III

DISTRICTE I

CENTRE
SANT JOSEP
SANFELIU

DISTRICTE II

COLLBLANC
LA TORRASSA

DISTRICTE III

SANTA EULÀLIA
GRANVIA SUD

DISTRICTE IV

LA FLORIDA
LES PLANES

DISTRICTE V

PUBILLA CASES
CAN SERRA

DISTRICTE VI

BELLVITGE
EL GORNAL

L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Ermita de Santa Eulàlia de Provençana.

Any: principis del segle XX.

Autor: desconegut.

Fons: Arxiu Municipal de L'Hospitalet.

L'Hospitalet de Llobregat

HISTÒRIA DE L'ÀREA METROPOLITANA

L'Hospitalet de Llobregat és un municipi amb grans illes de població separades per canals d'infraestructures. El tren dibuixa fronteres artificials que incomuniquen alguns dels seus barris. El traçat ferri en arribar a l'altura de la Torrassa es divideix en dues vies: una que continua el seu trajecte cap a Cornellà i una altra que giravolta cap al sud en direcció al Prat. Aquest fet fa que L'Hospitalet quedi dividit en tres grans blocs. Els límits municipals queden marcats per la Ronda de Dalt a ponent, la Gran Via al sud, i el trajecte de la Nacional 340 al nord. En aquest espai quarterat hi

viuen més d'un quart de milió de persones, la densitat urbana més alta de Catalunya i una de les més grans del món, amb 20.753 habitants per quilòmetre quadrat. Com s'ha format aquesta gran ciutat en un espai que durant segles, i fins ben entrat el segle XX, era imminentment agrícola? La resposta es troba a la ciutat del costat, a Barcelona, que ha condicionat l'esdevenidor de L'Hospitalet des de fa segles.

Per començar la nostra història anirem a l'església de Santa Eulàlia de Provençana, i ho farem a peu, des de Barcelona, baixant per la Riera Blanca fins a arribar al carrer de Santa Eulàlia. La Riera Blanca és la frontera entre Barcelona i L'Hospitalet, una frontera que només s'intueix per la diferència de disseny de les plaques de carrer a banda i banda, perquè la trama urbana entre les dues poblacions és contínua. El topònim de Riera Blanca ens remet a la constitució geològica de les terres d'aquest vessant del Pla de Barcelona: Riera Blanca, Collblanc i Pedralbes, terres calcàries, de color blanquinós. Travessem per un túnel la via del tren i anem a parar al barri de Santa Eulàlia. Aquí trobareu una escultura monumental de Josep M. Subirachs que dona la benvinguda a L'Hospitalet, una creu coneguda popularment com "la pinça", la pinça d'estendre roba, per la seva forma.

Fem via i arribem a l'església. La construcció que ens interessa es troba als darreres de l'església de Santa Eulàlia del 1952, una construcció de maó vist d'estil neoromànic, amb una font de Carles Buïgas a la plaça del davant. Fem la volta a aquesta església i centrem-nos en el que hi ha al darrere. Sí! Una església romànica, petita, amb tres naus. Va ser consagrada l'any 1101 pel bisbe de Barcelona. Al timpà, hi podreu llegir una altra data: "Anno Milleesimo duecentesimo primo...", l'any 1201, en què va ser construït el timpà. Estem davant l'edifici més antic de Provençana, perquè el topònim Hospitalet encara no havia aparegut quan la van construir. El topònim Provençana apareix per primer cop a principis del segle X i sembla que té un origen romà. I és que el terme de L'Hospitalet està habitat des de temps immemorials. S'han trobat restes del paleolític i del neolític, i ja més modernes de la cultura ibera. Mireu l'edifici de la rectoria que és a tocar. Quan el van construir, es van descobrir en aquest indret restes romanes que, segurament, són d'una vil·la. Cal remarcar que el carrer que hem seguit és un camí romà que duia de Bàrcino fins a les platges de vora del Llobregat. Al voltant de l'església hi havia la pedra miliar número 4 del camí romà, i és per

aquesta raó que, durant molts anys, aquesta zona de Santa Eulàlia era coneguda com la Vall de Quart.

Tornem al segle XII. L'església de Santa Eulàlia de Provençana donava cobertura a un espai molt gran que anava des de la falda de Collserola fins al Llobregat i al mar. Però no es va consolidar un nucli estable de població al voltant de l'església, i aquest fet seria determinant perquè el pes del primer poblament anés a parar a un altre lloc.

Travessem un altre túnel i anem al centre de la vila, una zona que conserva encara el caràcter de poble de pagès que va tenir durant segles. Aquí, al costat del camí ral, hi havia una edificació, la Torre Blanca, l'hospital de Provençana. Aquest "hospital" feia d'hostal, on s'aturaven els viatgers que seguien la ruta cap a Barcelona. Ja tenim l'origen del topònim: de l'hospital, L'Hospitalet! En aquesta zona va anar creixent un nucli de població que, a principis del segle XV, tenia uns dos-cents cinquanta habitants i que es va anomenar la Pobla de L'Hospitalet. L'any 1449 es va traslladar la parròquia de Santa Eulàlia a aquest nucli, a tocar de l'hospital i dedicada a Santa Eulàlia de Mèrida. Anem a la plaça de l'Ajuntament. Hi trobarem una església feta de maó vist amb una gran torre quadrangular amb un cert aire de minaret. Aquí hi havia l'antiga església del segle XVI que va ser destruïda durant la Guerra Civil i reconstruïda al principi dels anys quaranta. Aquest és el rovell de l'ou de L'Hospitalet. Caminem uns metres pel carrer de Barcelona i arribem al carrer del Xipreret. Veureu una torre, la Talaia, i un edifici renaixentista de tres plantes, de finals del segle XVI, l'Harmonia, o Torre Blanca, perquè en aquest indret sembla que es trobava l'antic hospital. El nom d'evocació llibertària de l'Harmonia li ve d'una societat que es va formar al segle XIX. Ara acull un ateneu popular i s'hi fan exposicions. La torre que dona entrada al carrer del Xipreret no es troba on s'hauria de trobar, que seria el carrer de la Talaia, una mica més enllà. Va ser traslladada pedra a pedra en aquest punt l'any 1972. És de la mateixa època que l'Harmonia i tenia funcions defensives de cara als possibles atacs de pirates. La coincidència dels dos edificis en aquest punt dona al conjunt una empremta historicista.

El carrer del Xipreret és estret i acollidor, i les construccions que hi ha a banda i banda constitueixen un conjunt històric destacable. Hi ha diferents cases amb elements gòtics, moltes dels segles XVI i XVII, d'altres

*Església de Santa Eulàlia de Mèrida.
Any: dècada dels anys 20.
Autor: Salvador Oliveras Masip.
Fons: Arxiu Municipal de L'Hospitalet.*

Carrer del Xipreret.

Any: 1976-1985

Autor: Joan Pol Carnicer

Fons: Arxiu Municipal de L'Hospitalet.

més tardanes, del XVIII. Ah! Hi ha també masies. Durant molts anys les masies han estat el tret característic del poblament del terme.

Anem a Can Sumarro, que està al carrer de la Riera de l'Escorxador, a tocar del carrer del Xipreret. És una masia del segle XVI ara reconvertida en biblioteca. La casa va estar ocupada durant molts anys per la família Prats, que eren en un principi els masovers d'aquesta propietat. La seva activitat agrícola es va mantenir fins ben entrat el segle XX i encara es poden observar restes d'un canal de rec que portava aigua des del Canal de la Infanta. Del Canal de la Infanta, vital per al desenvolupament de la zona, en parlarem més endavant. Tot l'espai que ocupa l'actual terme de L'Hospitalet va estar destinat durant segles a activitats agrícoles. A finals del segle XVI, i principis del XVII, tot Catalunya, i en especial el Baix Llobregat, rep una allau d'immigració occitana, fins al punt que en llocs com L'Hospitalet són majoria enfront dels nadius. Molts dels occitans que arriben fugint de les persecucions religioses i de la misèria treballen de jornalers, però també hi ha menestrals de molts oficis. És en aquesta època en què L'Hospitalet comença a organitzar-se com a entitat pròpia, i la classe dirigent de la vila s'autoimposa contribucions i inicia l'aixecament de cases residencials de prestigi, com algunes de les que hi ha al carrer del Xipreret.

Anem cap al sud a veure Santa Maria de Bellvitge. Enmig dels edificis poligonals que es van aixecar durant el franquisme, hi resta una ermita, Santa Maria de Bellvitge, de la qual hi ha referències des del segle XIV. Durant la Guerra dels Segadors, va ser saquejada pels terços del marquès de Los Vélez. La proximitat de L'Hospitalet a Barcelona l'ha fet patir sovint les sotragades dels conflictes. L'any 1713, durant la Guerra de Successió, es va signar l'anomenat Conveni de L'Hospitalet entre el mariscal Guido Starhemberg, cap de l'exèrcit de Carles d'Àustria a Catalunya, i el marquès de Ceva Grimaldi, representant de les tropes borbòniques. El conveni detallava les circumstàncies en què havien de conduir a evacuar les tropes austríaques i fer efectiva la total ocupació de Catalunya per part de l'exèrcit borbònic. La resistència de la ciutat de Barcelona duraria, però, encara un any més. En acabar la contesa, L'Hospitalet de Llobregat tenia poc més de cinc-cents habitants, però això estava a punt de canviar. Anem a veure la casa pairal de la Pubilla Cases, a la carretera de Collblanc, 225.

Ens trobem davant d'un edifici imponent, de tres plantes, d'estil neoclàssic amb pilastres jòniques i uns jardins que volten tota l'heretat. Josefa Casas i Clavell va comprar aquestes terres, que havien estat propietat dels jesuïtes, arran de la seva expulsió per Carles III. Ara hi ha un centre d'ensenyament. Si seguim el trajecte del tramvia, veurem més heretats d'aquesta època, com Can Rigalt, de l'any 1741. En aquesta zona hi havia conreus de secà, també vinya. A finals del segle XVIII, aprofitant l'abundància de terreny lliure, van començar a instal·lar-se prats d'indianes. La població a finals de segle gairebé arribava als dos mil habitants. La guerra del francès, però, va aturar momentàniament aquest creixement perquè la vila es trobava en zona de conflicte i va patir l'extorsió dels exèrcits ocupants. L'Hospitalet va haver d'acollir soldats italians i francesos, i la ciutadania havia de proveir d'aliments la tropa i aportar farratge per als animals.

L'any 1819, però, una obra canviaria el futur de la població: s'inaugura el Canal de la Infanta, que portava l'aigua del Llobregat des de Molins de Rei i possibilitava que moltes terres de secà es convertissin en regadiu. Anem a Cal Trabal, a la darrera zona agrícola de L'Hospitalet. Arribar-hi no és pas fàcil, es troba a tocar del nus de comunicacions que forma la unió de la Ronda de Dalt amb la Ronda Litoral. La masia és del segle XVII i va ser reformada durant el segle XVIII; de fet, la inscripció del seu rellotge de sol indica l'any 1769. Destaquen, en el seu cos central, unes golfes amb quatre arcades. Les terres que volten el mas estan encara parcialment regades per l'aigua del Canal de la Infanta, i sorprèn que hagin sobreviscut a l'impuls urbanitzador de les darreres dècades. Fruit de les reivindicacions populars i gràcies a un acord municipal de l'any 2015, la zona està protegida i es rehabilitaran les tres masies que hi resten. També es conservarà un tram del Canal de la Infanta a cel obert en l'àrea de la Remunta. A la zona de la Marina, les séquies facilitaven el reg de les terres i l'aparició de nous conreus, principalment de blat de moro.

Però l'aigua del Canal no serviria tan sols per a l'agricultura, va constituir també una oportunitat per a la indústria, sobretot per a la ceràmica. Anem al barri de Sant Josep. A mitjans del segle XIX es van instal·lar les primeres bòbiles en aquesta zona i també indústries ceràmiques, com la fàbrica A. Romeu i Escofet, que feia rajoles i teules, un dels proveïdors de Domènech i Muntaner en la construcció de l'Hospital de Sant

*Can Bialel del Garro i Ermita de Bellvitge.
Any: dècada dels anys 50.
Autor: company fotogràf.
Fons: Arxiu Municipal de L'Hospitalet.*

Pau. De fet, L'Hospitalet va ser el més gran subministrador de material de construcció de la ciutat de Barcelona durant gairebé mig segle. De L'Hospitalet en deien la bòbila de Barcelona! El barri de Sant Josep es va constituir en una mena de barri industrial, on també hi havia destil·leries, molins fariners i, posteriorment, indústria tèxtil, metal·lúrgica i química. Per parlar de la tèxtil, tornarem a Sant Josep més endavant, quan parlem de Tecla Sala.

La ciutat anava creixent i, l'any 1854, va arribar el ferrocarril de la línia Barcelona-Martorell; pels volts de l'any 1860, L'Hospitalet ja tenia més de 3.000 habitants i una forta vida cultural. La societat l'Harmonia tenia un grup de teatre i una coral. En competència, el Casino del Centre també tenia companyia teatral i coral. Cap a l'any 1880 el nucli central de L'Hospitalet es va eixamplar cap a migdia amb nous carrers i, uns anys més tard, es va construir l'Ajuntament. L'any 1882 va arribar la llum dels fanals de gas.

A l'àrea de Santa Eulàlia es van crear fàbriques tèxtils a la segona meitat de segle XIX. Anem a Can Trinxet. El 1905 van aixecar una gran instal·lació industrial que es va fer famosa per la confecció de roba de vellut, per fer l'uniforme dels tramviàries. Encara resta l'antiga fàbrica d'estil modernista. Els veïns i veïnes, agrupats en la Plataforma Can Trinxet Viu, demanen la rehabilitació del patrimoni industrial d'aquesta zona.

A principis del segle XX, la població ja havia sobrepassat els 5.000 habitants i els plans d'urbanisme se succeïen. Anem a la Rambla de Just Oliveras. El senyor Just Oliveras era un propietari agrari de L'Hospitalet i líder de la Lliga Regionalista que va promoure la urbanització d'una de

*Canal de la Infanta davant de Cal Bori.
Any: dècada dels anys 50.
Autor: Salvador Oliveras Masip (atribuït).
Fons: Arxiu Municipal de L'Hospitalet.*

les seves finques, Cal Tres, en el que va suposar el segon eixample de la ciutat. Oliveras, a més, va inaugurar una línia d'autobusos a Barcelona i va arribar a ser alcalde de la ciutat. Va morir assassinat l'any 1938, en un episodi de venjança que encara no ha estat del tot aclarit. La rambla del segon eixample va ser batejada amb el seu nom.

La ciutat creixia també en els altres nuclis municipals. Collblanc, la Torrassa i Santa Eulàlia enllaçaven amb el traçat urbà dels barris de Sants i les Corts de Barcelona. A la Torrassa i a Santa Eulàlia era molt fort el moviment anarquista i sindicalista, que es vinculava amb el barri de Sants de Barcelona, on el moviment obrer també era molt fort. Els anarquistes demanaven serveis de tota mena que faltaven al barri i van arribar a construir ells mateixos el mobiliari de fusta per bastir noves escoles.

L'enllumenat elèctric va arribar l'any 1911 i, l'any 1925, el rei Alfons XIII va concedir a L'Hospitalet el títol de ciutat. Uns anys abans, però, L'Hospitalet perdia una part molt important de la Marina, expropiada per l'Ajuntament de Barcelona per construir un port franc que finalment no arribaria a consolidar-se en l'espai en què avui hi ha la Zona Franca. L'any 1930, la població de L'Hospitalet fregava els 40.000 habitants, la majoria dels quals concentrats a la zona de Collblanc, la Torrassa, Santa Eulàlia i, en menor proporció, a la zona centre.

Anem al Centre Cultural Tecla Sala, un espai molt interessant i atractiu que convé visitar. Tot el recinte està ubicat en l'antiga fàbrica tèxtil de filatura de cotó que la senyora Tecla Sala va posar en marxa l'any 1913 en uns edificis industrials preexistents, tot aprofitant l'energia proporcionada pels salts d'aigua del Canal de la Infanta. Va ser ella qui va dirigir l'empresa quan va morir el seu marit, una fàbrica on treballaven més de mil persones, la majoria dones. Tecla Sala, que era una dona de profundes conviccions religioses, va preocupar-se per les condicions de vida de les treballadores, i al recinte fabril es van instal·lar una infermeria, servei de dutxes, un economat, escola i biblioteca, tota una novetat en el seu temps.

L'arribada de la República va suposar un estímul per a la vida política, social i cultural a L'Hospitalet. El moviment obrer i el republicanisme estaven molt arrelats i, com ja hem dit, l'anarquisme dominava als barris de la Torrassa i Santa Eulàlia. L'any 1933 es va produir un moviment insurreccional

Can Trinxet.

Any: 1965-1975.

Autor: desconegut.

Fons: Arxiu Municipal de L'Hospitalet.

a la Torrassa i es va proclamar el comunisme llibertari, un moviment que es va estendre a altres poblacions, com Cerdanyola, Ripollet i Terrassa, i que va tenir ressò a València i Andalusia. En una paret del carrer de la Riera Blanca va aparèixer una pintada prou significativa: “Aquí termina Cataluña, aquí empieza Murcia”. Van esclatar diverses bombes a la central elèctrica que van deixar sense llum el barri i es van aixecar barricades al costat de la Riera Blanca. Durant uns dies, els focus de l'Exposició Internacional van ser dirigits cap al barri per il·luminar-lo de nit. Va haver-hi enfrontaments armats i van morir dos anarquistes i un funcionari dels burots (persona encarregada de cobrar els drets d'entrada de certs articles), i va haver-hi moltes detencions i registres.

Els obrers de L'Hospitalet també van tenir un paper important aixafant l'aixecament rebel armat del 19 de juliol, quan van col·laborar amb els grups de les Corts i Sants en l'ocupació de la caserna de Pedralbes.

Molts hospitalencs van anar al front d'Aragó amb les milícies anarquistes. Ja hem comentat que les empreses van ser col·lectivitzades i van proveir d'armes i subministres l'exèrcit de la República. L'Hospitalet va patir també els efectes dels bombardeigs aeris durant tota la guerra. El del 25 de juliol de 1937 va ser el més sagnant, ja que va provocar 18 morts i molts ferits entorn del carrer Llobregat. La Junta de Defensa Passiva va posar en marxa la construcció d'una vintena de refugis.

El final de la guerra va provocar penúries de tota mena i una forta repressió, atesa la força que el moviment obrer i el republicanisme tenien a la ciutat. Molts hospitalencs i hospitalenques van ser assassinats, alguns en ràtzies dels soldats franquistes als carrers, d'altres al Camp de la Bota. Molts, però, havien fugit a l'exili.

*Autobús Oliveras.
Any: dècada dels anys 30.
Autor: desconegut.
Fons: Arxiu Municipal de L'Hospitalet.*

La població de L'Hospitalet l'any 1940 era d'unes 50.000 persones, va créixer moderadament durant la dècada dels cinquanta i, llavors, en pocs anys es va duplicar. Al principi de la dècada dels seixanta, la població va arribar als 122.000 habitants. El boom immigratori va transformar completament la fesomia de la ciutat. Els primers grans barris que es van formar per acollir la nova població van ser els de la Florida i Pubilla Cases. La Florida, fins a aquell moment, era un erm on només hi havia garrofers, alguna vinya, bòbiles i algunes cases d'autoconstrucció. L'Obra Sindical del Hogar va construir uns blocs batejats amb el nom del falangista Onésimo Redondo, avui Blocs La Florida, i l'empresa FECSA també va promoure habitatges. Les condicions de vida eren penoses, sense els serveis bàsics. Les associacions de veïns i veïnes van començar una lluita aferrissada per tal de reivindicar els seus drets. L'any 1975, la Florida ja acollia més de 50.000 persones.

Can Serra va començar a ser urbanitzada a la dècada dels anys vint, als terrenys propietat d'Antoni Faus, que té dedicat un carrer en aquesta zona on encara perduren algunes cases d'aquella època, de planta o de planta i pis. Als anys cinquanta es va fer un pla d'urbanització que va afectar tota la zona amb polígons d'habitatges.

A Pubilla Cases, fins als anys seixanta, hi havia terres de conreu, sobretot vinya i cereals, a la zona per on ja hem passat de les propietats de Can Rigalt o Ca n'Oliveres. La construcció d'habitatges va arribar fins als límits del terme d'Esplugues de Llobregat, a la zona de Can Vidalet.

L'altra zona que va aplegar una gran quantitat de població va ser Bellvitge. Entorn de l'ermita, es van començar a construir edificis poligonals, en sèries repetitives, en un projecte que preveia la construcció de 7.000 habitatges a una població de 30.000 habitants. El nou veïnat es va trobar amb molts problemes perquè, tret dels edificis, no hi havia res: ni escoles, ni mercats, ni transports públics, ni carrers asfaltats, ni clavegueres... Per acabar-ho d'adobar, era una zona d'inundacions freqüents. Les lluites veïnals es van centrar a aconseguir tot allò que no es tenia i a evitar que s'hi construís més, per salvaguardar els espais lliures que quedaven entre els edificis. L'Hospital Universitari de Bellvitge es va començar a construir l'any 1970 i, darrerament, ha estat ampliat i remodelat. És un dels centres hospitalaris i de recerca de referència a Catalunya. L'any 1998 es va construir un gran parc, l'única gran zona verda del barri, on hi ha

serveis de tota mena, l'entorn s'ha dignificat molt i existeix un fort orgull de pertinença.

A tocar de Bellvitge hi ha el Gornal. L'any 1963 es va aprovar la urbanització de tota aquesta zona, que era majoritàriament destinada a conreus. Es van dur a terme expropiacions de les cases que ja estaven construïdes i una forta oposició del veïnat.

Durant la dècada dels anys setanta, es va produir el tancament de moltes indústries a L'Hospitalet, sobretot les relacionades amb el tèxtil, com Tecla Sala o Trinxet, de les quals ja hem parlat, o els forns elèctrics de la Farga. A poc a poc, però, s'ha anat recuperant la creació d'indústria química, electrònica o de mobiliari, ubicada majoritàriament a la Carretera del Mig i a la Granvia Sud. Però on destaca econòmicament la ciutat és en els serveis, els nous hotels, les fires i els centres logístics de distribució.

L'Hospitalet bull d'iniciatives culturals i té un teixit associatiu potent i amb molta activitat. Els seus veïns i veïnes, amb orígens molt diversos, formen un col·lectiu orgullós de la seva ciutat i sempre molt actiu a l'hora de reivindicar els vestigis del seu passat i la dignitat del seu present.

Cronologia de L'Hospitalet de Llobregat

Segle
X

Primeres
referències
de
Provençana

Segle
XII

Consagració
de l'església
de Santa
Eulàlia de
Provençana

Segle
XII-XIII

Fundació
de
l'Hospital

1279

Primera
referència
de Santa
Maria de
Bellvitge

1401

Primera
referència de
L'Hospitalet

1449

Església
de Santa
Eulàlia
de
Mèrida

1819

Inauguració
del Canal
de la
Infanta

1854

Arribada
del
ferrocarril
de la línia
Barcelona
Martorell

1882

S'inaugura la il·luminació amb fanals de gas

1911

S'inaugura l'enllumenat elèctric

1913

La fàbrica de Tecla Sala arrenca la seva activitat

1920

Comença la urbanització de Can Serra

1925

Alfons XIII concedeix el títol de ciutat a L'Hospitalet

1952

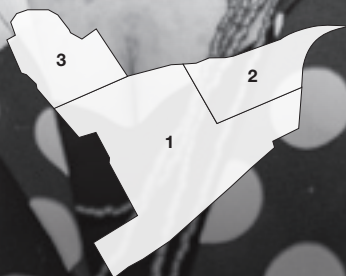
Construcció de la nova església de Santa Eulàlia de Provençana

1963

Inici de la urbanització del Gornal

1970

Primeres feines de construcció de l'Hospital de Bellvitge

DISTRICTE |

- 1/ CENTRE
 - 2/ SANT JOSEP
 - 3/ SANFELIU
-

“El 2014 em van fer pregonera de les Festes de la Primavera de L’Hospitalet de Llobregat. Per a mi va ser tot un honor”

Amparo Moreno Garrigós *Actriu*

Amparo Moreno és una de les veïnes més il·lustres de L’Hospitalet, ciutat que la va veure néixer i on encara viu el seu germà. Com a actriu ha destacat al teatre i al cinema, especialment sota la direcció de Ventura Pons i també de la mà de José Corbacho a la pel·lícula *Tapes* que, tot i tenir un paper petit, li fa una il·lusió especial perquè està ambientada a L’Hospitalet. Però Amparo Moreno també és coneguda per haver actuat durant 4 anys a El Molino: “De petita, quan anàvem a la platja, havíem d’agafar el tramvia a Sants —li dèiem la Jardinera perquè era descobert— i passàvem pel Paral·lel. Jo em quedava bocabadada amb els cartells dels teatres. Qui m’havia de dir que uns anys més tard hi treballaria. És el destí”.

Vostè és nascuda a L’Hospitalet?

Sí, vaig néixer a L’Hospitalet el 1949. El que passa és que, en aquella època, a la ciutat no donaven llet als nadons. Com que jo havia nascut prop de la Riera Blanca, és a dir, tocant a la ciutat de Barcelona —allà sí que en donaven, de llet— i com que el meu padrí vivia al carrer Bassegoda, van fer constar al registre com si hagués nascut a Barcelona i així em van donar llet. Jo de broma sempre dic: “Soc de Barcelona per la llet que m’han donat i de L’Hospitalet per la llet que he mamat!”.

Quins records té de la seva infància al barri?

Vaig créixer a la plaça Pirineus. Recordo que aleshores molts carrers no estaven asfaltats. I de cotxes, n’hi havia molt pocs, per això sempre està-

vem jugant al carrer; de tant en tant passava el carro de l'alfals. I a la porta de l'escola hi havia un senyor que venia regalèssia i, per cridar la nostra atenció i que sabéssim que havia arribat, feia sonar unes tises. Jo anava a escola a l'Acadèmia Cultura i en conservo molt bons records. De fet, fins fa no gaire, encara em veia amb la meua professora. Considero que vaig viure una infantesa feliç en uns temps difícils; el que passa és que aleshores no n'eres conscient, d'això.

Quins records té del barri del Centre de L'Hospitalet?

Ui, ha canviat molt. Allà a la rambla Just Oliveras vaig treure'm el carnet de conduir i vaig fer també el Servei Social per poder obtenir el passaport. I abans de ser actriu també vaig treballar un temps a la ciutat, a l'empresa FEMCA, que es dedicava a fer les bombones de butà.

On va néixer la seva passió per l'actuació?

Un dia vaig anar al Centre Catòlic de Sants a veure una funció i em vaig dir: "Això és el que m'agrada; això és el que vull fer". Dit i fet. Vaig començar allà mateix com a actriu amateur. La meua primera obra va ser *Cena de matrimonis*, d'Alfonso Paso. Feia un petit paper de minyona. Un dia em va veure el director del Teatre Victòria mentre feia *El màgic d'Oz* al Teatre Espanyol i em va contractar per fer revistes. I fins ara.

De petita a L'Hospitalet anava al teatre o al cinema?

Sí, i tant! Anàvem al Centre Catòlic Santiago Apòstol; allà feien cinema tots els diumenges. I prop de casa hi havia el cinema Romero. Resulta que la meua àvia hi treballava; era la senyora dels lavabos. Quan sortia de l'escola, anava directament al cinema i la iaia em tenia preparat el sopar, que era un entrepà. Podia veure totes les pel·lícules. Quan acabava, tornava a casa amb la iaia i allà comptàvem les propines. Quina emoció recordar la meua àvia. També es deia Amparo i era molt divertida. Recordo una anècdota amb ella que, sempre que hi penso, em poso a riure. Quan jo era joveneta i algun pretendent trucava a casa i demanava per mi, era la meua àvia qui agafava el telèfon i deia: "Amb quina Amparo vols parlar? Amb la de 60, amb la de 40 o amb la de 20? Tens per escollir!". A casa hi havia tres Amparos: la iaia, la mare i jo.

Encara conserva la casa on va néixer?

Sí. Ara hi viu el meu germà. Vaig ser molt feliç. Recordo que de petita anàvem a un bar al costat de casa, Cal Siscu, on vaig tastar la meua pri-

mera Coca-Cola; tot un esdeveniment en aquella època. Ja veus quines coses... I per Festa Major, es guarnien els carrers del barri i posaven cançons. També recordo les processons de Setmana Santa, que les vèiem des del balcó de casa. Al barri tothom es coneixia. Li deien “la Múrcia xica”, perquè hi havia molta gent que havia vingut per treballar en la construcció del metro, l’L1, que aleshores s’acabava a Santa Eulàlia. Hi ha, en aquest sentit, una anècdota curiosa; no sé si serà veritat. Es diu que el pa amb tomàquet el van inventar aquests treballadors del metro. Dinaven a l’obra i s’emportaven una fogassa, però el pa quedava molt dur i, per estovar-lo, van decidir sucar-lo amb tomàquet. Mare meva, quina època! Val a dir que la ciutat ha millorat, tant en serveis com en equipaments.

Se sent estimada a la seva ciutat?

Moltíssim. De fet, em van fer pregonera de les Festes de la Primavera de la ciutat el 2014. Per a mi va ser tot un honor. I cada cop que estreno una obra passem per L’Hospitalet sens falta, al Teatre Joventut, que està a la Torrassa, el meu barri. La rebuda que tinc sempre és impressionant. Porto L’Hospitalet al cor.

MEMÒRIES DE
L'HOSPITALET DE LLOBREGAT
DISTRICTE I
Centre | Sant Josep | Sanfeliu

MERCÈ TUBAU AUDI

PRESIDENTA DE LA COORDINADORA SARDANISTA DE L'HOSPITALET

L'Hospitalet de Llobregat és una ciutat amb una forta tradició sardanista. Així és com l'any 1966 va rebre el títol de Ciutat Pubilla de la Sardana. Va ser la segona ciutat a tot Catalunya a rebre aquesta condecoració i tot un orgull per a la Coordinadora Sardanista de L'Hospitalet, la funció principal de la qual és fer de nexe d'unió de totes les entitats sardanistes de la ciutat.

Fa 35 anys que la va fundar Andreu Trias, el seu primer president. A la seva mort, el 1996, el va substituir Albert Segué, que va estar 8 anys a la presidència. Des del 2004, presideix la Coordinadora Sardanista Mercè Tubau amb un objectiu molt clar: engrescar tots els hospitalencs i hospitalenques perquè ballin sardanes. Parlem amb ella sobre l'associació que presideix i sobre la ciutat que tant estima, L'Hospitalet de Llobregat.

Hi ha qui diu que la sardana s'està morint.

No, i ara! Fa molts anys que sento la mateixa cançó. Ja a la dècada dels setanta la gent que ballava sardanes deia el mateix. I mira: 50 anys després aquí seguim.

Sra. Tubau, vostè és filla de L'Hospitalet de Llobregat?

Sí, senyor. Vaig néixer el 1955 al carrer Roselles, a casa dels pares, que encara hi viuen. De fet, jo visc ben a prop, al carrer Josep Maria de Sagarra, sempre al barri del Centre. A la meua família hi ha diferents generacions d'hospitalencs; tant els pares com els avis i els besavis són nascuts aquí.

Quins records d'infantesa té al barri?

Allò sí que era un barri, en el sentit que tots ens coneixíem. A casa teníem eixida, però, tot i així, ens passàvem el dia al carrer: la canalla jugava a fet i amagar i pares i mares s'estaven fora al carrer asseguts en una cadira pre-

Ballada de sardanes a la plaça de l'Ajuntament.

nent la fresca. Recordo que el veí del davant feia jocs de mans; s'apropava a nosaltres, que érem unes criatures, i treia monedes de duro darrere de les trenes que ens havia fet la mare. Ens quedàvem bocabadades. Encara mantinc amistats d'aquella època. De tots els barris de la ciutat, potser el del Centre és l'únic que conserva part d'aquella essència de barri.

I com era l'escola d'aquella època?

Jo anava al Centre Catòlic, que encara existeix. No et pensis que ha canviat gaire, l'escola és la mateixa; el que passa és que abans hi anaven nens i nenes en classes separades. Recordo que a l'hora del pati els nens jugaven a baix i les nenes a dalt. L'escola tenia teatre, i això ens va ajudar molt: hi havíem fet sarsuela, *Matilde*, *Perico y Periquín* —que era una comèdia costumista que es feia a la ràdio— i, fins i tot, hi havíem ballat dansa catalana —*L'Hereu Riera* i el *Ball de Sant Ferriol*— i ens ensenyaven també a cantar.

La seva afició per ballar sardana, d'on li ve?

A mi sempre m'ha agradat la dansa, de ben petita ja ballava a casa. Però et dic una cosa: la sardana va ser de les danses que més em va costar. A

casa la ballaven els pares, les meves germanes i els avis, per descomptat. Jo no volia. Tenia 6 o 7 anys i em rebel·lava. Al final en vaig aprendre, és clar. Recordo que a casa ballàvem tots sardanes al menjador i, quan feien ballades, a la pista del Casino. Amb 14 o 15 anys ja anàvem a ballar sardanes amb les amigues a la Catedral de Barcelona el diumenge al dematí o a la plaça de Sant Jaume quan es feien a la tarda; era el que es podia fer aleshores, i la sardana era una afició barata.

Els seus fills han seguit la tradició?

I tant! A casa tothom balla sardanes. Va haver-hi un període, quan em vaig casar i vaig tenir els fills, que ho vaig deixar una mica de banda. Em vaig reenganxar quan es va crear la Coordinadora Sardanista.

Com va anar?

Jo coneixia el primer president, l'Andreu Trias, d'aquí del poble i de trobar-nos a missa. Em va oferir l'oportunitat de donar-li un cop de mà amb les classes que es feien a les escoles. La Coordinadora té una funció didàctica molt important, la de difondre la sardana a les escoles com a part important de la cultura popular catalana. Així és com vaig començar a fer classes. Val a dir que no només ensenyem a ballar sardanes a les escoles, sinó també a centres cívics i casals de barri. Durant anys vaig estar ajudant l'Andreu en aquesta tasca a les escoles amb altres monitors —de fet, encara continuo fent classes—. Una vegada, una persona de la junta d'aleshores no va poder anar a la ballada de final de curs. Vaig anar-hi jo amb 60 o 70 criatures sense saber comptar i repartir (comptar els compassos i donar les instruccions necessàries als balladors perquè acabin cada tirada pel costat que toca). A mi la sardana sempre m'havia agradat ballar-la i prou. Aleshores l'Andreu em va dir: "No pateixis. Ja em posaré a la rotllana del costat i et donaré les indicacions quan toqui". Però va resultar que a l'altra rotllana hi havia una nena d'uns 12 anys que comptava i repartia tota sola. I li vaig dir a l'Andreu: "Només faltaria; ara vull aprendre a comptar i repartir. Si aquesta nena ho sap fer, jo també". I des d'aleshores va començar una col·laboració més estreta per part meva amb la Coordinadora. Devia ser finals dels anys vuitanta.

Quina rebuda tenien les seves classes a les escoles?

Molt bona. Abans les sardanes s'ensenyaven com a activitat extraescolar i havíem fet classes a moltes escoles de tots els barris de L'Hospitalet. A mi m'encanta ensenyar a ballar; és una feina totalment vocacional i voluntà-

ria, em serveix d'esbarjo. Donàvem classes a nens i nenes des dels 6 fins als 14 anys, que corresponia al que abans era l'EGB. De vegades, teníem grups de fins a 60 i 70 criatures; era una bogeria. Anàvem al Busquets, al Joanot, a l'Ausiàs March, a tot arreu. Recordo que aquells anys van ser molt feliços: sí que tenia la responsabilitat d'ensenyar bé, però no tenia la responsabilitat d'organitzar res... Fins i tot una vegada vam haver de fabricar nosaltres mateixos les medalles que donàvem com a premi a final de curs perquè no teníem diners per comprar-ne. Les vam fer amb trossos de tronc i un segell de l'entitat marcat. Ara tot ha canviat molt: les classes es fan en hores lectives (en l'assignatura de Música o de Gimnàstica), només es fan als nens de 3r i 4t de Primària, els grups són més reduïts...

Als nens i nenes d'avui dia els agrada ballar sardanes?

Podríem dir que avui dia els alumnes que tinc no venen a les classes per afició, sinó perquè toca; i costa, costa molt engrescar-los. El món de l'ensenyament en general ha fet un gir de 360° en els darrers deu anys: criatures de totes les nacionalitats que et puguis imaginar, que parlen mil llengües diferents, que comencen les classes a meitat de curs... És tot un repte, i la nostra feina és adaptar-nos i evolucionar. Fixa't que ara aprenen a ballar sardanes seguint un mètode més didàctic, amb cançons actuals de la Coblà Contemporània: el *Despacito* en versió sardana o la *Shardakira* (composta a partir de diferents temes de Shakira). Hi ha una anècdota, i és que l'any que el Barça va guanyar-ho tot vam decidir ballar la sardana del Barça, però, és clar, no tots els alumnes són del Barça. El dia de final de curs en què s'havia de ballar més d'un es va posar malalt a última hora! A mi ja m'està bé aquesta manera d'aprendre a ballar sardanes, perquè jo tinc un estil més lliure. Soc de les que pensa que la sardana s'ha de sentir: depèn de la sardana, em pot fer saltar d'alegria o fer-me plorar d'emoció.

RAFAEL AMORÓS

"Hi ha persones que ballen tibades, serioses, que sembla que tinguin ràbia. Per això a mi m'agrada quan es fan saltets, el rellotge o fins i tot quan volta algun porró. Així la sardana no és ensopida i et fas un tip de riure".

TERESA CASADO

"Fa poc que em vaig animar a tornar a ballar. Per a mi és una cosa tan nostra com els castellers, que ara estan tan de moda. Sincerament, em fa patir que es mori, encara que per sort hi ha molta gent jove als concursos".

ANNA MARIA FONTANALS

"Era ben petita i ja sabia ballar sardanes. Anàvem amb les amigues al carrer Vallespir o a la plaça Reial. Ara fa anys que no hi puc participar, però m'agrada veure-les i escoltar-les. M'emoció perquè les porto dins".

CARMINA FERRER

"Per a mi, la sardana és una emoció: fa poble, ens cohesionava, crea amistats, companyonia i enforteix el sentiment de pàtria. Però, a banda de tot això, a mi m'agrada veure-les perquè les trobo molt boniques".

JOSEFINA CASTELLÓ

"El que més m'agrada és la companyonia, he fet moltes amistats gràcies a la sardana. També és una manera d'evadir-se. Les famílies que venim tenim tants anys que les hem passat de tots colors i ballar ens dona vida".

RAMON PETIT

"Ballo sardanes des dels dos anys. No està bé que els nens no en sàpiguin i treballem perquè n'aprenguin. Hem aconseguit que els facin classes de sardana en hores lectives de música i educació física".

JAUME GUBERT

"La cultura popular s'ha de conservar. Hi ha gent que diu que la sardana morirà, perquè no ve gent jove. Però s'equivoquen, els grans també som capaços de conservar-la, de mantenir-la viva. Venir a plaça diumenge ho demostra".

MIQUEL SIMÓ

"Vaig començar molt jovenet, al meu poble. Venia un senyor amb bicicleta des de Lleida expressament per ensenyar-nos-hi. No és veritat que sigui difícil, em jugo un dinar que se'n pot aprendre en 10 minuts. Tot és posar-hi il·lusió".

JOSEP MARIA SOLIAS I ARÍS

DIRECTOR DEL MUSEU DE L'HOSPITALET

Josep Maria Solias és doctor en Història Antiga i Arqueologia per la Universitat de Barcelona i Màster en Gestió Pública Avançada. Ha estat cap de Patrimoni Cultural de l'Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat durant més de deu anys i actualment és director del Museu de L'Hospitalet. S'ha especialitzat en la recuperació de la gastronomia històrica a partir de la recerca arqueològica, com posa de manifest el llibre *La cuina romana per descobrir i practicar*, del qual és coautor, i en la història de la seva ciutat, a través del llibre *L'Hospitalet de Llobregat desaparegut*. Parlem amb ell sobre les seves funcions com a director del museu i sobre la ciutat que l'ha vist néixer.

Quina és la seva vinculació amb L'Hospitalet de Llobregat?

Soc fill de L'Hospitalet. Vaig néixer al barri de la Florida i he viscut als barris de Collblanc i de Santa Eulàlia i fa molts anys que treballo al Museu de L'Hospitalet. Per tant, podríem dir que la major part de la meva vida ha estat vinculada a aquesta ciutat.

Quina ha estat la seva trajectòria professional?

Després de doctorar-me en Història Antiga i Arqueologia per la Universitat de Barcelona, vaig obtenir la beca de personal investigador a la mateixa universitat. Posteriorment, he treballat per al Ministeri de Cultura i per a la Generalitat abans de guanyar les oposicions per a una plaça al museu. Abans, però, mentre em formava també vaig treballar en una companyia d'assegurances per poder-me pagar els estudis.

Quan es va adonar que la història antiga i l'arqueologia eren la seva passió?

Va ser una mica per casualitat. Vaig anar una vegada a un camp de treball d'arqueologia perquè no podia marxar fora de vacances i em vaig adonar que m'agradava. A partir d'aquí, vaig començar a col·laborar primer en

Museu de L'Hospitalet a la seu de Casa Espanya.

excavacions i després a dirigir-les i també a fer els estudis corresponents: llicenciatura, doctorat...

I quan va arribar al Museu de L'Hospitalet, feia molt que l'havien inaugurat?

Uns quants anys. El museu es va fundar l'any 1969, tot i que es va inaugurar oficialment el 1972. Va ser una forma de preservar una identitat hospitalenca en un moment d'una molt forta transformació social. L'Hospitalet, històricament, havia estat una societat de base agrícola. Des de mitjans del segle XIX ja hi havia indústria, però va ser al segle XX, amb les dues grans onades migratòries, que la ciutat es va anar transformant en funció de la seva proximitat a Barcelona. En l'època en què es va crear el museu, a finals dels seixanta, aquest Hospitalet preindustrial i agrícola ja no existia i l'Ajuntament va fer els primers passos per fundar un museu que pogués aplegar les restes d'aquesta societat tradicional. Al mateix temps hi ha un fet que cal remarcar: durant la Guerra Civil es van salvar uns retaules d'un innegable valor artístic en l'àmbit català, i el museu era la manera de donar-los un lloc on conservar-los en condicions.

Com et deia, jo vaig arribar-hi més tard, l'any 1986. Em vaig presentar a unes oposicions per a la plaça de director del museu i les vaig guanyar. En aquells moments, jo era becari d'investigació a la universitat i estava bé, però no podia deixar córrer l'oportunitat de treballar a la meua ciutat en allò que m'agradava.

I des de l'any 1986, com s'ha transformat L'Hospitalet?

Des d'aleshores, la ciutat ha patit una gran transformació. Amb l'arribada de la democràcia, L'Hospitalet és una ciutat més de les que formen part del cinturó urbà i industrial de Barcelona que no té cap tipus de serveis, i això que L'Hospitalet és una de les ciutats més densament poblades d'Europa. El que hem pogut veure en tots aquests anys és un intent d'anar suplint aquests dèficits.

Ens pot parlar del lloc on es troba ubicat el Museu de L'Hospitalet?

El Museu de L'Hospitalet té tres seus, i totes tres es troben al voltant del carrer del Xipreret, que és un dels carrers amb més encant de la ciutat, al mateix centre històric. El primer d'aquests edificis és Casa Espanya, que era l'edifici inicial del museu, una masia del segle XVI construïda per la família Llunell que més tard va ser propietat de la família Espanya, d'aquí el nom. Després tenim l'Harmonia, que rep el nom d'una societat coral que s'hi va instal·lar al segle XIX; i, per últim, Can Riera, una antiga masia del segle XVII. Cada ubicació té una funció particular. A Casa Espanya tenim l'exposició permanent d'història de la ciutat: "L'Hospitalet: un indret, una història". És una exposició en construcció, no està acabada; volem que expliqui la història de la ciutat des dels orígens fins a l'actualitat. El que passa és que hem començat pel final, pel segle XX, perquè és la part que més interès desperta. La meua il·lusió es veure-la acabada abans no em jubili d'aquí a uns anys. Al mateix emplaçament tenim també una exposició de memòria democràtica de la ciutat.

A l'Harmonia tenim l'exposició dels retaules del Renaixement i del Barroc provinents de l'antiga església de Santa Eulàlia de Mèrida i també sales d'exposicions temporals i sales per celebrar actes. De les tres seus, aquesta és la més antiga. Ja era una torre coneguda a l'època medieval amb el nom de Torre Blanca, als terrenys de la qual es va instal·lar un hospital de camí, que era tan petit, tan petit, que tothom li deia "L'Hospitalet"; d'aquí el nom de la ciutat. Finalment, a Can Riera tenim, per una banda, les oficines del museu i, per l'altra, una sala de conferències i una altra de

serveis pedagògics. A les escoles, els oferim més de 20 tallers diferents per entendre tant la història de L'Hospitalet com la història en general de Catalunya. Et puc dir que aquesta oferta de serveis pedagògics té una gran demanda. De fet, el museu té èxit entre els hospitalencs: les últimes dades de què disposem, que són de l'any 2017, donen una xifra de 38.000 visitants, que no està gens malament.

Quines activitats organitzen al llarg de l'any?

A part de l'exposició permanent, de les exposicions temporals, de les conferències i dels tallers que organitzem, també preparem visites guiades per la part històrica de la ciutat i coordinem visites a l'Ajuntament —sobretot per als alumnes de Primària— perquè entenguin què és i com funciona un Ajuntament, i altres rutes pel casc antic perquè vegin quines són les restes que han quedat del passat. Després tenim la Nit dels Museus, que és el moment de l'any en què més ens bolquem en la ciutat; treballem amb la llum: als tres edificis i pròpiament al carrer, fem activitats per atreure la gent, com ara concerts o una nevada amb llum fosca i confeti al carrer del Xipreret.

Quin és el perfil d'usuari d'aquest museu?

En aquest museu el que evidentment no tenim són turistes, que al final és la base que engreixa les estadístiques del nombre de visitants. Principalment tenim estudiants, tant de Primària com de Secundària. Després hi ha els visitants habituals del museu i també persones i empreses que ens demanen activitats o que lloguen les nostres sales per fer-ne. El nostre objectiu és aconseguir que cada any s'apropin més hospitalencs i hospitalenques a les nostres instal·lacions per descobrir el passat de la seva ciutat.

Per acabar, ens pot explicar quin és el fons patrimonial del museu?

D'una banda, tenim la col·lecció de retaules, que és un dels principals actius patrimonials del museu. N'hi ha un altre que és la col·lecció del fons d'art contemporani de la ciutat. Cal destacar les obres de Rafael Barredas, un pintor relacionat amb Lorca i Dalí molt vinculat a L'Hospitalet, ja que hi va viure uns anys. El fons d'art contemporani consta de més de 2.000 obres en total. I en tercer lloc, tenim les col·leccions de vida quotidiana o d'etnografia urbana, amb elements que mostren com era aquesta societat pagesa de L'Hospitalet. Aquests són, doncs, els tres eixos principals pel que fa al fons patrimonial del museu.

JOSEP-ORIOL VACA

"En una ciutat com aquesta, que té barris molt disseminats amb moltíssima població, sovint s'ignora que hi ha aquesta zona on és el museu, al mig de la ciutat, en un carrer que podem dir que és medieval i uns edificis espectaculars".

JAUME PIERA

"Des que és obert el museu que vinc a xerrades i exposicions, i més ara, que ha crescut l'oferta cultural gràcies al fet que té més edificis. És el lloc on queda plasmada la mica d'història que ens queda de L'Hospitalet".

EUGENIA DELGADO

"Com a companyia de teatre, hem fet dinamització d'exposicions i de projectes al museu. Així se'n reforça el missatge, a més d'acostar-hi un públic diferent i aportar el component d'innovació, originalitat i diferència".

PAQUITA GRAU

"Soc veïna i jubilada. Com que no tinc feina, me la busco. A mi em diuen 'Paquita, que farem això' i m'hi apunto, també amb el museu. Per a mi són com uns veïns més. De fet, jo de petita anava al col·legi que hi havia al costat".

JACINT AICART

"Com que som al costat de Barcelona, és més complicat fer visible la nostra oferta museística. En realitat, jo era veí del barri i no coneixia el museu. També és veritat que en els últims anys ha crescut molt i ha guanyat en dinamisme".

MARTA PIERA

"Els museus locals són importants, sobretot per explicar la història de cada lloc de manera pública i visible. Si no fos així, no en sabríem res. També són fonamentals per totes les activitats que hi van lligades, tant rutes per la ciutat com exposicions".

MARIA TERESA MORENO

"Molt sovint et diuen 'Ah! Però el museu no el coneix ningú'. Potser és veritat, però reuneix el valor de la ciutat, la seva essència i la seva memòria. És arran de visitar-lo que la gent s'adona de la importància de la ciutat on viu".

MIREIA DOMÈNECH

"Quan hi ha una exposició, treballem amb el museu i el comissari per mirar quina és la millor manera d'explicar i plasmar el contingut. És molt important comunicar bé, i aquí és on entra el disseny gràfic".

BEGONYA GASCH YAGÜE

DIRECTORA GENERAL DE LA FUNDACIÓ EL LLINDAR

L'antic edifici de Correus i Telègrafs de L'Hospitalet de Llobregat, situat a la plaça del Repartidor, és de propietat municipal i està declarat bé cultural d'interès local. És obra de l'arquitecte hospitalenc Ramon Puig i Gairalt i és d'inspiració art déco. Es va inaugurar l'any 1927 i va funcionar com a seu central de Correus del municipi fins al 2011. L'Ajuntament va recuperar l'edifici el 2017 i l'ha cedit a la Fundació El Llindar per al seu projecte d'escola restaurant. Parlem amb la directora general d'aquesta fundació sobre la feina que fan amb joves i adolescents exclosos del sistema educatiu tradicional i sobre el seu model d'orientació i acompanyament subjectiu.

Quan es va crear la Fundació El Llindar?

Vaig començar a treballar-hi el 2003 i, el 2005, vam constituir la fundació. Actualment tenim quatre seus —tres a Cornellà i una a L'Hospitalet—. A L'Hospitalet fa un parell d'anys que hi som, en un edifici històric de la ciutat: El Repartidor, a la plaça del mateix nom. Aquí és on tenim l'Escola Restaurant El Llindar-Tragaluz. Fa dos anys que hi som físicament, però ja en feia més de quatre que estàvem preparant el projecte, buscant el finançament necessari... Val a dir que amb L'Hospitalet treballem des del començament, ja que sempre hem tingut alumnes d'aquesta ciutat a la fundació.

Què es fa exactament a El Repartidor?

En aquesta seu oferim un recorregut que alterna formació i treball en l'àmbit de la restauració. Després els joves es poden especialitzar en cuina o en sala, en servei al públic. Actualment, tenim 65 alumnes en aquest centre, amb torns de matí i de tarda. Per a nosaltres, un dels elements més importants d'El Llindar és l'alternança entre formació i treball. Això té a veure amb l'aprenentatge "fent coses", i una de les famílies professionals

és la de la restauració, que és la que es fa a L'Hospitalet. Després tenim la d'imatge personal, la d'automoció i el taller de manteniment d'edificis i el GarageLab. Creiem que és una bona manera d'aprendre un ofici i posar-lo en pràctica. A El Repartidor tenim servei de bar i restaurant obert al públic. Aquest projecte ha estat possible gràcies a les aliances que hem establert, entre d'altres, amb l'Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat, que ens ha cedit l'espai, i amb el grup Tragaluz, que hi participa com a soci principal de coneixement, és a dir, ens assessora —atesa la seva experiència en el sector— sobre quins coneixements específics han d'adquirir els joves que després tindran demanda al mercat laboral. És una feina conjunta que està donant resultats molt bons.

Quina edat tenen els alumnes que arriben a El Llindar?

La Fundació El Llindar treballa amb nois i noies d'entre 13 i 25 anys. En el cas d'El Repartidor, però, els alumnes tenen a partir de 16 anys, perquè correspon a un segon tram de la nostra formació. A la fundació, oferim una formació que rep el nom d'IPAC (itineraris personals d'aprenentatge competencial), que seria l'equivalent a l'ESO ordinària; després tenim un segon tram, en què els alumnes poden escollir quina família professional volen seguir. En el cas de la seu de L'Hospitalet, els alumnes fan una formació en restauració i poden especialitzar-se en sala o cuina.

Vostè és la fundadora d'El Llindar. Com neix aquesta idea?

Com sorgeixen gairebé totes les coses importants: de manera fortuïta. Soc psicopedagoga de formació i dirigia un centre a L'Hospitalet. Quan el vaig deixar, em van oferir la possibilitat de dirigir un projecte petit amb 8 joves i em va semblar una feina molt interessant el fet de poder treballar amb ells i fer recerca sobre què estava passant al sistema educatiu, que centrifugava alguns adolescents, que acabaven abandonant els estudis. M'interessava explorar com construir un tipus d'escola diferent. A partir d'aquí va anar sorgint el que nosaltres diem "escola de noves oportunitats", on treballen 54 professionals. La idea que hi ha al darrere és oferir una alternativa a aquest sistema educatiu que tenim tan protocol·laritzat i que no funciona per a tothom. Els nois i noies que arriben a la fundació tenen uns interessos i unes necessitats diferents. En aquests moments, la xifra que tenim de fracàs escolar és d'un 17,9%; és una xifra molt elevada, i això només tenint en compte l'educació obligatòria de Secundària. L'escola tradicional és una institució del segle XIX que, des del meu punt de vista, s'ha quedat enrere en molts aspectes i que té una part burocràtica

Antic edifici de Correus i Telègrafs on es troba la Fundació El Llindar.

que pesa molt. Crec que era Montessori qui deia que l'educació significa “agitar la vida”, i això és el que mirem de fer nosaltres des d'El Llindar. Els alumnes que tenim necessiten estar en grups reduïts, en espais més familiars, de més proximitat.

Abans parlava d'escola de noves oportunitats. En què consisteix?

El concepte va sorgir a mitjans dels anys noranta de la mà d'Édith Cresson, que era comissària europea i que ja parlava de la segona oportunitat a les escoles. Anys després, va sorgir la primera Escola de Segona Oportunitat, amb aquest títol, a Marsella. Quan nosaltres vam néixer com a fundació, es creava a França la xarxa d'escoles de segona oportunitat. Aquesta proposta educativa es basa en l'acompanyament subjectiu de l'alumnat i

la individualització. A nosaltres en aquells moments ens encaixava aquest concepte amb el projecte que estàvem posant en marxa i el vam adoptar. A Espanya nosaltres, juntament amb 5 escoles més, també vam crear aquesta xarxa. Ara ja en som 28.

Com es finança la fundació?

Aquesta és també una part important de la nostra feina. Hem de buscar finançament per sostenir tota aquesta estructura, tant públic com privat. Insistim molt en l'administració perquè, al capdavant, és la seva responsabilitat. Per donar el servei que nosaltres oferim, és a dir, una escola amb uns itineraris, un acompanyament i una formació qualificada i certificada, la millor manera no són ni les subvencions ni els concursos públics. S'haurien de trobar altres maneres de col·laboració conjunta per abordar de forma sostinguda el problema de l'abandonament escolar.

Què és el primer que es fa des de la fundació cap als joves que hi arriben?

El primer és escoltar-los. Pensa que provenen de situacions familiars molt complicades i, en alguns casos, també de l'entorn i d'un àmbit educatiu que no ha sabut com tractar-los. La seva relació amb el saber i el món acadèmic és molt difícil. Però això no és el més greu; el més greu és aquesta sensació amb la qual venen de no tenir interès, d'estar despenjats de la vida, de ser rebutjats i expulsats, de no ser ningú i no tenir un lloc al món. Jo sempre dic que els nois i noies que arriben a la fundació tenen l'energia posada en el fet de sobreviure i no en el d'aprendre. Per això, entre els elements rellevants del nostre projecte hi ha, d'una banda, l'alternança entre formació i treball i, de l'altra, l'acompanyament subjectiu. Ens fem càrrec del patiment que aquests nanos porten i mirem d'ajudar-los perquè es facin responsables i puguin fer front a la seva vida. Recordo especialment un dels primers nois amb els quals em vaig trobar, el Joaquín. Mai oblidaré el primer que em va dir: "Conmigo no vas a poder". I en certa mesura tenia raó: ell estava disposat a no ser alumne i, per tant, l'única cosa que podia fer era agafar-me a aquest "conmigo" i acompanyar-lo, tot respectant el seu ritme i el seu temps. I des d'aleshores la Fundació El Llindar ha evolucionat i s'ha anat construint, però sempre tenint en el centre els nostres alumnes i la seva singularitat.

YASSINE BOUZADI

"Aquest és el meu segon any. Vaig començar fent diferents tallers i el que m'agradava més era el de cuina. Ara, però, prefereixo fer de cambrer, perquè és menys estressant. Cal ser simpàtic i fer les coses bé".

ANDREA FERNÁNDEZ

"La meva mare sempre ha treballat en restauració i m'ho ha contagiats, encara que prefereixo la cuina. Cada dia vinc aquí amb ganes, no vull quedar-me a casa, perquè sempre aprenem coses noves i podem posar-les en pràctica".

MÍRIAM FLOTATS

"Com a educadors, poder donar una atenció més individualitzada i flexible als alumnes ens permet establir un vincle diferent amb ells. Mantenim una relació més pròxima, també incidim més en el seu aprenentatge".

ARMEL DESIRE MAKON

"Sobretot m'agrada la cuina, sempre m'ha agradat i a casa acostumo a preparar els àpats. Al restaurant aprens molt perquè els professors saben el que fan, et donen suport perquè tiris endavant i amb els companys fem pinya".

LORIMEL EVANGELISTA

"Per a mi estar aquí és una passió. Vaig fer un curs de cambrera i gaudeixo atenent els clients. És una feina dura, però quan vinc no m'avorreixo. També m'agrada la cuina i tot el que està relacionat amb l'hostaleria".

ANDREA VILLARROEL

"Tenir la possibilitat d'estudiar i aprendre aquí és molt positiu. T'ensenyen alhora que treballes: aquesta és la millor manera d'agafar experiència i que en el futur et contractin en altres restaurants, tant si ets cuiner com cambrer".

MÒNIKA ARANGUREN

"Soc màitre i m'encanta ensenyar l'ofici. Els nois i noies que tenim no només es preparen per a un sector on hi ha una gran demanda, també s'apoderen. Acostumen a arribar amb una sensació de fracàs brutal i aquí se senten cuidats".

MÒNIKA JIMÉNEZ

"Nosaltres els obrim la porta de l'ofici, però no surten completament formats. A més, estar a sala o a cuina els dona la motivació per enfrontar-se a la part teòrica, que no els agrada tant, però que necessiten si volen seguir estudiant després".

JACINTO CAMBA VIZAN

PROPIETARI DE LA LLIBRERIA PERUTXO

La Rambla Just Oliveras és una artèria que recorre el barri del centre de L'Hospitalet de Llobregat. És un dels eixos comercials i zona d'oci més importants de la ciutat, amb terrasses, cinemes i un auditori. Aquesta rambla es va projectar a principis del segle XX per connectar la carretera amb l'estació del ferrocarril. Precisament a tocar d'aquesta estació de Rodalies i de la parada de metro, a la part alta de la Rambla Just Oliveras, trobem la Llibreria Perutxo. Parlem amb Jacinto Camba, un dels socis i propietaris de la llibreria, dels inicis del negoci i de com ha sobreviscut al llarg d'aquests anys.

Vostè és nascut a L'Hospitalet?

No, vaig néixer a Zamora, però vaig venir a viure aquí amb 4 anys, al barri de la Florida, un dels més pobres de la ciutat. Ara no visc a la ciutat, però sempre hi he estat vinculat a través de diferents moviments associatius. A L'Hospitalet m'he criat i he crescut professionalment. Vaig viure a la Florida fins als 28 anys, però vaig seguir visitant el barri molts anys més perquè la meva mare hi vivia.

Quins records té d'infantesa?

Quan jo vaig anar a viure a la Florida era un barri en construcció, però es va poblar ràpidament amb gent nouvinguda d'altres parts d'Espanya. Amb els anys, i gràcies al moviment veïnal, el barri va millorar considerablement, sobretot pel que fa a serveis i equipaments municipals. A partir de la dècada dels anys 2000, però, va arribar una segona onada migratòria que va transformar de nou el barri. La gent de la meva edat, amb qui jo em vaig criar, va marxar fa temps a altres zones de L'Hospitalet i sobretot a altres municipis a mesura que anava millorant el seu nivell econòmic. La gent gran, com el cas de la meva mare, sí que es va quedar al barri. I de quan era petit, només tinc records feliços.

Què li va portar a obrir una llibreria?

Jo treballava en una agència de transports i no m'agradava gens. La meua passió sempre havia estat llegir i els llibres. El soci que va començar amb mi sí que tenia una idea de muntar una llibreria i em va convèncer. Estem parlant de l'any 1992 i tothom ens ho desaconsellava. Era un negoci arriscat. Cal assenyalar que després dels Jocs Olímpics va venir una crisi molt dura, però nosaltres no ens ho vam pensar dues vegades i ens hi vam llançar. Vam obrir la Llibreria Perutxo al carrer Roselles, també al centre de la ciutat. Nosaltres buscàvem un nom significatiu de L'Hospitalet, però no el trobàvem. Consultant l'Arxiu Històric vam descobrir que el primer carrer que s'obria des del centre cap a la Marina era el carrer Roselles, i aquest carrer es va urbanitzar després d'enderrocar una masia que es deia Can Perutxo. De fet, al principi li van posar aquest nom al carrer, però va durar poc. Nosaltres vam voler rescatar-lo i així és com li vam posar el nom a la llibreria. Com et deia, els inicis van ser durs; ningú et donava crèdit, havies de comprar els llibres al comptat, amb el risc que suposava si no els venies. Per això en aquella època teníem un fons reduït. Des del començament, però, vam intentar diferenciar-nos de la competència amb una petita sala d'exposicions i especialitzar-nos en còmics nacionals, perquè hi havia pocs llocs que n'oferissin. Durant un temps va funcionar molt bé. A Roselles vam estar-hi tres o quatre anys i després ens vam traslladar al carrer Josep Maria de Sagarra, on hem estat oberts fins fa uns cinc anys, quan vam haver de tancar per culpa de la crisi. Paral·lelament, vam obrir aquesta llibreria a la rambla.

I com va anar la segona etapa?

Podríem dir que va ser l'època daurada, a mitjans dels noranta. Aquell segon local era molt més gran i ens permetia programar més activitats, com ara la Fira Infantil i Juvenil de L'Hospitalet, de la qual es van fer cinc edicions i que vam organitzar conjuntament amb l'Ajuntament. Era una manera d'atreure aquest públic i d'aconseguir nous lectors. Aquest local de la Rambla Just Oliveras el vam obrir un parell d'anys més tard que el de Roselles i va obeir a una ubicació immillorable: som a la rambla i al costat de la parada de metro i de tren. El problema, però, és que, malgrat que hi ha molta gent, la majoria és gent de pas. Així que tirar endavant la llibreria ens ha costat molts esforços. Et puc dir que aquest ofici de llibreter, almenys en el meu cas, és totalment vocacional.

Quin és l'acte principal que preparen al llarg de l'any?

Sant Jordi, sens dubte. Muntem una parada a la mateixa rambla. Sense

Façana de la llibreria Perutxo.

aquesta diada, moltes llibreries petites com la nostra no sobreviurien. L'altra jornada important de l'any és el Nadal, però molt per darrere de Sant Jordi pel que fa a vendes.

Què diferencia la Llibreria Perutxo de la resta?

Jo sempre dic que nosaltres som una llibreria no una botiga de llibres, com passa amb les grans cadenes. I que consti que no és cap crítica; elles segueixen un altre model. Al capdavant, del que es tracta és de fomentar la lectura. Pel que fa a la Perutxo, ens caracteritza un tracte personalitzat, tenim cura del client i l'aconsellem. Estem al seu costat.

Des que va obrir el negoci, com ha canviat el món del llibre?

Una barbaritat. Recordo que quan vam començar no hi havia ni ordinadors; funcionàvem amb fitxes i amb la memòria. I esperàvem cada setmana que vingués el repartidor amb el paquet de llibres, els agafàvem, ens els miràvem... pràcticament ens els llegíem. Això ara no és possible. Hi ha una quantitat tan gran de novetats contínuament que no hi ha temps

d'assimilar-les. No donem l'abast; i els lectors tampoc. I l'oferta ha crescut molt, i no per a bé. La meua opinió és que, igual que vam viure la bombolla immobiliària, ara estem davant d'una altra bombolla, l'editorial, que encara no s'ha desinflat. Les novetats amb prou feines duren poques setmanes a l'aparador, perquè n'entren d'altres. I després està la irrupció de les noves tecnologies i de gegants com Amazon; aquests nous actors són molt recents i encara no som conscients de com canviaran la manera de consumir la cultura d'aquí a pocs anys. El meu pronòstic és que en el futur quedarà només un grapat de llibreries com a llocs de culte, com passa ara en el món de la música amb les botigues de vinils.

Quins llibres compren els hospitalencs i hospitalenques?

Principalment *best-sellers*. I després depèn de cada lector. Nosaltres tenim una part més literària que ens agrada i que hi ha gent que ens la demana. Quan arriba l'estiu, tenim tota una part de guies de viatge i també una petita col·lecció de llibres sobre L'Hospitalet. I últimament la gent de la ciutat ha mostrat interès pels llibres d'assaig d'un tema determinat que és d'actualitat. Recordo que posteriorment a l'atac a les Torres Bessones es venien llibres de geopolítica; i més recentment, arran de l'èxit de la sèrie *Merlí*, s'han venut molts llibres de filosofia.

Què és el que més li agrada de la seva professió?

A part dels llibres, òbviament, el que més m'agrada és la relació amb el client. Pensa que a la Llibreria Perutxo han vingut diferents generacions d'una mateixa família. Primer van venir els pares, i ara continuen els fills i, fins i tot, els nets. Això és el que m'empeny a continuar cada dia i m'omple. Tinc clients que m'envien una postal del lloc de vacances on em diuen que els agrada molt el llibre que s'estan llegint i que els vaig recomanar. Això no té preu.

ELISABET CALVO

"Quan van obrir la primera vegada, anava a estones perdudes a treballar-hi. És una feina molt maca i la gaudia molt, perquè coneixes gent, et demanen que els recomanis un llibre i pots compartir el que a tu t'ha agradat".

PERE LEYES

"Des que vaig saber del projecte em va encantar perquè, tenint en compte com és de gran L'Hospitalet, hi ha poques llibreries. No ho pots evitar: quan saps que un amic munta una cosa així te la fas una mica teva".

ANTONIA CAMBA

"Quan el meu germà Jacinto em va dir que muntava una llibreria em vaig pensar que s'havia tornat boig, però m'encanta. Ells sempre saben què recomanar-te, et coneixen a tu i els teus gustos".

CONCHA DÍAZ

"Quan em vaig independitzar i vaig venir a viure a L'Hospitalet, el primer lloc que em va fer sentir bé i a casa va ser aquesta llibreria. El simple acte de comprar és molt més plaent perquè et parlen, t'expliquen coses, t'assessoren".

JAVIER MAYORDOMO

"Fa només sis anys que visc a L'Hospitalet, però des del principi, cada tarda del 31 de desembre, ens reunim un grupet a la llibreria per brindar. És fantàstic tenir gent així a prop. El Jacinto i la Lali estimen l'ofici i són referents per a nosaltres".

XAVIER GOL

"Tots els Sant Jordi anem a la llibreria i, quan volem alguna cosa, li encarreguem al Jacinto. Però sempre és millor anar-hi perquè és un lloc bonic de visitar, tant per la bona relació amb el Jacinto com per com t'ajuda".

LOLA FUMANAL

"El Jacinto és un llibreter fantàstic. Jo li dic que és el llibreter més llibreter del món, perquè fa tot el camí fins a la feina amb el llibre obert. Ha estat tota una redescoberta veure'l en aquesta faceta".

ARANTZAZU BLANCO

"Sempre ha estat una llibreria molt amena, molt de barri. Sempre dic que el Jacinto i la Lali no són venedors, sinó persones que estimen la lectura. És un espai molt relaxant on gaudir dels llibres".

JOAQUIM MIRANDA PÉREZ

COFUNDADOR I EXDIRECTOR DE LA CORAL XALESTA

El cant coral sempre ha tingut molta tradició a Catalunya i és una de les manifestacions musicals més arrelades al poble. Va arribar aquí a mitjans del segle XIX gràcies a diversos factors —polítics, musicals, socials...— que van propiciar l'aparició de societats corals organitzades que van tenir molt èxit entre la població. Enmig de tota aquesta eclosió, cal esmentar la figura de Josep Anselm Clavé, músic, poeta i polític que va crear les primeres corals a Catalunya: La Aurora, La Fraternidad i La Asociación Euterpense. Des d'aquells inicis, la música coral ha evolucionat molt, tant en organització com en nombre d'entitats. Una d'elles és la Coral Xalesta; parlem amb el cofundador d'aquesta societat, Joaquim Miranda, i del seu arrelament a la ciutat de L'Hospitalet.

Com i quan va néixer la Coral Xalesta?

La Coral Xalesta va néixer el 1973: al mes de febrer es va fer el primer assaig i al desembre el primer concert. Pel que fa al com, va ser gràcies a un petit grup de pares i mares de la coral infantil Els Matiners, que ja existia —i que encara existeix—, que van voler engegar el projecte d'una coral d'adults. Aleshores, van anar a parlar amb el pare Ireneu Segarra, monjo de Montserrat i director de l'Escolania, per demanar-li si sabia d'alguna persona que estigués interessada a dirigir la coral que volien posar en marxa, i els va proposar el meu nom. Així és com em van trobar. Jo aleshores estudiava música —la carrera de piano— i em va fer molta il·lusió aquest projecte. Cal afegir que el món coral no m'era desconegut: en aquells moments, formava part del Cor Madrigal. I així va ser com vaig començar a dirigir la Coral Xalesta fins a l'any 2017; 44 anys, en total. Al primer assaig van venir 8 persones, al segon, 12, al tercer, 14... Ara som entre 50 i 60 cantaires.

Coral Xalesta.

D'on ve el nom de la coral?

Al principi érem la coral de l'Agrupació Amics de la Música, però ben aviat vam decidir buscar un nom més propi. Es van fer diferents propostes, i així va ser com va sorgir el nom de Xalesta, que ve del verb 'xalar', que vol dir 'divertir-se, passar-s'ho bé'. Ens va agradar perquè coincidia plenament amb el tarannà que volíem que tingués la coral.

Com va ser el primer concert que van celebrar?

El recordo perfectament. Va ser per Nadal i érem uns 20 cantaires. Feia pocs dies que havien assassinat Carrero Blanco i no sabíem si suspendrien el concert. Al final sí que el vam poder fer i va marcar una mica l'estil o format que hauria de seguir la coral en endavant: una primera part de cançons més populars i una segona d'una obra més emblemàtica. En aquell primer concert, vam fer el Coral de la Cantata 147 de Bach. Quant al repertori, a la Coral Xalesta hem explorat totes les èpoques, des del Renaixement fins als nostres dies. Per altra banda, part del repertori d'autor ha estat fonamentalment el tradicional català —per reivindicar la cultura

catalana—, però també d'altres països. Aquest format el vam elaborar pensant especialment en la ciutat de L'Hospitalet de Llobregat: un repertori planer que la gent pogués reconèixer i gaudir, però que també fes arribar al públic aquelles obres importants de la història de la música. Aquell primer concert es va celebrar al Centre Catòlic. El recordo amb molta emoció perquè, després de la feina d'anar construint el repertori peça per peça, veu per veu durant setmanes i de l'aportació interpretativa del director durant el concert, de fer arribar el so de la coral al públic, després de tot aquest agermanament, va ser tot un èxit. Recordo que aquella nit després d'aquell primer concert no vaig poder dormir gens de l'emoció.

I aquest va ser el seu primer contacte amb la ciutat de L'Hospitalet?

Efectivament. Era la primera vegada que hi posava els peus. En aquests més de 40 anys, la ciutat ha canviat de manera espectacular. I el que he experimentat en tot aquest temps és que L'Hospitalet és una ciutat molt acollidora; així m'hi he sentit jo almenys. Vaig anar a parar al barri del Centre, que és un nucli que manté moltes característiques de petit poble. Per tant, tant pares i mares com escoles, treballadors i associacions han propiciat un ambient molt agradable. Sí que és veritat, però, que una de les missions que sempre ha tingut present la Coral Xalesta és la de cantar a tots els barris de la ciutat. I aquí sí que et trobes de tot i he viscut moments que m'han sorprès molt. Recordo anar a la parròquia obrera del barri de Can Serra a fer un concert i trobar-me-la plena de gom a gom, amb gent molt compromesa i una rebuda molt càlida. L'Hospitalet és una ciutat molt diversa culturalment, d'aquí el nostre propòsit de fer arribar el cant coral a tots els barris, però això també implica que s'ha d'ajustar el repertori segons el públic.

És coneguda la Coral Xalesta fora de la ciutat?

I tant. A la Coral Xalesta sempre hem volgut que el nostre nivell musical progressés. Molts dels cantaires arriben amb unes nocions musicals bàsiques; no són professionals. Per tant, sempre hem mirat de seguir un camí de millora. En l'àmbit coral català —nosaltres formem part de la Federació Catalana d'Entitats Corals—, hem estat sempre atents a les corals que ens han servit de model i ens han ensenyat a millorar. Ens hem emmirallat en la Coral Sant Jordi, en el Cor Madrigal..., que són corals punteres aquí a Catalunya. En tot aquest món, la Coral Xalesta estaria en el segon esglaó, per dir-ho d'alguna manera; està molt ben considerada. Així doncs, en el nostre procés de millora, sempre ens hem preocupat de fer

intercanvis de corals: en convidem algunes perquè vinguin a cantar amb nosaltres i després som nosaltres els que hi anem convidats. Cal destacar que també hem tingut intercanvis amb corals estrangeres, i hem anat a França, Suïssa... L'altre aspecte que volia comentar és que, des de fa molts anys, la Coral Xalesta, la Coral Heura i la Coral Elisard Sala —totes tres de L'Hospitalet— organitzem pels volts del mes de maig la Setmana de Cant Coral a la ciutat, concretament a l'Auditori Barradas, i convidem corals d'arreu del territori perquè el públic de L'Hospitalet pugui gaudir de les noves propostes corals.

Com es finança l'entitat?

Rebem subvencions de l'Ajuntament i cada cantaire paga una quota. També tenim ingressos de les entrades dels concerts que organitzem. Tot plegat serveix per pagar les partitures, els desplaçaments i contractar les orquestres. Val a dir que la meva feina com a director de la Coral Xalesta ha estat sempre voluntària. Professionalment, jo m'he dedicat a l'ensenyament: he estat professor de música a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Es va “jubilar” de la Coral Xalesta el 2017. Quin record té d'aquell moment?

Em vaig jubilar amb un concert de comiat a la parròquia de Santa Eulàlia de Mèrida, que és on assagem, el juny del 2017. Em vaig acomiadar amb l'obra *Magnificat*, de John Rutter. Va ser molt emotiu. A diferència del primer concert, que és emocionant però tens per davant tot un camí per recórrer, a l'últim tens una visió global de tota la feina feta. És un moment molt colpidor, la veritat. A més, el públic sabia que m'acomiadava i la rebuda va ser extraordinària. Vull tenir un record especial per a Jaume Botey, una persona molt coneguda a L'Hospitalet que va morir fa uns mesos i que en acabar aquest últim concert se'm va apropar i em va felicitar. Per a mi va ser molt gratificant.

**MONTSERRAT
MONTAÑA**

"Sempre que ve una persona nova intento que se senti integrada i ben rebuda, perquè així em van fer sentir a mi quan vaig començar. No només vens a cantar, també hi tens amics, és un grup molt maco".

XAVIER TEJEDOR

"He conegut sempre la coral, perquè els meus germans hi cantaven. Ja de menut anava als concerts. Al cap dels anys, com que m'agrada la música, vaig apropar-m'hi com a cantaire i ja fa 28 anys que hi participo".

**FRANCINA
GONZÁLEZ**

"Hem tingut la fortuna de tenir un director extraordinari. Sempre hem pensat que és una gran sort tenir algú d'aquest nivell musical dirigint-nos. Gràcies a ell hem tingut l'oportunitat de créixer molt i agafar nivell".

PERE BOTEY

"Vaig conèixer la coral l'any 1976. Aleshores vivia a Barcelona, ara visc molt lluny, però m'és igual, vinc cada dimecres a assaig, els caps de setmana i el que faci falta. Un cop t'hi enganxes, no ho pots deixar".

**MONTSERRAT
LLUERAS**

"Per a mi, venir era un alliberament de la jornada laboral. Sempre he treballat moltes hores però, encara que em fes molta mandra, anava a assajar. En començar a cantar una peça, treus tota l'adrenalina acumulada".

JOSEP JIMÉNEZ

"La sensibilitat musical t'ajuda a ser persona. Però, a més, el fet de cantar en grup és una experiència vital importantíssima: fas un camí compartit amb ells i t'acostes a altres maneres de pensar i sensibilitats diverses".

CECILIA VILA

"Amb el meu marit fa 45 anys que formem part de la coral. La música sempre m'ha agradat, a més m'alliberava molt de la feina de casa. Hi estic molt compromesa perquè me'ls estimo molt, tant la coral com el Joaquim".

JESÚS ROCOSA

"Mai havia pensat que cantaria en una coral. El primer dia no hi havia homes i la meua dona em va animar. Em deia a mi mateix que només hi aniria a un assaig. D'això ja fa 45 anys, el març del 1973".

VICENTE IBÁÑEZ BOU

EXPRESIDENT DE LA UNIÓN DE BOTIGUERS DE L'HOSPITALET

La Unió de Botiguers de L'Hospitalet és una associació de comerciants sense afany de lucre que es va fundar el 1978 per gestionar i defensar els interessos comuns de tots els comerços associats. Actua com a interlocutor davant de l'administració i té com a objectiu principal el servei als seus socis. Parlem amb Vicente Ibáñez, expresident d'aquesta entitat, sobre la tasca que fa la Unió de Botiguers i sobre els seus inicis com a empresari a L'Hospitalet.

Durant quant de temps va presidir la Unió de Botiguers de L'Hospitalet?

Durant 17 anys, concretament des de l'any 2000, però vaig entrar a la junta per primera vegada el 1982. He estat vocal, secretari, vicepresident i, finalment, president. Durant uns anys vaig estar fora de la junta, però em van convèncer per tornar-hi com a president, i el que havien de ser 4 anys es van convertir en 17.

Quants comerços associats té l'entitat?

Actualment, devem ser uns 100, però havíem arribat a ser més de 500 socis als anys noranta. Pensa que estem implantats en tots els barris de la ciutat. Últimament, però, s'ha perdut aquesta inquietud per formar part d'una entitat que aixoplugui tot el comerç. Aquesta davallada s'explica per diferents factors: d'una banda, hi ha molts botiguers que s'han jubilat i no hi ha hagut continuació del negoci; d'altra banda, els nous comerços que han sorgit han mostrat falta d'interès per fer-se socis, potser perquè alguns d'aquests botiguers són nouvinguts d'altres països on no existeix aquesta tradició d'agrupar els comerços sota el paraigua d'una associació que defensi els seus interessos. També cal dir que al començament no hi havia gaires associacions de comerciants; amb els anys, se n'han creat de noves. Ara cada barri de la ciutat té la seva, i això, que per una

Rambla Just Oliveras.

banda té avantatges, per l'altra, també ens ha dividit una mica. Dit això, cal assenyalar que al Consell de Comerç que programa l'Ajuntament totes les associacions de comerciants treballem braç a braç amb un objectiu comú: potenciar el petit comerç a la ciutat.

Quins són els objectius que té la Unió de Botiguers?

Fonamentalment, donar suport al comerç, acompanyar-lo. Quan un botiguer té algun problema, de la mena que sigui, sap que pot comptar amb nosaltres per solucionar-lo.

El botiguer ja en té prou de portar el negoci; així doncs, quan ha de fer algun tràmit o té algun tema legal, acudeix a nosaltres.

Organitzen alguna activitat per promocionar el comerç de la ciutat?

Sí. En col·laboració amb l'Ajuntament, s'organitzen les jornades de Comerç al Carrer, que acostumen a coincidir amb les festes majors de cada barri, perquè així es guanya afluència de gent. L'altra activitat destacada és la Nit del Comerç, que prepara l'Ajuntament un cop a l'any i en la qual

s'entreguen uns premis als comerços i a persones que, dins d'aquest àmbit, han tingut un paper destacat. Internament, aquí a la Unió de Botiguers també oferim uns cursos per als socis sobre com gestionar el seu negoci. Finalment, estem preparant amb el Consistori un Pacte pel Comerç. El 2017 va sorgir una iniciativa per part dels diferents grups municipals per debatre sobre l'estat de la ciutat i es va arribar a la conclusió que s'ha de potenciar el comerç local. Afortunadament, podem dir que tenim unes institucions que són sensibles a les nostres demandes. Al meu parer, falten més botiguers que donin servei a la ciutat. Catalunya ha estat tradicionalment terra de botiguers i, darrerament, s'ha perdut una mica aquesta pràctica. Pensa que els petits botiguers creem riquesa per a la ciutat.

On es concentren la majoria de comerços de la ciutat?

Clarament al voltant dels mercats municipals. A L'Hospitalet en tenim 8, i són un factor molt important de promoció del petit comerç que hi ha al voltant. El mercat atreu una gran quantitat de gent i això beneficia les botigues dels carrers més propers. Alhora, els mercats també necessiten aquests serveis i es produeixen unes sinergies molt profitoses.

Vostè és fill de L'Hospitalet?

No, però m'hi considero. Vaig néixer a Castelló i als 9 anys vaig venir a viure aquí, al barri de la Florida; i aquí m'he criat. Fa uns anys que visc al barri de Sant Josep, però continuo vinculat a la Florida perquè allà tinc el negoci que vaig fundar.

Com era la Florida quan vostè hi va arribar?

No es reconeix. Ha canviat moltíssim. La majoria dels veïns d'aleshores provenien d'altres parts d'Espanya i era com un poblet; tothom es coneixia i hi havia molta solidaritat. Ara bé, hi havia una gran manca de serveis: carrers sense asfaltar, sense clavegueram, no hi havia escoles ni CAP... De fet, la meua germana encara guarda algunes factures de l'època de quan es va posar l'enllumenat, es van donar d'alta els serveis d'aigua... En aquest sentit, s'ha millorat una barbaritat. Potser el repte que hi ha ara al barri té a veure amb la integració de la gent nouvinguda d'altres països, però el barri com a tal és una meravella. I el transport públic és fantàstic; ara tenim la parada de metro allà mateix. Quan era petit, no n'hi havia, l'haviem d'anar a buscar a Santa Eulàlia, que és un altre barri que queda a 20 minuts caminant.

Ens comentava que vostè tenia un comerç. De quin tipus?

És una ferreteria que vaig obrir el 1968. Hem celebrat el 50è aniversari! De fet, la Cambra de Comerç de Barcelona em farà un reconeixement. Sempre he tingut molt clar que volia ser botiguer, ho portava a la sang, però no tenia clar quin tipus de negoci. Un amic meu em va aconsellar: “Amb la ferreteria, no hi perdràs”. Així doncs, vaig anar a la ferreteria Ustrell, d’aquí del centre, i allà em van ensenyar l’ofici. Vaig estar un any i escaig treballant amb ells a les tardes sense cobrar. Es van portar molt bé amb mi. Quan vaig acabar, em van dir: “Agafa tot el material que necessitis per al teu negoci i ja ens ho tornaràs quan puguis”. Vaig poder muntar la ferreteria gràcies a aquests amics i a la meva germana, Amparo, també botiguera de tota la vida i que em va donar un cop de mà, sobretot als inicis, que van ser molt durs. Ara ja estic jubilat, però encara em passo cada dia per la ferreteria per ajudar en el que sigui. Fa 35 anys vaig tenir la sort d’agafar un aprenent que és molt bona persona, i ara és ell qui porta el negoci. Els meus fills no han volgut seguir; ells ja tenen els seus estudis i la seva feina. Al llarg de tots aquests anys, el negoci ha evolucionat, és clar. Al principi, només eren vendes; ara, en canvi, també donem servei. Per exemple, si algú necessita una aixeta, no només l’hi venem, sinó que també l’hi portem a casa i l’hi instal·lem. I això els veïns del barri ho valoren molt. A la ferreteria han vingut generacions diferents d’una mateixa família. Ja no són clients, s’han convertit en amics. Per això no hem notat gaire la crisi, afortunadament. Seduïm els clients i els fidelitzem. En tenim un, per exemple, que va marxar de la ciutat a Cadis i tot el que va necessitar ho va agafar de la nostra ferreteria.

Quines qualitats creu que s’han de tenir per ser botiguer?

Jo crec que s’ha de portar a dins; de fet, tant jo com les meves germanes som botiguers. Ja m’ho va dir una d’elles: “No sabràs si ets bon botiguer fins que no entri un client i, només mirant-lo als ulls, sàpigues qui és”. Amb això volia dir que el bon botiguer sap perfectament què vol el client quan entra per la porta sense conèixer-lo. A més, el botiguer ha de saber assumir que de vegades hi ha pèrdues; ha de comptar amb això. I, evidentment, li ha d’agradar el tracte amb la gent: nosaltres fem, en certa manera, de psicòlegs amb els nostres clients. Hi ha una cosa que tinc molt clara: si tornés a néixer segur que tornaria a ser botiguer, no sé si amb el mateix negoci o amb un altre, però botiguer segur.

TRINI LEGARRE

"És important que es mantingui el prestigi del consell dels professionals: tant pel que fa a la perruquera, com al carnisser o el farmacèutic. Quan un client ve a la Farmàcia Sant Feliu no és simplement per comprar una aspirina i marxar. Oferim confiança a la gent".

PEPI MADRID

"No només donem una atenció més personalitzada que una gran botiga, també la qualitat del producte és millor. Per exemple, a Nil tenim molta roba fabricada a l'Estat espanyol i a Catalunya, així que també reverteix en l'economia del nostre entorn".

PILAR PALAU

"Sense botigues no hi hauria vida, estaria tot buit. Nosaltres som una part molt important de la cohesió social i la convivència. Estem sempre a prop de la gent. A vegades un client no ve a comprar, sinó a veure't i compartir coses amb tu".

ANTONI AMOR

"Les botigues som la llum dels pobles. Estem durant el dia a dia, coneixem el veïnat i fem que la gent pugui obtenir tot el que necessita a la seva ciutat. Som una gran família i intentem ajudar-nos tot el possible dins el nostre camp".

JUAN MANUEL PARDÓ

"Ja fa tres anys que amb dos amics ens vam decidir a muntar la nostra pròpia marca de roba per Internet. La botiga Jumbel la vam obrir fa només unes setmanes. Tot el disseny és nostre i oferim un producte totalment diferent del que hi ha al barri".

JOSEFINA RODRÍGUEZ

"A Juli Morris busquem molt la roba que tenim per diferenciar-nos de la resta. Són peces que a nosaltres ens agraden, això és molt important: no és el mateix vendre una cosa que t'agrada que una que no".

CRISTINA PEÑA

"L'atenció, la dedicació, un servei personalitzat... aquests són els pilars de Joieria Palau. Intento cuidar la clientela tant com puc i crec que m'ho agraeixen. Crec que soc una persona estimada".

RUT SALVADOR

"Els meus pares van obrir la botiga Esports As l'any 1971 perquè van adonar-se que no hi havia res dedicat a l'esport en tot el Baix Llobregat. A mi sempre m'ha agradat, perquè és una feina molt amena i agrada".

ANTONIO GATA PALACIOS

PRESIDENT DE LA COMISSIÓ DE FESTES DE SANT JOSEP

El barri de Sant Josep forma part del districte I de L'Hospitalet de Llobregat, juntament amb el Centre i Sanfeliu. A principis del segle XX aquest barri l'ocupaven diferents indústries: molins de farina, indústria tèxtil i metal·lúrgica, destil·leries... Amb la desaparició de moltes d'aquestes fàbriques, Sant Josep es va convertir en un barri d'al·luvió als anys cinquanta i seixanta del segle passat i va acollir gent nouvinguda d'altres parts d'Espanya, especialment d'Andalusia. Antonio Gata va néixer en aquest barri i hi ha viscut tota la vida; com ell diu: "D'aquí ja no em mouen". Parlem amb ell sobre les seves tasques al capdavant de la Comissió de Festes del barri.

Quants anys fa que existeix la Comissió de Festes de Sant Josep?

El 1964 es va celebrar la primera Festa Major al barri, però no hi ha res escrit sobre qui la va organitzar. Probablement ho devia preparar tot la parròquia. L'any 1972 apareix l'associació de veïns i, durant uns anys, es va encarregar de portar la Festa Major fins que, el 1976, es va crear, ara sí, la Comissió de Festes de Sant Josep, que tenia com a tasca principal l'organització de les festes al barri. I així va ser fins al 1994-1995, anys en què es va deixar de fer perquè la junta que hi havia va plegar i no es va trobar un relleu. Tradicionalment, la Festa Major sempre s'havia celebrat entorn de l'1 de maig, però des del 2010 se celebra a finals de mes per qüestions meteorològiques: fa més bon temps i la gent surt més al carrer.

Quanta gent forma part de la comissió?

Haviem arribat a ser uns 30. Actualment, en som 5. Val a dir, però, que també hi participen les entitats del barri, lògicament, i rebem un cop de mà d'amics i familiars per organitzar algunes activitats puntuals.

Parc de la Serp al barri de Sant Josep.

Com han evolucionat les festes al barri des que se'n va celebrar la primera?

No tenen res a veure, ni per les activitats que es fan ni pel públic que hi assisteix ni per l'emplaçament on se celebren. Abans, per posar-te un exemple, la Festa Major se celebrava íntegrament en quatre carrers: Josep Tarradellas, Isabel la Catòlica, Joan Maragall i Ventura Gasol. Cada carrer contractava la seva orquestra, es tallava el trànsit i es guarnia; i la comissió muntava la barra on es venien les begudes. Ara ja no funciona així. Actualment, moltes activitats se celebren al Parc de la Serp i es talla també el carrer Prat de la Riba, que és on es fa la festa del Comerç al Carrer. Aquesta festa l'organitza l'associació de comerciants del barri. Abans es feia un altre dia, però des de fa uns anys s'han adherit a la Comissió de Festes de Sant Josep aprofitant les sinergies de la Festa Major: molta més afluència de gent i, per tant, de negoci.

Quines activitats programen per Festa Major?

Es fan diferents actes musicals per a diferents tipus de públic. La discoteca mòbil per als joves, l'orquestra de Festa Major, les havaneres, el duo per a la gent gran... Després, també s'intenta incentivar tot el que té a veure amb la cultura tradicional i popular catalana. Són unes festes petites, de barri, però, per exemple, la Trobada de Diables Infants és de les més multitudinàries que es fan a la ciutat. Aviat se'n commemorarà la 25a edició. També cal destacar la Trobada de Gegants, organitzada per l'associació TRO, que té molt d'èxit. De fet, el 2018 se'n van organitzar dues, de trobades: una de gegants pròpiament i una altra de manotes, que són uns gegants més petits amb braços de roba separats del cos que van repartint mastegots a la gent desprevinguda mentre ballen. I no ens podem oblidar tampoc de la sortida de trabucaires.

És coneguda la Festa Major de Sant Josep a la resta de la ciutat?

I tant! Ve gent de tots els barris, sobretot a la Mostra de Vins i Caves, que es fa al carrer de l'Estrella. És tot un esdeveniment; atreu molta gent. Ho munta el Cellar d'en Pep amb la col·laboració de la Comissió de Festes. Durant tres hores el carrer de l'Estrella s'omple de paradetes i de gent i es converteix en el carrer del vi i del cava. Perquè puguis fer-te una idea, a l'última edició es van vendre 1.400 tiquets i es van esgotar les existències. Però, pel que fa a la resta d'activitats, també ve gent de tota la ciutat i altres associacions, i és lògic que així sigui. Des d'una entitat mare que es troba al barri, com és TRO, Centre de Promoció de la Cultura Tradicional de L'Hospitalet, i TRO, Entitats de Foc de la ciutat, conviden, per exemple, altres colles de diables de la ciutat perquè vinguin a la nostra Festa Major, que és la primera i suposa el tret de sortida per a la resta de Festes Majors de la ciutat. Aleshores, quan és el torn d'un altre barri, ens conviden a nosaltres i, darrere de les entitats, s'arrossega molta gent de tot L'Hospitalet.

Quins són els reptes que tenen de cara al futur?

Implicar molta més gent del barri en l'organització dels actes. La gent participa en la Festa Major de Sant Josep, però no es vol involucrar en el dia a dia, en la preparació. Això no passava a principis dels vuitanta, amb l'esclat de la democràcia, quan tothom sortia al carrer. El primer senyal que tenim que les coses comencen a canviar es produeix a mitjans dels noranta. No és casualitat que es deixés de fer aleshores durant dos anys la Festa Major del barri: arribada d'Internet i dels primers telèfons mòbils,

nous hàbits de consum entre la ciutadania... Ara bé, crec que la Festa Major és molt necessària com a element de cohesió entre els veïns i veïnes del barri i, alhora, com a base per fomentar la creativitat: aprofitant les festes, el sector de l'hostaleria, per exemple, contacta amb nosaltres i ens proposa fer una mostra de tapes; ells mateixos l'organitzen, però ho fan dins del marc de la Festa Major. I nosaltres encantats. És el que et deia abans de crear sinergies.

Antonio, vostè ha viscut sempre al barri de Sant Josep?

Tinc 48 anys i no m'he mogut d'aquí. Em vaig criar al carrer de l'Estrella; després vam anar a parar al carrer Josep Tarradellas i ara visc al carrer Rodés. És a dir, tota la meua vida ha girat al voltant d'un radi de 50 metres. Així doncs, he estat testimoni en primera persona dels canvis que ha experimentat el barri. De petit, no hi havia parcs infantils; nens i nenes jugàvem pels carrers que, per cert, no estaven asfaltats; eren de llambordes. Recordo també que hi havia molts descampats i algunes fàbriques abandonades. Sant Josep no estava tan densament poblat com ara i tot-hom es coneixia. S'ha perdut aquell sentiment de solidaritat que feia que fos com un poble petit. Malgrat tot, aquí tinc la família i els amics i és on m'he criat. M'estimo molt el meu barri; d'aquí ja no em mouen.

**MONTSERRAT
JOVER**

"Des que era petita, Sant Josep ha canviat bastant. Les fàbriques feien que hi hagués moviment a tota hora. Ara és un barri tranquil i agradable, petitó, ens coneixem tots. La Festa Major és maca perquè és un punt de trobada".

TONI ALBERS

"Antigament, Sant Josep estava rodejat de vies de tren, i això ens feia quedar apartats. Ho vaig explicar quan vaig fer el pregó. A banda d'això, també he tocat a la Festa Major com a cantautor, amb cançons sobre la ciutat".

LAURA ALCOBA

"Crec que la Festa Major és sobretot per als nens. La fira i les activitats fan que durant uns dies aquest barri, que és més aviat tranquil, s'ompli de vida. Recupera una mica l'essència de poble".

**SANTIAGO
PASCUAL**

"Potser abans tothom es coneixia més i tenies relacions més estretes amb la gent. És bona idea fer la Festa Major de Sant Josep perquè dona peu a recuperar l'esperit de veïnat, la cohesió social i la sociabilitat".

LAURA FERRERÓ

"Recordo que fa uns anys només es feia festa i activitats al centre i aquí res. Està molt bé que hi hagi gent que s'hagi animat a muntar coses per al barri, perquè el centre el coneix tothom; d'aquesta manera, es dona a conèixer Sant Josep".

MERCÈ PUJOL

"Als seixanta, quan era Festa Major, es posaven envelats als barris de Sant Josep, Centre i Santa Eulàlia. Era diferent, totes les noies joves hi anàvem a ballar; de fet, és on vaig conèixer el meu marit. Va ser una pena que es perdés durant uns anys".

ENRIC CARDONA

"La mostra de vins i caves que organitzem té molt d'èxit. Als veïns els agrada i porta força gent de fora fins a Sant Josep. És important fer barri i que els veïns ens coneguem, que sàpigues qui és el comerciant de cada lloc".

**Mª ÁNGELES
CUESTA**

"L'ambient durant la Festa Major realment val la pena. Hi ha animació i totes les entitats hi col·laboren. Vas al celler, beus una copeta de cava, passes una estona amb els amics... I ve molta gent de fora també".

RAMON FABRA OBIOLS

SOCI HISTÒRIC DEL CLUB DE NATACIÓ L'HOSPITALET

El Club de Natació L'Hospitalet és un club esportiu situat al barri de Sant Josep centrat en les activitats aquàtiques, especialment natació i waterpolo. Compta també amb una secció de natació adaptada, adreçada a persones de qualsevol edat que tenen alguna discapacitat, perquè això no suposi cap obstacle a l'hora de poder practicar esport. Entre les seves instal·lacions, el club disposa d'una piscina interior coberta de 25 metres i d'una altra exterior de mida olímpica. Parlem amb Ramon Fabra, que ha format part de la junta directiva del club durant molts anys, sobre la història d'aquest centre vinculat a la ciutat de L'Hospitalet.

Sr. Fabra, vostè és nascut a L'Hospitalet de Llobregat?

Sí, i hi he viscut tota la vida. Vaig néixer al barri del Centre, al carrer de l'Església, que va a parar directament a la plaça de l'Ajuntament i, és clar, a l'església de Santa Eulàlia de Mèrida, d'aquí el nom del carrer. Vaig néixer a casa meva; abans era el més habitual. Fins fa poc encara es conservava la façana d'aquesta casa. Ara és un solar.

Quins records d'infantesa té del barri?

El carrer de l'Església era un carrer molt transitat perquè hi havia dues escoles. Jo, però, vaig anar al col·legi municipal del barri, Can Bori. Avui dia encara existeix, és un centre d'educació especial. Doncs per aquest carrer passava molta gent i, com que el meu pare era pagès, ho vam aprofitar per vendre enciams, carbassons... Hi ha una anècdota que té a veure amb el meu pare, i és que ell era fill d'una casa de pagès que va ser la primera que va anar a terra per construir el barri de Bellvitge, en concret l'Hospital Universitari. També recordo que havia d'estudiar mecànica, però un dia vaig caure malalt i el metge em va dir que físicament no m'hi podria dedicar. Així va ser com vaig entrar a les oficines d'una

empresa constructora. Sempre he pensat de broma que, com a mecànic, soc un gran escriptor i, com a escriptor, soc un gran mecànic.

Ja existia aleshores el Club de Natació L'Hospitalet?

No. El club es va fundar oficialment el 17 de desembre de 1971, tot i que el projecte ve de molt abans. Jo hi estic vinculat des dels inicis pràcticament: primer com a membre de la junta i, després, com a assalariat del club. Resulta que l'empresa constructora on treballava va fer fallida per culpa de la crisi del petroli; com que era membre de la junta i coneixia molt bé el club, em van contractar. Mare meva, la d'hores que li havia dedicat al club mentre treballava a la constructora! Aprofitava per fer trucades en hores de feina per solucionar problemes del club, i el director li preguntava a la secretària: "Amb qui parla?". I ella li deia: "Amb la seva amant". "L'amant" no era cap altra que el club. Després, com a treballador en ferm del club, no vaig mirar mai el rellotge. Això ara no seria possible ni recomanable. Jo soc solter, així que el club per a mi ha estat la meua família. Tampoc no havia de donar explicacions a ningú.

Quina és la història que hi ha darrere del club? Com va néixer?

Aquí al costat hi ha el Centre d'Art Tecla Sala, que aleshores era una fàbrica tèxtil. El gerent de la fàbrica era també regidor de l'Ajuntament i va veure que aquell solar era perfecte per acollir les instal·lacions esportives que una ciutat com L'Hospitalet es mereixia. Així és com es va posar en marxa la construcció de la piscina olímpica. Era una obra important que necessitava molts recursos i hores de gestió. Aquest regidor va anar a Barcelona, on ja hi havia instal·lacions similars, perquè li expliquessin com funcionaven, i allà li van dir que n'havia de posar al capdavant un equip gestor, persones enteses en l'esport. Així va ser com va pensar en Lluçà Clavero, que va ser el primer president del club. Ell va agafar uns amics seus perquè l'ajudessin en aquesta tasca. Però a l'època franquista no es podia crear un club sense tenir una comissió gestora, que era l'encarregada de portar-ho tot fins que es fundés el club. Constava de cinc persones i, entre les seves funcions, estava la de formar una junta directiva. Una d'aquelles persones era el director de l'empresa on treballava, que un dia va venir i em va dir que m'havia inclòs com a membre de la junta. El primer que li vaig dir és que no tenia un duro. Quan em va dir que no havia de pagar res, vaig acceptar. Poc després, un 17 de desembre de 1971, vam quedar tots els de la junta en un pis que tenia buit un dels membres per firmar la constitució del club. Pensa que les instal·lacions encara estaven

Instal·lacions del Club de Natació L'Hospitalet.

en obres; a més, en aquella època, molts clubs no tenien les oficines allà mateix, sinó al centre de la ciutat. Molts de nosaltres encara no havíem ni visitat l'emplaçament on s'estaven construint les piscines. Així és com es va constituir formalment el club.

Recordo que va ser després de festes, a principis del 1972, quan ens van donar les claus per poder venir al club. No et pensis que eren unes claus com les d'ara, no. Era un manyoc amb unes claus enormes, semblants a les que portava el sereno. Va ser la primera vegada que vaig entrar-hi. Les instal·lacions no tenien res a veure a com són ara. L'arquitecte municipal no va demanar cap consell per construir el poliesportiu. Així ens vam trobar un gimnàs al qual li faltaven equipaments, una piscina exterior que estava bé i una de coberta sense climatitzar. I nosaltres dèiem: "Home, si fins i tot a l'estiu l'aigua està freda perquè el sol no travessa la coberta,

imagina com estarà a l'hivern! Ningú no voldrà banyar-s'hi!". En fi, a poc a poc es van anar solucionant aquests problemes tècnics. Abans les obres anaven per fases. Primera fase: entrada al club; segona: piscina coberta sense climatitzar; tercera: climatització de la piscina; i així successivament. Però pots comptar que cada fase podria durar anys. I en aquella època l'Ajuntament no podia demanar préstecs, però sí que podia avalar. Així va ser com un membre de la junta va poder demanar un préstec com a persona individual però avalada per l'Ajuntament. I les obres es van accelerar i vam poder tirar endavant.

Quina rebuda va tenir el poliesportiu entre la població de L'Hospitalet?

Va ser un èxit. Fes-te la idea que aquesta piscina exterior a l'estiu era com la platja de la ciutat. Venia tanta gent que havíem de tallar l'entrada. Fins i tot venien de Cornellà. Algunes vegades havíem demanat suport puntual a la guàrdia urbana perquè hi posés una mica d'ordre. Aquests van ser els primers anys. Després van obrir altres piscines a la ciutat, com la de Santa Eulàlia, i la cosa es va estabilitzar. Precisament, Lluç Clavero, el primer president i *alma mater* del club, va acabar sent el director d'aquesta piscina de Santa Eulàlia, però sempre va estar molt vinculat al Club de Natació L'Hospitalet. Des d'aleshores han anat passant diferents presidents i esportistes de nivell pel club, com ara la Mireia Belmonte o l'Erika Villaécija. En natació hem tingut sis nedadors olímpics i un tècnic de natació de llarga distància olímpic també. A més, l'equip de natació absolut ha arribat a ser campió d'Espanya i de Catalunya. I, pel que fa a waterpolo, l'equip es va crear l'any 1975 per a aquells esportistes que ja no podien competir en natació. Doncs bé, aquesta secció va començar en l'última categoria i, en tan sols 5 anys, el 1980, va assolir la Divisió d'Honor, que és la màxima a la qual es pot aspirar en aquest esport. En fi, a grans trets, aquesta és la història dels inicis del club i, de retruc, de gran part de la meua vida.

EVA HERMOSO

"Sempre m'ha semblat molt positiu que la meva filla practiqui un esport físic perquè és una activitat saludable. Estar al club, a més a més, implica un compromís. Encara és petita, però en el futur l'ajudarà a aprendre a compaginar".

JOSÉ ÁNGEL MARTÍN

"Sí que és important la competició, però al final el que hem de fer és que els nedadors coneguin els valors de la pràctica esportiva: compromís, puntualitat, respecte... i, és clar, que els traslladin a la vida real".

MARC GISPERT

"He passat de ser jugador a entrenador, encara que de moment vaig compaginant els dos aspectes. És un club humil, una mica fora del que estava acostumat, molt preocupat pel planter".

PEDRO LUIS MEBEL

"M'agrada més fer d'entrenador que nedar. Ho visc més perquè veus una espècie de procés creatiu. Penses tu els exercicis que faran els nedadors i, quan surten les coses bé, sents una gran satisfacció".

JULIÁN GONZÁLEZ

"Un bon nedador ha de tenir-ne ganes i voler-ho, sobretot. El que més treballem és el desenvolupament d'estils per arribar al màxim nivell. És una aproximació molt completa, que va des del físic fins a la ment, passant pel component tàctic".

ANDRÉS GÓMEZ

"La piscina exterior està oberta tot l'any. Durant la nit la tapen i l'escalfen amb un sistema especial. A l'hivern sí que fa fred a l'exterior, però es porta com es pot. Realment està molt bé tenir aquest equipament".

IVÁN AGUADÉ

"Treballo aquí atenent el públic des del 2009. Posem una especial atenció a l'hora d'atendre de manera personalitzada i en l'estat dels equipaments. Especialment es valora el fet de tenir una piscina exterior tan gran, ja que té mides olímpiques".

PATXI ALMARCHA FERNÀNDEZ

PROPIETARI PUB KFÈ OLÉ

El Kfè Olé, un dels locals mítics de L'Hospitalet de Llobregat, és un punt de referència en l'oci nocturn de la ciutat. El seu propietari, l'hospitalenc Patxi Almarcha, ens explica com han estat aquests anys d'un local situat en un edifici modernista de l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt i protegit com a bé cultural d'interès local.

Des de quan està obert el pub Kfè Olé?

En aquest emplaçament fa 11 anys que hi som com a Kfè Olé. En el conjunt de la seva història, són 25 anys perquè abans estava en una altra ubicació i fa uns anys vam acabar venint aquí. Abans de ser Kfè Olé, aquest local era La Catedral, un lloc mític a L'Hospitalet que va obrir l'any 1987. I encara abans, havia estat una lleteria, la Granja Font, fruit de la unió d'una família càntabra que tenia vaques, els Abascal, i uns pagesos de L'Hospitalet que eren els Font, propietaris de la casa pairal Cal Pebrot. Es van unir les dues famílies i van establir la lleteria, les vaques eren al pati que hi ha al darrere i es venia llet fresca.

Llavors es va passar de lleteria a bar de copes?

Efectivament. Els amos del Génesis, un bar proper, van veure l'oportunitat d'ampliar el negoci i van reformar el local. De fet, l'any 1987 van estar nominats als premis FAD d'Arquitectura i Interiorisme competint amb la discoteca Nick Havanna. Jo hi vaig treballar de cambrer entre els anys 1990 i 1994, fins que ho vaig deixar per obrir el Kfè Olé.

Com van ser els orígens del pub?

Estàvem al mateix carrer, però al número 232. Per obrir-lo em vaig associar amb la gent de Depósito Legal, un altre bar mític de L'Hospitalet. Durant els anys següents, ens vam dedicar a recuperar espais que formaven part de la història però estaven en declivi total o pràcticament

Edifici modernista on està el Kfè Olé.

abandonats, com per exemple el Compinche, que també era un lloc mític de la ciutat. A més, durant 14 mesos vam gestionar el Vaya Vaya i després vam agafar La Catedral. I ara ja fa 6 anys, enmig de la crisi, ens vam veure obligats a traspasar l'emplaçament original del Kfè Olé i traslladar-nos aquí. Ara mateix el porto en solitari.

Quin tipus de música punxen?

Estem oberts a tot. Recordo que, quan vam començar l'any 1994, el que sonava aquell any a la radiofórmula eren les Spice Girls amb el seu super-èxit, *Wannabe*. En aquell moment no era la meva cançó preferida, però s'havia de posar, i ara, 25 anys després, quan punxem aquesta mateixa cançó, se senten crits d'alegria perquè a la gent li toca la fibra dels records.

Alhora, també porto molts anys vivint de l'*Explota mi corazón*, de la Raffaella Carrà. I si un dia no la poso, la gent ve a demanar-la. Així que, més enllà de les modes del moment, que també sonen, fem una combinació de música que inclou diferents anys i estils.

I la seva clientela d'on és?

Principalment és gent del barri, però també transcendim més enllà de la "frontera" i ve gent de Cornellà, Sant Boi, Barcelona... Moltes vegades són amics d'amics a qui els han recomanat el local. Recordo que el primer any del Kfè Olé ens vam anunciar en una revista a Barcelona i ens van enviar un periodista a fer-nos una entrevista i una fotografia al local. Al seu article ens va descriure com a "Blade Runner de barri". Jo en aquell moment em vaig enfadar perquè era molt jove, però després he vist que tenia més raó que un sant perquè la nostra clientela és variada; no pertany a un segment concret ni de música, ni d'estatus social, ni de nivell econòmic, ni d'edat, perquè va dels 18 als 50. De fet, crec que podem dir que és un *melting pot*, una amalgama de la realitat del que és la ciutat.

També tenen música en directe?

Al llarg d'aquests 25 anys sempre hem tingut espectacles de música en directe. Ens motivava donar l'oportunitat a joves músics de fer els seus primers concerts i així retornar a la societat el que ens donava, oferir alguna cosa més a canvi del que rebíem amb l'assistència de la gent. Alhora, també era una manera d'aprofitar l'espai. Estem oberts a qualsevol mena de proposta perquè l'espai ha de ser vida, han de passar coses i hem de fer una mica de tot. És molt enriquidor perquè així pots conèixer persones que te'n permeten conèixer d'altres. I, en definitiva, surts guanyant en experiències.

Com ha canviat el barri en aquests 25 anys?

Ha canviat com la resta de la ciutat. Hi ha el llibre *Passejant pel carrer d'Enric Prat de la Riba*, de Joan Perelló, que ho explica molt bé quan diu que, a la dècada dels vuitanta, el carrer era com Wall Street, ple d'oficines bancàries. En aquest petit tros de carrer, hi havia 14 sucursals. Però això ha anat canviant. Les oficines de les entitats financeres han desaparegut en la seva gran majoria i han donat lloc a una altra mena de comerços a causa de l'arribada important de nova immigració. Tot canvia, com la música.

També ha canviat, llavors, la seva clientela?

En 25 anys he vist parelles que s'han conegut, s'han enamorat, han tingut fills... Ara mateix, per exemple, fem molts aniversaris de nois de 18 anys i també molts aniversaris de pares de 50. A vegades s'ajunten, fins i tot, pares i fills.

Quina és la seva tasca al Kfè Olé?

Soc multitasca perquè faig una mica de tot. Així que es podria dir que soc programador cultural, empresari, cambrer, discjòquei, vetllo per la seguretat, etc.

Abans comentava la necessitat de tornar a la societat el que li donava. En aquest sentit, ha portat a terme altres iniciatives a part de cedir l'espai de Kfè Olé?

Anys enrere vaig posar en marxa un parell d'iniciatives. Una estava pensada per als veïns, perquè els bars mostréssim la nostra millor cara. Creia en la necessitat de conscienciar els nostres clients perquè fessin com menys molèsties millor. I, d'altra banda, vam muntar una associació cultural, Fem Música en Viu, però ara mateix no està activa.

Assolits els 25 anys, com està de salut el Kfè Olé?

Aquests darrers anys han estat molt durs, però resistim. Nosaltres depenem de la renda disponible de les famílies i la crisi econòmica ha fet molt mal i, a més, ens ha sortit un competidor: l'oci digital. Ara la gent pot conèixer parelles a través del mòbil i ja no necessita anar al bar per fer-ho.

DAVID CASTRO

"Vaig començar a venir com a client fa 5 anys, els divendres. Li vaig explicar al Patxi que feia esdeveniments de dansa llatina, a ell li va agradar i ara ja tinc cinc grups de dansa al Kfè Olé. L'ambient aquí és molt agradable".

JORDI DIZ

"Conec el bar i el Patxi des de fa uns 20 anys. Jo era un jovenet que necessitava feina i la vaig trobar aquí els caps de setmana. Vaig començar a treballar-hi i de seguida ens vam portar molt bé amb els companys i la clientela, per la qual cosa treballar es va convertir en un plaer".

EDUARDO SENTÍAS

"El Patxi sempre ha donat calidesa als seus llocs i dona caràcter al local. El Kfè Olé sempre ha estat un punt de pas obligat a la nit de la ciutat. Han passat molts anys, però sempre ha estat aquí".

ÓSCAR GÓMEZ

"Soc client del bar des que va obrir i, en aquests moments, treballo com a tècnic de so als directes del bar. La gent que hi ha és molt sana. La música m'agrada molt, fan 'pachangueo' o, com diuen aquí, 'chochi music'. I això fa que aquest lloc sigui diferent, que hi hagi molt bon ambient al bar".

MARGA LÓPEZ

"Conec el bar des que el Patxi i el seu germà el van agafar. De tant anar-hi a fer copes ens vam acabar fent amics. I ara aquest lloc és el meu punt d'esbarjo, per distreure'm. Vinc cada dia des de fa uns 25 anys. Hi ha molt bon ambient i et trobes molts coneguts".

JOEL FRANCESC SÁNCHEZ

"Soc cambrer des de fa un any. El meu pare també va ser cambrer aquí. Tinc 21 anys, però gaudeixo molt d'un lloc com aquest, on hi ha gent de totes les edats. El meu pare, de fet, ve sempre que pot".

ROGER CABEZAS

"Conec de tota la vida el Patxi, visc al davant, i ara fa 8 anys que treballo al Kfè Olé. Tinc una altra feina, però m'ho passo tan bé aquí que m'agrada venir. Tenim molta confiança amb tots els clients que venen i acaba sent molt divertit".

JOSEFINA RODRÍGUEZ

"Vinc al bar des que era jove perquè el Patxi és amic meu. Ara hi treballa el meu fill, el Roger. Vam celebrar el seu aniversari aquí i, de broma, li vaig dir al Patxi que ja tenia un futur cambrer; i, mira, ja fa 8 anys que hi treballa!".

DAVID LAFUENTE VINARDELL

SOCI FUNDADOR DE LA SALAMANDRA

El 21 de juny de 1996, el dia de la música, va obrir les portes la sala Salamandra amb l'actuació en directe de Traditional Tourist. Han passat més de 20 anys i Salamandra ha estat la sala de rock més activa i popular de L'Hospitalet, escenari de festivals com Let's Festival, actuacions de Los Chikos del Maíz o concerts clandestins de Manu Chao. L'espai original estava sentenciat des del 2007 per un projecte residencial, de manera que els propietaris van comprar a la mateixa avinguda un altre local per muntar Salamandra 1, amb una capacitat per a 800 persones, cosa que els va permetre orientar-se a dos públics diferents, el del pop independent i el de la música mestissa. David Lafuente recorda com va començar aquest somni el dia que va veure una nau on penjava un cartell d'"Es lloga" i com ha evolucionat fins a convertir-se en el que és a dia d'avui.

Per què va obrir la sala Salamandra?

Vaig estudiar hostaleria, però com que sempre m'ha agradat molt l'hostaleria i la música, primer vaig muntar un restaurant amb un soci i, al cap d'un any, vam obrir un bar. El Bare Nostrum era un espai musical petit, que també estava al centre de la ciutat. Era un bar on "passaven coses", és a dir, hi havia concerts, teatre, diferents actuacions escèniques de petit format... Va funcionar molt bé i va generar un cert impacte al barri, però vam veure que teníem el veïnat en contra perquè estàvem en un carrer molt tranquil, el carrer Lleida, i aquí és on vam començar a pair la idea de fer una sala de concerts, perquè a L'Hospitalet no n'hi havia cap. Històricament, hi havia hagut locals com La Catedral, el Silverado o, fins i tot, les mateixes sales de cultura, on es feien concerts, però res com el que nosaltres teníem al cap. Així doncs, vam traspasar aquell local i vam muntar la Salamandra.

Com van ser els inicis?

Quan vam mirar el local per a la Salamandra ens semblava perfecte, perquè no hi havia res al voltant, una fàbrica tancada i uns blocs de pisos força lluny. I vam pensar: "Aquí no molestem ningú". Vam invertir força diners en l'acústica: vam insonoritzar tot l'espai a 110 dB com demana la normativa, però no ens podien donar la llicència d'espectacles perquè estàvem en una zona industrial. Amb el Pla de Reforma d'Àrees Industrials de L'Hospitalet es va admetre l'ús de sales d'espectacles, però també es va autoritzar l'edificació d'habitatges. I això és el que ens va permetre treballar amb tranquil·litat, però a la vegada sabíem que tard o d'hora farien pisos. I és el que ens va passar.

Per què el nom de Salamandra?

Jo soc cuiner, era cuiner, i a les cuines hi ha un forn que es diu salamandra; és com un gratinador que es fa servir per escalfar el plat abans de treure'l a la sala. A més, és un animal simpàtic, en català sala-mandra té el seu joc de paraules... I també era fàcil imaginar un símbol i aquestes coses.

Després de 20 anys, quins moments recorda com a més destacats?

Dintre de tot aquest periple de 22 anys hi ha hagut moments memorables. Quan vam començar recordo que tot era fantàstic. Fèiem un concurs que es deia Concurs de Pop-Rock Ciutat de L'Hospitalet amb l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament que era una passada, un dels concursos de l'Estat espanyol més potents. La primera edició va ser el 1997, i en vam fer quatre, en les quals van guanyar Jarana, Òm, Trimelón de Naranjus i Love of Lesbian.

El febrer de 1997 el concert de Revólver, que en aquell moment estava molt de moda, va suposar entendre que podíem aspirar a arribar més amunt, a portar grups de més nivell. Llavors vam començar a buscar un equilibri entre portar grups importants, grups emergents, grups de la ciutat i també artistes internacionals. Sempre hem volgut trobar propostes emergents que van pel camí de consolidar-se, i això, pel que fa a la programació, és molt divertit.

El 2007 vam inaugurar la nova sala i el 6 de novembre Muchachito Bombo Infierno hi va fer la primera actuació. La sort que hem tingut és que som una sala de format mitjà, tant a l'emplaçament antic de 500 persones

Sala Salamandra.

com en aquest de 800. I també ens ha passat que pràcticament tots els grups que han acabat triomfant a l'escena musical d'aquests 20 anys han passat per aquí. I això és bo per a nosaltres i per a la ciutat. A més, hem viscut l'encant de veure grups que començaven de molt petits, com ara Love of Lesbian, Sidonie o Dorian.

Com han canviat les coses amb els anys?

Quan mirem enrere, veiem que no hi havia tecnologia ni Internet per treballar la programació. Llavors les agendes eren un bé molt preuat, perquè significava que, si tenies els contactes dels mànagers dels artistes, podies accedir-hi per portar grups. Avui dia tot està a l'abast de tothom, tot és molt més fàcil. També recordo quan havíem d'anar a Correus a buscar els CDs o els cassets i escoltar el grup a veure si ens agradava.

Pel que fa a L'Hospitalet, la ciutat ha canviat molt i ha canviat per a bé, perquè fa 30 anys era molt més salvatge. S'han fet coses molt ben fetes, com el Districte Cultural.

La Casa de la Música de L'Hospitalet és...

És un projecte sociomusical d'una envergadura enorme que vam crear el 2006. La Salamandra és el *hardware*, les parets i l'espai, però a dins hi ha moltes coses perquè el nostre tarannà és d'activisme cultural. És un espai de música en viu, de concerts, un club, una discoteca i un projecte social paral·lel que es diu Casa de la Música que vol dinamitzar les músiques a la ciutat a partir de 4 eixos: la formació, la creació, l'exhibició i la participació ciutadana.

Dins de l'oci nocturn de L'Hospitalet, quin lloc ocupa la Salamandra?

Nosaltres vam començar fent el club al qual ens agradaria anar. Quan ens vam trobar amb les dues sales, vam separar aquestes dues arrels que tenim (el mestissatge i l'*indie*), però, quan la crisi va començar a fer mal —i també penso que el nostre públic es va fer gran i les noves generacions ja no estaven en aquesta tessitura musical—, vam haver d'obrir el ventall i tornar-nos més fàcils, musicalment parlant, no ser tan exquisits. Però seguim treballant amb molt de carinyo, posant-nos en el paper del músic, perquè la nostra relació amb la música és de 360°. Molts dels que treballem a la Salamandra estem vinculats a la música com a músics, tècnics de so o de llum, promotors, o bé hem sigut mànagers i hem fet gira amb els grups de música per sales de tot arreu... Aquest és un món molt passional.

UXÍA ALONSO

"La Salamandra és el punt de trobada final de la festa de L'Hospitalet. No hi ha cap altre lloc com aquest a la ciutat".

RAMÓN GREDILLA

"Per a mi, la Salamandra és el principi del final de la nit. És molt divertit, la música és sempre molt diferent. Tenen molta varietat".

RUBÉN LÓPEZ

"És un lloc on cada dia passa alguna cosa diferent. És una sala amb estat d'ànim propi".

CRISTIAN RAMÍREZ

"Quan acaba la festa a la Salamandra ja no queda res. Abans era una sala més local, però ara ve gent de tots els barris. Hi ha un ambient més juvenil".

CARLOS LÓPEZ

"És un lloc on ve gent de L'Hospitalet i també de Barcelona. Hi conflueix gent de totes les edats, de barris diferents i, fins i tot, d'altres ciutats".

CARLES ARNAU ROCA

"Posen música de tota mena, accessible a tothom tant per la seva diversitat com pel preu de l'entrada. Hi ha un bon ambient".

IRENE LEÓN

"La sala ha canviat molt. A mi personalment m'agradava més quan n'hi havia dues, tot i que continua havent-hi molts concerts i festivals. És una alternativa per als joves, que no els calgui anar a Barcelona".

FRANCISCO ROSAL

"Amb les dues sales hi havia molta activitat cultural. Jo hi anava perquè allà em trobava tota la gent del barri; la sala porta aquí des de sempre".

MATILDE MARCÉ I PIERA

SÒCIA I ANTIGA PRESIDENTA DE L'ATENEU DE CULTURA POPULAR

L'Ateneu de Cultura Popular es va crear a L'Hospitalet de Llobregat el 1932. L'objectiu era el d'establir una associació apolítica, cultural i de caràcter popular a la ciutat, posant l'èmfasi en el cultiu de les ciències i les arts en general. Una de les fites va ser facilitar l'accés dels fills dels treballadors a l'aprenentatge de la cultura professional, tant industrial com comercial. En acabar la Guerra Civil, l'Ateneu va ser clausurat fins que, l'any 1978, va tornar a obrir les seves portes. Parlem amb Matilde Marcé, sòcia i antiga presidenta de l'Ateneu, de la seva vinculació amb l'entitat i amb la ciutat que l'ha vist néixer: L'Hospitalet de Llobregat.

Vostè és nascuda a L'Hospitalet de Llobregat?

Sí. I també els meus pares i els meus avis i els meus besavis i rebesavis... Per part dels Piera, és a dir, de mare, som de L'Hospitalet des del segle XVIII; i per part dels Marcé, és a dir, de pare, des del segle XIX.

I a quin barri va néixer?

Soc del barri del Centre de fa molts anys, però jo vaig néixer a la Marina, on vaig viure la meua infantesa en una casa de pagès. Però era una casa de pagès moderna, de principis del segle XX; era com una casa de poble, però amb estable, cort del porc...

Quins records té de la seva infantesa?

Et puc dir que vaig tenir una infantesa molt maca. Feia vida de pagès: anava amb l'àvia a buscar els ous de les gallines; teníem també un cavall que em feia molta por... Fins als 8 anys, que vam haver de marxar a França, vaig ser molt feliç: els primers sis anys a la casa de pagès i els últims dos anys en aquesta casa on ara visc del carrer Tarragona, que era dels avis materns.

Ateneu de Cultura Popular.

Com és que va haver de marxar a França?

El meu pare es dedicava a exportar fruita i verdura per bona part d'Europa. Era el que ara en diríem un emprenedor. Abans se'l considerava un amo i, quan va esclatar la Guerra Civil, va rebre una amenaça. Es va espantar i va decidir marxar a Perpinyà amb l'esperança que, al cap d'uns mesos, tornaria. Era l'agost del 1936. Quan va veure que la guerra anava per llarg, ens va dir que ens reuníssim amb ell a Perpinyà. I allà vam marxar la meva mare, el meu germà i jo.

Què me'n pot explicar de la seva estada a França?

T'haig de dir que també vaig ser molt feliç. Val a dir que la canalla d'abans no era tan espavilada com la d'ara; es vivia més la infantesa. Amb això vull dir que jo sí que sentia parlar als meus pares de la situació a Espanya, de com patien amics i familiars..., però no me'n feia el càrrec del tot. Aleshores allà a Perpinyà jo anava a l'escola; m'hi vaig adaptar ràpidament: al cap de quatre dies ja parlava i escrivia en francès. Quan va acabar la Guerra Civil, ens vam trobar amb convidats a casa que s'havien exiliat d'Espanya. Quan arribaven al camp de concentració d'Argelers, deien que tenien un familiar vivint a Perpinyà (donaven el nom i l'adreça) i els deixaven marxar, perquè cal dir que la vida al camp era molt dura. Recordo que van viure amb nosaltres una temporada la vídua i els fills del doctor Isern i també el doctor Soler i Pla amb la seva família. El meu

pare, durant els anys que vam estar a França, es guanyava la vida fent de pagès. Llavors, el 1940, un conegut li va demanar que fes de masover en un *château* que havia llogat prop de Bordeus. Un cop vam ser allà, els alemanys van envair França, que va quedar dividida entre la zona lliure i l'ocupada. Nosaltres vam quedar a la zona ocupada. Després de molts esforços, de molta burocràcia i d'unes quantes anècdotes, vam aconseguir arribar de nou a Perpinyà, a la zona lliure. Però, al cap d'un temps, Perpinyà també va caure en mans dels alemanys. D'aquella època, no recordo passar gana però sí que recordo que menjàvem el que hi havia, fins i tot cigrons corcats! Aleshores es va produir el desembarcament de Normandia, just el dia en què els meus pares demanaven els papers per tornar a Espanya. Així doncs, a finals de juliol de 1944, vam tornar a L'Hospitalet de Llobregat la meva mare, el meu germà i jo. El meu pare no va poder tornar fins a l'octubre de 1945, més d'un any més tard, perquè tenia denúncies que al final li van treure.

Com era L'Hospitalet que es va trobar a la seva tornada?

Molt diferent. Clar, jo ja no era la nena de 8 anys que havia marxat. En tenia 16 i m'assabentava de tot. El primer que em va cridar l'atenció era el paper tan important que tenia l'Església a la vida pública. A França estava tot més separat: una cosa era la religió i una altra cosa era la vida civil i política, que no es barrejaven gairebé mai. Un cop aquí, vaig acabar el batxillerat al Liceu Francès de Barcelona. A mi m'hauria agradat ser mestra, però a casa necessitaven que comencés a treballar. Dit i fet: vaig treballar durant uns anys al despatx de Barcelona d'una empresa de L'Hospitalet, Gasull. El 1953, però, em necessitaven a casa per portar el negoci familiar. A principis dels cinquanta, el pare l'havia reprès i començava a funcionar bé. I així va ser fins al 1972, que vam plegar. Havia començat el boom de la construcció, l'aigua del rec ja no era bona i els productes no tenien la qualitat d'abans. A més, aviat els camps de la Marina van desaparèixer. Aleshores em vaig agafar uns anys sabàtics.

Quan va entrar en contacte amb l'Ateneu de Cultura Popular?

A finals dels anys setanta. Durant aquests anys sabàtics que et comentava, em vaig dedicar a estudiar català, primer en un curs de l'Ajuntament i després a l'Institut Cultural del CIC, a la Via Augusta. Em vaig presentar als exàmens d'Òmnium Cultural i de la Universitat Autònoma i els vaig aprovar tots dos. Tot això ho feia per aprendre; mai m'havia passat pel cap que em serviria algun dia. Doncs bé, després d'aprovar els exàmens,

el setembre de 1978, un membre de la junta de l'Ateneu va contactar amb mi i em va demanar que me'n fes sòcia. En llegir la carta de presentació de l'entitat, vaig veure que hi havia faltes d'ortografia i l'hi vaig dir. I així va ser com em van proposar de fer classes de català per a Òmnium a l'Ateneu (compartien seu). Vaig fer classes durant 17 anys, fins que ho vaig haver de deixar per cuidar els pares, que ja eren grans. Però ves per on: 30 anys més tard la meua vocació de mestra es feia realitat! Des d'aleshores que sempre he estat sòcia de l'Ateneu i m'he implicat molt en les activitats que ha dut a terme, sobretot en el *Xipreret*, el butlletí que publica en català mensualment l'entitat des del 1980. Formava part de l'equip de redacció: en feia la correcció i també escrivia articles de tota mena. De fet, encara hi col·laboro. Sí, he estat molt vinculada amb aquesta entitat, tant que fins i tot n'he estat presidenta durant 9 anys, fins que vaig dir que plegava i va agafar el relleu en Fèlix Puig.

Tinc entès que ha escrit alguns llibres relacionats amb la ciutat. Què em pot explicar de la seva faceta d'escriptora?

Doncs va ser una mica per casualitat. Va sortir un llibre de motius (mal-noms) de L'Hospitalet de Llobregat que en contenia un del meu pare l'explicació del qual no era certa. Em vaig empipar i vaig decidir escriure'n jo un altre. I així va ser com va començar tot. Tots els llibres que he escrit menys un han estat publicats des de l'Ateneu. I sí, molts parlen de la meua ciutat, L'Hospitalet.

De fet, el 2012 l'Ajuntament li va atorgar la Distinció Ciutadana per la seva contribució a la ciutat.

Cert. Em van trucar a casa i m'ho van anunciar. No t'enganyaré: em vaig posar molt contenta. Que et reconeixin la feina feta —tot i que jo l'he feta per convicció, no per rebre premis— t'omple de satisfacció.

CARME JORBA

"Abans feia recitals de poesia i ara escric al *Xipreret*, la revista que editem. No sé si els ateneus són tan importants per apropar la cultura al poble però, per exemple, aquest ateneu donava classes a qui no hi podia accedir".

MARTÍ GUERRERO

"La Matilde ha tingut tres amors: la llengua catalana, la història de L'Hospitalet i l'Ateneu. Ha lluitat molt. Aquí corregeix llibres, els escriu... Gràcies a gent com ella la llengua catalana es manté viva".

CLAUDIA PÉREZ

"Penso que l'Ateneu és important per a la cultura i per a la difusió de la llengua catalana i un lloc per apropar-se a la comunitat. És important que hi hagi un espai que reuneixi totes aquestes iniciatives".

MÒNICA PEIG

"Soc directora de la coral infantil. Som una trentena de nens i nenes d'entre 4 i 19 anys i assagem a l'Ateneu. És un punt clau del barri Centre i un lloc de cultura que ajuda a fomentar la difusió musical".

DOLORS SALA

"Estic en un grup de teatre de L'Hospitalet, Amics de l'Alfa 63. Iniciatives com aquesta no podrien desenvolupar-se si no tinguessin l'aixopluc d'entitats com l'Ateneu. La Matilde m'havia fet classes de català".

CARLES FARRÉS

"Fa molts anys que conec la Matilde, era familiar de la meua mare. A més, em va succeir en la presidència de l'Ateneu. Cal molta dedicació per portar una entitat com aquesta i tots hi hem posat molt esforç per poder tirar-la endavant".

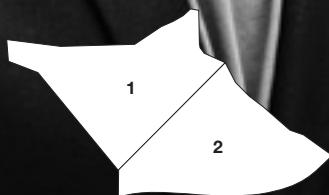
HELENA FARRÉS

"Vaig començar fent teatre amb el grup infantil. I ara a més també soc mestre del taller de teatre juvenil. La Matilde ha estat sempre molt propera i és de les que s'ha preocupat realment per l'Ateneu, intenta que tot funcioni i ho organitza de manera que tot vagi bé".

HELENA ROYO

"Vaig començar a venir perquè volia fer teatre. Ara soc monitora del grup de teatre i m'he acabat quedant perquè hi he fet amics, faig teatre... Molts s'han acabat convertint en la meua família. M'he sentit molt ben acollida".

DISTRICTE II

1/ COLLBLANC
2/ LA TORRASSA

“Estic molt agraït per les oportunitats que el barri ha donat a la meva família, la gent increïble que he conegut, l'experiència d'Itaca... i espero poder tornar-li tot el que m'ha donat”

Felipe Campos i Rubio Director general de l'Associació Educativa Itaca

Felipe Campos i Rubio és economista de formació, MBA en Direcció i Administració d'Empreses per la Universitat Pública Rey Juan Carlos de Madrid, diplomat en Direcció d'Organitzacions no Lucratives i Lideratge i Innovació Social per ESADE, Màster en Recursos Humans i Postgrau en Lideratge, PNL i Coaching per l'Escola de Negocis de Barcelona. Des dels 22 anys és el director de l'Associació Educativa Itaca, entitat declarada d'utilitat pública per la Generalitat de Catalunya. Com a activista social compromès amb els col·lectius més vulnerables, és a Itaca on canalitza la seva energia per millorar el benestar de l'entorn on viu, ja que és una institució vertebradora de projectes socials per millorar la vida de nens, joves i famílies del barri de Collblanc-la Torrassa, on acompanyen al llarg de la setmana més de 2.000 persones, gràcies a la tasca de 50 treballadors i 150 voluntaris. Campos és el màxim responsable de les accions financeres i institucionals, vetlla pel bon funcionament de l'entitat i dels seus projectes socials i alhora lidera un equip d'educadors socials, psicòlegs, pedagogs, monitors de lleure... que fan possibles els diferents projectes de l'entitat.

Ha estat durant molts anys monitor i membre de l'Esplai Grup Itaca Els Vents, secció missional i voluntària de l'Associació Educativa Itaca, una institució amb més de 40 anys d'experiència amb infants i joves en activitats setmanals, colònies, campaments i casals d'estiu. Al llarg d'aquests anys, ha estat membre del Consell Directiu del Moviment de Centres d'Esplais Cristians Catalans (MCECC) de la Fundació Pere Tarrés amb diverses responsabilitats, ha estat professor de diverses escoles de l'esplai i membre de juntes i òrgans de govern d'entitats i institucions del tercer sector, com ara president de la Xarxa d'Entitats de Lleure de L'Hospitalet, vicepresident de la Comissió de Festes i Entitats de Collblanc-la Torrassa,

membre de la junta directiva de la FEDAIA, membre suplent de la Plataforma d'Infància de Catalunya en el marc de la Taula del Tercer Sector i vicepresident i fundador d'entitats estatals de defensa de drets humans i treball comunitari, com ara la Federación Jóvenes e Inclusión o la Red de Entidades Comunitarias OIKIA. En els darrers anys, és patró de fundacions com ara la Fundació Biblioteca Social, d'àmbit estatal, la Fundació Mare de Déu dels Desemparats, del districte de Collblanc-la Torrassa, o la Fundació Agbar, entre d'altres.

Emprenedor social, va ser Premi Fundació Princesa de Girona en l'àmbit social 2013, Premi Nacional de Joventut 2014, atorgat pel Ministeri de Treball i Afers Socials del govern espanyol, Premi Emprenedor Social 2014 per la Universitat Europea de Madrid i Fellow de la International Youth Foundation, la xarxa internacional d'emprenedors socials més gran del món.

Quina és la seva vinculació amb els barris de Collblanc i la Torrassa?

M'agrada explicar la meua història a partir de la dels meus avis paterns, que són de La Alberca de Zánacara (Conca) i van venir a L'Hospitalet per buscar oportunitats per als seus fills. Es van instal·lar al costat de la plaça Espanyola, que és un indret molt típic del barri. Eren gent del camp, molt humils, però amb inquietuds per millorar. Els meus pares es van conèixer i es van instal·lar al carrer Doctor Martí i Julià. He anat a l'Acadèmia Cultura i a l'Institut Sant Jaume Apòstol, de manera que tota la meua vida ha estat al barri. Quan vaig conèixer la meua companya de vida a Itaca fent voluntariat, vam decidir quedar-nos a viure al carrer Montseny, de manera que és una vinculació vital i emocional. Estic molt agraït per les oportunitats que el barri ha donat a la meua família, la gent increïble que he conegut, l'experiència d'Itaca... i espero poder tornar-li tot el que m'ha donat.

Com comença la seva història amb Itaca?

Amb 16 anys, tenia a l'Escola Sant Jaume un professor, el Pedro Rodríguez, que era president de la Fundació Akwaba i em va convidar a fer voluntariat. Al mateix temps, jo participava com a jove de l'Esplai Voluntari del Grup Itaca Els Vents. Aquella experiència vital de voluntariat i compromís associatiu va culminar amb 18 anys, quan vaig entrar com a monitor. El Pedro i el Francesc Garreta, president de la Federació d'Esplais de Catalunya, van ser vitals per enfortir el meu compromís amb el barri i amb Itaca. En aquell moment, vaig prendre consciència de la realitat del barri i que les meues oportunitats no eren generalistes.

Amb 22 anys vaig tenir la responsabilitat d'assumir-ne la direcció i vam començar un procés de professionalització i definició de la missió, visió i valors de la institució. Vam diversificar les fonts de finançament i ara tenim un model de partenariat publicoprivat i donacions. Ha estat una carrera de fons que s'ha convertit en una realitat col·lectiva, hi ha molta gent que tira per tal que ltaca no pari.

Quin és l'objectiu?

Nosaltres fèiem activitats el dissabte a la tarda i ara estem oberts de dilluns a diumenge de les 8 h del matí fins les 23 h de la nit, i oferim oportunitats a infants, joves i famílies. Per exemple, garantim la recollida a escoles públiques i concertades de 200 nens amb un equip d'educadors que es reparteixen per tot el barri, a la setmana generem oportunitats educatives, socials i comunitàries a més de 1.800 persones. La nostra obligació és crear oportunitats, garantir la seguretat, el benestar, l'alimentació saludable i l'acompanyament d'un adult per a aquests nens. Desenvolupem projectes per apoderar la persona, donar-li dignitat, formació i ajudar-la en el seu procés d'inserció laboral. Pensem que podem canviar el món, però volem fer-ho des d'aquí, els carrers i barris de la ciutat de L'Hospitalet. Per això també cuidem i protegim l'espai de voluntariat de cap de setmana. Perquè així és com vam començar i volem conservar aquesta part missional.

Com és el barri actualment?

Aquest barri té menys d'un quilòmetre quadrat, però hi viuen més de 52.000 persones, la qual cosa ens equipara amb les ciutats més denses del món. En un territori tan petit, amb presència de 122 nacionalitats, el nostre objectiu és que puguem viure i convida en harmonia gaudint de la riquesa cultural que aporta aquesta diversitat al territori. Fa uns 15 anys es va començar a fer palesa la immigració. Hi ha una tonalitat de colors que apareix amb gent vinguda del Marroc, Àsia i l'Amèrica Llatina. És com si estiguessis viatjant contínuament. Tenim més d'un 30% d'immigració al barri, per la qual cosa calen polítiques i accions que generin cohesió. Urbanísticament, aquest barri té molt poc espai públic, amb barreres que no el permeten créixer, com les vies del tren, la ciutat de Barcelona o la connexió amb la Florida. Tenir poc espai públic genera problemes per a la convivència, però també és una oportunitat. Apropar interculturalment i intergeneracionalment la població és possible. Nosaltres tenim educadors al carrer que ho fan. I són canvis que es queden.

MEMÒRIES DE
L'HOSPITALET DE LLOBREGAT
DISTRICTE II
Collblanc | La Torrassa

LOLI COLÁS VILLANUEVA

PRESIDENTA DE L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS I VEÏNES DE COLLBLANC-LA TORRASSA

L'Associació de Veïns i Veïnes de Collblanc-la Torrassa va ser una de les primeres associacions organitzades a la ciutat de L'Hospitalet. Es va crear el novembre de 1971 a causa de les mobilitzacions originades pel Pla Comarcal, que comportava importants afectacions als habitatges del barri. Posteriorment, es va convertir en una entitat clau per a l'entorn i una veritable escola de democràcia durant els anys de la transició política espanyola. Des de llavors, l'associació ha estat present en tots els esdeveniments importants que han afectat el barri i el seu veïnat, i ha lluitat pel desenvolupament i el benestar del districte de Collblanc-la Torrassa. Loli Colás porta 30 anys vinculada a l'associació i des de fa 3 n'és la presidenta

Quina és la seva vinculació amb el barri i l'associació de veïns i veïnes?

Vaig néixer l'any 1961 a Terol, però vaig venir amb pocs mesos a viure aquí. La meua família es va instal·lar molt a prop del carrer de la Creu Roja i he viscut tota la vida al barri. En l'època de la Transició, hi havia mancances en molts aspectes i em vaig trobar amb un grup de joves que ens sentíem interpel·lats per les coses que passaven al nostre entorn, teníem ganes de lluitar per millorar. Hi havia gent que entrava al sindicat i altra a l'associació per estar al costat de les necessitats del barri. Era una època que anàvem a escoltar el que es deia, perquè molts polítics estaven vinculats a les associacions de veïns, un espai on podien desenvolupar les seves idees. Jo vaig entrar a poc a poc, ja fa 30 anys, estava a la rereguarda, però cada vegada em sentia més vinculada a l'entitat. Ara la meua implicació és molta perquè com a presidenta sento una responsabilitat important.

Com ha canviat amb els anys?

En l'època de la Transició, sortir al carrer era l'única manera de canviar les coses. Les vegades que els veïns havien hagut de tirar el mur del

Associació de Veïns i Veïnes de Collblanc-la Torrassa.

parc de la Marquesa! Aquest parc deu el seu nom al sobrenom que li van posar els veïns i veïnes. Inicialment formava part dels jardins de la finca d'Eugènia Casanovas, i la lluita veïnal va fer que l'Ajuntament adquirís la casa i els jardins i els convertís en parc. Els esplais, les AMPAs... són el resultat de la tasca de les associacions de veïns i veïnes. Hi va haver moments, com amb l'aluminosi i la campanya de l'aigua, en què la gent es va involucrar molt.

Nosaltres participem activament amb la Comissió de Festes i la Comissió d'Entitats que va impulsar el Pla Integral de Collblanc-la Torrassa i va suposar un projecte pioner de renovació transversal en tots els àmbits del districte, on van sumar forces la trentena d'entitats que hi ha. Entre tots vam elaborar un pla amb el que volíem per al barri. Per exemple, vam aconseguir que l'edifici on es troba Itaca, que abans era el Cinema Romero, fos per al barri; va ser una lluita de la Comissió d'Entitats. Però les formes de reivindicar, amb els anys, han canviat. Ara no és només sortir al carrer, sinó també estar a sobre dels problemes i lluitar-hi davant les administracions.

En quines àrees incideix l'associació?

Nosaltres ens considerem atípics com a associació de veïns i veïnes. Davant les problemàtiques socials, vam decidir ajudar, com a entitat, en les necessitats socials del barri sense perdre la nostra part reivindicativa. Això implica un equilibri important entre dues línies d'actuació. Es va prendre la decisió d'incidir directament en les problemàtiques socials i en la creació d'una xarxa comunitària que fos capaç de donar resposta a aquelles situacions de risc que es produïssin al territori.

Quins serveis ofereix?

Es va iniciar una línia de treball orientada a l'organització de campanyes nadalenques de recollida de joguines per a la canalla de les famílies més desfavorides del barri. Després està la feina relacionada amb l'àmbit de la inserció laboral, com el Taller d'Informàtica Bàsica, que busca apoderar les persones, que se sentin amb ganes de sortir de la seva situació. També cal destacar la Botiga i el Vestidor Solidaris. Així mateix, treballem en xarxa amb altres entitats per tenir més força, com ara el Sindicat de Llogaters, on derivem els casos que coneixem de famílies desfavorides, o la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca.

L'associació de veïns i veïnes depèn de les demandes que ens fa el veïnat, però la gent només es mou quan té un problema. Nosaltres informem dels passos que cal fer i donem tot el suport i l'acompanyament necessari en els tràmits. Però la solució no és immediata. Cal seguir tots els processos legals. Fem la feina de formigueta i posem l'accent sobre les coses que no funcionen al barri, però els canvis no són d'un dia per l'altre. A vegades, les solucions passen per canviar la legislació vigent.

També organitza esdeveniments com la Festa de la Diversitat, la Castanyada, el Carnestoltes, Sant Jordi i Reis.

La nostra tasca principal és la reivindicació per un barri millor, però també participem amb la Comissió d'Entitats i col·laborem per al bon funcionament de les festes. A la Castanyada, portem castanyeres, al Cagatió també posem voluntaris. Participem molt en l'organització de la Festa de la Diversitat, ens acostem als veïns i veïnes.

Quines són actualment les principals preocupacions del veïnat?

Hi ha moltes necessitats. L'habitatge és una preocupació molt gran perquè la gent no pot viure al carrer. Com que és un districte amb una den-

sitat molt elevada, tenim alguns problemes de convivència i de civisme. Falten espais i, sobretot, espais lúdics. S'han de buscar fórmules per facilitar la convivència i nosaltres, com a entitat, hem de mirar de resoldre els problemes pensant en tothom.

Al parc de la Torrassa cal finalitzar la segona fase i construir el camp de futbol. Queda pendent el soterrament de les vies de tren. Hi ha molt poques places: tenim la del Mercat de Collblanc, la plaça de Guernica, el parc de la Marquesa, la plaça Espanyola i el carrer Progrés, que ara és de vianants, però no n'hi ha prou.

Què l'ha portat a implicar-se en l'associacionisme del barri?

Soc treballadora familiar de l'Àrea Social de l'Ajuntament de L'Hospitalet, responsable dels menjadors per a gent gran, dirigits a persones grans a partir de 65 anys amb ingressos econòmics baixos, amb problemes de soledat i manca de suport social, i amb la necessitat de cobrir una alimentació bàsica i equilibrada. Així que fa 30 anys que treballa en temes socials. És clar que m'agrada molt el treball social, la gent. I a l'associació de veïns i veïnes coordino i superviso temes que requereixen la meua experiència professional. No obstant això, el projecte no hagués estat possible sense la participació de l'equip de voluntaris i voluntàries, format per persones que aporten el seu temps i disposició, que se senten part de l'entitat. Nosaltres el que volem és que tothom senti el barri com a seu, cohesionar, participar i que sigui un barri amable per a tothom.

GLORIA CARRERA

"Soc voluntària i vinc a ajudar en tot el que puc. A l'associació puc aprendre informàtica per desenvolupar-me millor, fer-me el currículum i buscar feina. És una ajuda important la que ens donen".

PILAR SANTAGUSTÍN

"Aquesta associació és molt important socialment. Rebem ajuda de manera gratuïta amb les noves tecnologies. A més, si veuen que estàs fluixa t'animen o seuen amb tu a parlar. Són persones molt humanes".

DOMINGO GUIJARRO

"Soc un dels fundadors de l'associació als anys setanta. Es va fundar per tenir un espai de llibertat durant la dictadura. Des d'aquí hem dut a terme lluites importants i vam poder aturar el Pla Comarcal, que volia enderrocar les nostres cases".

MARÍA BEGOÑA ARRUIZ

"Soc metgessa i me'n vaig fer sòcia perquè al barri hi havia necessitats i la reivindicació és la millor eina per millorar temes com les pensions, la sanitat o l'habitatge. Aquesta associació fa un gran bé a la societat. Ara mateix hi ha classes per als que no tenen feina".

ANDRÉS SÁNCHEZ

"Estic a l'associació des de fa 30 anys. Aquí s'arreglen moltes coses, tot i que no sempre es pot fer com a un li agradaria. S'ha ajudat molta gent en tot tipus de reivindicacions veïnals. La Loli fa molta feina i va a moltes reunions, i això està molt bé".

ROSA GARCÍA

"Soc sòcia i penso que a l'associació s'atén molta gent que no sap on anar. És molt important la feina que es fa des d'aquí de manera voluntària, com ara la recollida de roba i d'aliments per a la gent que realment ho necessita".

EMMA LIDÓN

"L'associació és important perquè hi ha d'haver un punt on el veïnat pugui reunir-se o fer alguna queixa, a banda de beneficiar-se d'iniciatives socials. La Loli dona la cara per tot de manera diplomàtica".

JORGE GIMENO

"Soc soci i vocal. La Torrassa és un barri que té les seves complicacions, i és necessari que hi hagi una associació que pugui acollir i guiar tot aquell que ho necessiti".

ANDRÉS LUQUE TENORIO

DIRECTOR DEL CENTRE CULTURAL COLLBLANC-LA TORRASSA

El Centre Cultural Collblanc-la Torrassa és un equipament sociocultural on prenen forma diversos projectes relacionats amb la música, el teatre, la dansa, la imatge, la literatura i les arts plàstiques. A més a més, es tracta d'un espai per a la formació i actua com a element cohesionador de la vida social i cultural dels barris de Collblanc i la Torrassa, alhora que està al servei de les entitats i els col·lectius que vulguin utilitzar els seus espais i serveis. Andrés Luque, músic i actor de formació, fa 16 anys que hi treballa desenvolupant diverses activitats, fins que fa 4 anys li va sorgir l'oportunitat d'assumir-ne la direcció.

Com va néixer el centre cultural i amb quina finalitat?

Els centres culturals neixen a L'Hospitalet amb els primers ajuntaments democràtics fa més de 30 anys, i van tenir una època gloriosa als anys vuitanta, quan es van convertir en un referent cultural i de lleure als barris de la ciutat. A L'Hospitalet, primer es va crear el de Sant Josep, després el de la Florida-Bellvitge i més tard el de Collblanc-la Torrassa. Amb el temps van sortir equipaments culturals i d'oci, tant públics com privats, que van anar suplint algunes de les activitats tradicionals dels centres culturals en el seu detriment, i no va ser fins als 2000 que va remuntar la seva activitat. En el nostre cas, ho vam fer iniciant la gestió i producció d'espectacles propis i com a col·laboradors del teixit associatiu de la ciutat. Actualment depenem de la regidoria del districte i dels criteris del territori, però també rebem una gran influència de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament, cosa que em sembla molt interessant.

Quines activitats organitza?

Al centre comptem amb una sala d'actes, una sala d'exposicions, una sala d'informàtica i diverses sales per a tallers, però també gestionem dos espais a l'Hotel d'Entitats, així com l'Auditori de la Torrassa, on fem l'activitat de teatre, una part de dansa i el cicle de música clàssica.

Sala d'exposicions del Centre Cultural Collblanc-la Torrassa.

La marca de la casa és la seva programació musical. Tenim tres cicles de música: els Pocket Concerts, el de música clàssica i el Blues & Boogie. Aquest últim ha celebrat la 13a edició i ja podem dir que és un acte de ciutat que congrega noms molt importants al seu voltant i on col·laboren diversos espais de L'Hospitalet, tot i que ho gestionem nosaltres. També tenim diferents grups de teatre, als quals cedim l'espai escènic, com la companyia de Javier Villena, que va actuar aquí, o el grup de teatre de l'Associació de Dones... I dues sales on fem exposicions de caràcter social, de particulars, de professionals reconeguts i de gent que prové del teixit associatiu del barri. En l'àmbit formatiu, fem tallers propis i cessions d'espais per a tercers.

Com respon el públic davant la seva oferta?

El repte més ambiciós per al centre és aconseguir ser un referent d'oci i cultura de la població local. La manera de trobar aquest vincle que fidelitzi els usuaris és una combinació de diferents elements de comunicació, així com l'ús de les xarxes socials. La gent rep tants *inputs* que sovint desconeix el que fem, de manera que la nostra obsessió és donar visibilitat al centre. Ha estat una feina de formigueta, però n'hem obtingut els fruits i omplim tots els actes que fem. De fet, als cicles de música clàssica i als Pocket Concerts tenim un públic fidel. El nostre perfil d'usuari és molt

heterogeni, perquè la gent que va als concerts de clàssica és diferent de la dels tallers de català, i quan fem activitats al carrer en gaudeix tothom.

La Xarxa d'Intercanvi de Coneixements del Centre Cultural Collblanc-la Torrassa ja fa 14 anys que funciona. Què és exactament?

Els nostres tallers es porten a terme segons la XIC, o Xarxa d'Intercanvi de Coneixements, una metodologia que es basa en el fet que qualsevol persona pot oferir a canvi de rebre, i la moneda de canvi és el coneixement. Tenim 470 persones apuntades a 23 tallers i tothom ofereix alguna cosa. La fidelització dels usuaris és molt alta i són persones que també participen en altres activitats del centre. És una idea que va néixer dins d'un projecte europeu per al desenvolupament dels barris i nosaltres ens la vam fer nostra, amb tant d'èxit que podem dir que és l'únic centre cultural amb tanta participació. Però arribar fins aquí ha estat un camí complicat.

Quina és l'activitat del centre al carrer?

Tenim molta relació amb el teixit associatiu del barri, ja que els cedim espais per a les seves sessions informatives i formatives, exposicions i creació i producció d'arts escèniques i espectacles. Però, a més a més, hi ha les activitats que promou el centre i que es desenvolupen a l'espai públic. Es fan o bé en col·laboració amb el teixit associatiu, com ara la Festa Major, la Castanyada o el Carnaval, organitzats per l'Associació de Veïns i Veïnes de Collblanc-la Torrassa o la Comissió de Festes; o bé amb accions de gestió pròpia que fem en el marc de les Festes de Primavera o de la campanya de Nadal, a les places i parcs del districte (concerts, espectacles infantils, rues...).

Quina ha estat, històricament, la seva vinculació amb el Centre Cultural Collblanc-la Torrassa?

Vaig néixer l'any 1964 a la clínica Gajo de la rambla Just Oliveras i la meua activitat cultural ha estat molt vinculada a la ciutat. La meua relació amb els centres culturals és des de l'inici. Primer com a alumne, després com a professor, com a artista, com a tècnic, com a administratiu... I ara com a director. Des de jove m'ha interessat la cultura i per això vaig estudiar música i art dramàtic, i després vaig tocar en grups formats a L'Hospitalet. Amb la formació Camàlics vam aconseguir tenir una activitat professional, vam gravar alguns discos i vam fer centenars de concerts. Però es va dissoldre al cap de 14 anys i, llavors, em va sorgir l'oportunitat de treballar al centre cultural, ja fa 16 anys.

Quines són les particularitats d'aquest districte?

Soc nascut al barri Centre, però m'encanta aquest districte. Amb la mare veníem molt a comprar al Mercat de Collblanc, perquè sempre ha tingut molta fama. Pujàvem per anar a veure els partits del Barça, fèiem la compra al carrer Progrés, hi tenia amics... Tot i ser un dels barris més llunyans del centre, sempre hi he tingut contacte.

La ciutat està molt marcada per les dues vies ferroviàries i aquest és un barri que històricament ha estat d'esquena a Barcelona i d'esquena a L'Hospitalet. A més, sempre ha estat aollidor de fluxos de nouvinguts que han arribat per treballar i això l'ha marcat molt. Però, alhora, està molt ben comunicat, amb línies de metro i autobusos que el connecten constantment amb Barcelona i altres zones de L'Hospitalet.

Actualment, la immigració és pluricultural, pluriracial i plurilingüística, cosa que amb les primeres onades migratòries, als anys trenta i després als seixanta, no es va donar. Però cal dir que és un barri molt menys conflictiu del que podria ser. Hi ha una percepció que no s'ajusta a la realitat. Per exemple, segons un estudi que vam fer, l'oferta cultural del districte és més gran que la del centre; aquí hi ha el Teatre Joventut, i la cooperació del teixit associatiu i el grau d'associacionisme és també molt elevat. En l'àmbit urbanístic, és evident que el barri ha millorat: voreres, arbrat, neteja, espais públics... No podem barrejar l'àmbit social amb l'àmbit cultural, o amb els temes d'ordre públic, perquè són coses diferents.

FATIHA LAHMAME

"Soc directora d'una associació de cultura àrab. Donem classes de llengua i cultura àrab al Centre Cultural Collblanc-la Torrassa perquè molts cops els joves paisans nostres no en saben. Venen de molts llocs: de Collblanc, de la Torrassa o fins i tot del seu país d'origen sense saber-ne".

MN. VALENTÍ BALAGUER

"He viscut tot un canvi a la Torrassa. Vaig arribar-hi amb 8 anys. Allà va venir la primera migració, que va fer que d'això se'n digués la Múrcia xica; als cinquanta va venir la segona, de tot Espanya. Aquesta generació ha canviat el barri. Ara hi ha una nova generació d'immigrants que hem d'aprendre a integrar".

JOSÉ FERNÁNDEZ

"Llocs de cultura com el Centre Cultural Collblanc-la Torrassa o l'Auditori són molt importants. Nosaltres a l'Auditori fem un cicle de clàssics o organitzem les festes de Sant Jaume. Hi ha pocs espais culturals, per la qual cosa un lloc com aquest és un referent per al barri".

CARLOS CLEMARES

"Soc president de l'associació ACYF (Ayuda Comunitaria y Familiar). Fem assessorament sobre pobresa energètica, factures, tarifes... A més, soc veí del barri, pinto quadres que ara s'exposen al centre cultural... És important involucrar-se al barri. Tot el que sigui ajudar és necessari".

REGINA GRANEL

"Vaig néixer al costat de l'entitat, al carrer dels Desemparats. A la Xarxa d'Intercanvi de Coneixements (XIC) fem una vintena de tallers de tota mena: manualitats, anglès, ioga... Fa 13 anys que existim i, des del principi, estem aquí al Centre Cultural Collblanc-laTorrassa".

MILAGROS LUCAS

"Participo a la XIC: aprenc coses i apporto les que sé. Ensenyo macramé, ganxet, punt de mitja, treballs manuals... I aprenc català, informàtica, cultura zen....".

ISABEL JORRÍN

"Fa un any que faig un taller d'energia positiva al Centre Cultural Collblanc-la Torrassa. Aquí contribuïm al benestar de les persones: venen, els toquem i els traïem els dolors, amb una sola condició: no podem cobrar res. És bonic que la gent pugui venir: veus més gent fent tallers, pots provar més coses...".

M. JOSÉ GARCÍA

"Conec l'Andrés Luque des de fa 12 anys. És molt actiu, ell ha reactivat el centre cultural. És molt bona persona, sempre està disposat a ajudar. Aquí ve molta gent gran, immigrants... i aquest lloc serveix de punt d'unió per a tothom. A més, és un lloc de referència per a les activitats culturals del barri".

ANTONI PERNA LÓPEZ

DIRECTOR DEL CENTRE D'ART TECLA SALA

El Centre d'Art Tecla Sala està ubicat en un antic recinte fabril, herència del procés d'industrialització de la ciutat, que va tenir com a primera construcció un molí paperer, l'any 1855. L'edifici principal del conjunt és una construcció industrial del 1882 de l'arquitecte Claudi Duran i Ventosa, que va arribar a ser una de les fàbriques de filatura de cotó més importants del país, en actiu fins a l'any 1973. No va ser fins al 1982 quan l'Ajuntament de L'Hospitalet va comprar l'edifici per fer-ne un equipament cultural, tot mantenint el nom de l'antiga propietària de la fàbrica, l'empresària catalana Tecla Sala i Miralpeix.

Actualment, el Centre Cultural Metropolità Tecla Sala acull la Biblioteca Central, el Centre d'Estudis de L'Hospitalet, l'espai de creació TPK Art i Pensament Contemporani, la Fundació Arranz-Bravo i el Centre d'Art Tecla Sala. El centre, que es defineix com un espai de promoció i difusió de les arts visuals gràcies a una programació contemporània i de compromís amb el territori, acull exposicions d'artistes nacionals i internacionals, dona suport a iniciatives locals, treballa l'educació envers les arts visuals i fomenta el patrimoni artístic de la ciutat, tal com ens explica el seu director, Antoni Perna.

El Centre d'Art és una referència dins i fora de L'Hospitalet, però quins van ser els seus orígens?

Aquesta és una ciutat treballadora que ha crescut molt ràpidament amb la força de la gent que ha vingut de fora i, tot i que no ha tingut un gruix social potent que hagi propiciat iniciatives de caràcter industrial i cultural, com ha passat a Terrassa o Sabadell, sí que hi ha hagut antecedents relacionats amb les arts plàstiques i visuals que no han tingut altres ciutats. Amb l'arribada del pintor uruguaià Rafael Barradas l'any 1926, diverses personalitats van visitar la ciutat, ja que ell reunia a casa seva artis-

tes d'avantguarda en el que es va anomenar "Ateneïllo de L'Hospitalet", per on van passar Sebastià Gasch, J. M. de Sucre, Gutiérrez Gili, Lorca, Dalí, Foix o Giménez Caballero, entre d'altres. És una anècdota que té continuïtat durant els anys seixanta amb els Premis de Pintura Ciutat de L'Hospitalet, i durant els setanta amb l'Agrupació Amics de la Música, que organitza exposicions d'artistes que no tenen cabuda en sales de Barcelona, com l'Estampa Popular o Pepe Espaliú. L'obertura de l'Escola d'Estudis Artístics, que és com una petita Bauhaus, o les Aules de Cultura són altres factors. A principis dels vuitanta es va inaugurar el Centre d'Art Alexandre Cirici a l'espai de l'antic escorxador i va ser el primer centre dedicat específicament a les arts visuals. Paral·lelament va començar l'experiència "L'Hospitalet Art", que va propiciar l'apropament de les propostes més avantguardistes al gran públic. L'any 1982 l'Ajuntament va comprar l'antiga fàbrica Tecla Sala. Hi havia un interès per impulsar un projecte de centre cultural de caire polivalent i que es configurés com un equipament de referència ciutadana i vertebrador de polítiques de caràcter supramunicipal. L'any 1989 es va fer una primera exposició que va ser una gran retrospectiva de l'obra de Josep Guinovart, quan la fàbrica no estava ni remodelada. Després van venir altres exposicions importants, i l'any 2002 es va inaugurar tal com el coneixem ara, encara que uns anys abans, l'edifici Molí, contigu a Tecla Sala, que ja tenia un espai d'art amb una programació estable.

Quins serveis ofereix i amb quina filosofia?

Jo sempre dic que els centres de la Xarxa Pública de Centres i Espais d'Arts Visuals de Catalunya (XAV) som com la medicina ambulatoria, malgrat que nosaltres formem part d'aquesta gran àrea metropolitana i estem connectats amb aquest corredor de la línia 1 del metro amb el centre de Barcelona. Som una primera porta d'accés a l'art i tenim una gran vocació didàctica. Hem mantingut una programació expositiva d'artistes de llarga trajectòria, artistes de mitjana carrera i alguns més joves. Més enllà de la producció pròpia d'exposicions, també ajudem els artistes a produir obra.

Què ens pot explicar de la seva ubicació en una fàbrica del s. XIX?

El recinte és d'estil "manchesterià", de forma rectangular, compost per una planta baixa i dos pisos de maó vist, pensat per a l'activitat fabril. Tot el conjunt està envoltat per grans finestrals, cosa que dona una molta lluminositat. Es manté en unes condicions magnífiques i com que és diàfan permet una gran qualitat per als espais expositius.

Centre d'Art Tecla Sala.

L'espai dedicat a les exposicions està dividit en dues plantes de 1.200 m² i 625 m² cadascuna. Les dimensions espectaculars, la bellesa de les sales i l'acurada adequació tècnica el converteixen en un espai expositiu singular a Catalunya.

Quin és el perfil dels usuaris?

El nostre gruix de visitants és el col·lectiu vinculat a l'educació: escoles, instituts, escoles d'art, grups d'educació especial... perquè els treballen, els busquem i ens interessa molt arribar-hi. També venen artistes, professionals i persones interessades en la cultura al Centre d'Art Tecla Sala perquè les exposicions interessin. Tenim una vocació metropolitana i, alhora, internacional. Procurem que els nostres projectes tinguin un alt nivell, tant en la qualitat dels artistes com en la manera com formalitzem les exposicions.

Quina relació manté el centre amb el seu entorn?

Encara que les institucions, artistes, educadors públics, professionals i usuaris tenim un paper diferenciat, el centre d'Art Tecla Sala vol ser un punt de referència pel que fa a l'oferta cultural i sensible a les relacions i el suport que pugui establir amb el sector artístic i amb la ciutadania.

Com es converteix en el director?

Soc llicenciat en Belles Arts i el meu món professional sempre ha estat relacionat amb les arts, a més de ser pintor. Vaig treballar a la sala Alexandre Cirici i més tard vaig poder optar a la direcció del Centre d'Art Tecla Sala. Ha estat un camí llarg i feixuc en ocasions. Sovint no totes les administracions donen suport als programes d'arts visuals. Afortunadament, aquest Ajuntament ho fa d'una manera decidida i, malgrat algunes mancances, aquesta aposta et permet fer el camí amb el suport necessari.

Com ha vist canviar la ciutat?

Vaig néixer a L'Hospitalet el 1959, en una petita clínica que hi havia a la Rambla Just Oliveras. La meva infància a la ciutat va transcórrer en un espai obert, amb figueres i camps propers, amb una relació veïnal impossible de trobar avui. Llavors no era conscient que no hi havia serveis, només una escola pública, carrers sense asfaltar, poc enllumenat i l'inici de la construcció accelerada i caòtica d'una ciutat dormitori. Tampoc fa tant de temps de tot plegat i, malgrat aspectes que el passat a enquistat per sempre, L'Hospitalet avui té una realitat absolutament diferent en sanitat, educació, cultura, serveis i moltes possibilitats i energia per fer-la molt millor.

ÚRSULA GARCÍA

"Nosaltres estem al Servei Educatiu del centre d'art. Ens encarreguem de la mediació de les exposicions. A més, també dissenyem altres activitats. El servei consisteix principalment a acostar el centre d'art a la gent, a tota mena de públics".

TERESA RUBIO

"Crec que el servei educatiu, al qual també pertanyo, és important per facilitar l'accés al centre d'art a tots el públics. Un equipament com aquest genera uns continguts de molt interès i amb molt potencial. Però no sempre tothom se sent proper a aquest contingut i la nostra feina és facilitar-ne l'accés".

MONTSE PEREDA

"Treballo a Comunicació del centre, i aquest departament és important per la complexitat de l'equipament. És un equipament cultural amb biblioteca, centre d'art... i la meva tasca és fer l'esforç perquè el centre tingui una veu pròpia. L'altra tasca que tinc és donar veu al servei educatiu del centre".

CARLES VENTURA

"Treballo a la recepció del centre d'art des de fa 6 anys. M'agrada molt l'ambient de treball que hi ha, la bona sintonia amb els companys. A més, com a centre d'art, el Tecla Sala és un nucli important de la cultura de L'Hospitalet. Com més cultura ofereixis més gent instruída tindràs".

EULÀLIA PARÍS

"La biblioteca Tecla Sala, tan gran, és important perquè esdevé el lloc central des d'on coordinar totes les altres biblioteques de la ciutat, amb les quals es treballa en xarxa. Així es poden tocar més camps, abastar més àmbits".

HELENA BONALS

"Faig feina d'auxiliar de biblioteca i coses de disseny gràfic. El paper d'aquesta biblioteca és molt important. Tot i estar una mica aïllada del nucli urbà, pots trobar moltes obres i això afavoreix el préstec compartit entre biblioteques".

CARLES FERRER

"La biblioteca Tecla Sala és important perquè recupera patrimoni històric de la ciutat, com ara l'edifici, una antiga fàbrica, i mostra una part de recuperació de la memòria històrica interessant en una ciutat tan canviant".

ROSA DE MENA

"Aquest equipament és important perquè dona accés al coneixement. La biblioteca ofereix un ampli ventall de possibilitats, des de llibres fins a noves tecnologies, com ara accés a Internet. A més, hi ha moltes activitats per a nens i nenes, com les hores del conte, idiomes...".

ANTONIO MIGUEL SANTOS-RODRÍGUEZ SÁNCHEZ

DIRECTOR I FUNDADOR DE L'ASSOCIACIÓ MUSICAL COLLBLANC TORRASSA BAND

L'Associació Musical Collblanc Torrassa Band és una proposta musical per al districte de Collblanc-la Torrassa. Té com a objectius fer com més concerts millor, gaudir assajant i apropar la música de manera totalment altruista als veïns i veïnes, ja que no hi ha cap altra banda musical al barri. Toni Santos és el director i fundador d'aquesta entitat hospitalenca; parlem amb ell d'aquesta banda singular, del barri que l'acull i de les seves vivències com a músic.

Quan es va crear la Collblanc Torrassa Band?

Nosaltres som gent dels barris de Collblanc i la Torrassa i som músics que ens hem dedicat i ens dediquem —alguns de manera *amateur* i d'altres de manera professional— a la música. El nostre nexa és que molts d'ells han estat alumnes meus. Jo era el seu professor d'instrument. Quan vaig deixar de fer classes, vaig començar a rumiar una proposta que consistia a continuar aquesta activitat musical al marge dels estudis que feien cada un d'ells, i la millor manera que se'm va ocórrer de fer-ho va ser creant una banda de música. Jo soc nascut a Alcoi i, com a bon valencià, soc un gran defensor de les bandes de música com a eina de formació. Aquí al barri no n'hi havia cap, per això em va semblar una bona idea. Som una associació sense ànim de lucre que es va constituir el 22 de novembre de 2013. Aquesta data és especial perquè coincideix amb Santa Cecília, que és la patrona dels músics.

Com funciona l'entitat?

A través de tots nosaltres com a socis de l'entitat es paga una quota al mes per cobrir despeses i comprar les partitures. A poc a poc ens hem anat integrant en el dia a dia cultural de L'Hospitalet i mantenim una relació estreta amb la regidoria del districte i amb el departament de Cultura de l'Ajuntament, que ens contracta per fer alguns concerts a la ciutat. Pel que fa als instruments, alguns els porten els mateixos músics, però els de la

secció rítmica moderna, baix, bateria, piano i amplificadors, com que són molt cars, els compra l'associació.

Què el va portar a crear aquesta associació?

De ben petit, la formació musical banda ha estat lligada a la meva formació com a músic. Quan vaig obtenir el Títol Superior de Clarinet, vaig entrar per oposició a la Banda Municipal de Barcelona, on soc professor des de fa 17 anys. L'experiència professional amb els diferents directors que he tingut m'ha animat a fer un pas endavant en el món de la direcció artística. Ha estat un projecte engrescador; muntar una banda no és fàcil: hi ha instruments de vent fusta, de vent metall i de percussió. Com que hi ha poca gent que es dediqui als instruments de vent metall (com la trompeta o el trombó) em vaig animar a acoblar una base rítmica moderna. Així doncs, treballem amb bateria, sintetitzador piano, baix elèctric i guitarra; una base més moderna, típica de les *big bands* i del jazz, integrada a la formació clàssica de la banda.

Quants músics formen part de la Collblanc Torrassa Band?

Actualment som 20 músics, la majoria del barri. Hi ha diversitat d'edats, però la majoria és gent jove. Assagem tots els diumenges, i haig de dir que estic molt orgullós del seu compromís amb aquest projecte. Són músics amb un gran talent i també persones amb valors. Som com una gran família.

Tenen relació amb altres entitats culturals del barri o de la ciutat?

Sobretot amb associacions del barri. M'agradaria destacar-ne una: l'Ateneu Cultural Catalònia. Van ser els primers que ens van acollir amb els braços oberts, que van veure que érem una aposta cultural molt interessant per al barri i que ens van oferir les seves instal·lacions perquè poguéssim assajar. Aquesta entitat fa 39 anys que es dedica a difondre la cultura al barri de Collblanc. Els estem molt agraïts per tot el seu suport. De fet, entre les activitats culturals que promou l'Ateneu Catalònia, hi ha una coral, que es diu Cor Creixent, i això ens ha permès fer col·laboracions conjuntes en diferents concerts. Després també hem rebut molta ajuda de la regidoria del districte, que ens té molt en compte en la vida cultural del barri i de la ciutat i ens dona totes les facilitats perquè puguem desenvolupar la nostra activitat. Finalment, mantenim molt bona relació amb el Centre Cultural Collblanc-la Torrassa i amb l'Auditori la Torrassa, on hem celebrat alguns concerts.

Collblanc Torrasa Band.

Quin és el seu repertori?

Com a director d'una formació de músics, he hagut de buscar temes que agradin al públic en general. D'aquesta manera, el nostre repertori es basa, per un costat, en bandes sonores de pel·lícules, perquè són grans creacions musicals de compositors molt reconeguts, i, per l'altre, en musicals, encara que també toquem peces més clàssiques.

Quina acceptació ha tingut la Collblanc Torrasa Band al barri?

Hem tingut una acollida fabulosa. Després d'aquests anys, els veïns i veïnes ens coneixen i he de dir que, cada cop que fem un concert, omplim el teatre i fem emocionar el públic. Evidentment, entre els nostres objectius, està el d'ampliar el nombre d'actuacions que fem i el d'entrar en contacte amb altres formacions musicals per fer col·laboracions.

Abans em comentava que havia nascut a Alcoi. Com va arribar a L'Hospitalet de Llobregat?

La meua inquietud per la música em va portar a venir a Barcelona per créixer professionalment quan tenia 25 anys. Aquí vaig acabar els meus estudis més clàssics (títol superior de clarinet) i, paral·lelament, vaig ampliar la meua formació al Taller de Músics i a l'Aula de Música Moderna i Jazz de Barcelona. Amb 26 anys vaig conèixer la meua dona, que és de L'Hospitalet de tota la vida, concretament d'aquest barri, de Collblanc i, després de viure dos anys al barri de la Sagrada Família, vam venir cap aquí; d'això farà uns 25 anys.

I ha canviat molt el barri des que va arribar?

Sí que ha canviat, sí. Quan vaig venir, Collblanc tenia més identitat de barri. Els veïns es coneixien tots entre ells i hi havia forts lligams de solidaritat. Amb els anys, molta gent que hi vivia ha marxat fora i n'ha vingut de nova. El barri s'ha transformat, ara és més ciutat, afavorit per la millora de les connexions del transport públic, tant amb la resta de L'Hospitalet com amb Barcelona.

I els seus fills han seguit el seu pare en la seva passió per la música?

Doncs mira, no. Tinc dos fills, l'Albert i la Carla, de 20 i 26 anys, respectivament. Tots dos van tenir l'oportunitat, quan eren petits, d'estudiar música. Però amb 7 o 8 anys, no van mostrar gaire interès. De tota manera, vaig voler que hi tinguessin contacte. Tanmateix, com a músic professional, sé que és una carrera molt dura i no vaig voler obligar-los. Quan van dir que no volien continuar, vaig respectar la seva opinió. Ara, passats els anys, em recriminen que no hagués estat més estricte amb ells. En fi, si ho hagués fet al revés, segurament també m'ho haurien retret. Però bé, tots dos estan molt contents amb les seves carreres.

HORACIO BAQUERO

"Només fa 5 anys que toco la trompeta. Quan un amic em va dir de venir no estava segur del meu nivell. De fet, recordo la vergonya i els nervis del primer dia, perquè hi ha gent que en sap molt. És una manera diferent d'aprendre".

SERGI GONZÁLEZ

"He sigut músic tota la vida, tot i que a l'Ate-neu hi anava a cantar. No va ser fins que vaig sentir la Collblanc Tor-rassa Band que vaig decidir apuntar-m'hi. A més, he canviat d'instrument: jo era trompetista i ara toco el trombó, com el meu pare".

LIDIA LÓPEZ

"Soc a la banda des del principi, fa uns 4 anys. Crec que hem anat a millor, tant pel que fa als músics com pels temes que toquem. Tenim gent nova que aporta una altra visió del que és la música i això és molt positiu".

NÚRIA SOLER

"A Alacant tocava el clarinet i, després de 7 anys a Catalunya, trobava a faltar estar en una banda. És molt difícil trobar una cosa així: que requereixi assaig i estudi, però que no sigui un impediment per poder treballar i fer vida normal".

YOLANDA GARCÍA

"Fa dos mesos vaig veure un cartell de la banda en una botiga de música, feia més o menys 14 anys que no tocava. És una activitat molt vocacional i estic realment contenta d'haver-la reprès. M'ho passo molt bé".

CRISTINA ALBESA

"Durant la setmana no tinc temps per agafar l'instrument, venir m'ajuda a no perdre la pràctica. A més, també saps que passaràs una bona estona. Tocar en una banda et fa guanyar en valors, sobretot en els referents a la companyonia".

ORIOI BERRUEZO

"És una experiència diferent de la d'estudiar al conservatori, una manera més de fer música: pots conèixer altres instruments, t'ajudes amb els companys. Ara, per exemple, vindran a col·laborar professionals amb nosaltres i això és molt útil".

EMMA MARTÍN

"Que hi hagi gent de tants nivells diferents ens dona molta diversitat. En el mateix moment pots veure persones que venen per divertir-se i d'altres que fan carrera professional. Hi ha molta harmonia".

CONSTANTINO CABO BARBERA

PROPIETARI DE CAL SISCU

Collblanc és un barri de L'Hospitalet de Llobregat que, juntament amb el barri de la Torrassa, forma el districte II. Actualment, la plaça del Mercat de Collblanc i els voltants són els nuclis principals de la vida al barri. Collblanc s'ha posat de moda els darrers anys gràcies a la seva ubicació, just al costat de Barcelona —un carrer, la Riera Blanca, fa de frontera entre les dues ciutats—, la seva proximitat al Camp Nou i la línia 9 del metro, que va directament a l'aeroport. De fet, hi ha veïns que han rebatejat el barri i han començat a anomenar-lo “Cool-blanc” (del terme anglès *cool*, que significa “de moda”). Enmig de tota aquesta transformació, trobem Cal Siscu, una bodega de més de 90 anys que sembla aturada en el temps.

Quan es va fundar Cal Siscu?

Doncs farà uns 90 anys. Aquesta bodega la va fundar Francisco Rosés Juan. Tothom el coneixia per “Siscu”, d'aquí el nom de l'establiment. En els seus orígens, això era una vermateria: es preparaven daus de tonyina amb el vermut i la gent també venia a fer la seva partida de dòmino. Al cap dels anys, el negoci va passar a mans del seu fill, Antonio Rosés Guitart, que el va convertir en una marisqueria, però mantenint l'aspecte del local. L'11 de setembre del 2011 me'l va traspassar i em vaig convertir en el nou propietari de Cal Siscu.

Com van ser els inicis?

Ja t'ho pots imaginar, molt durs. Vaig agafar el restaurant en plena crisi. Jo era client habitual de Cal Siscu; de fet, soc amic de l'anterior propietari, el Toni. Quan em va dir que tancava per jubilació, no m'ho vaig pensar dues vegades i vam arribar a un acord. La meua situació aleshores era delicada. L'empresa que tenia de moviment de terres acabava de fer fallida i estava a l'atur. Canviar de feina i d'ofici va ser un tràngol, però em

Bodega Cal Siscu.

vaig reinventar i aquí continuo. D'aquells inicis tan difícils, m'agradaria tenir un record per a una persona que es deia Pepe Zanuy i que ja no hi és amb nosaltres. Era un client de tota la vida que, cada cop que entrava i veia el local buit, em deia: "Això no pot ser, Tino. Hem de trobar una solució". I agafava i enviava missatges als seus contactes i promocionava el negoci. En honor seu, el reservat que tinc al pis de dalt porta el seu nom: Saló Pepe Zanuy. Em va ajudar molt en aquella època i ara el negoci funciona molt bé.

I com era Cal Siscu quan venia com a client?

Tal com el veus ara. Vaig introduir petits canvis, però mantenint l'essència del local: les taules de ferro i marbre, els porticons de fusta que hi havia, les botes de vi... Ni tan sols em vaig plantejar de canviar-li el nom: era el meu petit homenatge al fundador de l'establiment.

Vostè és fill de L'Hospitalet?

Sí, i també soc del barri. Bé, per ser exactes, jo vaig néixer a la frontera entre Barcelona i L'Hospitalet, al passatge de Paca Soler. Es pot dir que porto tota la vida a Collblanc.

I recorda com era el barri aleshores?

Molt diferent. Tinc bons records d'aquella època. La Riera Blanca, per exemple, no estava asfaltada i quedava tallada per la part de dalt; i ho aprofitava per jugar al futbol amb els amics. Recordo que per Sant Joan, hi fèiem fogueres. Tot ha canviat molt.

Quanta gent treballa a Cal Siscu?

Som 4 persones: el Jaume, la Ivet, la Carme i jo mateix.

I quin és el plat estrella de la carta?

El que té més sortida i ens ha donat la fama és el llamàntol amb una salsa especial que fem nosaltres i que porta tomàquet, avellana, ametlla..., i que ve amb sorpresa.

Quin tipus de sorpresa?

Quan el client s'ha menjat el llamàntol, li col·loquem dos ous ferrats a sobre de la salsa que ha sobrat al plat. Els clients queden molt satisfets. És la nostra especialitat.

Quins altres plats es demanen més?

Els bunyols de rap, les cloïsses —que les preparem amb una mica d'oli, llimona i pebre—, les mandonguilles amb sípia, les gambes fresques de Palamós, els cargols de punxes (*cañaïllas* en castellà), les espardenyes amb cigrons i un ou a sobre, els calamars a l'andalusa...

Quina creu que és la clau de l'èxit del seu restaurant?

La qualitat dels productes que oferim i el preu, que és molt assequible. Aquí el producte és fresc i de temporada. Cal Siscu tanca els dilluns perquè és el dia que no hi ha marisc. Tot el que sobra del diumenge ens ho emportem a casa. I cada dia faig la comanda a la una de la matinada i tinc el producte fresc l'endemà a les deu del matí. I després també ens caracteritza el tracte que donem al client i el local, per descomptat. Els clients em diuen que venir aquí és com tornar al passat i que Cal Siscu té solera i molt d'encant.

Quin tipus de clientela tenen?

De tot tipus, sobretot gent de L'Hospitalet, però també venen clients de Barcelona i, últimament, alguns turistes. I n'hem tingut de diferents generacions: primer venien els pares amb els fills i, de grans, venen ells amb la

seva família. I em comenten els seus records; em diuen: “Jo venia aquí de petit amb el meu pare i recordo com l’antic propietari em donava escopinyes i estaven molt bones”. A mi em fa molta il·lusió.

Tinc entès que també han vingut alguns famosos. En recorda algun d’especial?

Sí, aquí han vingut futbolistes, polítics, gent del teatre, actors de televisió, empresaris coneguts... Tinc un record especial del dia que va venir Karlos Arguiñano. Estava de visita al saló de l’Alimentaria i el seu representant, quan va arribar l’hora de dinar, li va preguntar a una amiga seva d’aquí: “Escolta, som a L’Hospitalet. On podríem anar per aquí que es mengi bé?”, i ella li va respondre: “No t’ho pensis, Cal Siscu”.

I com va anar?

Molt bé. Va venir l’abril del 2018 acompanyat de 4 persones i va demanar una taula. Recordo que era dimarts i aquell mateix dijous ja ens va recomanar al seu programa de cuina. Li va agradar molt. Ens va dir que era un lloc molt autèntic i molt acollidor. Va demanar la nostra especialitat, el llamàntol amb salsa, i que no faltés el cava.

I què li va semblar?

Que estava molt bo. Ens va dir que n’havia gaudit com una criatura de 72 anys. Va ser molt simpàtic. Hi havia gent que passava pel carrer i el veia a dins i s’aturava a la porta per fer-li una foto i ell sortia i els deia: “Heu de venir aquí, que es menja molt bé!”.

Ha pensat en el relleu quan es jubili? Algun dels seus fills agafarà el negoci?

Encara falten anys, però no crec que cap dels meus fills segueixi al restaurant. Ells tenen altres plans. En el seu moment, vaig agafar el restaurant per necessitat i ara estic molt content d’haver-ho fet, però quan em jubili suposo que hauré de traspasar el negoci. De moment no hi penso gaire, però m’agradaria que la persona que agafés Cal Siscu mantingués l’ànima centenària del local.

ALFONS GURRI

"Als clients de sempre no ens convé que Cal Siscu es conegui: ja veus com n'és de petit! Ens quedariem sense lloc. Fa 20 anys que vinc i l'únic que ha canviat és la façana. A més a més, el Jaume, el cuiner del Tino, és extraordinari".

JOSÉ LUIS VERGARA

"Quan vaig començar a venir, era un lloc on un no entrava ni per comprar tabac. Jo m'hi vaig acostar perquè me'l va recomanar un client; si no, no ho hagués fet i, malgrat tot, no trobaràs una relació qualitat-preu millor".

SALVADOR RIBAS

"Encara que treballa aquí, visc lluny de L'Hospitalet, així que estic obligat a dinar fora cada dia. És difícil trobar una alternativa millor a Cal Siscu, tant pel que menges, com pel preu que pagues o per com et quedes de satisfet després de l'àpat".

DOLORS GIRONA

"El boca-orella ha estat molt important. Fixa't que hi va haver una època que la gent feia cua els diumenges per entrar a fer el vermut i potser després només es prenién una copa i unes olives".

ANTONIO ROSÉS

"Tant jo com les meves germanes vam néixer al local. Al principi era un bar de tapes, es jugava a cartes, al dòmino. No va ser fins després que ens vam anar animant: primer esmorzars, després vermuts més elaborats i al final dinars i sopars".

ANTONI DE LA ROSA TORELLÓ

"Cal Siscu és un temple de la gastronomia, un punt de parada obligat per als amants del bon menjar i beure. Fa més de 25 anys que confien en els caves Torelló i ens cuiden moltíssim el producte".

JAUME CARBONELL

"Amb el Tino ens coneixem de petits i, quan em va proposar portar la cuina, em va semblar una bona oportunitat. No fem res especial perquè vingui tanta gent, simplement treballem bé i oferim menjar de bona qualitat i fresc".

IVET ROYON

"No ho sembla, perquè és molt petit, només hi ha 8 taules, però ve molta gent cada dia. Quan estem plens és molt estressant servir tothom, però tant els clients com el Tino i el Jaume faciliten moltíssim la feina".

DOLORES VILLANUEVA MASCARELLA

PROPIETÀRIA DE LA PARADA VILLANUEVA DEL MERCAT DE COLLBLANC

El Mercat de Collblanc es va construir sobre un antic mercat setmanal que es parava cada diumenge. Va ser l'any 1932 quan es va inaugurar oficialment com a mercat i quan va començar a actuar com a eix de l'activitat econòmica i comercial del barri de Collblanc. La majoria de parades oferien productes habituals en la dieta de les llars obreres de mitjans de segle: bacallà, carn vermella, porc, pollastre, peix i marisc, ous, menuts, queviures, pa o llegums cuits. Als voltants del mercat van proliferar unes parades ambulants on es venien altres articles avui no tan comuns com aleshores: espardenyes, brodats, porcellana, plats i olles, cistells o vetes i fils. Ramon Puig i Gairalt, arquitecte municipal, va redactar l'any 1926 el Pla d'Eixample i Reforma de L'Hospitalet a causa del creixement urbànic que hi va haver als anys vint. Aquest mercat és fruit d'aquest pla. El 1988 es va construir l'estructura fixa de les parades exteriors i l'any 1994 es va construir un aparcament soterrani a la plaça del mercat, al carrer Progrés.

Dolors Villanueva coneix tota la història d'aquest mercat perquè els seus besavis ja venien en l'antic mercat descobert i van agafar la parada 160 quan es va construir el mercat l'any 1932. A dia d'avui ella continua mantenint el número i molt més.

Com comença la seva història al mercat?

Els meus besavis ja venien fruita i verdura al Mercat de Collblanc quan les parades de venda s'ubicaven a terra o als mateixos carros que feien servir els pagesos per transportar els seus productes. Quan l'Ajuntament va fer el mercat, l'any 1932, els va oferir una parada a l'interior, el número 160, que ja van inaugurar els meus avis, el Miquel i la Dolors. L'avi li va dir al meu pare: "Amb aquest número menjaràs tota la vida, no te'l venguis mai", i jo sempre l'he conservat. Quan l'àvia va emmalaltir, el meu pare va

ocupar el seu lloc i va comprar una parada al Mercat de la Florida, a la qual es va dedicar la mare. Llavors, la meva germana gran també treballava al Mercat de Collblanc, a la parada 145, que es comunicava per un passadís amb la dels meus pares. Mentrestant, jo anava a l'escola i vivia amb la iaia perquè els pares anaven a la nit a comprar gènere i només els podia veure el cap de setmana. Però com que jo no era bona estudiant i m'agradava molt el mercat, quan la meva germana es va casar, el meu pare li va donar la parada de la Florida, i jo em vaig quedar a Collblanc amb els pares. Així doncs, tinc 62 anys i soc aquí des dels 11.

Quan em vaig casar, el meu pare va convidar el meu marit a venir a treballar també al mercat, perquè l'estimava com un fill. Ells dos anaven al Born a la nit a comprar la fruita i la verdura, sortien a les 2 h de la nit i arribaven al mercat a les 7 h del matí, on treballàvem fins a primera hora de la tarda. I així fins a la nit següent.

Com és ara la parada 160?

Abans tot eren paradetes d'un metre i mig. Quan la gent de les parades del costat de la nostra s'han anat jubilant m'han proposat que els hi comprés, perquè veien que m'agrada molt el mercat. He tingut parades, com les dues a l'entrada, perquè una d'elles era de la meva tieta, que les vaig vendre fusionades. N'he arribat a tenir 22, però eren molts maldecaps.

El cas és que la fruiteria Villanueva ocupa ara l'espai de 13 parades. Això ens ha permès fer un espai obert amb tauletes per prendre un suc de fruita o una macedònia, que preparem al moment. Es tracta que la gent vingui i entri, cridar l'atenció. Tinc un obrador, un forn i dues vitrines de fred i escalivo albergínies, pebrots, carxofes, patates..., faig empanades, truita d'espàrrecs i venc plats preparats. Tinc un assortiment molt variat.

Quins són els seus plans de futur?

Soc la més gran del mercat i la meva parada és la més antiga. Però em considero una treballadora i no penso jubilar-me.

No he mirat mai si he treballat 10 o 20 hores, perquè m'he criat al mercat, ho he viscut i me l'estimo. M'agrada molt parlar amb la gent, m'agrada la fruita i gaudeixo venent. Tot i això, tinc moltes baralles amb el meu marit quan no m'agrada el que em porta, perquè conec els gustos dels clients i ells també em fan confiança quan els recomano una cosa.

Mercat de Collblanc.

I els seus fills treballen al mercat?

Sí, la meva filla té una polleria que connecta amb la fruiteria. El meu fill Manel, quan va acabar els estudis amb 22 anys, va voler treballar amb nosaltres. El meu marit o ell van al Born a comprar el gènere tots els matins. Treballem els dies que calgui perquè sabem que el mercat són moltes hores.

Ha estat el president de l'associació de parades interiors durant 8 anys i, tot i que ho ha deixat, segueix tenint molta vinculació amb l'associació. Potser ell continuï amb la parada, però no ho sé.

Com ha canviat el mercat amb els anys?

L'any 1992 es van iniciar les obres de reforma integral del mercat interior i, coincidint amb el procés de les obres, els carrers que l'envolten es van habilitar com a zona de vianants. Vam conservar l'estructura i moltes parades es van anar reformant, perquè abans les parades eren de fusta. A partir d'aquí, a l'associació estem oberts a totes les propostes que ens arriben per obrir parades noves perquè volem gent jove, amb il·lusió, per continuar el projecte. És un mercat que té bona salut perquè entre tots el tirem endavant i fem moltes activitats per atraure la gent. Però ens obren molts supermercats al voltant, i això sí que ens ofega, no per la qualitat del gènere ni pels preus, però sí per l'horari.

Com és el comprador?

Conec molts mercats i aquest està molt cèntric, entre L'Hospitalet, Esplugues i Barcelona, amb unes connexions de metro i autobusos envejables i molts serveis al voltant. Ve gent de Can Vidalet, de la Florida i de les Corts, sobretot, perquè és un mercat assequible per a tothom. El veig com un mercat "de casa".

Tinc clients de 90 anys que m'han conegut amb 11 anys i trenes. Quan les veig m'emociono i, si es mor algú, ho sento de tot cor perquè Collblanc té una gent molt maca. Tinc una clientela de tota la vida, molt fidel i molt bona. Venen els fills de tercera generació.

És cert que de dilluns a dijous els clients són gent gran, perquè entrem a les 6.30 h del matí i pleguem a les 3 h de la tarda, de manera que la gent jove que treballa no pot venir. És els dissabtes quan venen els joves, quan el mercat està obert fins a les 20 h. Venir al mercat és molt maco, aquí compres sense presses i et donem conversa.

MIGUEL LÁZARO

"El mercat és el centre econòmic del barri. Des dels anys trenta que es va inaugurar, el comerç ha anat girant al voltant nostre: les botigues, els comerços, els super-mercats... A Pesca Salada La Lola, som 'fabricants de violins': donem el que a molts llocs ja no es troba".

NEUS PLANES

"El mercat és una petita família on encara continuem amb tradicions com el comerç de barri, petit i de proximitat. Crec que això segueix fent barri. A Planes Ibèrics ve gent gran i jove. Nosaltres els escoltem i els oferim productes nous i frescos".

XAVIER GARCÍA

"Fa molts anys que el Cafè Magí està en marxa: des del 1930 aquest bar és una mostra que el mercat segueix viu i progressant i que nosaltres aguantem com uns campions".

FRANCESC PREGONAS

"Tot i ser bastant jove, fa 22 anys que treballa a la Cansaladeria Pregonas, encara que la família hi és des dels anys quaranta. Vaig decidir seguir amb el negoci i amb l'ofici perquè m'encanta. Ha passat de pares a fills".

MERCEDES RAMOS

"Encara que hi ha molts negocis al barri, el mercat és la congregació de la gent, la socialització. Tenim un comerç de proximitat amb professionals de molts anys que aconsellen molt bé el client".

MARÍA DOLORES PÉREZ

"Les parades exteriors del mercat formen part d'un mercat que és, al cap i a la fi, un dels formadors del barri. Al mercat hi ha de tot, aliments a dins, roba aquí fora...".

CATALINA LÓPEZ

"A diferència de les superfícies grans, nosaltres tractem el client de tu a tu. I més els que hi som de tota la vida. Quan coneixes la clientela, saps el que vol. A Bolsos Cati sempre són les mateixes, les coneixes de prop".

ROSA MARÍA SÁNCHEZ

"El mercat no ha de desaparèixer mai, i les parades petites menys. Tenim un tracte directe amb la gent, que t'explica la seva vida i miracles. Els coneixes pel nom, és un tracte molt proper que és bo per al barri".

ASUN HURTADO PEDROSA

COPROPIETÀRIA DE MOBLES SAN JOSÉ

La plaça Espanyola està declarada Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Tradicionalment, ha estat el punt de trobada de la vida social del districte de Collblanc-la Torrassa, a L'Hospitalet de Llobregat. Com a elements que cal destacar d'aquesta plaça, trobem la font modernista, l'església de la Verge dels Desemparats i algunes cases d'estil art déco. Precisament en aquesta plaça va néixer Asun Hurtado, propietària —juntament amb els seus germans— del negoci Mobles San José, que està situat ben a prop, al carrer Progrés, la principal artèria comercial del barri. Parlem amb ella dels seus records d'infància i de l'evolució del seu negoci en un barri en canvi constant.

Vostè és filla de L'Hospitalet?

Sí. Els meus pares, quan es van casar, van venir a viure a la plaça Espanyola. La meva mare, Josefa, vivia a Sants i el meu pare, José, al barri de la Florida, aquí a L'Hospitalet. Tots dos van venir del mateix poble de Còrdova, cadascú pel seu compte, i va ser aquí on es van retrobar. El pare era fuster, i a això es dedicava quan va conèixer la meva mare. Ella era modista d'alta costura i treballava per a una modista que feia roba per encàrrec a tota la burgesia barcelonina de l'època.

Quan van obrir els seus pares el negoci?

El 1962. El meu pare va començar a treballar de fuster per compte d'altri, però al cap d'un parell d'anys va obrir el seu propi negoci: una botiga de mobles petita al barri de la Florida. Al principi, però, era la meva mare la que venia els mobles a la botiga i el meu pare continuava amb la seva feina de fuster. Quan acabava la jornada, agafava una furgoneta i es dedicava a portar els mobles venuts per la meva mare a les cases del barri. Fins i tot treballava dissabtes i diumenges. Recordo que al principi de tot havia portat els mobles amb un sidecar! Quan les coses van començar a

Mobles San José.

anar bé, el pare va deixar la feina i es va dedicar completament al negoci: es va comprar un camió més gran, va contractar gent...

Com era el barri de Collblanc aleshores?

Uii! Era la millor zona de L'Hospitalet en tots els sentits: comercialment, socialment... Els veïns eren de classe treballadora però amb estudis i cultura. Per Festa Major, sortíem al carrer i anàvem a ballar a l'envelat, on tocava l'orquestra. Conservo fotos d'aquella època. Recordo que anava a la vaqueria amb la lletera de llautó i els diumenges compràvem la nata fresca. No calia ni portar els diners a sobre; li dèiem al botiguer: "Ja passarà després el meu pare a pagar-t'ho" i et fiaven; com que ens coneixíem tots... D'aquests comerços, ja no en queda pràcticament cap.

Quan van decidir obrir la botiga en aquest barri?

Uns anys després. La primera botiga estava al carrer Menorca, al barri de la Florida. Més tard, van comprar un local més gran a l'avinguda Masnou, al mateix barri però en una zona més comercial. I aquest segon establiment ja era de propietat. I així els meus pares van mantenir les dues

botigues durant uns anys, fins que un banc va fer-li una oferta al meu pare pel local de l'avinguda Masnou. Amb els diners que va rebre, va poder comprar el local on es troba ara Mobles San José, al carrer Progrés, que en aquella època era molt bona zona. Després va decaure una mica i la crisi va acabar-ho d'adobar. Ara ens trobem novament davant d'una oportunitat. La línia 9 del metro, que arriba a l'aeroport, té parada al barri de Collblanc, i això porta molt trànsit de gent. A més, tenim el Camp Nou a tocar, que té el museu més visitat de Barcelona, i l'Ajuntament està promociionant els barris de la ciutat perquè tornin a ressorgir comercialment.

Et diré que de comerços com el nostre, de més de 50 anys, en queden ben pocs al barri. La meua impressió és que d'aquí a pocs anys el barri canviarà de fesomia cap a millor. M'estimo molt la ciutat de L'Hospitalet i aquest barri i tinc confiança en el seu futur. Cada cop que sento dir coses dolentes de la ciutat em poso malalta. Recordo que fa uns 30 anys a la botiga veníem moble d'estil clàssic, de bona qualitat, amb marqueteria... Ara ja no es porta, però en aquella època estava de moda. Quan encarregàvem aquests mobles a la zona alta de Barcelona per vendre'ls aquí ens deien: "Però ja veneu aquests mobles bons allà a L'Hospitalet?". I jo els responia indignada: "És clar que sí, als hospitalencs també ens agraden els mobles bons". Abans les famílies no sortien tant a gaudir de l'oci fora i donaven molta importància a la casa i la decoració. El meu pare era un bon comerciant i des de sempre es va guanyar la confiança dels clients. A més, els fiava els diners perquè es poguessin emportar els mobles. El client pagava una entrada i, pel que fa a la resta, es feien unes lletres que s'anaven pagant en un o dos anys. Aleshores el meu pare donava aquestes lletres a una financera, que acostumava a ser un matrimoni amb possibles que li avançava aquests diners perquè pogués comprar més mobles per a la botiga. Abans el banc no donava crèdits a gent amb pocs recursos i aquesta era la manera que poguessin comprar-se els mobles. Gràcies a l'empenta dels meus pares, hem tingut clients de tres generacions diferents d'una mateixa família!

Com ha canviat el model de negoci en aquest sector des que es va establir Mobles San José?

Ha canviat radicalment. Per una banda, tenim les grans cadenes del sector. El tipus de producte que ofereixen no és el mateix, això tothom ho sap, però han fet un màrqueting excel·lent i han aconseguit captar tot tipus de públic: joves que s'acaben d'independitzar, matrimonis joves,

jubilats... I és que, per una altra banda, el que hi ha hagut és un canvi en la mentalitat de la gent. Ara es prioritza el preu i no és tan important que la peça duri menys anys; es canvia i llestos. Vivim en la immediatesa: vull això, ho vull ja, m'ho puc pagar i m'ho compro. No és un moble “per a tota la vida”, però és que ara ja no cal. Si d'aquí a pocs anys es trenca, me'n compro un altre. La meua opinió és que la gent ara es gasta els diners més en oci i en imatge, que són aspectes més visibles, i no tant a la casa. Al final, si no faig vida social a casa, tampoc ningú no ho veu. Amb els anys el moble ha perdut importància. En el moment en què la casa es torni a ensenyar i a veure, tornarà a revifar.

Com s'ho han fet, doncs, per seguir amb el negoci durant tots aquests anys?

Ens especialitzem en un tipus de moble que és de qualitat sense apujar els preus. Hem reduït, això sí, els nostres marges. És un moble fet a mida, que se surt de l'estàndard del moble de sèrie. La gent comença a estar cansada de trobar-se els mateixos mobles quan visita la casa dels amics. Això ens salva. I després està el tracte personalitzat que oferim als nostres clients: els aconsellem en tot el procés. Nosaltres no sols venem mobles, te'ls portem a casa, te'ls muntem i tenim també un servei de decoració d'interiors. És un servei 360°. I això els nostres clients ho valoren molt. No ens ha calgut mai fer publicitat de la botiga; sempre ens ha funcionat el boca-orella gràcies a la gent del barri de Collblanc-la Torrassa i de la resta de la ciutat, que ens ha fet confiança.

FRANCISCO HURTADO

"Recordo que els meus pares treballaven els dissabtes i jo jugava a la botiga. De fet, tenia les joguines amagades dins dels mobles. Era una segona casa. Jo no hi treballa, però hi segueixo molt vinculat perquè és el negoci familiar".

DIEGO HURTADO

"Nosaltres gairebé portem el moble i l'atenció al client a la sang. Però no només oferim experiència, sinó també una gamma de serveis molt àmplia, des de l'interiorisme fins a la pintura. I òbviament mobles de molta qualitat".

CARMEN HURTADO

"Malgrat que el moble no és una venda fàcil, el procés és molt agradable. Quan entra un client estàs contribuint al fet que creï la seva llar, una cosa íntima i personal on es posen il·lusions i passió".

ANABEL EXPÓSITO

"Jo recordo que, ja de petita, els meus pares van comprar el seu dormitori de matrimoni a Mobles San José i jo encara en soc clienta. Després de tant de temps, no és una relació només de compravenda, sinó molt humana".

DANIEL SÁNCHEZ

"A l'hora de decorar casa meva buscava un moble molt concret. El més habitual és anar al centre de Barcelona, no a una botiga a L'Hospitalet, però va anar molt bé. Sovint no veiem més enllà del que estem acostumat i és una pena".

MARGARITA SILVENTE

"Els conec perquè abans treballava en una petita botiga del carrer Progrés i, a poc a poc, vam anar formant una relació d'amistat amb tota la família. De fet, el pare de l'Asun em va ensenyar tot el que sé sobre la venda".

NÚRIA LORENZO

"Tots els mobles que tinc són de Mobles San José. T'ajuden i aconsellen molt bé. Per exemple, abans vivia en un pis molt petit i em van buscar expressament mobles més estrets del que és habitual perquè hi poguessin cabre".

ADRIÀ FONT

"Fa temps que conec el barri i està canviant molt de pressa. És important que el petit comerç segueixi viu, perquè el fa més humà. No només t'ofereixen un tracte més personalitzat, sinó també productes diferents que no trobes en una gran superfície".

CARME MORRO I FERREIRO

PRESIDENTA DE LA COMISSIÓ DE FESTES LA GRESCA COLLBLANC-LA TORRASSA

La Torrassa rep el seu nom d'una antiga masia del segle XVI que havia estat propietat del Baró de Maldà. Després d'una etapa d'abandonament, l'Ajuntament va impulsar un projecte per convertir la casa en un centre d'oci per a joves, però el 2008 va haver d'aturar les obres perquè es van descobrir a l'emplaçament restes d'una fortificació: el Castell de Bellvís, del segle X. Com tots els castells, ha estat declarat Bé Cultural d'Interès Nacional. Precisament, a pocs metres d'aquest monument protegit, ens trobem amb Carme Morro, presidenta de la Comissió de Festes, per parlar del barri i de la seva tasca al capdavant d'aquesta associació.

Vostè és nascuda a L'Hospitalet?

No. Jo vaig néixer al barri de la Ribera, a Barcelona. Però el 1957, amb 5 anys, els meus pares es van comprar un pis a la Torrassa. Això era aleshores com un poblet. No s'assemblava gens al barri que trobem ara. Vaig créixer al carrer Santiago Apòstol. Quan vaig arribar-hi, no vaig notar un gran canvi. Pensa que la Ribera forma part del nucli històric de Barcelona, amb els seus carrerons estrets i els veïns de tota la vida. I això, si fa no fa, és el que em vaig trobar a la Torrassa. De seguida em vaig fer al barri: vida al carrer, sense cotxes, casetes de dues plantes, les veïnes que vigilaven la canalla...

De petita vaig estudiar en una escola de monges d'aquí a prop, a les Vedrunes. Després vaig anar a l'escola Montessori; i ja de més gran, vaig tornar a estudiar a Barcelona i a fer-hi vida; a la Torrassa només venia a dormir. Pensa que el barri havia canviat molt: es va començar a massificar i convertir en una zona molt densament poblada. Era l'època del *desarrollismo* i les coses es van fer sense pensar en el barri: poques zones verdes, pocs serveis, pocs equipaments i molta gent. Afortunadament, això ha canviat amb els anys i la democràcia. Doncs bé, quan vaig poder independitzar-me

econòmicament, vaig decidir comprar-me un pis aquí a la Torrassa, al carrer Holanda, ben a prop d'on vivia amb la mare, perquè soc una persona molt aferrada al barri i a la gent que hi viu. Per a mi això és qualitat de vida. En aquella època, la Torrassa era el meu món. De fet, la meua mare, quan havia d'anar a l'Ajuntament, deia: "Vaig a L'Hospitalet a fer gestions". I jo li responia: "Però, mare, si això ja és L'Hospitalet!". I ella: "Ja ho sé, filla, és el costum". No hi havia la consciència de ciutat que hi ha ara.

Com va arribar a la Comissió de Festes?

Amb la democràcia, van aparèixer les primeres associacions de veïns i, concretament a la Torrassa, es va tornar a impulsar la Festa Major, però d'una altra manera: recuperant el carrer i per a tothom. Antigament es feia un envelat, però jo, per exemple, no hi havia anat mai; no m'ho podia permetre econòmicament. Així doncs, des de l'associació de veïns i veïnes del barri em van contactar per veure si podia donar-los un cop de mà en l'organització de la Festa Major i aportar idees. Poc després, es va crear la Comissió de Festes i des d'aleshores que en soc la presidenta. Des d'aquí no només preparem la Festa Major, sinó que també planifiquem el Carnestoltes, la Castanyada, el Cagatió... I no fem unes festes centralitzades; utilitzem diferents espais i places del barri per fer-hi activitats. La idea és que tot el barri és festa.

Quina activitat li agradaria destacar de totes les que es fan per Festa Major?

Doncs la Festa de la Diversitat, que el 2019 celebra la seva 25a edició. Va ser una idea que vaig tenir a mitjans dels noranta. El barri ja estava canviant. Per les característiques dels edificis del barri i per la gent jove que marxava, jo ja veia que la Torrassa seria un barri d'acollida. Vaig pensar que s'havia de fer alguna cosa per aplegar aquestes dues realitats: gent gran que es quedava i nouvinguts d'altres països. Aleshores vaig proposar de fer una Festa de la Diversitat en el marc de la Festa Major. Ens vam posar en contacte amb associacions i entitats del barri perquè hi participessin i així és com va néixer. Se celebra durant tot un dia al Parc de la Marquesa i, a part d'un component més lúdic, també té una part de reflexió. D'una banda, convidem més de 60 ONG, que preparen tota una sèrie d'activitats i, de l'altra, es prepara a Torre Barrina, al mateix parc, un programa de taules rodones i ponències on es projecten documentals i pel·lícules, tot al voltant de la temàtica de la diversitat. Un element que cal subratllar és que els joves del barri s'impliquen molt en la festa, ens propo-

Festa de la Diversitat.

sen debats, organitzen activitats... Pel que fa al vessant lúdic, mirem que hi hagi propostes per a tots els públics: hi ha circ, concerts, tallers, jocs, gastronomia, mostres d'artesanía... El temps ens ha donat la raó, es tracta d'un gran acte d'acollida i germanor. De fet, des de ben aviat, la Festa de la Diversitat va transcendir l'àmbit del barri i es va convertir en una festa de tot L'Hospitalet de Llobregat. Finalment, m'agradaria destacar la Nit de Rock, que també es fa per Festa Major. Es tracta d'una proposta de l'associació de joves del barri que té molt d'èxit.

Carme, no es pensa jubilar mai?

Jo? I ara! No tenia prou amb la Comissió de Festes que em va passar pel cap fundar una Comissió d'Entitats. A la vida només he tingut dues bo-

nes idees: la Festa de la Diversitat i el Pla Integral de millora. El 1996 ens vam reunir amb una sèrie de col·lectius i associacions i ens vam plantejar presentar un seguit de propostes per millorar el barri. Però vam pensar que fer-ho des de la Comissió de Festes no tenia gaire sentit; així doncs, es va crear la Comissió d'Entitats. Vam anar a parlar amb l'Ajuntament i a presentar una mena de "carta als Reis". Dos anys més tard, el 1998, vam veure que totes aquelles propostes s'havien d'agrupar en un Pla Integral amb cara i ulls i uns terminis concrets. Aquest pla es va aprovar formalment l'any 2002 amb l'horitzó a l'any 2010.

Aquesta comissió aplega una trentena d'associacions i s'organitza al voltant de quatre eixos principals: urbanisme i habitatge; social i sanitari; cultural, educatiu i esportiu; i seguretat i serveis al ciutadà. Jo m'encarrego de l'àmbit d'urbanisme i habitatge i soc la coordinadora general i portaveu d'aquesta comissió. Passats tots aquests anys, hem de dir que el pla va ser un encert: s'han implicat totes les administracions i tots els grups polítics. Gràcies a això, hem aconseguit grans millores per al barri: ascensors per als edificis, instal·lació de semàfors sonors, renovació de voreres, programes d'acompanyament a joves en risc d'exclusió social, ajudes per a la rehabilitació de façanes... La transformació del barri ha estat important en tots els aspectes, però ara cal continuar corregint desequilibris, amb propostes que facilitin la cohesió social. Hem de continuar construint un barri que tingui com a principal actiu la seva gent, un barri més amable i respectuós on tothom tingui cabuda. Responent a la teva pregunta, et diré que continuo amb ganes i forces per seguir perquè encara queden moltes coses per fer. El meu compromís amb el barri segueix vigent com el primer dia. Jo soc com les artistes: moriré a l'escenari!

PEPE REINA

"Des de fa 30 anys, l'Associació de Comerciants dinamitza la part comercial de les festes. Per exemple, celebrem el Gran Dia del Comerç al Carrer, en què participen més de 150 botigues. Durant aquests dies el veïnat es cohesionen".

LUCÍA FENÁNDEZ

"Vaig començar a participar com a membre de l'AMPA. Per a mi és molt important que els nois i noies estiguin al carrer, que entenguin que el veïnat també és casa seva. Ja no formo part d'aquesta entitat, però segueixo involucrada".

PEPA GÀSQUEZ

"Totes les activitats que organitzem des de la Comissió de Festes estan pensades com un punt de retrobament entre el veïnat. Volem que tothom pugui oblidar els seus problemes per gaudir d'un ambient lúdic amb un cost zero".

JOFRE ROJAS

"El nostre és un veïnat on hi ha una gran diversitat cultural. Gràcies a les festes, les persones novingudes tenen l'oportunitat de conèixer el lloc on viuen, la seva història i les persones que els envolten. Poden fer-se seu el barri".

JOSÉ ORIOL SALA

"A Comunitat Activa ens dediquem a la inserció laboral i participem en l'organització de les festes. De fet, els nostres usuaris fan una gran feina voluntària. A ells els aporta la possibilitat de conèixer persones i entitats noves".

ROGER CARO

"Enguany hem combinat la tradicional Nit de Rock amb la de Rap. Crec que així hem ajudat a trencar moltes barreres culturals. La idea és crear un espai de trobada perquè els joves es coneguin. Això contribueix a la convivència".

TOÑY MERCADER

"Joves per la Igualtat i la Solidaritat fa 25 anys que hi participem, especialment a la Festa de la Diversitat. Les diferents activitats que hem organitzat sempre tenen com a objectiu que els veïns i veïnes s'identifiquin amb el barri, se'l facin seu".

ALBA SALA

"Les festes fan possible que els veïns i veïnes ens coneguem i connectem entre nosaltres. Crec que donen visibilitat a tots els espais que hi ha al barri: tant pel que fa a les organitzacions com per les diferents identitats que hi convivim".

JUAN BAUTISTA GARCÍA ESCORIHUELA

DIRECTOR-GERENT DE MARINA BOUTIQUE

El carrer Progrés és una de les principals vies del barri de Collblanc-la Tor-rassa. A banda de ser un eix comercial, també és una artèria que uneix la carretera de Collblanc, el mercat municipal i la plaça Espanyola. L'any 2017 aquest carrer va patir una gran transformació en convertir-se en una zona de vianants. L'objectiu principal era potenciar el comerç en aquest carrer. Passat un temps, comprovem que la via està plena d'activitat: obren nous comerços i continuen alguns de tota la vida, com Marina Boutique, una institució al barri. Parlem amb Juan Bautista García, gerent de la botiga, sobre la història d'aquest comerç emblemàtic.

Quan va obrir les seves portes Marina Boutique?

La botiga va obrir l'any 1941, però no en l'emplaçament actual. Aleshores estava al carrer Martí i Julià. Posteriorment, com que aquell local va quedar petit, ens vam traslladar al local actual. Devia ser l'any 1944 o 1945. Val a dir que, en aquella època, jo encara no havia nascut. Van ser els meus pares els que van fundar el negoci. Des que ocupem aquest edifici al carrer Progrés, la botiga ha anat patint diverses modificacions i ampliacions al llarg dels anys, tant pel que fa a l'espai com al model de negoci, sempre atenent les necessitats de la societat. En els inicis, la botiga ocupava la planta baixa, però amb una façana més reduïda a com la veus ara; l'interior també era més reduït, no tenia tanta profunditat. Després vam anar ampliant el negoci en diferents etapes.

I quins productes es venien a Marina Boutique aleshores?

Al principi de tot, es venien quadres a mida o, millor dit, marcs a mida. El client arribava i escollia una motllura; aleshores, els meus pares tallaven la motllura per confeccionar el quadre i tallaven amb diamant el vidre. Els marcs eren a mida perquè no hi havia mides estàndard com ara. Posteriorment, els temps van canviar i vam ser servei oficial d'encenedors.

Marina Boutique.

Calculo que devia ser als anys cinquanta. Es va posar de moda això de fumar. Donava prestigi. I mira ara! Doncs bé, ens dedicàvem a reparar, vendre i carregar encenedors. També veníem tot tipus d'articles relacio-

nats amb el món del tabac: cendrers, tabaqueres, pipes, broquets... El negoci va funcionar molt bé durant uns quants anys. Socialment, fumar estava ben vist; significava modernisme. El següent canvi de negoci va venir de la mà del boom de la roba. El ciutadà mitjà va entendre que havia d'anar ben vestit i es gastava els diners en roba. Nosaltres vam estar més de mig segle venent roba de senyora. Ho vam haver de deixar a finals dels anys noranta quan van irrompre amb força les grans cadenes comercials i, paral·lelament, es produïa un canvi de mentalitat en la gent. Aleshores ens vam adonar que això de vestir bé anava perdent importància i, en canvi, la guanyava tot allò relacionat amb el món del viatge. Aquest va ser l'últim canvi de negoci i el vam emprendre la meua dona i jo, ja que els meus pares s'havien jubilat de la botiga. Així doncs, vam deixar enrere 52 anys dedicats a vendre roba i vam començar a vendre articles de viatge, sobretot maletes de qualitat, però també bosses de viatge i altres articles relacionats. Com veus, la nostra filosofia sempre ha estat adaptar-nos a les necessitats de la gent a mesura que la societat canvia i, sempre que ha estat possible, avançar-nos a aquestes demandes. Aquesta és la clau que explica que faci més de 80 anys que estiguem en actiu.

Així doncs, no descarta que hi pugui haver un altre canvi de model de negoci a la botiga?

Això no es pot descartar mai. Al meu entendre —i aquest és un pensament molt particular—, després de més de 15 anys on el fet de viatjar ha estat de moda, comença a ser problemàtic fer-ho: autopistes amb molt de trànsit, aeroports col·lapsats, vols endarrerits o cancel·lats... El públic ho pateix i decideix invertir el seu temps lliure en altres activitats. Tan sols és una percepció que tinc, però estem a l'aguait de possibles canvis que es puguin donar en la societat per poder atendre noves necessitats. Només així s'explica que un negoci continuï després de més de vuit dècades d'haver-se fundat.

Què me'n pot dir d'aquest edifici on es troba la botiga? Sempre ha estat així?

És un edifici que tenim en propietat. Quan es va comprar, la botiga només tenia 4 metres de façana i molt poc fons. Com et deia, vam haver d'anar ampliant-lo: vam comprar el terreny de la part del darrere per tenir més fons, vam comprar part del local del costat per ampliar la façana i, amb els anys, vam anar edificant plantes en funció de les necessitats. Actualment, té cinc plantes: tres de venda i exposició, una altra que utilitzem de magatzem i una altra d'oficina.

Vostè és nascut a L'Hospitalet de Llobregat? A quin barri?

Sí, soc fill del barri de la Torrassa. Sempre m'he mogut per aquests carrers. I podríem dir que a la botiga hi soc des que vaig néixer. De nen, ja em bellugava per aquí i, des que tinc ús de raó, ja ajudava els meus pares amb el negoci. Eren altres temps. També et diré que ha estat la meva vocació. Tota la vida m'hi he dedicat. Ara tinc 70 anys i encara continuo donant un cop de mà.

Quants empleats té Marina Boutique?

En aquests moments n'hi ha quatre entre les dues botigues. I després hi treballem 4 membres de la família, perquè aquest és un negoci familiar. A la botiga del davant, hi és la meva germana. Aquest altre local de planta baixa el vam adquirir 4 o 5 anys més tard d'arribar, al mateix carrer Progrés, 33. Aquí sempre hem venut calçat i complements. Com que es tracta d'un negoci familiar, hi ha articles que venem en una botiga i els passem a l'altra i a l'inrevés.

Com ha canviat la clientela en tot aquest temps?

Moltíssim. Ara mateix, et puc donar la dada que pràcticament el 85% de la nostra clientela és gent de fora, d'origens molt diversos, sobretot procedent de l'Amèrica Llatina. Som el reflex de com és el barri, multicultural. Ara bé, també tenim gent de tota la vida del barri i de diferents generacions: primer venien els avis, després el pares i ara els nets. No cal que et digui que a mi això m'omple d'alegria perquè significa que estem fent les coses bé i que fidelitzem la nostra clientela. Nosaltres oferim un producte de qualitat i atenció al client, i això la gent ho sap i ens respon fent-nos confiança. Avui dia es parla molt de drets i molt poc d'obligacions i d'esforç. Aquí sempre hem entès el negoci segons aquesta cultura de l'esforç, que és la que em van inculcar els meus pares i la que jo he procurat transmetre als meus fills, que són la tercera generació al capdavant de la botiga.

L'Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat va reconèixer la trajectòria de Marina Boutique el 2018. Què va suposar per a vostè aquest reconeixement?

Nosaltres no ens hem mogut d'aquí en tots aquests anys, així que tothom ens coneix. Per a nosaltres, més enllà de portar una empresa, tot això ha tingut molt de vocació i de servei als nostres clients. Per tant, el fet que l'Ajuntament ens agrais la fidelització a un negoci va suposar una gran satisfacció. Es va celebrar un acte on es va fer una menció al nostre establiment i a la seva bona trajectòria al llarg de tots aquests anys.

MARINA GARCÍA

"Hem treballat sempre junts, amb el meu germà. El negoci el van obrir els nostres pares, potser ho portem als gens. Ja som tres generacions de comerciants i procurem donar un tracte molt familiar a la gent. Crec que això s'agraeix molt".

PEPI GÓMEZ

"Fa 42 anys que treballo de dependent a la botiga. Sempre he estat a gust, mai m'he volgut moure. Ens portem molt bé amb els caps, ja som quasi família. El barri ha canviat molt. Tenim una clientela fixa, tot i que avui la gent es mou molt".

JUAN BAUTISTA GARCÍA

"Treballo amb el meu pare des de fa 12 anys. I sempre he estat bé. Crec que aquestes botigues han aguantat tant per la constància i la feina ben feta dia a dia. En un futur voldré continuar amb aquest negoci".

ANTONIA ALPÁÑEZ

"Vaig entrar en aquesta botiga fa 46 anys com a aprendenta i vaig acabar casant-me amb l'home que em va contractar, el Juan. Estic encantada amb l'empresa, m'han ensenyat tant que avui dia porto la gestió d'una bona part".

MARÍA RUEDA

"Tinc la meua botiga, Arreglos Ropa y Piel, al costat de Marina Boutique i soc clienta habitual. En aquests tipus de negoci de barri t'aconsellen, estan per tu, generen confiança, i aquest és el punt diferencial amb altres superfícies".

JOAN MERCADÉ

"Fa molts anys que Marina Boutique està al barri, som veïns comerciants i veïns del barri. Tot ha canviat molt: el tipus de venda, el tipus de client... I la paciència en el tracte, tenir coses diferents i ajustar-se amb els preus és el que fa que un comerç continuï".

MARIA DOLORS ROCA

"Soc veïna de la botiga i, amb el temps, hem fet amistat. Han donat tota la seva vida al barri i són molt bons treballadors. Crec que aquest tipus de botigues fan barri, mantenen l'esperit del petit comerciant, que és bonic que perduri".

ROSA MARÍA CELDRÁN

"A poc a poc van quedant menys botigues com Marina Boutique que et puguin aconsellar, perquè et coneixen, que és el millor per a tu; per això, és una sort que Marina Boutique segueixi oberta".

RAFAEL CAMARASA GARGALLO

PRESIDENT DE L'ATENEU CULTURAL CATALÒNIA

El 2018 l'Ateneu Cultural Catalònia va celebrar el seu 35è aniversari i es va aprofitar aquesta commemoració per retre homenatge a Josep Antoni Higuera, president de l'entitat durant 23 anys i que havia traspassat el 2017. Com afirma l'actual president de l'Ateneu, Rafael Camarasa: "No es pot entendre l'Ateneu Cultural Catalònia sense la figura de Josep Antoni Higuera. Va ser un pal de paller per a la nostra institució. De fet, en honor seu li hem dedicat una sala a l'Ateneu i el Memorial d'Escacs porta el seu nom". Parlem amb Rafael Camarasa d'aquesta associació tan arrelada al barri de Collblanc.

Quan es va fundar l'Ateneu Cultural Catalònia?

Es va fundar el 1983. El 2018 vam celebrar el nostre 35è aniversari. L'Ateneu el va fundar un grup de joves de Collblanc que va veure la necessitat de crear una entitat que difongués la cultura al barri.

Amb quins objectius es va fundar l'entitat?

El principal era el que et comentava: donar a conèixer a la gent de Collblanc i, per extensió, de tot L'Hospitalet de Llobregat les mostres de cultura catalana. Feia pocs anys que havíem assolit la democràcia i vam veure la necessitat de crear una institució cultural com la nostra. Val a dir que l'Ateneu Cultural Catalònia sempre s'ha manifestat com una entitat totalment apolítica. El nostre àmbit d'actuació és exclusivament cultural.

Vostè va ser un dels membres fundadors? Com va conèixer l'Ateneu?

Podem dir que formo part d'aquest projecte pràcticament des dels seus inicis. L'Ateneu es va fundar al juliol i jo hi vaig arribar a l'agost. De fet, ja vaig formar part de la primera junta que es va crear i, des d'aleshores, que no n'he deixat de formar part, abans com a vicepresident i ara com

a president. Pel que fa a la manera com vaig conèixer l'Ateneu, va ser a través de la meua filla. Ella es va apuntar a un grup de sardanes a l'escola. Allà vaig conèixer el seu professor, que em va posar en contacte amb l'Ateneu Cultural Catalònia, i així va ser com vaig entrar a l'entitat. Des del començament em vaig implicar molt amb la coral Cor Creixent, que és un dels grups de l'Ateneu.

És cantaire?

Sí, m'agrada molt cantar. Canto des que tenia 12 anys, quan anava amb el pare a cantar caramelles. És la meua vocació. T'explicaré una anècdota. Vaig fer el servei militar a Melilla. Allà vaig conèixer l'Andreu, un professor de música de Vilanova i la Geltrú. Doncs bé, entre ell i jo vam aconseguir que els nostres companys, la majoria madrilenys, cantessin una sardana a Melilla!

Tinc entès que la coral Cor Creixent és tota una institució a l'Ateneu...

A l'Ateneu i a tot L'Hospitalet! Pensa que la coral es va fundar poc després que l'Ateneu; han recorregut tots aquests anys d'història de l'entitat plegats. Jo he estat cantaire de la coral tots aquests anys i, de fet, encara hi continuo. Soc tenor. A la coral Cor Creixent hi ha en aquests moments 29 cantaires. Toquem un repertori clàssic i contemporani i, sempre que podem, sortim fora: arreu de Catalunya i a altres parts d'Espanya. Últimament, hem comprovat, però, que a la coral no hi ha relleu generacional; la majoria dels cantaires tenim 65 anys cap amunt.

El nostre director musical, Enric Gavaldà, està formant una coral professionalitzada i més jove. De fet, de la coral Cor Creixent només hi ha 2 membres que en formin part. Ja ha seleccionat 21 cantaires i té programada una sortida a Florència per anar-hi a cantar. Aquesta nova coral es diu Nova Tardor.

A part de la coral, quins altres grups hi ha a l'Ateneu?

Tenim el taller de pintura, el de *patchwork*, el de tapís, el de ball de saló, el d'escacs, classes de piano... Al llarg dels anys, hem tingut grups diferents dins de l'entitat; tot el que tingui a veure amb la cultura és benvingut. Precisament ara volem organitzar amb el grup d'escacs i la regidoria un campionat d'escacs infantil i juvenil de Collblanc-la Torrassa. La idea és anar a les escoles i posar-nos en contacte amb les diferents AMPAs. D'aquesta manera engresquem els més joves i, darrere d'ells, venen els pares i les

Coral Cor Creixent a la seu de l'Ateneu Cultural Catalònia.

mares. T'haig de dir que sense el suport de la regidoria del districte i de l'Ajuntament de L'Hospitalet tot això no seria possible. No només rebem una subvenció econòmica com a entitat, sinó que també ens ajuden en molts altres temes, com ara la recerca d'una nova seu.

Han de marxar de la seu actual?

Sí. Dels 35 anys que té l'associació, 23 anys hem estat en aquesta seu del carrer Rafael Campalans. Els primers 12 vam estar en un local del carrer Progrés, cantonada amb el carrer Occident; totes dues seus ubicades aquí a Collblanc. I ara hem de marxar perquè aquest edifici l'han comprat uns inversors estrangers per construir-hi pisos. Ho entenc: Collblanc és un barri molt densament poblat i queden molt pocs solars com aquest per poder construir. Ara estem buscant una nova seu al barri amb l'ajut de la regidoria. S'ha de tenir en compte, però, que, per la nostra activitat (coral, piano...), el nou emplaçament ha d'estar insonoritzat per no molestar els veïns i les veïnes.

Quants socis i sòcies hi ha?

Ara mateix devem ser al voltant de 150 socis, però n'haviem arribat a ser 280. Hi ha hagut una davallada, és evident, però aquest és un repte al

qual han de fer front la majoria d'associacions: l'envelliment progressiu dels seus membres. Atreure el jovent perquè s'hi impliqui és molt difícil. Al meu parer, això és així perquè avui dia la gent jove té altres aficions i, amb les noves tecnologies, per passar-s'ho bé no cal ni sortir de casa.

Quines activitats celebren al llarg de l'any?

Moltíssimes. Cada grup n'organitza les seves. Per exemple, per Nadal inaugurarem el tradicional pessebre i la coral Cor Creixent interpreta unes nades. Però també es fan exposicions de tapís, pintura i *patchwork*. Cada dos anys, també per Nadal, se celebra un concert benèfic al Teatre Joventut juntament amb altres corals. I cada any fem el concert de Nadal de la regidoria del districte; l'últim es va fer a la plaça Espanyola. M'agradaria destacar també l'activitat de Cava-Concert que programem cada tres mesos. Contractem sopranos i tenors, o bé algun pianista, que fan un recital, i preparem un pica-pica per a tots els socis i sòcies que vulguin venir. El tiquet té un cost de 10 euros (12 per als que no són socis) i té molt d'èxit; hi assisteixen més de 40 persones. Finalment, també voldria ressaltar la festa anual de l'entitat, que se celebra per Sant Jordi. S'organitza un sopar a la mateixa seu i venen al voltant de 100 persones. Per donar a conèixer totes les activitats que fem tenim la nostra eina de comunicació: el butlletí *Catalònia*. El vam començar a editar un parell d'anys després de fundar l'Ateneu i té una periodicitat trimestral. Hi apareixen articles culturals, d'història, de llengua, notícies de l'Ateneu, del barri de Collblanc i de L'Hospitalet de Llobregat en general. Procurem que aquesta publicació s'autofinanci a partir de la publicitat, tot i que no sempre ho aconseguim. I la repartim entre tots els socis i sòcies puntualment.

Una última pregunta. Què signifiquen per a vostè Collblanc i L'Hospitalet de Llobregat?

Per a mi són, respectivament, el barri i la ciutat que m'han vist néixer i on he viscut tota la vida. Excepte un període de 6 anys que vaig viure a Pubilla Cases, tota la resta he estat vivint a Collblanc, que és el barri de la meva infantesa. Com a última curiositat, et diré que, de petit, venia a jugar aquí, a la seu actual de l'Ateneu Cultural Catalònia, amb els amics. Evidentment, l'edifici no existia: era un camp de sorra. Recordo que jugàvem a bales i fèiem pous a terra i ens ficàvem a dins... Mare meva, com ha plogut des d'aleshores!

SALOMÓ OLLER

"Érem membres del Club d'Escacs l'Aurora, que quan es va dissoldre va venir a aquest ateneu. Em sembla molt bé que existeixin ateneus com aquest. Ja fa prop de 15 anys que hi som. Aquestes entitats, fan caliu i teixit de barri".

JORDI COCA

"Estic al Club d'Escacs de l'Ateneu des de fa poc. Vinc des de l'Arc de Triomf perquè conec un amic de la infància, de l'escola, que ve. Tot i no ser d'aquest barri, valoro molt positivament que hi hagi un lloc com aquest, que fomenta activitats d'oci, lúdiques i que fan pensar".

CARMEN DÍAZ

"Soc voluntària a l'Ateneu i pertanyo a la junta directiva. Faig tot el que calgui fer i entre tots portem l'associació. Aquest lloc s'esforça a donar i crear tota la cultura que es pugui aportar: escacs, coral, pintura... el que anomenem món cultural".

FRANCESCA VIVES

"Vaig entrar fa molt temps a l'Ateneu, i quan em vaig jubilar vaig decidir entrar a la junta, ja fa uns dotze anys. També canto a la coral... Entre tota la junta ens repartim les activitats que es porten a terme. És imprescindible mantenir la cultura viva, és l'esperit d'un ateneu".

LUCLÍA SÁNCHEZ

"Vaig entrar a l'Ateneu com a cantaire de la coral, passava un dia pel carrer i vaig veure un anunci, no coneixia ningú. Però ara hi ha molta companyonia, molta alegria, i m'hi he acabat quedant molts anys. És important conservar la cultura, en especial per als joves".

MANUEL MARCELO

"Visc a Barcelona i buscant un lloc per jugar a escacs vaig trobar el web de l'Ateneu i em quedava molt a prop de casa. Compartim interessos amb altres jugadors, anem a tornejos. Vinc pels escacs, però sé que hi ha més activitats que em sembla excel·lent que es mantinguin".

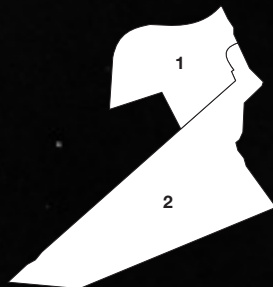
LLUÍS LÓPEZ

"Vinc cada setmana a l'Ateneu des de fa més de 20 anys. Fas amics, trobes caliu i t'hi acabes sentint molt a gust. Són importants totes les activitats que s'hi fan perquè ajuden que la gent, per exemple, tingui un lloc on socialitzar. Els ateneus són fonamentals per a la vida d'un barri".

PEPE BALAGUER

"Vaig començar a jugar a escacs el 1982 i quan ens vam quedar sense local vam traslladar-nos a l'Ateneu, que ens va oferir una secció. Fa 24 anys que en formem part".

DISTRICTE III

- 1/ SANTA EULÀLIA
- 2/ GRANVIA SUD

“Érem una família treballadora que gaudia del plaer de menjar en un restaurant els diumenges”

Ferran Adrià Acosta Cuiner amb actitud innovadora

Geni, millor cuiner del món, innovador, apassionat, icona mundial, creatiu són només una petita mostra dels milers d'adjectius que s'han utilitzat per descriure aquest hospitalenc, nascut al barri de Santa Eulàlia el 1962. Amb només 17 anys ja va deixar el barri per fer història, primer des dels fogons d'El Bulli a Cala Montjoi i després amb la BulliFoundation, on investiga i promou la creativitat i la innovació per tal de traslladar el seu model de treball a altres àrees de coneixement.

Com es pot presentar Ferran Adrià en poques paraules?

En l'àmbit professional, soc un cuiner i petit empresari amb actitud innovadora. Els altres adjectius o descripcions són conseqüència de la meva tasca que ja no controlo. Podria tancar-me 15 anys a treballar en solitari i no tindria influència, però això no seria normal. Si fas coses, hi ha conseqüències arran de compartir i comunicar el que fas. I tot el que hem fet és tan transversal i holístic que explicar el que em va passar la setmana passada o ahir mateix és molt difícil.

Després de tancar El Bulli, va engegar el projecte de la BulliFoundation. Què el va motivar a prendre una decisió que molts no van entendre?

Per a mi va ser un pas lògic dins de la nostra evolució, però necessitaria moltes hores per explicar-ho. Encara avui queda per esbrinar el que va significar El Bulli, com va impactar en la societat més enllà de l'àmbit gastronòmic, en totes les seves dimensions i efectes. Va ser una cosa increïble. Per exemple, sense anar més lluny, programes com *Masterchef* no existirien. Ens falta perspectiva de temps per veure l'impacte complet.

Ara, des de la BulliFoundation, a més del desenvolupament de molts altres projectes, estudio aquest impacte i, per fer-ho, contínuament miro enrere per anar cap endavant. És complex, però ho podem comparar amb els Beatles

i la transcendència única que han tingut en la història de la música. Aquest impacte ara es pot mesurar perquè ha transcorregut el temps necessari per fer-ho. A nosaltres ens falten uns 20 o 30 anys per veure la imatge completa.

Segueix tenint la mateixa motivació que els primers anys?

Es pot dir que la mateixa, però alhora diferent perquè, a mesura que fas anys, t'has de re situar, ja que la percepció va canviant: amb 22 saps que tens molts anys per fer coses i ara amb 56 no sé quants més en tindrà, però tinc els mitjans i l'experiència.

A més d'aquesta experiència i mitjans, és necessari l'esperit crític?

Al nostre nivell ja no podem parlar d'esperit crític, juguem en una altra lliga perquè el que fem és molt competitiu, com pot ser la final de la Champions League, i no és fàcil d'entendre si no hi estàs ficat. Sempre intento explicar la pressió que és aixecar-se al matí sabent que has de fer una cosa que no s'ha fet mai o quan saps que ve gent d'arreu del món que vol que sigui el dia més increïble de les seves vides. Llavors, tu mateix et poses un repte brutal. És dur, però, com ho vull, alhora és motivador.

Quins són els trets de la seva trajectòria que ajuden a entendre qui és Ferran Adrià?

Considero que un fet clau és haver arribat a la cuina per casualitat. No tenia vocació, no volia ser cuiner, i això és remarcable veient el que he aconseguit perquè, en general, no acostuma a passar si no estàs dins del gremi. Alhora, un fet que també ha marcat la meua trajectòria va ser arribar molt jove a tenir responsabilitat, amb 22 anys ja era cap de cuina d'El Bulli.

I si no hagués estat cuiner?

Una de les meves filosofies és que el que no puc canviar no em preocupa. Així que no hi penso perquè ara ja està fet. Per exemple, no em preocupa la mort perquè és inevitable, però sí que em preocupa la malaltia.

El publicista Toni Segarra, gran admirador seu, destaca que sovint li ha sentit dir que estem vivint l'edat d'or de la gastronomia espanyola, però que aquestes èpoques s'acaben. En quin punt estem?

Això dependrà de quan surti el proper moviment important, perquè una època no s'acaba fins que no surt el següent corrent. Soc incapaç de preveure quan serà, potser d'aquí a uns 20 anys, però ningú sap quin serà el futur, què serà allò que canviï el paradigma actual.

Quins vincles manté amb Santa Eulàlia?

El meu vincle amb Santa Eulàlia és brutal perquè és el lloc on van viure els meus pares fins a la seva mort. Alhora, com que el barri de Santa Eulàlia queda molt a prop de Barcelona em considero hospitalenc i també de la ciutat comtal perquè hi tinc una relació molt forta. És un amor entre dues aigües al qual cal sumar un tercer lloc: Cala Montjoi.

A més, he tingut una vida singular, i és que durant 25 anys estava 6 mesos en un lloc i 6 mesos en un altre. I, a sobre, hi havia un tercer àmbit, que era quan viatjava perquè, per exemple, he estat més temps al Japó que a Lleida o Tarragona. Soc molt cosmopolita. Tinc sentiment dels tres llocs, però alhora una visió molt oberta.

Com era L'Hospitalet de la seva infantesa?

No té res a veure a com és ara, i crec que no som conscients del gran canvi que ha experimentat. No hi havia blocs de pisos, tot eren cases baixes i, per exemple, a prop d'on vivia també es criaven porcs. Viure a Santa Eulàlia era com fer-ho en un poble. El gran creixement de població que va experimentar amb les onades migratòries ja el vaig viure quan estava fora perquè vaig marxar amb 17 anys.

Quins records conserva d'aquella època?

La d'una infantesa molt normal i feliç amb uns pares i un germà meravellosos. Vaig anar a l'escola de Sant Isidre, jugava a futbol al Club del Santa Eulàlia i, com tot adolescent, els caps de setmana el que volia era poder anar a Barcelona.

I si parlem de records gastronòmics?

La meva mare, com totes les mares, era la millor cuinera del món. Alhora, érem una família treballadora que gaudia del plaer de menjar en un restaurant els diumenges, però no hi havia una cultura gastronòmica. També recordo les sardinetes, la truita de patates, les llaunes de cloïsses i el Bar Juan, on servien uns *callos* fantàstics.

Amb quin plat representaria L'Hospitalet?

Les tapes de tota la part del centre, el que es coneix com la petita Andalusia que, de fet, crec que no ha tingut la difusió i el reconeixement que es mereixen.

MEMÒRIES DE
L'HOSPITALET DE LLOBREGAT
DISTRICTE III
Santa Eulàlia | Granvia Sud

MIREIA LÓPEZ FERRÉ

BOTIGA EL NEGUIT III I PRESIDENTA DEL GRUP DE COMERCIANTS DE SANTA EULÀLIA

Situada al carrer Pareto, just davant del Mercat de Santa Eulàlia, la botiga especialitzada en llegums cuits El Neguit III fa més de 60 anys que va obrir les seves portes. Ha estat testimoni aquests anys de l'evolució i creixement del barri i, fins i tot, va ser un dels escenaris protagonistes de la premiada pel·lícula *Tapes*, dirigida pels hospitalencs José Corbacho i Juan Cruz. La Mireia és la tercera generació de la família que hi està al capdavant, junt amb la seva mare i la seva germana, i, alhora, treballa des de l'associació Grup de Comerciants de Santa Eulàlia perquè el comerç de proximitat sigui la primera opció per al veïnat.

El Neguit III va obrir l'any 1957. Com i qui ho va fer?

Els meus avis van obrir la botiga el gener de 1957 i, des de llavors, continua oberta al mateix lloc on és ara, al carrer Pareto, just davant del Mercat de Santa Eulàlia. En els seus inicis era un negoci únicament de llegums cuits. Després dels avis, la meva mare es va fer càrrec del negoci i, actualment, juntament amb ella, hi treballem la meva germana i jo.

Haurà passat la seva infantesa darrere del taulell...

La botiga era casa nostra. Hi anàvem cada dia després de l'escola i, tenint en compte que la mare era allà, la majoria d'hores les passàvem a la botiga i jugàvem amb els altres nens que també estaven com jo, amb els pares treballant als seus comerços. Per això, em sembla la cosa més normal del món que ara ho facin els meus nebots, tot i que abans era més fàcil, la canalla tenia més llibertat per entrar i sortir.

Passar a treballar a la botiga va ser una cosa natural?

Doncs la veritat és que no, va ser més aviat accidental. Va arribar un moment que no volia estudiar i em van deixar clar que llavors em tocava

Interior de la botiga El Neguit III.

posar-me a treballar. Sempre vaig pensar que canviaria i marxaria en algun moment de la botiga, però no és una cosa fàcil quan treballes amb la família..., i d'això ja fa 27 anys.

Amb la meva germana va passar una cosa molt similar. Va començar donant un cop de mà i, a poc a poc, s'hi va quedar.

Passats aquests anys, que és el que més li agrada de la feina a El Neguit III?

El que més m'agrada és estar al meu barri i contribuir a donar-li vida.

D'on ve el nom d'El Neguit III?

El Neguit era el nom amb què es coneixia la família del meu avi, que va ser el fundador del negoci, i, de fet, era la tercera generació de "Neguits". La família del meu avi era pagesa i el seu avi Ton, que treballava al camp, era un belluguet i una persona molt nerviosa, no parava mai quiet i els companys van començar a dir-li que semblava un neguit... i se li va quedar

aquest nom. De fet, al Mercat de la Boqueria hi ha la parada El Neguit, que és d'uns cosins.

Quin és el seu producte més ben valorat?

El llegum en general i, sens dubte, els cigrons. El procés d'elaboració per coure el llegum és senzill, però és important que la matèria primera sigui bona.

No hi ha moltes botigues amb tants anys d'història. Quin és el seu secret?

No sé si la perseverança o la sort, però de ben segur que treballar de valent hi té alguna cosa a veure! Has de comptar que els diumenges també ens hi hem de posar una estoneta per anar a posar tot el gra en remull per poder coure'l al dia següent. És poqueta estona però s'hi ha d'anar... En definitiva, no tens cap dia.

Com han anat evolucionant durant aquests 60 anys d'història?

Al llarg dels anys, hem anat ampliant i variant l'oferta per diferenciar-nos de la competència. S'ha de tenir en compte, per exemple, que anys enrere, a més del Mercat de Santa Eulàlia, que hi ha estat sempre, només hi havia dos supermercats. Però ara hi ha molta més oferta i hem d'intentar sempre evolucionar per oferir productes i qualitat que no hi hagi al supermercat. Així doncs, fa 30 anys que vam ampliar el negoci amb els menjars preparats. Llavors no hi havia aquí al barri cap establiment més que ho fes. Ara sí, n'està ple, i ens estem dedicant més als embotits, als formatges i als productes artesans. Tenim una oferta gourmet per fugir del que tenen les grans superfícies.

Com és la clientela d'El Neguit III?

Hi ha molta gent de tota la vida, tot i que és un barri que ha crescut molt en els darrers 15 anys, i també hi ha gent nova. Va haver-hi una temporada que la mitjana d'edat de la clientela va pujar perquè la gent jove anava més al supermercat, però des de fa un temps cada vegada tenim una clientela més jove que està tornant a comprar al petit comerç.

Llavors és un bon moment per al petit comerç?

No sabria dir si és bona època, el que sí sé és que és un moment delicat el que està passant el petit comerç. Amb la crisi, la gent ha canviat els hàbits de compra. Ara mateix hi ha una oferta molt àmplia i la fidelització del client ja quasi no existeix.

Comentava que el barri ha crescut molt en els darrers anys. Com és ara Santa Eulàlia?

Ha sofert canvis, sobretot urbanístics, però el nucli, la part vella del barri, encara conserva la seva identitat, la gent es coneix i quan passeges pels carrers sovint t'hi pots parar a parlar. A Santa Eulàlia, s'hi respira esperit de poble, i això m'agrada. Jo he nascut aquí i, per part de la meva mare, els seus rebesavis ja eren de Santa Eulàlia. Per part del pare, els avis ja vivien aquí.

És presidenta del Grup de Comerciants de Santa Eulàlia. Amb quins objectius treballen?

Treballem amb l'objectiu de dinamitzar el comerç de proximitat per aconseguir, com hem comentat abans, que la clientela del barri opti per la petita botiga. Som 80 comerços associats de tota mena, des de botigues d'alimentació o administracions de loteries fins a negocis de sistemes d'alarmes.

Cada any fem un pla d'actuació amb campanyes pensades per fidelitzar el client i atreure'n de nous. No és una tasca gens fàcil, però volem que la gent tingui el barri com a primera opció de compra. Jo fa 14 anys que hi estic vinculada, 11 dels quals com a presidenta, i per a mi és una tasca clau perquè qualsevol de les iniciatives que organitzem va en benefici de tots.

Quins tipus d'activitats organitzen?

Fem campanyes que repercuteixen en el client i el comerç, d'altres publicitàries i d'altres, com al Nadal, on el que pretenem és oferir activitats al carrer per tal que la gent es quedi al barri i triï el petit comerç com a principal opció de compra. Tenim una targeta de fidelització i utilitzem les xarxes socials com a eina de difusió.

Quina relació tenen amb altres entitats del barri?

A Santa Eulàlia tenim la sort que hi ha un gran teixit associatiu i la relació entre entitats és molt bona, de manera que col·laborem sovint entre nosaltres.

DANIEL BURGOS

"Vaig decidir formar part de l'associació, fa 15 anys, per ser un col·lectiu que reuneix tots els comerciants per compartir les experiències i relacionar-nos entre nosaltres, amb l'objectiu que ens doni beneficis i ens reporti noves experiències".

ISABEL COSTA

"La botiga de roba Falguera la va inaugurar la meua àvia, i ara la porto jo amb la meua sòcia. Cal generar més moviment perquè la gent s'adoni que hi ha botigues petites i grans i que no hi ha només negoci a Internet".

NEUS COBO

"Soc filla de comerciant i pràcticament he crescut amb l'associació de comerciants. Crec que l'associació fa molt pels comerciants. Al Nadal organitzen activitats per a la canalla i hi col·laboren totes les botigues, com ara el trenet, al qual jo hi pujava cada dia de petita".

EULÀLIA LÓPEZ

"El comerç del barri és molt important. És un tipus de comerç personalitzat on et criden pel teu nom, no ets un número més i saben el que el client vol i necessita. Aquesta és una de les moltes coses que ens diferencien dels centres comercials. És per això que m'agrada".

ANA MARÍA OYA

"Vaig néixer al barri fa 50 anys i en fa 13 que porto la Perruqueria Ana. En aquest temps, el comerç al barri ha canviat cap a millor, però necessita animar més el veïnat ja que, des que van obrir les grans superfícies, els comerciants dels petits negocis hem de lluitar molt".

PEPI MUÑOZ

"Soc del barri de tota la vida i el comerç ha millorat en els últims anys gràcies a la implicació del mateix comerç. Es podrien fer més coses; tot i així, encara que no s'ha crescut tant com ens agradaria, els comercios s'hi impliquen bastant".

JOEL MASIP

"Recordo el mercat de tota la vida, gent humil, gent treballadora. El barri ha anat a millor, però segueix sent molt difícil captar gent jove. Cal fer-se veure, que la gent s'involucri més i decideixi consumir al barri".

MARGARIDA PRADAS

"Visc davant del mercat des que vaig néixer. El mercat és molt present per a mi. El conec de tenir amigues de l'escola que tenien mares al mercat i de posar-me darrere del tauler de la seva parada. Crec que el petit comerç crea barri, una xarxa de persones que ens coneixem".

CRISTINA CURTO BUYREU

FUNDACIÓ AMICS DE LA GENT GRAN

La Fundació Amics de la Gent Gran treballa a L'Hospitalet per pal·liar la situació de soledat no desitjada o aïllament de les persones grans. Com explica Cristina Curto, responsable de la delegació de l'entitat a L'Hospitalet, ofereixen acompanyament emocional i la participació en activitats de socialització de la mà dels 45 voluntaris i voluntàries de L'Hospitalet.

Què és Amics de la Gent Gran?

És una entitat de voluntariat que actualment compta amb prop de 1.600 voluntaris a tot Catalunya. Amics de la Gent Gran va néixer a Barcelona el 1987 i s'ha anat expandint perquè, malauradament, creix el nombre de persones grans arreu de Catalunya en situació de soledat no volguda. Per exemple, enquestes fetes sobre aquest àmbit donen xifres com que gairebé un 60% de les persones grans que viuen soles afirmen que han patit sentiments de soledat i aïllament. Nosaltres oferim afecte i companyia de la mà del voluntariat. A L'Hospitalet, al ser la segona ciutat més gran de Catalunya, es va detectar una gran necessitat de la nostra tasca i vam obrir la delegació al barri de Santa Eulàlia el 2014.

Com els arriben les persones grans que poden necessitar la seva atenció?

Arriben a la Fundació gràcies a la col·laboració amb els centres de serveis socials de l'Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat, ambulatoris, servei de teleassistència o residències; i també perquè contacten amb nosaltres directament les mateixes persones grans, familiars o, fins i tot, el veïnat, perquè s'assabenten de la nostra tasca i veuen que pot ser adient per a la situació que tenen a prop. De fet, el 40% de les derivacions a Catalunya venen per aquesta demanda directa d'un familiar o conegut.

L'acompanyament és una de les activitats que es fan des de la Fundació Privada Amics de la Gent Gran Granvia Sud.

Què fan quan els deriven una situació de persona gran amb soledat no desitjada?

Anem a conèixer la persona gran, li expliquem el que fem, veiem quines són les seves necessitats, què li agrada fer, inquietuds, etc. A continuació, busquem una persona voluntària que sigui afí a aquesta persona. I és que perquè tot rutlli i es pugui crear un vincle entre persona gran i voluntari ha d'haver-hi gustos, caràcters i aficions similars. Per exemple, no seria molt eficaç si a una persona gran molt aficionada al futbol li assignem un voluntari a qui no li interessa gens aquest esport.

Quina és la seva funció com a delegada a L'Hospitalet?

La meva tasca és coordinar i acompanyar el voluntariat de la ciutat, atendre les derivacions i donar a conèixer l'entitat en tot el que és el treball comunitari amb altres entitats. Actualment, 45 persones voluntàries a la ciutat acompanyen 43 persones grans. I voldria destacar que oferim aquest servei de manera totalment altruista, ja que el nostre finançament està totalment desvinculat de la persona gran.

Com és el perfil de la persona gran que acompanyen a L'Hospitalet?

Són majoritàriament dones (38 de les 43 persones grans que acompanyem), vídues i amb problemes de mobilitat, cosa que provoca que tinguin dificul-

tats per sortir de casa soles, a més d'un nivell econòmic baix. Respecte de la seva situació familiar, n'hi ha que no tenen família o hi tenen molt poc contacte; d'altres tenen els fills vivint fora. D'altra banda, la majoria de les persones grans que acompanyem, tant a L'Hospitalet com a la resta de municipis, han viscut experiències com l'emancipació per part dels fills o la mort de la seva parella, situacions que comporten un esforç emocional d'adaptació. Alhora, el fet de viure en soledat, quan no és fruit d'una decisió personal, dona pas, en la majoria de casos de persones grans, a un aïllament social.

I què ens pot dir del perfil de les persones voluntàries que col·laboren amb l'associació?

Al principi de treballar a la ciutat, es va donar un fet curiós, i és que gairebé la majoria del voluntariat era d'origen llatinoamericà. En fer-los les entrevistes inicials per conèixer-los, em comentaven que el fet de viure tan lluny de casa seva i de les seves famílies els feia sentir la necessitat de tenir contacte amb gent gran, ja que no ho podien fer amb els seus avis i, alhora, era una manera d'integrar-se.

Actualment, ha anat canviant el perfil del nostre voluntariat i tenim força gent jove que decideix fer aquest servei i també gent jubilada o amb una invalidesa, però que són actius i tenen ganes de ser útils i ajudar. El voluntariat és el que ens enforteix com a entitat.

Un cop coneixen la persona gran i tenen el voluntari o voluntària adient, com treballen?

El nostre principal programa és l'acompanyament a domicili, segons el qual una persona voluntària visita una persona gran a casa seva un dia a la setmana durant dues hores. A més, també hi ha persones voluntàries que fan trucades de seguiment cada quinze dies, aproximadament, per donar un plus a l'acompanyament. Així s'evita que hi hagi dependència cap al voluntari o voluntària en tenir tracte amb més d'un. Alhora, la persona gran té la possibilitat de generar més vincles: amb el que la visita a casa i amb el que parla per telèfon.

Què pot significar per a la persona gran l'acompanyament?

Li proporciona un amic o amiga amb qui passar una estona agradable i de distracció. Moltes de les persones voluntàries el que fan és aprofitar les seves visites per sortir al carrer amb la persona gran. Com comentava, moltes tenen problemes de mobilitat i viuen en pisos que no tenen l'es-

itectura adient perquè puguin sortir soles (alguns edificis no tenen ascensors, per exemple). Per tant, potenciem molt sortir al carrer i la participació en activitats que es facin al barri i a la ciutat per facilitar tot el possible reconnectar-los amb el seu entorn.

A més de l'acompanyament de les persones grans, quines altres activitats porten a terme?

Organitzem diferents activitats, com ara espais de tertúlies amb la participació de diferents persones grans i del voluntariat per promoure que les persones grans es coneguin. De fet, ha passat sovint que, a partir d'aquestes trobades, alguns que potser eren pràcticament veïns sense saber-ho estableixen una relació d'amistat. Em ve al cap ara el cas de dues senyores que ara ja sempre queden al que anomenen el banc de la Júlia, que està davant de casa seva, i passen la tarda juntes. Això és fantàstic i, per cert, la senyora Júlia, que té 97 anys, és un gran exemple per a tots nosaltres. Té molta energia i ganes de viure. És genial.

Ha comentat que també fomenten la participació en activitats que s'organitzen als diferents barris de la ciutat.

Efectivament, col·laborem moltíssim amb altres entitats perquè hem posat molts esforços en el treball comunitari, ja que és una manera d'aconseguir parlar a la societat de les persones grans. I, de fet, a vegades col·laborem amb col·lectius que *a priori* podria semblar que no funcionaria. Així, un cop al mes fem una activitat amb col·lectius de joves. Ens trobem en una plaça de la ciutat i fem moltes activitats plegats. Per exemple, també participem en el Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural (Projecte ICI), que es desenvolupa als barris de Collblanc i de la Torrassa des del 2014 amb la voluntat de contribuir a la millora de la convivència i la cohesió social.

Què és el que més li satisfà de la seva feina?

Principalment em satisfà quan, després d'una activitat, acompanyes de tornada a casa seva la persona gran i et diu que aquell dia la tarda li ha passat volant.

I una altra cosa que em satisfà és escoltar les seves històries. Moltes d'aquestes persones no han tingut una vida gens fàcil, amb una guerra i una postguerra, i són persones molt fortes. Això em fa pensar que la crisi econòmica que acabem de passar és de riure si la comparem amb el que han passat la majoria de les nostres persones grans.

CARMEN PERERA

"Vinc a Amics de la Gent Gran des de fa dos anys i mig. Aquí parlem, sortim a passejar, fem alguna festa com la de Sant Joan... M'ho passo molt bé, realment és fantàstic".

JÚLIA RODRÍGUEZ

"Estic molt contenta amb Amics de la Gent Gran. Si no fos per ells estaria sola. Per a mi són una família. He estat quatre mesos ingressada i no m'han deixat sola mai. I ara que he sortit no paro".

JUSTINA ZAMORA

"A mi m'agrada fer voluntariat, i això és el que faig a Amics de la Gent Gran. Acompanyo la Lola, anem a comprar, xerrem, m'explica les seves penes i alegries, jo li explico les meves i tenim molt bona relació. Sobretot ens acompanyem".

BEATRIZ DÍEZ

"Soc voluntària i m'encarrego de rebre sol·licituds, avaluar qui- na necessitat tenen els sol·licitants... Crec que la feina que fa aquesta entitat és important perquè la gent pateix molt la soledat. A L'Hospitalet encara hi ha una mica de vida de barri, però a altres llocs et quedes a casa i no parles amb ningú".

MONTSERRAT CASAS

"Faig de voluntària acompanyant gent gran, tot i que només fa sis mesos que vaig començar. M'hi vaig apuntar per la meua filla, que ja ho feia, i vaig veure que lluitar contra la soledat que pateixen algunes persones era una bona causa".

GEÒRGIA GÓMEZ

"Sempre veia aquell anunci al metro que deia que el pitjor de fer-se gran era la soledat. Quan el veia, pensava: 'Algun dia ho faré'. Soc molt afortunada: tinc feina, família... I és important donar una mica del teu temps per a qui ho necessita".

M. PILAR RODRÍGUEZ

"Soc voluntària des de fa quatre anys. Aca- bava de morir el meu pare i, a la fundació, em vaig adonar de la necessitat que hi havia d'acompanyament a les persones grans. Vaig veure que el meu pare havia estat un privilegiat i la falta de més acompanyament que tenien altres persones".

LÚDIA JORGE

"Cristina Curto és una persona molt activa, que et contagia les ganes de participar en tot. Molts cops he estat massa ocupada, a punt de deixar el voluntariat, però ella sempre troba alguna cosa per fer. Té molta energia, anima molt el grup i el gestiona molt bé".

RAMON LÓPEZ DE LA MATA

PRESIDENT DE DRAC D'OR

L'entitat Drac d'Or recorre cada temporada amb els seus gegants al capdavant els pobles de Catalunya, Espanya i, fins i tot, França i Portugal. Ramon López n'és el president des de gairebé els inicis de la colla, ara fa 30 anys. Actualment, els genolls no li permeten ser portador dels gegants, però continua al capdavant de l'entitat amb el mateix esperit i ganes que el primer dia. A més, té la satisfacció de saber que Drac d'Or compta amb una jove generació de socis que seguiran amb la feina feta.

El 2018 la fundació Drac d'Or va celebrar el 30 aniversari. Com van ser els inicis?

L'origen va ser molt espontani: un veí del carrer Barcelona va tenir la idea d'organitzar una cercavila pels carrers del barri amb timbals i capgrossos. I així va començar, com una iniciativa veïnal. La meva família i jo acabàvem d'arribar al barri i vaig veure uns papers penjats pels carrers que demanaven gent perquè s'hi apuntés. Ens vam engrescar i fins ara!

Llavors, és una cosa de família?

I tant! La meva dona i la meva filla toquen la gralla i el meu fill és portador de gegants. I és que els meus dos fills ho han viscut des de ben petits. Recordo que el joc preferit del nen era fer cercaviles, agafava una cadira petita de la seva germana, se la posava al cap i feia veure que portava un gegant mentre la seva germana tocava la flauta. Ara hi continuem tots vinculats i, de fet, la parella de la meva filla, que mai havia tingut relació amb els gegants, ara és fins i tot portador.

Com ha anat evolucionant l'entitat Drac d'Or des d'aquells inicis fins ara?

Al principi de tot, només teníem capgrossos que els veïns guardaven a casa seva. No teníem una estructura ni espais, però la cosa va anar aga-

fant cada cop més dimensió. Al cap de 4 anys, vam decidir fer els nostres primers gegants: el bandoler Lluís Noves i el Drac. I a aquests els van seguir el Korsari i la Bàrbara. Tots els van construir de manera casolana membres de la colla, tot i que vam tenir el luxe de comptar amb l'ajut del dibuixant de còmics Jordi Macabich, també soci de Drac d'Or. A més d'un gran artista, era amic íntim del dibuixant Ibáñez, i és per això que nosaltres vam aconseguir tenir els únics gegants del Mortadel·lo i Filemó que hi ha hagut mai.

I després del Korsari i la Bàrbara?

L'any 2015 vam decidir construir els nostres primers gegants de manera professional: Zeus, Hades i Posidó. Li vam fer l'encàrrec a la Dolors Sans Osete, escultora que es dedica professionalment al disseny i construcció de dracs, gegants, capgrossos i bestiari popular. Es tracta d'una figura molt reconeguda en el nostre àmbit. Li vam donar carta blanca perquè volíem que fossin diferents, i el resultat no podia ser més espectacular. Per a nosaltres, aquests nous gegants van marcar un abans i un després, vam trencar amb tot.

Què es fa amb els gegants que ja no surten?

Els gegants no es llencen perquè són part de la nostra història i estan guardats a l'espera de disposar d'un espai per exposar-los.

Quines altres seccions tenen a part de la de gegants?

Al llarg dels anys hem anat sumant seccions. Des del principi, hi ha la de grallers i tabalers, que acompanyaven els capgrossos, que actualment ja no surten, i que ara acompanyen els gegants en les diferents sortides. La formen diverses gralles i un grup de percussió, en total uns 16 músics. Alhora, a més dels gegants, el 2010 vam decidir crear un grup propi de diables, ja que anteriorment havíem col·laborat sovint amb grups de diables i bèsties de foc i volíem fomentar la tradició del foc a l'entitat. Va néixer així el Drakadables del Drac d'Or. La seva festa central és a la tradicional Nit de Bruixes del barri. I, per últim, també hi ha la secció del bestiari, amb el Pegàs, amb el qual vam iniciar una nova manera de viure els correfocs. El Pegàs té 14 punts de foc i també és un disseny de Dolors Sans Osete. És espectacular.

Quantes persones formen part de l'entitat actualment?

Ara som una mica més de 50, però havíem arribat a ser 120 membres. Però érem massa gent perquè, quan una altra colla ens convidava a una

Gegants de l'entitat Drac d'Or.

trobada de gegants i ens presentàvem tots, pràcticament no deixàvem lloc per a les altres colles. Ara som un bon nombre i podem dir que som una entitat plenament consolidada. Amb els nous gegants hem saltat de nivell, són diferents de tota la resta.

Comenta que són una entitat consolidada. I de cara al futur?

Totes les colles tenen el problema del relleu generacional perquè és difícil engrescar els joves. Però, per sort, nosaltres no tenim aquest problema. Hi ha un grup d'uns 15 joves implicats que garanteixen el reemplaçament perquè l'associació tiri endavant. És molt satisfactori veure l'estima que li tenen a Drac d'Or. De fet, tot el tema dels gegants nous el van tirar endavant aquests joves i, per exemple, a la junta ara hi ha 5 membres i de grans només hi soc jo. Es tracta de socis que hi participen des que eren ben petits i ara venen amb la parella i els fills. L'ambient de les colles geganteres és molt sa per a la canalla i, per això, hi volen portar els seus menuts. Sempre he pensat que aquest bon ambient hi és perquè no hi ha diners pel mig. Tot és voluntari i es veu que ens ho passem bé i que donem el que podem a les colles convidades. I mai hem permès que cap soci no pogués participar en les sortides per falta de diners. Som una gran família.

Com és la temporada gegantera?

Fem entre 25 i 30 sortides cada temporada, que va des del mes d'abril fins a setembre, coincidint amb les Festes Majors. Les sortides s'organitzen a partir de la invitació entre colles i hem voltat arreu de Catalunya, Espanya i, fins i tot, Portugal i el nord de França, a Pas de Calais, on hi ha molta tradició gegantera. Rebem moltes invitacions perquè amb els nous gegants l'interès ha crescut molt, però malauradament hi ha llocs on hem de dir que no perquè no arribem a tot.

La temporada comença a l'abril amb el Fabulari, acte que organitzem dins de les Festes de Primavera de L'Hospitalet de Llobregat. Cada barri té la seva Festa Major i aquesta és la de tota la ciutat. L'Ajuntament de L'Hospitalet té dues parelles de gegants i, sigui portant aquests gegants o els nostres, sempre hi som presents.

Com és la resposta de la gent de L'Hospitalet?

Aquí no hi ha gaire tradició gegantera, però treballem per aconseguir-la. Sempre dic que tot gegant té la seva història i que és maca conèixer-la. A més, som membres fundadors de la Coordinadora de Colles Geganteres de L'Hospitalet de Llobregat, que s'encarrega de l'ús i manteniment dels gegants romans i grecs propietat de l'Ajuntament de la ciutat.

MARÍA DEL CARMEN BRIZ

"La meua relació amb l'entitat va començar fa 20 anys, gairebé des de la seva creació. La raó de ser d'aquesta entitat sempre ha estat conservar la cultura. Vam començar amb gegants i després amb diables i correfocs".

JUAN MANUEL GONZÁLEZ

"Vaig començar a venir el 2005 acompanyant els meus fills i m'hi vaig enganxar. De petit havia vist aquesta forma de cultura i mai m'havia cridat l'atenció. Però el primer cop que vaig agafar un gegant i vaig veure la cara dels nens i nenes amb aquella sensació de por i atracció em va encantar".

ELENA MARTÍN

"Vaig començar a venir perquè compartia classe amb la filla del Juan Manuel, i ho vaig descobrir amb ella. A poc a poc un va fent caliu amb la gent i acaba sent una petita família. Ara soc cap de colla".

ISRAEL PAJARES

"Soc soci des de fa 8 anys. El Ramon López és el meu sogre i vaig començar a venir per la meua dona. Em va sorprendre la pinya que es feia. Vaig començar a poc a poc, era tímid, però ara ja soc portador de gegants, un més de la colla".

ANDRÉS ESCAMILLA

"Soc el vicepresident. Per a mi, aquesta colla és molt important. Per al meu fill també, que està molt integrat, ja que ve des que va néixer. Hi ha molta activitat, molta gent, projectes nous que hem anat complint...".

MARÍA JESÚS GARCÍA

"La colla és important perquè no es perdi aquest tipus de cultura; és important mantenir-la. Hi participa tota la família: jo toco la gralla, el meu marit i el meu fill porten els gegants i la meua filla toca el timbal".

ANA MARÍA NICOLÁS

"Soc sòcia des del 2012. És una colla que es mou molt, que fa molts projectes. El Ramon fa molts anys que s'hi dedica, és el timó de tot, el que sempre està al capdavant de la nau. És molt actiu i dona el seu suport a la gent jove i als projectes que comencen".

JESSICA LÓPEZ

"Per al meu pare, el Ramon, la colla és tot un món. Venim des que jo tenia 4 anys. Va a tot arreu amb la colla. Hem viatjat molt: Catalunya, altres parts d'Espanya, Bèlgica... Crec que si li traguessis la colla es posaria ben trist".

DOMINGO GARRIDO SOLSONA

PROPIETARI DEL BAR MINGO I PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ DE PARADISTES
INTERIORS DEL MERCAT DE SANTA EULÀLIA

Domingo Garrido és un testimoni d'excepció de diverses dècades del Mercat de Santa Eulàlia. Darrere de la barra del Bar Mingo, on ja donava un cop de mà amb 12 anys als seus pares, ha vist passar diferents generacions d'hospitalencs i hospitalenques. Ara, al capdavant de l'Associació de Paradistes Interiors del Mercat de Santa Eulàlia, treballa perquè el mercat torni a ser el punt de trobada per a la gent del barri.

Des de quan està vinculada la seva família al Mercat de Santa Eulàlia?

Doncs gairebé des del principi. El mercat es va inaugurar el 1930 amb un primer concessionari que va agafar el bar però, pocs anys després, en acabar la guerra, ja se'n va fer càrrec la meva àvia. A part de la meva àvia, també hi van treballar les seves tres filles. Després van agafar el negoci els meus pares i, des de l'any 1981, hi estic jo amb la meva germana.

I està previst un relleu generacional?

La veritat és que no. Tinc un fill, però va optar per una altra feina. De fet, amb només 25 anys es va convertir en el jutge més jove a Espanya i, des de fa 5 anys, es dedica professionalment a ajudar persones i organitzacions a aconseguir els seus reptes.

El Bar Mingo haurà estat com la seva segona casa.

Correcte. Amb 12 anys ja venia a ajudar els pares. Recordo que llavors teníem classe els dissabtes fins a les 12 del matí. Quan sortia, anava cap al bar per donar un cop de mà amb la caixa o al magatzem. El que calgués.

Ja d'adult, fer-se càrrec del negoci va ser un pas lògic?

Doncs sí, aleshores em va semblar la cosa més natural, tot i que amb els anys m'he format com a massatgista perquè sempre n'havia tingut ganes.

És una feina complementària a la del bar que m'omple molt. Vaig començar una mica per casualitat quan portava un equip de bàsquet i, a poc a poc, em vaig anar formant i m'he anat especialitzant com a massatgista per a teatres com el Tívoli, el Poliorama, la companyia Dagoll Dagom, etc. I, durant anys, vaig ser massatgista del Pepe Rubianes.

El bar, llavors, se li ha quedat petit?

Potser sí, tot i que, alhora, sempre m'ha obert les portes a conèixer gent i a publicitar-me com a massatgista. Recordo que durant una temporada vam tenir l'oferta de cafè amb llet, pasta i massatge.

Com una oferta del dia?

Exacte. Els servia el cafè amb llet i la pasta i, quan tenia un moment, sortia de la barra i li feia al client un massatge a les cervicals d'un minut.

D'aquella època, quan tenia 12 anys i va començar a ajudar els pares, quins són els principals canvis?

El canvi més rellevant és el que té a veure amb el servei i la infraestructura. Amb la remodelació de l'any 2000, es va mantenir l'estructura de l'edifici, però tota la resta es va fer de nou. Es va arreglar el terra, es va posar aire condicionat, noves cambres frigorífiques... Recordo que abans tots els paradistes anàvem amb el gel amunt i avall.

I la clientela ha canviat?

Hi ha una cosa que no ha canviat, i és que la compradora, perquè la majoria són dones, continua sent del barri. A més, he vist diferents generacions que s'han mantingut fidels al mercat perquè, si ho has vist des de petit a casa, ja agafes l'hàbit de comprar al mercat de gran. Això sí, la mitjana d'edat és més alta que abans i, de fet, des de l'associació de paradistes estem intentant que la gent jove torni una altra vegada al mercat.

Com ho treballen des de l'associació?

Organitzant diferents activitats i accions com, per exemple, unes jornades sobre alimentació saludable que es diuen "Menjar bé és igual a salut". En aquestes jornades gratuïtes pretenem ensenyar a tot aquell que hi participa com comprar, com escollir bé els productes frescos, com conèixer el valor dels productes de proximitat, saber què són els productes ecològics, etc. Amb aquest tipus d'accions esperem atreure les famílies amb criatures que es preocupen per l'alimentació.

Bar Mingo al Mercat de Santa Eulàlia.

A més d'aquestes jornades, quin altre tipus d'activitats realitzen?

Fem moltes activitats. Per la Festa Major fem una arrossada per a 600 persones i activitats per a la canalla, com ara visites de les escoles. El nostre objectiu és que el Mercat de Santa Eulàlia sigui de nou protagonista de la vida del barri, que torni a ser un punt de trobada més enllà de venir a fer la compra.

Abans ho era?

Ho era perquè no hi havia pràcticament res més. El centre comercial de tot Santa Eulàlia era el mercat. Actualment, tenim molts centres comercials al voltant que atreuen molta de la nostra clientela i volem canviar aquesta tendència.

A més de l'associació de la qual és president, també hi ha l'Associació de Paradistes Exteriors. Treballen plegats?

Sí perquè tenim objectius comuns i la relació és molt bona. De fet, organitzem activitats conjuntes, com la del "Vermut del mercat", on oferim un

vermut i una bosseta de xips de franc als compradors només entregant un tiquet de compra d'una de les parades.

Com és la salut actual del mercat?

Crec que la salut actual del mercat és molt bona... Sempre podria ser millor, però no em queixo.

Què podem trobar al Mercat de Santa Eulàlia que no trobarem en un supermercat o una gran superfície?

Sens dubte, un producte molt fresc perquè ens arriba directe del productor. En un supermercat hi ha la manipulació, temps de cambra, envasat, etc., i aquest és un clar tret diferencial juntament amb el tracte. Aquí al mercat pots preguntar al paradista, que sempre et donarà explicacions del seu producte perquè n'és un expert. I, a més, et donarà consells de com cuinar-lo o aprofitar-lo millor. La relació no és gens freda. Per exemple, ho veig amb la meva dona, que té una parada de pollastres. Ella sempre aconsella a la seva clientela la millor opció per a un dinar de Nadal o què sortirà més econòmic segons el nombre de persones, etc.

La seva dona també és paradista?

Sí, som parella de mercat! La seva àvia ja tenia una parada, així que ens coneixem pràcticament des de sempre.

I, des del Bar Mingo, què ofereix a la seva clientela?

Un tracte molt obert, intento que la gent se senti a gust. Sempre dic que de bars n'hi ha a tot arreu i que has d'aconseguir que tornin al teu. Què pots donar llavors? Doncs qualitat, un bon producte, un bon servei i un toc d'humor, que és el fet diferencial. Et donaré un exemple: quan un client em demana el cafè una mica calent, sempre els dic que si saben què és una mica... Quan em diuen que no, responc: la dona d'un mico!

PEPI GALLARDO

"Fa molts anys que conec el bar. Abans treballava a la barra i també a altres parades del mercat. M'encanta venir a prendre el cafè perquè em tracten molt bé. És molt agradable esmorzar aquí i el Domingo és un gran amic meu".

LAURA JOU

"Un dia vaig venir a prendre un cafè amb una amiga, vaig sentir el Domingo que deia que necessitava algú i se'm va ocórrer oferir-me. Ja fa 10 anys que en soc cambrera i he descobert que m'agrada molt l'atenció al públic, que t'ho passes molt bé".

PILAR GARRIDO

"Fa 45 anys que treballo al bar. Treballar en família està bé perquè tothom va en la mateixa direcció. Aquesta és la meva segona casa. El meu germà Domingo es relaciona molt amb tothom i això ajuda que el bar s'hagi fet tan conegut".

MERCÈ MASMITJÀ

"La meua família tenia una polleria al mercat des que va obrir fa més de 80 anys. Jo treballava a la polleria Masmijtjà i el Domingo era cambrer al bar. Tres anys després de casar-nos, vam comprar el bar i fins ara. Aquest lloc és una institució".

DAVID GARRIDO

"Com a fill del Domingo, el bar ho ha estat tot. He pogut pagar-me els estudis, convertir-me en jutge i, d'aquesta manera, influir en la vida de molta gent, discernir el que vull del que no, agafar valors, apreciar el que és just, entendre la relació entre les persones... Gràcies a ell he arribat on soc ara".

SONIA RODRÍGUEZ

"Soc paradista a Menuts Mónica Adell i amb el Domingo tinc una relació de companys de feina. Els bars sempre han ajudat els mercats. La gent ve, compra, esmorza, està a gust i còmoda; entra a fer el cafè i l'entrepà i és feliç".

ARTURO ANDREU

"Tinc la cansaladeria A. Andreu, just davant del bar, i el Domingo és un amic amb qui pots comptar per a qualsevol problema que puguis tenir. Ens coneixem des que vaig començar, el 1992. A més fem sortides, dinars de colla o algun partit de futbol. I tot ha sortit d'aquí, del mercat".

NÚRIA CASAS

"Treballo al mercat des de fa 30 anys. Cada matí quan arribo em prenc el tallat amb el Domingo i xerrem una mica. El bar és bo per al mercat perquè ha estat aquí tota la vida i ja s'ha convertit en un lloc familiar que fem entre tots".

SERGI SERRA DESCALZO

PROPIETARI DEL BAR SERRA

Sergi Serra, juntament amb el seu germà, està al capdavant del Bar Serra, un local mític de Santa Eulàlia que ha estat durant dècades un punt de trobada dels veïns i veïnes del barri i que ha estat reconegut com a comerç emblemàtic de la ciutat. A les seves parets trobem penjades desenes de caricatures del dibuixant Jordi Macabich, Premi Ciutat de L'Hospitalet de les Arts i la Cultura i que en el seu moment va ser un client habitual del bar.

Com va començar la història del Bar Serra?

Els meus avis van adquirir el negoci, que ja era un bar, després de la Guerra Civil, al voltant del 1940. Van emigrar amb els seus fills des del poble de Benassal, a Castelló. Al principi era un local molt petit, però al llarg dels anys es van anar adquirint els locals adjacents fins a tenir la dimensió actual.

Així doncs, sempre ha estat un negoci familiar.

Sí, primer hi van estar al capdavant els meus avis i els quatre fills. Les dues grans eren noies i després van venir els dos nois, el meu pare i l'oncle, que fins fa poc ha estat amb el meu germà i jo portant el bar.

Els primers anys estaven tots treballant al bar i, de fet, vivien al pis de dalt del mateix edifici. A mesura que el negoci es va anar fent més gran —parlo de les dècades del cinquanta i seixanta—, van començar a agafar cambrers. La majoria eren nois d'entre 14 i 16 anys que enviaven els pares des de Benassal i que demanaven als meus avis que se'n fessin càrrec. Ara sembla sorprenent, però en aquells moments era una sort per a aquests nois perquè comptaven amb feina i casa, ja que vivien també al mateix edifici.

Il·lustracions que decoren les parets del Bar Serra.

En aquests primers anys del bar, com van aconseguir tirar endavant amb el negoci?

No va ser gens fàcil. Amb la postguerra, tot estava racionat i, per exemple, no hi havia cafè. S'aconseguien coses amb el famós estraperlo. A més, l'avi va morir i va deixar sola la meva àvia al capdavant del bar, i al meu pare li va tocar aixecar el negoci i mantenir la família. Afortunadament, el pare i l'àvia van fer molta amistat amb Albert Bou, que tenia un bar més gran a la carretera de Collblanc. Els va ajudar molt amb consells de com tirar endavant el negoci, aconseguir productes, etc.

I com eren els clients en aquells temps?

Els clients venien al bar a fer partides d'escacs, de cartes, a prendre un gotet de vi o a fer un cafè, que torràvem al pis de dalt. I també hi havia una taula de billar i un futbolí. Es feia poc menjar perquè no hi havia gaire gent que es pogués permetre el luxe de menjar-se un entrepà. Recordo haver sentit la meva àvia explicar que en aquella època podia arribar a fer només un entrepà o una truita a la setmana.

I ara com és el client del Bar Serra?

Tot ha canviat molt, també la clientela. Als anys vuitanta vam viure un boom, venia molta joventut. El Bar Serra era un punt de trobada fàcil-

tat per la situació tan propera a la sortida del metro de Santa Eulàlia. A més, pràcticament no hi havia més bars al barri, potser en total n'hi havia quatre. Avui dia, en canvi, camines una mica i en trobes un cada quatre passes.

Com s'han adaptat als canvis?

Doncs sent innovadors en moltes coses i tenint tota mena de negocis. Al llarg dels anys, al mateix bar hem tingut xarcuteria, gelateria, orxateria... Per exemple, vam ser els primers que vam vendre frankfurts. I per al mundial d'Espanya de 1982, el del Naranjito, vam muntar pantalles grans de televisió per veure els partits. També vam tenir una màquina de fer cornets de gelat, la Taylor, que vam anar a buscar als EUA. Ara es poden trobar a moltes cadenes de menjar ràpid, però fa 30 anys era tota una novetat que cridava molt l'atenció. I no ens oblidem del bar musical que vam obrir més amunt d'aquest carrer. Tenia una petita pista de ball, eren els vuitanta.

El bar haurà estat la seva segona casa...

Efectivament, m'he criat entre aquestes parets. Sortia de l'escola amb el meu germà i veníem cap aquí a netejar gots. I sabia que el cap de setmana també em tocava venir. A més, el meu pare tenia una mentalitat més antiga i estava molt involucrat en el negoci familiar i demanava que la resta també ho estiguéssim; sempre estava molt pendent d'ensenyar-nos el dia a dia del bar. A poc a poc m'hi vaig anar ficant i, sense adonar-me'n, ja m'havia implicat del tot. Està clar que era una altra època! Oficialment, treballa fent un torn des dels 16 anys, quan ho combinava amb els estudis. A les meves filles no els interessa continuar amb el negoci, així que probablement el meu germà i jo serem la darrera generació de la família Serra al bar.

Actualment, quanta gent treballa al bar?

A part de les nostres dones i el meu germà i jo, tenim sis cambrers més. Estem oberts set dies a la setmana.

Parlar del Bar Serra vol dir parlar també de les caricatures del dibuixant Jordi Macabich que omplen la paret.

En Jordi Macabich era veí del barri de tota la vida. Va viure uns anys a Londres i també a Begur, però, un cop es va jubilar, va tornar al barri. Vivia al principi del carrer Doctor Verdaguer i, com que a nosaltres ens conei-

xia també de sempre, va començar a venir com a client i s'ajuntava amb d'altres que també coneixia de petit. Per no perdre el ritme o per costum, mentre feia el cafè, anava pintant altres clients, els cambrers, etc., i el meu pare li va proposar d'anar penjant les caricatures a la paret del bar, i així va començar aquesta tradició que ara ens identifica tant. A més, una vegada al mes, el Macabich es reunia aquí al bar amb altres artistes i dibuixants, entres els quals Francisco Ibáñez, el dibuixant de *Mortadel·lo i Filemó*. Eren molt amics.

El Bar Serra també va ser el lloc on es van conèixer l'actor, director i humorista José Corbacho i el director de cinema Juan Cruz?

Sí i tant. El José Corbacho ha estat veí del barri de sempre. Pensa que als anys vuitanta tota la joventut es reunia aquí. Els divendres, quan sortien de l'institut, venien tots al Bar Serra. I els dissabtes era una bogeria: tothom passava per aquí abans o després d'anar a les discoteques. Només tan-càvem tres hores per fer caixa i tornàvem a obrir. I entre setmana també teníem molta clientela de Múrcia que havia vingut al barri buscant feina i treballava en la construcció del metro. Venien tots de bon matí a esmorzar. Sens dubte, al Bar Serra hem conegut diverses generacions d'hospita-lencs i hospitalenques.

DOLORS ROSELL
"Vinc al Bar Serra des que era soltera, fa més de 40 anys. Ens coneixen tant que fins i tot ens reserven la taula cada dia. I no només a nosaltres. Et tracten molt bé. No cal ni dir com vols el cafè".

SAGRARIO PORTILLA
"Des que estic casada que vinc cada dia al Bar Serra. Abans anava a treballar a la Torrassa i a les sis del matí feia el cafè aquí. Des que em vaig jubilar, deixo les nenes a l'escola del costat i vinc a prendre el cafè. Conec tots els cambrers i el tracte amb tothom sempre ha estat excel·lent".

VICENTE MOHEDANO
"Ja fa molt que vinc cada matí a esmorzar, tinc molta amistat amb ells. Vinc amb la meua senyora, a qui li tenen guardada la pasta del dia. Ens tracten molt bé. I et donen un consell sobre què pots dinar... És un tracte molt agradable".

MARÍA CARMEN MARÍN
"Fa 30 anys que esmorzo o dino al bar. El Serra és el meu bar de barri. Vinc aquí, saludo tothom, conec la clientela..., i això no és normal a altres llocs. Em posen el cafè bullint com m'agrada a mi, i no cal ni que ho digui".

JOAN CARLES GONZÁLEZ
"M'agrada venir per l'atenció que em donen. Fa quatre mesos que visc en aquest barri. És bonic que hi hagi un lloc com aquest, on la gent gran pot venir i sentir-se a gust. M'agrada prendre un cafè americà i una magdalena, i de vegades uns callos d'amagati".

ROSA MAÑOSAS
"Abans vivia a Sants, però venia a esmorzar al Serra. Ara vinc sovint perquè ens trobem tots els amics, fem la xerradeta, el cafè... Ens hem acostumat a venir-hi, ens agrada. Des dels finestrals passa algú que coneixes, el saludes...".

CARMEN CARREÑO
"Ja fa 12 anys que vinc al Serra, però en fa 58 que visc a L'Hospitalet. Aquí ens tracten molt bé, ens trobem amb les amigues i esmorzem, dinem els caps de setmana, mirem el futbol a la nit... Tenim una sèrie de trobades i totes les fem en aquest bar".

LLIBERT VALLS
"Jo anava a l'escola amb el propietari del bar fa 75 anys. Era el lloc de trobada de la joventut. Hi havia billars, jugàvem a cartes... Això sempre ha estat un punt de reunió de famílies i amics, és un punt estratègic del barri. I, a més, sempre ens han tractat molt bé".

DOLORS GARRIDO BELLES

PROPIETÀRIA DE LA BOTIGA JOAN LO

Des de fa més de 50 anys, la botiga Joan Lo vesteix els nens i nenes de L'Hospitalet i, com explica la seva propietària, Dolors Garrido, fins i tot venen famílies de fora de la ciutat per comprar aquell vestit de comunió o bateig difícil de trobar enlloc més.

Com van ser els orígens de la botiga Joan Lo?

La van obrir els meus pares l'any 1965 i sempre ha estat un negoci familiar. La meva mare era d'aquí, del barri, i el pare va venir des d'Almeria. Poc temps després de casar-se, van obrir la botiga en aquest mateix local del carrer Anselm Clavé, davant del Mercat de Santa Eulàlia, on continuem avui dia.

Sempre ha estat especialitzada en roba infantil?

Sí, a la botiga sempre hem venut roba infantil. La veritat és que els meus pares no tenien experiència en aquest àmbit, però llavors al barri de Santa Eulàlia no hi havia cap més botiga d'aquesta mena i van pensar que podia ser una bona oportunitat de negoci. Al principi, a la botiga també es venien bressols, cotxets de nadó, etc.

I el negoci va funcionar?

Sí, tot i que va costar d'engegar, sobretot perquè al cap de tres anys d'obrir la botiga el meu pare es va morir. La mare es va quedar amb dues criatures petites, la botiga i molts maldecaps, però va seguir endavant, perquè era una dona molt valenta, decidida i emprenedora. Es deia Lola i no hi ha dia que surti al carrer i algú no m'aturi per dir-me que encara la recorda. Era d'aquelles persones que queden en el record perquè era simpàtica, bromista i molt maca. Es va fer estimar molt.

I després de 53 anys, com ha canviat la botiga?

Cada vegada ens estem especialitzant més en roba de comunió i cerimònia. Ha estat un canvi que hem hagut de fer perquè abans la gent ens comprava la roba del dia a dia dels menuts, però actualment, amb les grans superfícies, van a comprar la roba de carrer allà i és impossible competir en preus. Aquí venen a buscar coses més exclusives i especials.

Llavors, què és el que troben aquí?

Roba més d'arreglar, com ara vestits de comunió, per anar a casaments, bateigs..., coses més finetes que no troben en un centre comercial. I, si cal, fem la roba a mida, coses que la gent no troba enlloc més. Ja fa uns 10 o 15 anys que la tendència va cap aquí, cap a l'especialització.

Després de la seva mare, va agafar vostè el relleu a la botiga?

Treballa a la botiga des dels 21 anys. El meu germà hi va treballar de jove, però després es va buscar una altra feina i va marxar. En canvi, jo vaig començar a estudiar una carrera, però no feia per a mi, així que, quan la dependent que hi havia al matí va plegar, m'hi vaig posar jo i estic contenta amb la decisió. Al principi estava amb la meva mare. Ella es volia jubilar a la botiga, però no ho va aconseguir perquè es va morir als 62 anys. Quan els meus fills eren petits, ella em deia que s'estaria aquí ajudant, però que un cop es jubilàs volia sortir, voltar. Va tenir la mala sort de morir-se abans.

Què és el que més li agrada?

És una feina maca: parles amb la gent, vesteixes la canalla, que sempre està maca i és agraïda..., tot i que ara el que fa falta és feina. La situació és complicada, sobretot des de la crisi. A més, cada cop hi ha menys casaments i comunions. Per intentar mantenir-nos, des de fa un temps ens anunciem per Internet perquè botigues d'aquestes n'hi ha poques i ve gent de tot arreu. Gairebé tenim més gent de fora que de L'Hospitalet. L'any passat van venir fins i tot uns compradors de Suïssa; havien anat a Andorra a esquiar i van baixar fins aquí, es van emportar el vestit de comunió i se'n van anar. La gent del barri també compra, però per a aquesta classe de roba ve gent de molts llocs.

Hi haurà relleu generacional?

Tinc dues filles, però es dediquen a una altra cosa. A més, tampoc els hi recomano per la situació, pels horaris, etc. Per exemple, vam estar lluitant

Aparador de la botiga Joan Lo.

molts anys per tancar els diumenges i ara sembla que tornem enrere. Ens fan obrir més hores, com si no tinguéssim ni família ni vida.

Com és la clientela de la botiga?

Ara és una clientela poc fidel. Abans teníem clientes fixes que venien a comprar tota la roba de la temporada, a l'estiu i a l'hivern. A més, com que això és un barri i ens coneixem totes, venien a pagar a poc a poc i no hi havia cap problema. La mare sempre deia que les clientes que treballaven fent feines de casa eren les més bones pagadores. A més, abans els fills eren els reis de la casa, sempre anaven ben arreglats, amb un bon abric i unes bones sabates, encara que la mare anés amb espadenyes. Això ara ha canviat molt. Les filles d'algunes clientes ja tenen 40 anys i encara són amigues, però ara només venen a comprar alguna coseta, ja no és la mateixa fidelitat que hi havia abans.

Creu que és culpa de la crisi?

Sí, però també passa des que van obrir els grans comerços. Ara poden comprar unes vambes o un xandall per 10 € i, quan el trenquen, en compren un altre. Les coses bones costen més de vendre. La clientela és més de passada, venen a buscar coses puntuals. I encara tenim sort de les famílies sud-americanes, ja que moltes d'elles compren com ho feien les dones d'aquí fa 30 anys. Sobretot per festes, els nens encara són els reis de la casa i els muden molt per quan fan el primer any o per anar a aniversaris.

D'on ve el nom de Joan Lo?

El meu germà es diu Joan i jo Loli, així que els pares van ajuntar els dos noms. Però ara hi ha gent que es pensa que, amb aquest nom, els propietaris som xinesos, i això que quan nosaltres vam obrir encara no sabien ni on era la Xina.

Com definiria el barri de Santa Eulàlia?

A la zona de la botiga, davant del Mercat de Santa Eulàlia, encara hi ha un esperit de poble, tot i que cada vegada menys perquè els negocis van canviant de propietaris i ja no és com quan ens coneixíem tots.

Quin és el secret per seguir oberts després de tants anys?

No voler fer-te ric amb això, que t'agradi el que fas i potser també no saber fer una altra cosa. També va bé tenir una ajuda, com la dependent que tinc, que em dona suport. Si he de sortir per qualsevol cosa, puc estar tranquil·la i saber que no hi haurà cap problema. Som un equip que anem endavant.

ÀNGELES ILLERA
“Conec aquesta botiga des de fa 40 anys i, quan vaig tenir el meu fill, ho comprava tot aquí. El meu fill es va vestir a Joan Lo fins que no quedaven talles. Només puc dir coses bones d'aquesta botiga”.

ISABEL NAVARRO
“Treballo a Joan Lo des de fa 20 anys. Sempre he estat a gust, vaig començar com a amiga i, quan la mare va morir, m'hi vaig acabar quedant, i fins avui. Si un negoci com aquest no passa de pares a fills, s'acaba perdent”.

ENCARNA HERNÁNDEZ
“Conec la Dolors des de fa més de 30 anys. La coneix des del moment d'obrir la meua botiga prop de la seva. És important que hi hagi negocis com els nostres, de proximitat, i mantenir la relació entre nosaltres ens ajuda”.

JUANA MARÍA MUÑOZ
“És una de les millors botigues de Santa Eulàlia. Com a botiga per a la canalla és una meravella, tant amb la Dolors com, abans, amb la seva mare. Jo hi he portat els meus fills fins que han estat grans i sempre ha estat una delícia per a mi. Anar a la seva botiga era estar com a casa”.

JOAQUIM CASTELLÓ
“La coneix des que soc nen, quan la meua mare, la Juana, m'hi portava. Em passava hores i hores provant-me roba, i la Dolors sempre em buscava coses modernes per posar-me”.

Mª JOSÉ RODRÍGUEZ
“Des que era petita, la mare li comprava la roba a la mare de la Dolors per al meu germà i per a mi. Després, jo vaig tenir nanos i els comprava la roba, inclosa la de la comunitat. Sempre han tingut bona roba i són molt amables”.

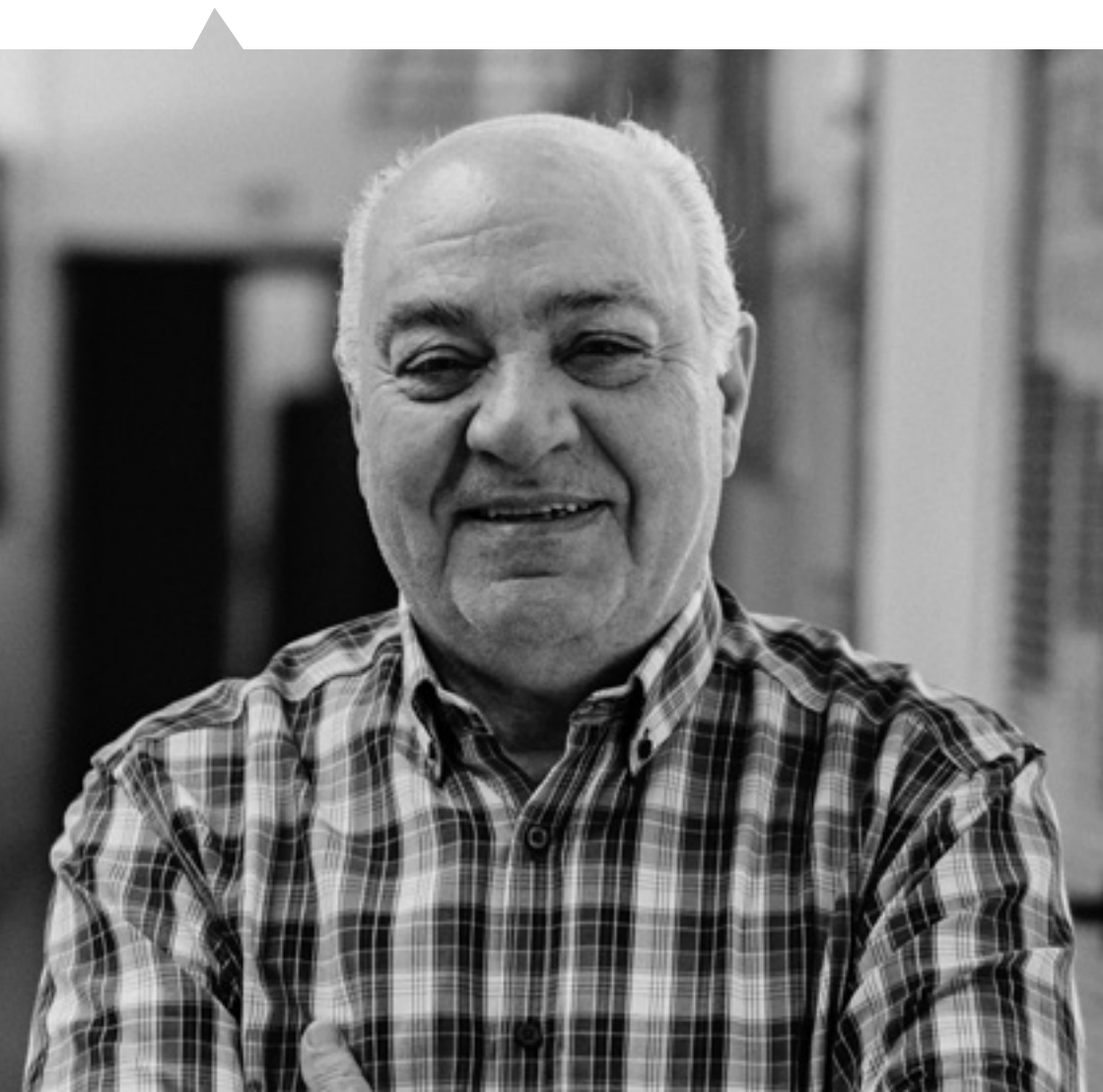
JORDI PEDREROL
“Som veïns de la botiga des de l'època dels avis. Han anat passant les generacions i aquí seguim. M'agrada que es mantinguin els negocis de proximitat, on podem donar millor informació que a llocs menys personalitzats”.

MONTSERRAT BAZÁN
“Tenim una amistat amb la Dolors de fa molts anys. Jo treballava al davant, al Mercat de Santa Eulàlia. Vaig tenir un fill i vaig començar a comprar-hi la roba per a ell, fa 36 anys. Ha estat una botiga del barri que sempre t'ha trobat tot el que necessitaves”.

BARTOMEU FITÉ COLOMAR

PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS ILDEFONS Cerdà DE GRANVIA SUD

L'Associació de Veïns Ildefons Cerdà de Granvia Sud va liderar la primera gran manifestació que es va fer a L'Hospitalet en democràcia per reivindicar els drets dels seus veïns i veïnes. És una mostra de l'esperit lluitador característic d'aquest barri, el més petit de la ciutat. Bartomeu Fité, president de l'Associació de Veïns Ildefons Cerdà de Granvia Sud, explica els trets que han marcat la història d'aquest barri que acaba de fer 50 anys.

El 2017 l'Associació de Veïns Ildefons Cerdà de Granvia Sud va celebrar el seu 50è aniversari. Com van ser els seus orígens?

El barri es va edificar del no res l'any 1967 en uns terrenys de cultiu propietat de l'empresari Pere Balañá on tenia vaques i braus. De fet, al principi hi volia construir una plaça de toros, però l'alcalde d'aquell moment no l'hi va permetre, així que va decidir fer-hi una urbanització de luxe, com el Pedralbes de L'Hospitalet. El projecte era molt ambiciós: una urbanització autosuficient, amb església, supermercat, escola bressol, etc., i el van batejar amb el nom pompós de Conjunt Residencial Granvia. El Sr. Balañá havia conegut una urbanització així en un viatge a Suïssa i volia replicar el model. Però la cosa no va anar bé. Eren pisos grans i el preu de sortida era alt, més d'un milió de pessetes de l'època i, en canvi, qualsevol pis de la resta de L'Hospitalet valia la meitat.

I com va acabar tot plegat?

No van aconseguir vendre els pisos, perquè el preu era molt elevat i el barri no estava acabat. Van optar per posar-los en lloguer, però s'havia d'avançar una quantitat d'entre 210 i 280 mil pessetes, que en aquella època eren molts diners. Això va fer que les persones que arribaven al barri fossin tots professionals, gent amb carrera, ofici... La majoria venia de Barcelona, de barris com les Corts, Sants, el Poble-sec, etc. Ahora, es

Associació de Veïns Ildefons Cerdà de Granvia Sud.

van abandonar les obres i el barri va quedar sense serveis ni clavegueram, ni passos de vianants. Això va provocar que un grup de veïns i veïnes molt implicats comencessin a organitzar manifestacions. Van ser un èxit.

Què es reivindicava en aquestes manifestacions?

Principalment es denunciava la mala qualitat dels acabats de les vivendes, amb greus problemes en les seves instal·lacions de gas, aigua o llum, així com els defectes als patis interiors. També reclamàvem un pas de vianants que ens permetés creuar al barri de Santa Eulàlia, situat a l'altra banda de la Granvia. Els militars de l'antiga caserna de Lepant ens van construir un pont, però era molt inestable i no va arribar a funcionar. Al cap d'un temps en van portar un de desmuntat procedent del sector nord de Barcelona, crec que de la Verneda.

Tot plegat era molt precari, però va ser un començament. Aquí ens va quedar clar que per reivindicar els nostres drets havíem d'organitzar-nos i, per això, es va crear l'associació de veïns i veïnes l'any 1971. Al nostre

nom hi vam incloure “Ildefons Cerdà” perquè en aquella època era gairebé l'únic punt conegut del nostre entorn. Cal destacar que som la segona associació de veïns més antiga de L'Hospitalet, després de la de Bellvitge.

Quines altres accions han portat a terme al llarg d'aquests anys?

Som el barri més petit de la ciutat, però estem molt cohesionats a l'hora de reclamar millores. Hem aconseguit arribar a acords amb l'Ajuntament i la Generalitat, per exemple, quan es van començar les obres de soterrament de la Granvia o amb la plaça que vam construir (amb gronxadors i arbres!) perquè fos un espai del barri. Com no podia ser d'una altra manera se li va posar el nom de plaça dels Veïns. D'altra banda, obtenir la denominació oficial de barri de L'Hospitalet amb només 4.500 habitants no va ser fàcil. Finalment, ho vam aconseguir fa uns sis anys, tot i que nosaltres sempre ens hem considerat un barri.

Com són els veïns i veïnes de Granvia Sud?

Sempre hem funcionat com un petit poble, cosa que ens ha diferenciat de la resta de la ciutat. S'ha de tenir en compte que hi havia una gran barrera, la Granvia, que durant anys ens ha mantingut separats de L'Hospitalet, com si no en forméssim part. A més, molts de nosaltres, quan vam venir a viure aquí, no ens vam adonar que estàvem a L'Hospitalet fins que ens vam donar d'alta de la llum i el gas.

Aquest sentiment de poble segueix vigent actualment?

No és tan fort. La majoria vam arribar aquí amb 25 anys i ja en tenim més de 70. Els fills han marxat i aquests pisos buits s'han anat ocupant amb gent nova, que costa més que s'impliqui amb el barri.

De tots els projectes on ha participat l'associació, de quin se'n senten més orgullosos?

Probablement el de la recuperació del barri, és a dir, el Pla Integral de Millora del Barri. Es va aprovar l'any 2008 i es va dividir en dues parts, perquè el pressupost superava els 3 milions d'euros. En aquell moment, l'Ajuntament, amb bon criteri, va aprofitar el Pla E del president Zapatero i es va aconseguir que el 2009 es fessin la meitat de les obres, la part més important. Encara falta l'última part, però ja ha donat una cara nova al barri. Un altre tema que sempre hem cuidat molt és l'arbrat, perquè tenim la sort de tenir el Parc del Repòs i la plaça dels Veïns amb moltíssims arbres, alguns d'ells espectaculars.

I actualment, en què està treballant l'associació?

Tenim dues o tres coses per aconseguir. Després de les obres de la Granvia, ha quedat una part descoberta i el soroll als edificis més propers, 72-75 decibels als pisos més alts, sobrepassa en 5-7 decibels el nivell màxim permès per l'OMS. Estem reclamant una solució, però totes les que hi ha són costoses.

Per una altra banda, al crear la Ciutat de la Justícia i el centre comercial que hi ha a la vora, el barri es va convertir en un aparcament per als visitants, i el veïnat no ho podia fer. Vam reclamar aparcament de zona verda; de fet, vam ser el primer barri de L'Hospitalet a tenir-la, però ara ens falta aconseguir que el tiquet no s'hagi de validar cada setmana sinó un cop al mes (a la ciutat de Barcelona són tres mesos). I el tercer punt és l'acabament de la segona fase de les obres del Pla Integral de Millora del Barri que comentava abans. Tots aquests reptes els plantejem amb la Regidoria i l'Ajuntament, amb els quals tenim una molt bona relació.

El centre cívic del barri forma part de l'associació. Quin tipus d'activitats fan?

Fem activitats molt diverses, com ball en línia, Pilates, punt de creu, tren-cadís, etc. A l'associació som uns 260 membres, però el centre cívic està obert a qualsevol veí i veïna del barri, i les activitats es van adaptant segons els gustos i interessos dels usuaris.

L'any 2017, amb la celebració del 50è aniversari del barri, va publicar un llibre juntament amb Manuel Domínguez i Genís Pasqual. Com va sorgir la idea?

Va ser gràcies, sobretot, a l'ajut de Manuel Domínguez, president del Centre d'Estudis de L'Hospitalet, amb qui sempre hem tingut una bona col·laboració. Quan es va celebrar el 50è aniversari de Bellvitge, van editar un llibre i ens va semblar una molt bona iniciativa. Vam fer una sèrie de sessions amb veïns i veïnes voluntaris on cadascú explicava les seves vivències. Amb aquests testimonis, el recull que havia fet el 2006 de la història de l'entitat (que és pràcticament la història del barri) i un dossier fotogràfic espectacular, vam tenir una gran base per fer el llibre.

JOSEP DEL RÍO

“Jo soc tresorer de la Junta de Veïns. És important tenir una associació com aquesta per treballar temes del barri. Si l'associació no existís, el barri quedaria molt abandonat. Des d'aquí sempre s'ha fet molta feina”.

FRANCISCO DEL RÍO

“Fa uns 30 anys que participo en les juntes de l'entitat. Si no fos per l'associació, el barri no seria el que és, ni en l'àmbit social ni en l'urbanístic. Una fita important ha estat la consecució de la plaça dels Veïns; és una plaça molt important, ja que al seu lloc s'hi haurien construït blocs de pisos”.

ISABEL PITARCH

“Només fa un any que estic a l'associació, però soc veïna del barri des de fa 38 anys. M'agrada implicar-me en coses que puguin millorar el barri. Sempre he admirat molt la feina que s'hi fa i, des de dins, un sempre està atent per mirar de solucionar els problemes que puguin sorgir”.

LORENZO SORIANO

“No soc del barri, però participo en l'associació. El 2010 passejava per la Granvia i vaig veure que hi havia unes festes amb sardanes i altres activitats. Em vaig interessar i des de llavors col·laboro amb l'associació. M'agrada força el barri i la gent que hi viu, per això estic a gust ajudant”.

JAUME SÁNCHEZ

“Soc veí del barri des de fa més de 40 anys i ha canviat molt. Quan vam arribar era un descampat, i amb el gran esforç de l'associació s'ha transformat tot. Gràcies a aquesta feina, tenim un barri amb nom propi, ja que fins fa una quinzena d'anys encara formava part de Santa Eulàlia”.

CASIMIRO BARTÍ

“Fa 50 anys que soc al barri. Aquí hi havia barraques, hem fet vagues, hem tallat la Granvia... han estat molts anys de lluita per aconseguir el que tenim. Quan vaig venir, aquest barri no tenia res a veure amb el que és ara. L'associació ha fet molta feina”.

MARCEL·LÍ SABADELL

“Recordo que cada cop que es reformava la plaça Lldedons Cerdà tallaven la Granvia i per arribar a casa havíem de fer una volta. En els 51 anys que fa que visc al barri hi ha hagut molts canvis. M'agrada perquè sempre he estat a L'Hospitalet i ara gaudeixo vivint aquí”.

MONTSERRAT GARCIA

“Quan vam arribar al barri no hi havia res, tot era fang, cabres i algun cavall. Ha canviat molt gràcies a les reivindicacions fetes. Em va impressionar el primer tall de la Granvia. Gràcies a aquests talls vam aconseguir passos de vianants, semàfors i, finalment, un pont”.

TONI MARTORELL GONZÁLEZ

PRESIDENT DE LA COMISSIÓ DE FESTES DE SANTA EULÀLIA

L'envelat del ball de la Festa Major de Santa Eulàlia té la fama de ser el més bonic de la ciutat i dels més vistosos. Mantenir aquesta distinció és una tasca de l'equip de la Comissió de Festes de Santa Eulàlia, amb Toni Martorell al capdavant, que alhora té l'anhel de mantenir i recuperar les festes tradicionals i d'incloure noves propostes que engresquin tota mena de veïns i veïnes.

Des de quan funciona la Comissió de Festes de Santa Eulàlia?

Des de mitjans de la dècada dels vuitanta, coincidint amb la recuperació de moltes entitats gràcies a l'arribada de la democràcia. L'associació de veïns i veïnes i altres entitats del barri es van agrupar i van formar la Comissió de Festes, perquè es volia reprendre la Festa Major, el Carnestoltes i altres celebracions que s'havien deixat de fer.

Actualment, quines festes organitzen?

A més, és clar, de la Festa Major d'estiu, també fem la de Carnaval, la revetlla de Sant Joan i, des de l'any passat, la Castanyada. Alhora, hem recuperat la Festa Major d'hivern, que no se celebrava des d'abans de la Guerra Civil i ens venia molt de gust recuperar-la. Es tracta de la Festa Major de Santa Eulàlia, la patrona del barri i, pel que hem llegit, era una festa petita on es feia un aplec amb menjar i música. Nosaltres hem volgut mantenir aquest esperit i, durant un cap de setmana proper al 12 de febrer, organitzem algunes activitats de caràcter tradicional i una festa gastronòmica. El 2019 és el tercer any que la fem.

En què consisteix la festa gastronòmica?

Fem la Festa de les Olles, una trobada on els restauradors del barri preparen plats de cullera que la gent pot degustar. També hi participen alguns cellers de fora de la ciutat.

I com ha estat la resposta de la gent?

Tothom està molt content i s'han superat, des del primer any, totes les expectatives. A la darrera edició, es van arribar a ajuntar durant l'estona del dinar entre 1.000 i 1.500 persones.

A la festa del Carnaval també hi participa tanta gent?

Molta! A la darrera rua de Carnaval hi van participar unes 3.500 persones i 9.000 espectadors. I això és una cosa molt maca. Hi participen gairebé tots els col·legis del barri, alguns venen amb 400 nens i nenes, que és pràcticament tota l'escola. La rua recorre el barri de punta a punta, per tot el carrer Santa Eulàlia des de la plaça de l'Escorça fins a la plaça de l'Unicef. Allà es fa un ball final i s'entreguen els trofeus a les millors comparses.

La Festa Major d'estiu, però, deu ser la festa grossa, oi?

Sí, aquesta dura 5 dies, de dimecres a diumenge. Abans es feia durant dos caps de setmana, però es va reduir perquè era molt llarga, tot i que ara, la veritat, amb un sol cap de setmana el programa és molt atapeït. Totes les entitats del barri hi participen d'alguna manera o una altra, i la nostra tasca és coordinar-les, tenir cura de la logística, del programa, etc. També hi ha coses que organitzem directament des de la comissió, com els concerts, les havaneres, la festa Holi, etc.

Quin és el plat fort de la festa?

Probablement el ball de Festa Major perquè és la cita més tradicional. Històricament es fa un ball a l'envelat i sempre s'ha dit que el de Santa Eulàlia és un dels envelats més macos i que el ball és dels més vistosos. Una altra activitat tradicional és la cantada d'havaneres, que també té molta participació. Respecte a les activitats noves, la festa Holi que organitzem des de fa poc té una afluència massiva, sobretot de gent jove.

I per la revetlla de Sant Joan, què organitzen?

És una revetlla popular amb un sopar obert a tothom. S'ha de fer una inscripció prèvia per garantir les taules i les cadires: habilitem un espai i la gent del barri baixa amb el seu sopar. Portem un grup de música o un

Festa de l'escuma a la Festa Major.

DJ i una mica d'animació; així podem fer la revetlla tots plegats fins a la matinada.

Comentava que el 2017 també es van animar a organitzar la Castanyada. Què ofereixen als veïns i veïnes?

És una Castanyada solidària: nosaltres torrem les castanyes i les venem a un preu simbòlic d'un euro. Els diners recaptats es destinen a una entitat. És una activitat amb molt bona acollida. La darrera edició vam fer 40 kg de castanyes i vam recollir gairebé 800 €.

Tenen previst sumar alguna activitat nova a les que ja fan?

En principi no, tenim el calendari complet. Sí que és veritat que, sobretot amb la Festa Major d'estiu, no ens tanquem amb un programa, sinó que sempre li estem donant voltes per introduir-hi coses noves i millorar les que hi ha. Ara bé, afegim activitats modernes sense oblidar les de sempre, ja que creiem que s'han de potenciar perquè són la base de

la cultura popular. Gràcies a les valoracions podem polir coses, veure si s'ha de fer algun canvi d'espai, etc. I, de fet, potser aquesta és la part complicada. Cal fer valdre i donar un lloc a totes les opcions per tal que la gent tingui un bon record, això és el que ens fa sentir contents. Mai no plou a gust de tothom, però les crítiques, mentre siguin constructives, ens les prenem bé.

Des de quan està vinculat a la Comissió de Festes?

La junta actual treballa des de fa tres anys, quan l'anterior equip ho va deixar perquè tots tenien una edat. Però jo ja hi estava vinculat des d'abans. De fet, el meu pare va ser un dels que van posar-la en marxa, així que em ve una mica de família.

Llavors, és del barri de Santa Eulàlia de tota la vida?

Efectivament, i una mica és per això que m'hi vaig implicar. També estic a altres entitats com la colla de diables o els trabucaires. Per a mi, organitzar coses per al barri és la cosa més natural del món. Des de petit he participat en la Festa Major com a veí. Ara, que ho faig des de la comissió, és molt diferent, porta més maldecaps, però també es viu més intensament i és molt satisfactori.

Quins records té de la Festa Major de la seva infantesa?

M'encantava el soroll. Recordo sortir al balcó de casa quan passaven els trabucaires, que crec que venien de Sant Andreu. Una altra cosa que m'agradava era el castell de focs de final de festes, i el ball, però aquesta és una de les coses que sol agradar a tothom.

Com responen els veïns i les veïnes de Santa Eulàlia a totes aquestes activitats?

La gent respon molt bé. Participar en les festes, com per exemple el Carnaval, és un costum que, en passar de pares a fills, es converteix en tradició familiar.

Diria que la Comissió de Festes i el barri tenen bona salut?

No et puc dir que no. És un barri potent i participatiu, amb molt moviment associatiu. Hi ha unes 50 entitats que funcionen regularment i organitzen activitats durant tot l'any. Veiem que la gent vol participar-hi i això motiva molt.

MONTSERRAT MARCO

"Porto menys d'un any a la comissió. Em vaig jubilar i llavors vaig començar a buscar una entitat que fes alguna cosa bona pel barri. M'agrada tota la feina que fan aquí. M'agrada organitzar les festes i veure després com la gent gaudeix del que fas".

BERNAT NOVALES

"Participo a la comissió des fa uns 3 anys. Pertanyo a diverses entitats del barri i m'agrada organitzar coses per als veïns. Fem les festes d'hivern, la castanyada... Porto molts anys implicat en aquest tipus de coses i per a tots el que hi som això és molt significatiu, m'aporta molt fer aquesta feina".

MERCÈ GRAU

"Vinc d'Hostafrancs, de Barcelona. Allà sempre havia estat implicada en la Festa Major. Quan em vaig mudar al barri em costava integrar-me, així que vaig decidir implicar-me en la comissió. Aquí ens cansem molt i treballem molt, però surto molt contenta amb la feina feta, em fa sentir part del lloc on visc".

ISABEL MEMBRADO

"Soc membre de la junta de la comissió des que va néixer fa pocs anys. Gaudeixo fent coses boniques pel barri i pels altres. Veus a la gent passar-s'ho bé i riure, i això et fa sentir mol bé. Em sembla molt gratificant la preparació de la festa, però gaudeixo especialment quan l'estem celebrant".

ALBERT BARBANY

"Vaig entrar a la comissió amb la nova junta, perquè em van parlar d'un projecte que volia donar protagonisme a la gent del barri, dinamitzar-lo i mobilitzar-lo. Em van demanar col·laboració quan es va crear la junta, i com diu la dita: 'Si naciste martillo del cielo te caen los clavos'".

XAVI SÁNCHEZ

"El Toni em va proposar participar en la comissió. Jo ja feia temps que tenia relació amb l'antiga junta i sentia curiositat de saber com funcionava la comissió des de dins. M'atreia la idea de participar en coses més generals del barri. Les festes creen vincle social, el lleure ajuda a crear una societat més amable".

JOSEP MARIA SANCHIS

"Amb la nova junta va entrar molta joventut, jo soc el més gran, però em van agradar les idees que proposaven i m'hi vaig sumar. Són molt innovadors, i m'agrada l'estil que tenen i hi col·laboro amb el que puc. Crec que fem una bona feina".

JORDI PITARCH

"La nova junta de la Comissió de Festes té la voluntat de fer xarxa amb altres entitats. Tots els membres participen en altres associacions dels barris; és una entitat d'entitats. I per tant no fan una festa únicament pel lleure, sinó que ho fan des del punt de vista col·laboratiu, pensant a fer barri".

ILEANA GONZÁLEZ ALDEA

PRESIDENTA DE LA COMISSIÓ DE FESTES DE GRANVIA SUD

Pels volts de Sant Joan, el barri de Granvia Sud celebra la seva Festa Major, on els veïns i veïnes es relacionen i gaudeixen de les activitats programades per la Comissió de Festes. Darrere d'aquests dies de festa participativa, hi ha l'esforç i la tasca voluntària de moltes persones, entre elles la Ileana González, que presideix la comissió des del 2015.

Des de quan existeix i des de quan està al capdavant de la Comissió de Festes?

Aquesta comissió no va començar a funcionar com una comissió de festes pròpiament dita. L'any 1986, quan els primers veïns (aquest barri es va construir als anys seixanta) ja tenien fills, es van començar a ajuntar a les tardes al carrer i sentien que els faltaven opcions d'entreteniment i van començar a celebrar la revetlla de Sant Joan. A partir d'aquí es va crear com a entitat la Comissió de Festes Granvia Sud. I ja fa més de 30 anys que organitzem la Festa Major.

I això va ser per la manca d'oci al barri?

Per la manca de tot; era un barri que no tenia res. Era com un fangar, de manera que el veïnat va sortir al carrer perquè veia que havia de fer alguna cosa.

Vostè ja vivia a Granvia Sud?

No, jo vaig venir l'any 1992. Potser van ser els primers anys de la Comissió de Festes, però jo encara no hi era, no tenia el coneixement real del barri. Jo tenia 23 o 24 anys.

D'on va venir? On vivia abans?

Soc nascuda a Barcelona i he passat la infància a Molins de Rei. Però quan tenia 12 o 13 anys el meu pare va decidir marxar a Zamora. L'any

Festa de l'escuma durant les festes de Granvia Sud.

1990 vaig venir a viure a Granvia Centre, fins que el 1992 em vaig traslladar a Granvia Sud.

Tot això ha canviat molt ara, oi que sí?

Això que he dit del fangar encara era el 1992; no hi havia la plaça dels Veïns, que es va fer arran de la construcció del pàrquing que hi ha a sota. Abans això era un descampat on aparcaven els cotxes i poca cosa més. Els edificis del voltant tampoc estaven construïts i hi havia pocs serveis

Sí, ha canviat molt. Els veïns i veïnes seguim organitzant les nostres festes. Rebem ajuda per part de l'Ajuntament, però realment qui organitza tot el que es fa al barri som nosaltres.

Entre l'Associació de Veïns i Veïnes de Granvia Sud i la Comissió de Festes?

Sí, l'associació de veïns se centra més en els temes burocràtics, en les millores del barri i a organitzar tallers, entre altres activitats. I la Comissió de Festes es dedica a organitzar la Festa Major, que és pels voltants de Sant Joan (sempre l'acabem el 24 de juny). I durant l'any sempre intentem fer

alguna cosa més, però la Comissió de Festes està passant per un període difícil pel que fa a gent que s'hi vulgui involucrar. Ens fa falta gent jove. Els que van iniciar tot això segueixen tenint la predisposició, però ja són molt grans. Ajuden molt, la veritat és que aquí la gent gran és una pinya, és un barri molt familiar. Però ens falta gent jove que s'hi vulgui implicar, perquè és una feina que necessita moltes hores, i són hores que cadascú treu del seu temps, de manera que no tothom està disposat. Per desgràcia, no s'estan fent totes les activitats que voldríem. Actualment a la comissió hi ha vuit persones, de les quals sis treballem i tenim família, de manera que no li podem dedicar tot el temps que voldríem i que la comissió es mereix. Això ha portat que es limitin més les activitats que fem. Tot i això, encara hi som i intentem tirar-ho tot endavant i, si ja no podem fer gaires activitats al llarg de l'any, com a mínim intentem que la Festa Major no desaparegui.

Hi ha activitats per al jovent durant la Festa Major?

Sí, la Festa Major és molt participativa. A la plaça dels Veïns hem arribat a tenir més de 1.000 persones gaudint d'una de les activitats. Òbviament hi ha activitats que porten més gent i d'altres que en porten menys; n'hi ha per a tots els públics. A les activitats comunes, que es fan per a tothom, hem arribat a tenir 1.200 persones sopant durant la nit de Sant Joan, per exemple.

I això que a Granvia Sud hi ha poc més de 3.000 veïns i veïnes.

Sí, més o menys. A l'hora de gaudir de la Festa Major la gent és molt participativa. El problema és trobar un grup de gent que l'organitzi. Quan hem intentat fer altres activitats per a gent més jove, no hi ha hagut resposta. Qui respon és la gent gran del barri, de manera que acabem fent activitats per a ells, perquè no aconseguim que vingui cap altre tipus de gent. En canvi, quan arriba la Festa Major, tota la gent del barri s'hi queda i porta els amics de fora, que gaudeixen i s'ho passen molt bé.

Vostè, en canvi, sí que ha fet el pas i està predisposada. Què li aporta fer tot això?

L'amistat i la convivència tan propera entre el veïnat. Gairebé tots ens coneixem pel nom. No és un barri desconegut, que passis pel carrer i no sàpigues qui és qui. Quan fem activitats es barreja gent de totes les edats i hi ha un ambient molt de poble, on tothom es coneix i s'ajuda. A mi, al principi, això em va portar a entrar en aquestes coses, a part del fet d'haver viscut en un poble petit i haver participat en l'organització de la

Festa Major d'aquell poble, era que tenia, i tinc, una filla, i m'agradava que gaudís d'aquelles coses que no són habituals en una gran ciutat. Jo volia que la meva filla es quedés al barri tants anys com fos possible. No me l'imaginava amb 15 anys i que em digués: "Mama, me'n vaig a Barcelona o a qualsevol altre lloc perquè aquí no sé què fer". Volia que veiés aquesta manera de viure, perquè a Granvia Sud tenim un estil de vida molt sa i tranquil que volia que ella gaudís de primera mà des de petita. Això va ser el que em va animar a entrar-hi. A part d'això, la Comissió de Festes buscava gent i m'ho va proposar.

Aquest barri ha seguit canviant molt durant els últims anys. Com ho estan vivint això?

La fesomia del barri és el primer que es veu. Ja no és un barri perdut de L'Hospitalet que ningú coneix. Als veïns i veïnes ens ha anat bé aquesta obertura, perquè era un barri aïllat que ningú sabia que existia; ara saben que som allà. De fet, això ni tan sols era un barri, pertanyia al de Santa Eulàlia. Fa pocs anys que és un barri més de L'Hospitalet.

Quin repte diria que té ara el barri?

El principal repte que crec que tenim actualment totes les entitats —associació de veïns i Comissió de Festes incloses— és que tota la gent que ha vingut a viure al barri durant els últims anys se senti del barri igual que la resta de la gent, que hi participin i ho visquin igual. Crec que és el repte més important i el més difícil que tenim actualment. Hi ha molta gent nova, hi ha molts edificis que s'han construït fa menys de 15 anys. Quan hi ha la Festa Major, tota aquesta gent hi va, però no s'hi implica de la mateixa manera.

SUSANA RAMÍREZ

"Aquí fem una mica de tot, l'objectiu és aconseguir que la gent gaudeixi i fer barri. Crec que totes les festes que organitzem són importants si ens esforcem tots per tirar-les endavant, però el dia més espectacular és el de la Festa Major".

ARTEMIO GALARZA

"Abans d'existir la comissió, les festes es feien per carrers, però és important que ens ajuntem tots. Aquest barri és un poble, jo fa 40 anys que hi visc. Ens coneixem tots i estem molt ben avinguts".

PEPI GONZÁLEZ

"Vaig apuntar-m'hi perquè les meves amigues em van enganyar, ja que calia gent que s'hi implicqués. Jo col·laboro tant com puc, és molt bonic veure el veïnat implicat, compartint espais, ballant, xerrant i passant-s'ho bé".

ARTURO SÁNCHEZ

"Jo soc dels que porta més temps, però hi estic més implicat d'ençà que em vaig jubilar. És una cosa absolutament voluntària que fem per gust. Hem de treballar, però també passem una bona estona i ens divertim".

LUIS MORENO

"Ens ho passem pipa i, si nosaltres ens ho passem bé, segur que la gent que ve a celebrar les festes també gaudirà. Mentre el cos aguanti, seguirem endavant, és important que la gent s'involucri de debò".

MERCÈ MARTÍN

"Visc a Granvia Sud des que tenia cinc anys, així que he anat a les festes des de sempre. Quan la comissió va estar a punt de desaparèixer, vaig decidir implicar-m'hi i, gràcies a això, he descobert un món nou".

MANUEL DE ANDRÉS

"A mi em van enredar! Jo anava a deixar la comissió i totes les companyes em van convèncer perquè m'hi quedés. Si no m'agradés, me n'hagués anat, perquè també estic implicat en altres temes, però estem molt units".

ANA MARÍA HOWARD

"A mi m'encanten les festes i tot el que impliquen! Aquí t'ho passes molt bé, és gairebé un esport per a la ment: t'has de reunir, decidir coses i treballar una miqueta... Tot i que després ens oblidem de l'esforç ballant".

ENCARNACIÓN “NANI” GORDILLO RAYA

DIRECTORA TÈCNICA I COORDINADORA DE GIMNÀSTICA ARTÍSTICA I *CHEERLEADING*
DEL CLUB GIMNÀSTICA ARTÍSTICA DE L'HOSPITALET

Com a gimnasta, la Nani va formar part de la Selecció Catalana de Gimnàstica Artística i va participar en campionats d'Espanya. Però els seus millors records no són de les competicions, sinó de tot el que va compartir amb les companyes amb qui passava tantes hores d'entrenament i amb les quals va crear vincles que encara perduren.

Quina va ser la seva experiència prèvia com a gimnasta i d'on ve la seva vinculació amb el club?

Jo vivia al carrer Pareto i vaig començar a fer gimnàstica a l'escola esportiva Pompeu Fabra. Després vaig passar a l'escola esportiva de Santa Eulàlia, amb la Maria Oller, i la cosa es va posar més seriosa. D'allà vaig marxar al Club Natació L'Hospitalet i, després, vaig acabar a Granollers amb en Joan Miró, un entrenador d'elit. Tenia només 14 anys i pujava i baixava cada dia durant els primers vuit mesos. Després em vaig quedar a viure allà entre setmana, on compartia pis amb l'Aurora Morata, que va ser gimnasta olímpica, i unes quantes nenes més.

Quan vaig deixar la meva carrera com a gimnasta, vaig continuar vinculada a la gimnàstica com a monitora i vaig muntar un club, el Gimnàs Nani. Però després vaig marxar a Itàlia amb el meu marit. Allà vaig fer d'entrenadora de gimnàstica artística en un centre d'alt rendiment, fins que a finals de l'any 1992 vam tornar i, al cap de poc temps, ja vaig començar a fer classes en una escola del barri amb la qual participàvem en competicions escolars. Però no teníem els aparells necessaris per entrenar (la barra d'equilibri la pintàvem a terra). Tot allò va anar creixent fins que vam decidir muntar un club per poder sol·licitar a l'Ajuntament unes instal·lacions en condicions. I així va ser: l'any 2005 es va muntar el Club Gimnàstica Artística de L'Hospitalet.

Competia com a professional?

Això va ser entre els 14 i els 17 anys. Ara mateix ens trobem que tenim diverses seccions: escolars, base i via olímpica. Abans només hi havia una línia, l'elit, la via olímpica. I jo era d'aquelles gimnastes que entrenaven cada dia 6 hores, fins i tot molts diumenges. Ara els diumenges acostumem a respectar-los, però abans no es respectaven gaire. Eren moltes hores, però en cap cas considero que hagi perdut la meua infància, com molta gent pensa. Jo tornaria a prendre les mateixes decisions que he pres. I ara em veig reflectida en les meves gimnastes. Mai les he obligat a renunciar a res, elles prenen les seves pròpies decisions. Passen moltes hores juntes i tenen un vincle molt estret. Han d'assumir molts problemes juntes, però també viuen conjuntament les dificultats i alegries... És una família.

Què n'opinen, els pares i les mares?

Sempre tinc al cap una vegada que vam fer un *clinique* i una persona ens va preguntar què havia de tenir una gimnasta per arribar a ser d'elit. Lògicament, tots els entrenadors van contestar que qualitats, talent, cap... Jo vaig callar perquè ja havia comès aquest mateix error feia uns anys, perquè tot el que deien era veritat, però la part fonamental és la família. És un triangle: família, gimnasta, entrenadors. Si algun dels tres falla, no s'arriba a res. Jo ara mateix tinc un grup de nenes que tenen les característiques necessàries per començar a entrenar d'una manera més seriosa i he fet una reunió amb els pares per fer-los entendre on s'estan ficant i per insistir en el fet que la competició és a la pista i no a les grades. Perquè ens trobem amb unes quantes famílies que pressionen. I aquest no ha de ser un esport de pressió. Les nenes han de fer gimnàstica al gimnàs, no fora. Crec que la funció fonamental de la família és el suport incondicional. Afortunadament, la majoria són així, però també ens hem trobat amb casos de nenes que tenien molt potencial i que la seva carrera s'ha tallat perquè les mares tenien més ambició que elles i les pressionaven de manera excessiva. Nosaltres tenim una psicòloga esportiva, la Marcela, i aquest any implantarem tallers amb les famílies, perquè crec que és molt important que sàpiguen com respondre a determinades situacions.

Quins creu que van ser els seus assoliments més importants quan competia?

Sempre dic a les meves gimnastes que el més important és que farà 52 anys i encara conservo l'amistat amb les antigues companyes... Recordo

Sala d'entrenament del Club de Gimnàstica Artística de L'Hospitalet.

més les experiències que vaig passar amb elles que no pas els moments de la competició. La meva amiga de tota la vida és la Paqui Martínez. Ella va ser gimnasta, la seva filla va ser gimnasta d'elit meva i ara mateix és la segona entrenadora. Els millors vincles personals que tinc són amb exgimnastes.

Hi ha bon planter a L'Hospitalet?

Sí, sempre des de la modèstia, però crec que tenim un bon planter. Pel que fa a les nostres instal·lacions actuals, he d'agradir infinitament a l'Ajuntament l'ajuda tan gran que ens ha proporcionat.

Quantes gimnastes hi ha al club ara mateix?

Unes 300 gimnastes, però no totes són de gimnàstica artística. Hi ha dues modalitats més: l'aeròbica i la *cheerleader*. De gimnàstica artística, hi deu haver unes 180 nenes, de les quals unes 30 tenen possibilitats de fer una via olímpica.

Com veu el club d'aquí a uns cinc anys?

El club té uns entrenadors que ja es valen per ells mateixos i m'agradaria que tot seguis una mica la línia en la qual som ara: fent escola i tenint els nois i les noies fent esport, perquè crec que és fonamental. A qualsevol àmbit és molt necessària la cultura de l'esport, la disciplina i els bons hàbits.

I quins són els seus records del barri?

Soc de Santa Eulàlia de tota la vida. Els meus records? Doncs són de quan estava al poliesportiu amb la Paqui, amb les meves companyes, quan anàvem a entrenar de petites sense saber encara què era exactament la gimnàstica. Fèiem barri i jugàvem al parc... Era una altra història.

Com ha canviat el barri durant tots aquests anys?

Moltíssim. Jo estic molt involucrada amb els nois i noies i no m'agrada que la gent comenti que la joventut d'avui dia no és sana, perquè hi ha molta gent jove que sí que ho és. Però sí que és cert que hi ha molts joves a qui els manca disciplina, hàbits, principis, perquè crec que el sistema que tenim actualment és diferent, els pares no tenen tant de temps... Veus nens i nenes que van molt avançats i jo a la seva edat encara jugava amb les *barbies*! Tot està evolucionant d'una manera que em preocupa moltíssim. Nosaltres fem moltes xerrades amb les noies i no només parlem de gimnàstica... Aquí ja m'emociono, perquè penso en nenes que han deixat la gimnàstica i han agafat un mal camí.

Tinc nenes de tots els estatus socials, de dins i fora del barri. Algunes tenen moltes mancances i t'adones que si les tens al teu voltant i els dones una base, responen. Sempre dic que soc una mica "mami". Em preocupen moltíssim aquests temes i hi estic molt involucrada.

**FILADELFO
LEONARDI**

"A casa, amb la Nani, vivim envoltats d'esport. És realment positiu, fa que els nens i nenes se centrin en la vida, que tinguin criteri i uns valors sòlids per anar pel món. Per aquest motiu, intento ajudar en tot el que puc".

AINHOA GREGORIO

"Faig gimnàstica perquè m'encanta, enganxa: comences de ben petita i requereix una gran dedicació. Suposo que passa en molts esports: sents passió pel que fas, et marques objectius, vols millorar..."

SHEILA OLLÉS

"A mesura que em feia gran, no només entrenava, sinó que també ajudava les meves companyes i, de mica en mica, em vaig anar convertint en entrenadora. El que més gaudeixo és el tracte amb les nenes, m'ho passo pipa".

VIOLETA SÁNCHEZ

"M'agrada la gimnàstica per com em fa sentir quan faig exercici. Entreno 32 hores setmanals i molts caps de setmana vaig a competicions, però esforçar-se val la pena, perquè sempre té recompensa!".

SARA DÍAZ

"Per a nosaltres el més important és aconseguir aportar als gimnastes un estil de vida saludable i principis. Més enllà de l'esport, els volem transmetre el valor de l'esforç, de treballar en equip, de comprometre's. Tot això és cabdal".

CLAUDIA TOMEO

"Fer-me gran al món de la gimnàstica m'ha aportat molt com a persona. Tinc una gran capacitat de sacrifici i disciplina, que són coses que m'ha ensenyat aquest esport. A més, després de tants anys, encara em diverteix".

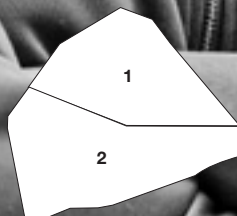
PAQUI MARTÍNEZ

"Amb la Nani ens coneixem de tota la vida. La gimnàstica va ser el nostre vincle i hem crescut i madurat com a persones al voltant d'aquest esport. És molt dur, però també em satisfà molt complir els objectius que em marco".

XÈNIA ALCAUZAR

"Des dels 3 anys que estic en un gimnàs, és una cosa que porto a dintre. Estic retirada, però ara faig d'entrenadora i realment m'encanta. Requereix moltíssima dedicació, treballa cada dia de la setmana".

DISTRICTE IV

- 1/ LA FLORIDA
 - 2/ LES PLANES
-

“En un barri com la Florida, el sentit de l’humor hi ha de ser present”

Raúl Alcaraz Poveda monologuista i còmic

Va néixer “un carrer més enllà de L’Hospitalet”, perquè la seva mare va haver de parir en una clínica d’Esplugues, però ha viscut tota la vida a L’Hospitalet. Podria ser l’inici d’un dels monòlegs del còmic Raúl Alcaraz, que es va iniciar en això de la comèdia quan, treballant de cambrer en un xiringuito de la platja, un amic li va oferir la possibilitat de “pujar a un escenari i xerrar durant una hora”. Va agafar-li gust, perquè ja ha fet més de 500 monòlegs en els últims cinc anys. Parla amb orgull del barri de la Florida i de L’Hospitalet.

Com van d’humor a L’Hospitalet i al barri de la Florida?

Van bé. El bon humor i els acudits sempre han estat al carrer. De fet, la gent del barri et dona molts acudits.

Li cedeixen acudits?

El que passa és que la gent et dona peu a fer-los, és a dir, que t’explica vivències al barri i coses gracioses —fins a cert punt— i tu, com a monologuista, les remates. De vegades també passa al revés i és ella la que et facilita el final de la història. Has de tenir en compte que aquí hi ha molta immigració procedent de Múrcia, Andalusia o Castella-la Manxa i aquí tenen... Bé, com a totes les províncies, no? Però tenen un sentit de l’humor guapo.

Com que aquest és un barri obrer, de gent que ha començat des de baix, l'humor ha de ser present a la vida sí o sí. Aquesta és la millor medicina, perquè amb sentit de l'humor tot es relativitza i és més suportable.

I com és un monòleg amb públic de L'Hospitalet?

Aquí em tenen força vist. Parlaria de la idiosincràsia del barri. És molt important, abans de fer un monòleg, escoltar: vas pel mercat, els bars, els carrers i allà trobes més o menys el tema del qual parlaràs. Tenim coses en comú que no t'adones fins que algú te les comenta. Si tu li expliques a algú una ximpleria, com ara el primer que vas sentir quan vas anar al centre comercial Gran Via 2 i vas veure tot aquell marbre, ja tens una broma, perquè tothom ha passat per allà.

Com descriuria el barri de la Florida?

És un barri 100% de gent immigrada. Fa 100 anys van arribar les primeres hordes, com dic jo, de Múrcia i Andalusia amb motiu de l'Exposició Universal. Després, als anys cinquanta i seixanta del segle passat, van arribar moltes persones buscant la feina que no hi havia als pobles. Avui continua sent exactament un barri d'acollida, però ara és com si haguéssim obert fronteres i els que arriben venen de molt més lluny.

Cal adaptar l'humor a aquesta multiculturalitat?

Sí. També he de parlar de la República Dominicana, de com parlen els dominicans, de la música que escolten, dels patinets elèctrics, que ara van per tot arreu al barri... Es tracta únicament d'observar com va canviant el barri.

On va néixer?

Jo vaig néixer un carrer més enllà de L'Hospitalet, a Esplugues, perquè la meva mare va haver d'anar a parir a una clínica d'allà, però m'he criat i viscut tota la vida (tinc 36 anys) a L'Hospitalet: he estat a la Florida, al barri del Centre, a Sant Josep, a Collblanc i a la Torrassa.

Com ha vist canviar i créixer la Florida i L'Hospitalet?

De petit cridava l'atenció la quantitat de terrenys sense construir que hi havia. Tinc fotografies en què la Florida era un terraplè. I, de cop, un dia van començar a construir un munt d'edificis. També la gent canvia. Es va notar, per exemple, el boom de la immigració procedent de Sud-amèrica. Així i tot, deixant de banda que es parlin més idiomes, jo el barri no el veig

tan diferent. Cal prendre-s'ho amb filosofia. La gent que viu aquests canvis com una cosa negativa és que ja no recorda quan va arribar fa 60 anys de Múrcia i es va trobar un idioma, el català, que no coneixia... Que aquí als anys vint o trenta no es parlava una altra cosa que català. Els meus besavis es van haver d'espavilar i aprendre les hores en català. I ara està passant el mateix. Jo crec que el problema ve d'abans i és d'educació, de saber acollir la gent de fora... És un problema de convivència, però en realitat va de respecte. És una cosa molt bàsica.

Què canviaria a la Florida?

Crec que hi hauria d'haver més sinergies al barri, més col·laboració entre veïns. Per exemple, abans es comprava molt més a les botigues; ara la gent va als centres comercials i molts comerços petits acaben tancant. En l'àmbit cultural, passa el mateix: no hi ha locals per fer actuacions de música, teatre, poesia o el que sigui. Això també faria que la gent visqués més el barri i no hagués de marxar al centre de L'Hospitalet o a Barcelona. Cada vegada t'has de moure una mica més per fer qualsevol cosa.

Hi ha un circuit de locals a la ciutat on poder actuar?

A la Florida no n'hi ha cap on es facin monòlegs, per exemple. Les gales a L'Hospitalet acostumo a fer-les a l'Auditori Barradas, que és al centre, a la Rambla Just Oliveras. Per festes és diferent, si posen al carrer un escenari amb quatre fustes, ja em serveix.

Els veïns i veïnes el reconeixen al barri?

N'hi ha que sí. Va ajudar molt un vídeo que vaig fer amb la meva àvia fa tres anys i que es va fer viral. Jo no en vaig ser conscient, perquè va circular per WhatsApp, però tinc entès que va arribar a més d'un milió de persones.

MEMÒRIES DE
L'HOSPITALET DE LLOBREGAT
DISTRICTE IV
La Florida | Les Planes

RAQUEL GARCÍA SEVILLA

DIRECTORA DE L'ESCOLA JOAQUIM RUYRA

L'escola Joaquim Ruyra es va construir al barri de la Florida als anys setanta per donar resposta a l'arribada de famílies de la resta de l'Estat espanyol, sobretot d'Andalusia, Extremadura, Castella i Galícia. Però, a partir del 2003-2004, aproximadament, arriba al barri una segona onada migratòria de famílies d'arreu del món. I, en qüestió de tres cursos, l'alumnat d'origen estranger superava al d'origen nacional. El canvi de població al barri va ser radical, i el canvi d'alumnat a l'escola n'era un reflex. En parlem amb la seva directora, Raquel García.

L'escola Joaquim Ruyra es va convertir en una comunitat d'aprenentatge el curs 2009-2010. Com va ser aquest procés?

Nosaltres funcionàvem amb un model educatiu més o menys tradicional que anava donant resultats dignes, correctes. Amb aquest canvi en la població vam veure que la resposta educativa que estàvem donant als nostres alumnes deixaria d'ajustar-se a les necessitats que es generaven arran de la nova realitat social del barri. És per això que vam començar a mirar de canviar el model educatiu, però no incorporant alguna innovació educativa en algun àmbit de l'escola, sinó amb un model que respongués a un canvi global, a l'alçada dels canvis experimentats al barri.

Vostè només fa sis anys que n'és la directora. Va viure aquests canvis en primera persona?

Sí, jo ja treballava aquí com a mestra sota l'equip directiu anterior, que estava a punt de jubilar-se. Vam començar a proposar a aquesta antiga direcció canvis en el model educatiu. Ens van donar el vistiplau i vam començar a buscar aquest nou model que volíem que fos integral, que implicués l'escola i el barri. Quan ho vam exposar al Departament d'Educació ens van dir que el que volíem aplicar ja existia: era la comunitat d'aprenentatge.

Racó de lectura a l'Escola Joaquim Ruyra.

Vam visitar l'escola Montserrat, de Terrassa, que funcionava amb aquell model i vam dir: "És això". Tenien el mateix tipus de població i era la manera de treballar que nosaltres buscàvem. Vam adaptar aquest model al nostre context. En diem el "segell Ruyra".

Quines característiques pròpies té aquest “segell Ruyra”?

La primera és l'autoavaluació. Fem un seguiment molt exhaustiu de tot el que passa a l'escola i també ens agrada molt que ens avaluin des de fora.

Per tenir la certesa que van pel bon camí?

Sí. És el nostre GPS, una eina que hem elaborat, consensuat i compartit amb tota la comunitat educativa, per saber tots com anem i quins són els objectius d'aprenentatge i de convivència. Quan expliques a les famílies quines són les nostres eines avaluadores i quan, a més, tenim el *feedback* de tota la comunitat educativa per millorar-les, doncs no hi ha problema.

Quines altres característiques pròpies té el centre?

Una gran diversitat (més de 30 nacionalitats) i mobilitat (cada any tenim un 40% de l'alumnat que canvia). En lloc de queixar-nos, hem convertit aquesta realitat en una característica del centre, a la qual hem de donar resposta perquè la dificultat es minimitzi.

Quines són les seves prioritats?

En tenim dues. D'una banda, èxit educatiu, que inclou el que tothom entén per bons resultats acadèmics. I, de l'altra, cohesió social i convivència escolar. Nosaltres no podem treballar un objectiu separat de l'altre. No podem dir: “Aprenguem a conviure les 30 nacionalitats, les 30 maneres de pensar, de sentir, de creure i, quan ja visquem bé, aprendrem coses”. Però tampoc podem dir: “Aprenguem molt i, portar-nos bé o no, entendre'ns o no —perquè, és clar, tenim persones de religions diferents, de cultures diferents, d'idiomes diferents—, ja vindrà després”.

I, en una escola com la seva, com ponderen els mestres els coneixements i les habilitats del tipus resolució de conflictes, empatia i capacitat per motivar?

Ponderen molt més les habilitats. Els nens i nenes ho expliquen molt bé: “A la nostra escola ens renyen per estar callats, perquè, si estem callats treballant, vol dir que estem aprenent una quarta part. Si estem discutint amb 4 companys més, aprenem 4 vegades més”. Perquè les criatures aprenen de les seves habilitats i coneixements previs, però també de les estratègies i dels coneixements dels altres. Aleshores, l'habilitat del mestre és com ha de gestionar l'aula, no tant els aprenentatges, continguts o coneixements que pugui posar damunt de la taula, sinó com motiva els nanos amb uns objectius i unes activitats que donin suport a aquests

objectius. Els nanos gestionen l'activitat per, entre tots, crear coneixement col·lectiu. Fugim de la classe magistral i de l'aprenentatge individual. Aquí tenim una disposició de taules i cadires gens clàssica ni tradicional, totes mirant cap al mestre, mentre explica la lliçó. El mestre més aviat explica poc, el que fa és donar pistes quan hi ha alguna dificultat. Facilita eines i comparteix estratègies per dinamitzar les interaccions entre tothom perquè col·lectivament aprenguem tots d'una manera solidària.

Com es relacionen amb l'entorn, amb el barri?

Pensem que l'escola no només ha d'obrir perquè entrin els nens, les nenes i les famílies del barri, sinó que l'escola també ha de sortir i tenir presència a l'associació de veïns i veïnes, participar en el pla integral del barri o anar a les reunions amb les entitats per parlar de com podem millorar el barri. Com a comunitat educativa, vam començar somiant quina escola volíem. Ara volem fer el mateix amb el barri.

Com descriuria el barri de la Florida?

És un barri amb molta vida; de vegades, amb massa vida nocturna. És un barri superpoblat, amb una densitat de població de les més altes d'Europa. Això fa que es faci molta vida al carrer. Si hi ha pisos de 40 m² on conviuen 3 i 4 famílies compartint habitacions, han de sortir al carrer. Quan hi ha diversitat cultural, es poden generar conflictes. Hem d'aprendre entre tots què és i què entenem per convivència. A l'escola hem aconseguit que les famílies de diverses cultures i maneres de fer i de pensar entrin a l'escola i s'entenguin, Això minimitza els conflictes que hi pugui haver i en facilita la solució. Doncs aquest model és el que volem exportar al barri.

MIREIA SERRANO

"Fan coses noves. Els pares i mares entrem a les classes, ens movem en l'ambient de la canalla. La Raquel, la directora, és meravellosa i molt col·laboradora. Li haig d'agrair moltes coses".

MIQUEL CHARNECO

"L'escola ha canviat la vida de tothom. Canvia la concepció del que és una escola per als que vam participar-hi, bé com a docents bé com a persones. És una cosa que va més enllà de l'àmbit acadèmic".

ENRIC ROLDÁN

"Amb el temps, l'escola ha anat avançant i s'ha integrat al barri. I el barri a l'escola. Aquí l'educació és de tots i per a tots. A més, la Raquel és una entusiasta amb moltes ganes que els alumnes aprenguin i progressin".

ALMUDENA FERNÁNDEZ

"Aquesta escola és un centre obert al barri. És de la canalla, de les famílies i també de tot el veïnat. La Raquel té tanta empatia que ha sabut donar la volta a un projecte d'escola i aconseguir integrar tothom en una mateixa proposta".

SUSANA LEÓN

"L'escola és el resultat d'un projecte d'èxit basat en la participació de la comunitat i l'evidència científica. La Raquel és impressionant, té molta capacitat de lideratge dialògic i és capaç de donar veu a tothom, siguin famílies, professorat o alumnat".

LLUÍS ESTEVE

"Destacaria la implicació de tota la comunitat, famílies i alumnes en un mateix objectiu de qualitat educativa i cohesió social. He vist com evolucionava positivament el projecte fins a convertir-se en un pilar que transformarà tot el seu entorn".

JORDI IBÁÑEZ

"El que és diferent en aquesta escola és el sentiment de pertinença que tenen els pares, les mares i els alumnes. No la veuen tan sols com una escola. La Raquel té les idees clares sobre el que vol aconseguir i s'implica en un projecte que no només és d'escola, sinó de barri sencer".

NEUS JUVILLÀ

"És un centre educatiu obert a tothom, sempre disposat a col·laborar amb altres associacions. Destaca el seu optimisme i la seva actitud positiva, que fa que tots sumem al projecte".

MARÍA JOSÉ ÁLVAREZ MORENO

PRESIDENTA DE L'ASSOCIACIÓ DE VENEDORS DE L'INTERIOR
DEL MERCAT DE LA FLORIDA

María José Álvarez presideix l'Associació de Venedors de l'Interior del Mercat de la Florida (parades d'alimentació) des de fa gairebé dos anys. En fa gairebé 50 que treballa com a carnissera, primer al mercat antic de la Florida, després al provisional i ara al nou mercat, on va decidir continuar amb el negoci pensant en un futur per al seu fill, amb qui treballa actualment. És del barri i ha viscut molts dels canvis que s'hi han produït. Pel que fa al futur dels mercats tradicionals, la María José és una mica pessimista, tenint en compte que la gent jove opta per fer la compra en grans superfícies.

Al mercat, hi ha una associació que representa els paradistes d'alimentació i una altra els de no alimentació. Com és això?

Sempre ha estat així. Antigament, les parades que hi havia fora del recinte eren ambulants i després les van convertir en fixes, però seguien estant fora del mercat, així que sempre n'hi ha hagut d'interiors i d'exterior. Quan el mercat es va remodelar i va passar a tenir a l'interior tantes parades d'alimentació com de no alimentació es va mantenir igualment la distinció entre les associacions. Però, si hem de fer alguna cosa, la fem en comú.

Com arriba a la presidència de l'associació d'alimentació?

Els presidents anteriors ho van ser durant força temps. Primer al mercat antic, on jo només en vaig conèixer un. Quan vam passar a les carpes, va haver-hi canvi de president. I al nou mercat ningú volia ser-ho. Vaig pensar que no era bo deixar vacant la representació, així que vaig agafar el càrrec amb la intenció de romandre-hi un any, però ja en fa gairebé dos que hi soc.

Mercat de la Florida.

Quines activitats paral·leles realitzen al mercat?

Muntem exposicions, portem artistes i músics que toquen al mercat, organitzem concursos de dibuix i de poesia per a la canalla... També venen els metges o les infermeres del CAP per fer xerrades. Recentment hem tingut una exposició de fotografies de la guerra de Síria d'un fotògraf del *National Geographic* que va tenir moltes visites. I hem organitzat un contacontes en anglès en col·laboració amb una acadèmia d'idiomes del barri. Ara estem intentant muntar una petita ludoteca que aculli la canalla mentre es fa la compra. D'aquí poc, el nou mercat farà dos anys i ho celebrarem amb un pica-pica.

Com respon la gent a aquestes activitats?

Lògicament, la finalitat de totes aquestes activitats és la captació de clientela per al mercat, que ha conegut èpoques millors... Ara hi ha molta més competència: tenim les grans superfícies, moltes botigues fora del

mercat... Al mercat ve molta gent gran, perquè el jovent va més als supermercats a comprar-ho tot d'una vegada. Però et diré una cosa: al mercat hi compra gent que treballa en aquests supermercats. El mercat és sinònim de qualitat.

Quin paper juga l'Ajuntament a l'hora de revitalitzar els mercats tradicionals?

L'Ajuntament ens ajuda. Ens va assignar un dinamitzador que ens donava un cop de mà i que anava als col·legis organitzant concursos de poesia i dibuix (els premis eren llibres o joguines). Aquesta persona també s'acostava als gimnasos perquè els socis vinguessin a conèixer-nos. Sempre ha estat així, som del barri i ens impliquem molt amb el veïnat. Recordo, per exemple, dos avis que no tenien fills, només una neboda que vivia a França. La senyora va morir i vaig estar amb la seva neboda, les dues soletes, al tanatori.

Al mercat ve clientela que, sovint, t'explica els seus problemes. Si vas al psicòleg, has de pagar per la consulta. Aquí ve, l'escoltes i la cuides, cosa que no passa en un supermercat. El mercat és com una família de tot el barri. Però no sé si tindrà continuïtat...

No hi ha relleu generacional?

En el meu cas sí que n'hi ha. He agafat la parada al nou mercat pensant en el meu fill, perquè, amb 62 anys que tinc, no hauria tornat a fer la inversió. Me n'hauria anat a treballar a un altre lloc els cinc anys que em quedaven per jubilar-me. El meu fill no era carnisser, però no treballava i al final s'ha quedat la carnisseria. I, com ell, en una altra parada hi ha un altre noi que també es queda ajudant la seva mare. També hi ha un altre parell de nois joves al mercat.

Hi ha bona relació entre els paradistes?

Sí. Jo em porto bé amb tots. Si algú em demana un favor, l'hi faig i, si el favor el demano jo, me'l fan. Fa molts anys que hi soc i som com una petita família, tant els de complements com els d'alimentació.

Què diferencia aquest mercat de la resta?

La seva modernitat. Ja has vist que és impressionant i molt bonic. A més tots els paradistes som molt agradables amb la gent i tots tenim molt bon gènere, tant en roba com en alimentació.

És del barri? Viu a la Florida?

Sí. Vaig néixer una mica més amunt, però al barri. Em vaig casar a l'església que hi ha al davant del mercat i em vaig quedar aquí a viure. És un barri que ha canviat molt.

En quin sentit?

La població ha canviat perquè han arribat moltes persones immigrades amb costums i maneres de fer diferents. Hi ha pisos que són molt antics, d'altres que són molt petits..., però el barri està bé.

OLGA RUIZ

"El mercat és com un gabinet de psicologia, amb tants clients tan antics i fidels que ja coneixes de tota la vida. La meva feina i la de la Maria José és dinamitzar el mercat i lluitar per la nostra forma de vida".

ANA MARÍA PÉREZ

"Per a mi venir al mercat és com venir a treballar a casa. És la gran família, i és també el barri".

VICENTA CALPE

"Vinc a comprar a aquest mercat des que era una nena, quan vaig venir per primera vegada amb la mare. Conec tothom aquí: el carnisser, el peixater, la de les verdures... Vaig ser dependent a al mercat antic i ara, com a clienta, segueixo mantenint l'amistat amb tothom".

JORDI JUSTE

"Abans de ser-hi com a dependent, ja hi eren els meus pares. Hem vist evolucionar el barri, el mercat i la clientela. Recordo quan van enderrocar l'antic mercat, semblava que la reforma no arribaria mai. Va ser un moment emocionant".

ANNA BAUTISTA

"El mercat és una cosa familiar; la gent quan ve s'hi sent bé, tot i que ara les grans superfícies ens treuen molta clientela. El mercat també et dona moments divertits, com quan vaig guanyar el concurs de millor truita de patates del mercat".

MARISOL LÓPEZ

"El mercat és la nostra vida; he nascut al mercat. Els pares ja hi eren, al mercat antic, amb l'herboristeria. Hi ha una convivència molt bona, molta il·lusió i moltes ganes".

MARÍA SOTO

"El que fa diferent el mercat és la nostra proximitat, li donem vida al barri. També la confiança, la gent valora molt l'atenció que li donem i com som de personals".

JAVIER VELÁZQUEZ

"És la meva feina, la meva professió i la meva il·lusió; ho porto a la sang, ve de família. El més especial no és el tipus de producte, és el tracte, per això la clientela és tan fidel. Som una gran família i admiro molt la Maria José i tots els seus progressos al llarg d'aquests anys".

SUSANA GALIANA PULIDO

TRESORERA DE L'ASSOCIACIÓ DE DIABLES I DIABLEMESSES DE LA FLORIDA

Els Diables i Diablesses de la Florida celebren el 2019 el seu 25è aniversari. L'associació va sorgir per donar continuïtat als nens i nenes de la colla infantil de diables de l'Esplai la Florida que ja s'havien fet adults i volien continuar amb la seva afició.

Venien d'una colla infantil i ara a la seva associació només hi ha adults...

Sí, és que una colla infantil necessita complir amb una normativa molt més estricta. Per exemple, cada nen i nena ha de tenir una assegurança individual, mentre que nosaltres amb una assegurança de colla ja fem. A més, la canalla necessita el permís dels pares i un dels dos ha de ser present al correfoc. La pirotècnia que fan servir els infants té menys pólvora, per això si alguna vegada veus adults i nens barrejats (no és habitual) és que estan fent servir tots pólvora infantil.

En qualsevol cas, totes les colles han d'estar registrades i complir amb els protocols que marca la Generalitat de Catalunya, i tots els membres de la colla que toquen pirotècnia han d'haver estat prèviament formats. Així, a l'associació trobem dos tipus de membres, els consumidors reconeguts com a experts (CRE), que són tots els que s'han format, i els responsables de grups reconeguts com a experts (RGCRE), que són els que poden formar la resta. Quan fas un correfoc, has de presentar la documentació conforme la teva gent ha fet el curs corresponent.

Quanta gent són? Què cal fer per formar-ne part?

Podríem dividir la colla en tres seccions: diables, bèsties i tabalers. Entre tots, som 30 o 35 persones. Paguem una quota anual de només 25 € i, per formar-ne part, només cal passar per una formació molt bàsica. El nostre local pertany a un particular; l'Ajuntament paga un lloguer i ens el cedeix per a les nostres activitats.

Quins poden ser els perills de fer de diable o diablesa?

No acostuma a haver-hi incidents greus. El que pot passar és que una *carretilla* (el petard) s'escapi i vagi a terra girant. Però no dura més de 12 segons encesa. Evidentment, de vegades tu et fas alguna cremada, però si vas ben protegit... Els elements de protecció individual són guants, ulleres i una casaca, que no és ignífuga però que, si li cau una espurna, no

La dragona Heura.

s'inflama, fa el forat i prou. El cap també ha d'anar cobert amb la caputxa de la casaca o amb un mocador.

I vostè, com i quan es va iniciar en el món dels diables?

Una cosina meva em va engrescar per començar a tocar els tabals a l'Associació Cultural Recreativa Capgrossos la Florida, una entitat que fa molts anys que funciona al barri. Un dia el professor que ens donava la classe de percussió ens va proposar formar un grup de tabals als Diables i Diablesses de la Florida. Vam entrar a l'associació i el grup de tabals es va anar fent més gran. Dels diables que hi havia en aquells moments pràcticament ja no en queda cap. Els que estem ara som com una tercera generació, perquè no fa més de 5 o 6 anys que en formem part.

La seva bèstia, la dragona, és impressionant.

Es diu Heura i li tinc molta estima. És com si fos una filla més i una part fonamental de la colla. La van construir de manera artesanal membres de l'associació amb fibra de vidre i resina fa 16 anys. L'any passat, coincidint amb el seu 15è aniversari, la vam restaurar i pintar de nou.

Per què es diu Heura?

Bé, la Florida té nom de flor. És un tronc ple d'hores i que es va transformant en una dragona. Que sigui femella és important, perquè dracs n'hi ha molts, però dragones, poques.

Quina mena d'activitats o sortides fan?

Les activitats poden ser amb foc o sense. En aquestes últimes bàsicament hi participem els tabals, quan ens conviden a cercaviles, rues d'escoles, festes de Carnestoltes... Si són actes amb foc (correfocs, sortides de bèsties), hi anem tots.

Ho fan només perquè els agrada o també amb la idea de mantenir les tradicions? Quines són les motivacions per formar part de la colla?

Les dues coses. Evidentment, si no t'agrades, no estaries aquí, perquè això és un *hobby*. Però la qüestió de conservar la tradició és important, sobretot a la Florida, on hi ha molts nouvinguts i poc vincle amb les tradicions de cultura catalana. De vegades passa que persones integrades

laboralment no ho estan culturalment. Això ja costa més. Hi ha gent que fa 10 anys que viu aquí i encara veu passar diables i se sorprèn. Ara a la colla tenim un pare i un fill xilens. El fill és tabaler i el pare va venir “enganxat” pel fill; ara és diable.

Amb motiu del nostre 25è aniversari, tenim el projecte de fer una pàgina web. Farem una sèrie d'actes de celebració per commemorar l'efemèride i la idea és que aquesta pàgina els reculli i quedi després com el web oficial de l'associació.

Quina relació mantenen amb altres entitats del barri?

Mantenim una bona relació, sobretot amb els Capgrossos de la Florida, que són l'altra associació del barri que també manté la tradició i la cultura catalanes. Pel que fa a la resta de la ciutat, pensa que a L'Hospitalet hi ha 8 colles de diables adultes i 6 d'infants, i normalment cada colla organitza el seu correfoc. Al nostre convidem totes les colles adultes de L'Hospitalet (com que no tenim colla infantil, tampoc podem convidar-ne d'altres).

MIREIA ESTEBAN

"Quan ets un diable, formes part de la cultura del foc catalana. No només és la festa, és tota la resta. Aprens sobre el foc i, també, gràcies a la capacitat que te la Susana, a involucrar-te en aquesta cultura".

EDUARD CARBONELL

"És un desfogament. No només participes en una activitat cultural, sinó que fas participar també la gent del carrer. La Susana ens aporta aquesta serietat necessària per a la feina sense deixar de passar-ho bé".

PABLO ARJONA

"Érem 3 amics de tota la vida que ens vam apuntar a aquesta aventura i ara ja han passat més de 14 anys. A més de contribuir a preservar la cultura catalana, en l'àmbit personal no deixes mai de conèixer gent nova i de col·laborar amb altres col·les".

SERGIO CAVIEDES

"És una manera de viure el foc. Cada colla és una família i, quan ens ajuntem totes les del barri, es formen famílies més grans. Som persones de totes les edats gaudint del foc".

ISAAC ALMENDROS

"Els diables són un grup d'amics que comparteixen la seva passió pel foc i la cultura catalana".

PILAR MARTÍNEZ

"Vaig estar 11 anys com a presidenta, abans d'anar-me'n als Estats Units. Tot va començar com un grup d'amics que volien animar el barri de la Florida, i ara ja han passat 25 anys".

CARLOS RUIZ

"Els diables són llibertat. És fer el que vull quan em ve de gust. El foc és molt atractiu, té alguna cosa que atrapa".

MÓNICA SAURA

"La meua vida ha girat al voltant dels diables: he fet amics i he conegut la meua parella. Ara potser també els meus fills continuaran amb la tradició".

FANNY GONZÁLEZ ALBARRANCH

PROPIETÀRIA DE DEPORTES Y JUGUETES FANNY

L'any 2014, la botiga Deportes y Juguetes Fanny va rebre el reconeixement de l'Ajuntament de L'Hospitalet com un dels comerços en actiu més antics de la ciutat. La distinció va ser entregada en un acte al Teatre Joventut presidit per l'alcaldeessa de la ciutat, Núria Marín.

El canvi de l'antic mercat municipal a un altre local del barri de la Florida va ser tot un repte que la família González Albarranch va tirar endavant amb molt d'esforç, dedicació i també amb molta il·lusió. "Aquest negoci ha portat la felicitat a molts nens i nenes de la ciutat i ha estat un referent per a tot el veïnat", reconeixia la menció que aquell dia va recollir la Fanny.

Quina és la història de Deportes y Juguetes Fanny?

Els meus pares van fundar el negoci l'1 de juny de 1965, en un local del carrer Jardí, just darrere d'on som ara, al número 73 del carrer Font. Aquí fa 22 anys que hi som.

Per què van fer el canvi de local?

El meu pare pagava un lloguer de 250.000 pessetes. Eren molts diners. Quan es va jubilar i em va tocar renegociar el contracte, el propietari em va dir que m'apujava el lloguer a 500.000 pessetes i 5 anys de contracte. Era impossible pagar aquella quantitat, i 5 anys passen volant. Li vaig oferir comprar-li el local per 20 milions de pessetes. Per sort no va acceptar l'oferta perquè, si m'arriba a dir que sí, m'arruïna. El carrer no és gaire comercial.

Mentre buscava un nou local, va resultar que, al carrer del darrere, paret amb paret amb el nostre, hi havia una oficina bancària tancada —a l'altell encara hi havia la caixa forta—. La persona del banc que em va ensenyar el local em va demanar 29 milions! Llavors me'n vaig anar amb el meu

gestor a l'edifici que tenen a la plaça de Catalunya, a Barcelona, disposada a negociar. Vam arribar als 18 milions i jo encara seguia demanant una rebaixa mentre el meu gestor em demanava que callés. Així va ser com vaig aconseguir aquesta botiga. Era el 1996.

Va arribar a treballar a l'antiga botiga?

Sí, amb 12 anys sortia de l'escola i me n'anava a la botiga.

I, amb 65 anys, no pensa en la jubilació?

No penso jubilar-me mai. Penso seguir el temps que calgui. Ara fins i tot he agafat una dependent i li he fet un contracte indefinit, així que imaginis...

No hi ha relleu generacional a la família?

No. La meva nora va estar 18 anys amb mi, però ja no treballa aquí. És que aquesta feina és molt dura i t'ha d'agradar. Jo vinc fins i tot els diumenges, i la joventut no vol treballar ni els dissabtes a la tarda.

Com han canviat les coses al barri des que la família va obrir aquella primera botiga?

Han canviat per complet, sobretot amb l'obertura de les grans superfícies comercials, que han enfonsat el comerç de barri. El declivi en les vendes va començar el 1992, amb els Jocs Olímpics, quan es van començar a obrir els centres comercials. Com que portava sola la botiga, pagava la hipoteca i tenia per viure. Però si has de contractar un parell de persones... Bé, així estan les botigues, van tirant com poden. Algunes obren i al cap de tres mesos ja estan tancades.

Els seus pares van néixer a L'Hospitalet?

No, la meva família és d'Elx, a Alacant. Els pares van arribar aquí en vaixell el 1949, quan tenien 21 anys. No tenien ni per menjar i se'n van anar a viure a les barraques de Montjuïc, on vaig néixer jo. Al barri de la Florida vam arribar el 1954.

Com era la Florida el 1954?

No hi havia res! Tot era terra i no es va començar a asfaltar fins que vaig ser més gran. La mare es va ficar en una planta baixa del carrer Enginyer Moncunill, amb dues habitacions i sense cuina ni aigua corrent (era de pou). T'havies de banyar en un gibrell i convivia amb les rates. Suposo que per això les odio.

Interior de la botiga Deportes y Juguetes Fanny.

La gent del barri també ha canviat moltíssim. De l'edat de la meva mare en queden pocs, i molta joventut se n'ha anat a viure fora. Ara hi ha molts estrangers.

Al rètol de l'establiment posa Deportes y Juguetes Fanny...

Perquè canviar el rètol costa molts diners. Però en realitat ja no veng ni coses d'esport ni joguines. Abans venia roba esportiva de totes les marques i venia un camió de joguines tan gran que havien de tallar el carrer per descarregar. Però van arribar aquestes cadenes de botigues de joguines i de roba d'esport i... No es pot competir amb aquest tipus de superfícies.

Què és el que més ven ara, bates de col·legi?

Sí, les fem nosaltres, són de disseny. Jo les tallo a casa i la modista les cus. I després compro al majorista les més econòmiques, les de quadrets.

Com diria que és l'ambient d'aquest barri?

A mi m'agrada molt. La gent que és del barri de tota la vida critica el fet que ha canviat molt. Doncs si em toqués la loteria, jo no me n'aniria de la Florida. No canviaria res del barri.

La botiga seguirà igual d'aquí a deu anys?

I més encara! Ara que he agafat aquesta dependenta, si me'n vull anar uns dies de vacances, me'n vaig. Que no em ve de gust, doncs aquíestic en la glòria.

RAMONA MORENTE

"Ara treballo a la botiga de la Fanny, però vaig començar venint amb la meua mare quan era molt petita per comprar roba per a l'escola. Ara que també soc mare, l'hi compro aquí també, a la meua filla".

ADELAIDA RUIZ

"Conec la Fanny des de fa més de 40 anys, és una autèntica supervivent. Jo ara ho compro tot per Internet, aquesta és l'única botiga a la qual vinc físicament".

ADELAIDA MORENO

"La Fanny em coneix des que vaig néixer i és una amiga més des que tinc nens. Aquí compro tot el que necessito i, si no ho té, m'ho fa".

SUSANA PALAU

"Recordo que la primera vegada que vaig entrar a la botiga va ser per comprar-me un xandall per entrenar amb l'equip de gimnàstica quan era una nena. Des de llavors no he deixat de venir".

ANTONIA PÉREZ

"És impossible passar per davant i no aturar-se a l'aparador, aquest lloc té un imant. A la Fanny li demanes un favor i te'n fa quatre, no hi ha una altra botiga igual".

ANTONIA LOZANO

"Fins i tot hem cosit juntes bates de nen per al col·legi. La Fanny és de les millors coses del barri, un hi entra com a clienta i en surt com a amiga".

ANTONIA GUTIÉRREZ

"La confiança que tinc amb la Fanny no es pot comparar, és una persona formidable. Quan vaig arribar a L'Hospitalet, no hi havia ni la meitat de comerços que hi ha ara, i la Fanny ja hi era".

MARI CARMEN GÁMEZ

"La Fanny i jo som 'nenes de negoci', criades darrere del taulell de la botiga dels nostres pares. Ella és alegria, és un crit, una persona emprenedora i positiva, sense la Fanny hi hauria un gran buit al barri".

ANNA CARDONA BATET

COORDINADORA GENERAL DEL CLUB D'ESPLAI LA FLORIDA

L'associació Club d'Esplai La Florida és una entitat sense afany de lucre, constituïda l'any 1984, que treballa pel desenvolupament comunitari del barri i de la ciutat. L'esplai vol esdevenir un punt de referència educatiu, social i cultural que faciliti la integració dels nous ciutadans i ciutadanes i lluiti contra l'exclusió social. Un altre eix de treball és potenciar la participació de persones voluntàries en el projecte de l'associació, així com el treball en xarxa amb la comunitat educativa. Parlem de tot això amb Anna Cardona, responsable de l'Àrea Social de l'esplai.

Quin és l'origen del Club d'Esplai La Florida?

Els fundadors d'aquesta associació van ser un grup de joves preocupats per la situació dels infants que vivien als blocs de la Florida i que, l'any 1983, van començar a trobar-se per iniciar activitats al barri. Alguns membres fundadors encara formen part de l'actual junta directiva.

Amb quin equip compten per portar a terme la seva tasca?

Treballem amb un equip mixt de més de 70 persones, entre voluntaris i personal remunerat, que està format i especialitzat en l'educació en el lleure i social. Aquí voldria fer una menció especial per a la Merche Garcia, directora històrica de l'entitat fins fa poc i la persona que l'ha consolidat i fet gran. La Merche ha deixat l'entitat en ser nomenada síndica de greuges de l'Ajuntament de L'Hospitalet.

Club d'Esplai La Florida.

Per a nosaltres ha estat un doble honor. En primer lloc, pel fet que una persona clau per a la història de l'entitat hagi estat escollida síndica (amb un suport unànimе del sector associatiu de la ciutat). En segon lloc, perquè el món de l'esplai i, en concret, el Club d'Esplai La Florida, pugui generar una figura d'aquesta potència.

Quin tipus de projectes educatius i socials desenvolupen?

L'esplai és l'espai central de l'entitat a partir del qual sorgeixen la resta dels projectes. Totes les activitats es vinculen a l'educació en valors i, a partir d'aquí, s'impulsen els tallers, les excursions dels caps de setmana, les colònies, els casals, etcètera.

El nostre projecte Clau, de corresponsabilitat educativa, està adreçat als infants d'entre 3 i 12 anys que no tenen un referent adult a la sortida de l'escola i han d'anar sols a casa fins que arriben els pares de la feina. La xarxa Clau està formada per totes les escoles públiques i concertades del barri i, a través d'ella, es detecten tots els infants que estan en aquesta situació i es fa la derivació a l'esplai.

També ajudem infants que viuen en un entorn sociocultural desfavorit a adquirir hàbits d'organització i d'estudi, a planificar el treball escolar i a aprofitar totes les oportunitats que tenen al seu voltant per millorar el seu procés de desenvolupament.

A més, tenim altres projectes, com ara acompanyar les famílies en el procés educatiu dels seus fills, facilitar les relacions entre famílies de diferents cultures, oferir als joves alternatives educatives que els ajudin a sortir de la delinqüència juvenil o capacitar-los per incorporar-se al món laboral.

Aquests projectes s'han hagut d'adaptar en funció de les diferents onades migratòries?

Sí. La població inicial del barri la formaven persones que venien de la resta de l'Estat espanyol. Als blocs de la Florida, una part important de la població era d'origen gitano, a la qual es van afegir aquestes persones immigrades. L'esplai es va anar ampliant amb diferents activitats dins i fora del local i va començar a estar present a totes les xarxes del barri. Més tard, van arribar persones de tot el món. Aquesta entitat té la porta oberta a tothom, vingui d'on vingui, pels motius que sigui i tingui recursos econòmics o no.

Quina és la seva vinculació personal en aquest tipus de projectes?

Des dels 16-17 anys he format part d'aquest moviment de voluntariat i de lleure. Durant els primers anys ho vaig fer des del Club Infantil i Juvenil de Bellvitge.

Com diria que és el barri de la Florida?

És un barri molt jove, amb una de les densitats de població més altes d'Europa. És un barri absolutament popular on la gent fa vida al carrer, ja que els pisos són molt petits.

Un dels reptes que té és donar resposta a l'enorme diversitat que hi ha i aconseguir un barri equilibrat i cohesionat, que no només cobreixi les necessitats bàsiques del veïnat, sinó que ofereixi opcions per a un futur millor.

HELEN RAMÍREZ

"És una família després de l'escola, els pares deixen aquí els seus fills perquè saben que estan ben cuidats. En el temps que he estat cooperant, puc destacar l'actitud positiva que té aquesta gran família".

CARLA LIZÓN

"És un món d'habilitats i ensenyament on els nostres fills aprenen a crear i a comportar-se".

WAFÁ BELKACMI

"És la meua segona casa. Soc aquí des que tenia 3 anys. Aquest és un lloc on s'aprenen coses per a tota la vida".

MARIO GARRIDO

"Aquest lloc evita que els nens es quedin a casa veient la tele, és una gran ajuda per a les famílies. L'Anna viu més aquí que a casa seva".

LAURA CASTELL

"És una manera d'educar diferent. És una educació integral amb una metodologia que involucra tots els agents del barri: famílies, projectes i escoles".

DOLORS RUIZ

"Per a mi l'esplai sempre ha estat una entitat que construeix valors de barri i de ciutat: la convivència, l'empatia, el fet de compartir. Tot això és el que aprenen els nens a l'esplai".

ESPERANZA NIEVA

"L'esplai suposa molts anys de la vida dels nostres fills i també de la nostra. Ens impliquem molt com a pares i es crea una convivència molt bonica, especialment durant les excursions".

PEDRO MILLÁ

"És una experiència molt lúdica, un gran complement a l'educació dels nostres fills. Per aquest motiu, ens impliquem tant. L'Anna és una persona entroncada, molt participativa i coneix molt bé l'entorn dels nens".

INMACULADA MARTOS LÓPEZ

SECRETÀRIA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL RECREATIVA CAPGROSSOS
LA FLORIDA I PRESIDENTA DE LA COMISSIÓ DE FESTES DE LA FLORIDA

Els Capgrossos de la Florida són una entitat jove amb 18 anys de trajectòria durant els quals han participat en el calendari festiu del barri de la Florida, així com en trobades populars, cercaviles, fires i qualsevol altra celebració d'arreu de Catalunya on demanen la seva participació.

El seu principal objectiu és promocionar la cultura i les tradicions catalanes, com ara els capgrossos i els gegants, i intentar arribar com més veïns i veïnes de la Florida millor. La seva secretària, Inma Martos, està convençuda que el coneixement de diferents cultures i tradicions és una via per facilitar la convivència entre diferents grups i nacionalitats: "Així fem barri i ciutat".

Els inicis

L'any 1989, la Comissió de Festes del barri de la Florida va decidir crear els seus propis capgrossos a partir de personatges que estiguessin vinculats tant al barri com a la ciutat. Aquests quatre capgrossos són els de Joan Ignasi Pujana (primer alcalde de la democràcia de L'Hospitalet), Joan Saura (antic veí del barri, concretament dels blocs de la Florida, i exconseller de Governació de la Generalitat fins al 2011), Ana Díaz (secretària de l'associació de veïns i persona vinculada a la lluita històrica del barri i de la ciutat) i Antoni Albesa "El Maño" (primer president de la Comissió de Festes de la Florida).

Uns 4 anys més tard, el 1993, coincidint amb el 10è aniversari de la Comissió de Festes, se'ls van unir dos nous capgrossos que també fan referència a personatges vinculats al barri i a la ciutat: Roberto Ruiz, regidor del barri i gran impulsor de les festes populars, i Enrique Domínguez, ex-president de la Coordinadora dels Firaires de L'Hospitalet i el Baix Llobre-

gat. Aquests sis capgrossos van ser construïts per l'Àlex Jodar, professor del taller de l'aula de cultura de la Florida.

A més, uns firaires van cedir a la comissió 8 capgrossos de personatges irreals, que fins llavors havien estat utilitzats com a menjaboles a les fires.

Constitució de l'Associació Cultural Recreativa Capgrossos la Florida

"L'any 1999, el llavors president de la Comissió de Festes de la Florida, Nemesio Martínez, ens va oferir a un grup de pares i mares de l'AMPA de l'escola pública Menéndez Pidal els 14 capgrossos propietat de la comissió per portar-los a totes les festes", explica Inma Martos.

Les primeres sortides van començar l'any 2000, sense haver-se constituït encara l'entitat. Van ser cinc sortides per la Florida i L'Hospitalet. Però ja a l'any següent es van incrementar a 10 i així successivament fins a l'actualitat, en què normalment arriben a les 35 sortides per tot Catalunya.

Va ser després d'un recorregut de dos anys, el 2001, quan es van constituir com a entitat amb la denominació d'ACR Capgrossos la Florida i, per aquest motiu, van fer una altra adquisició que representa el cap d'un porquet. "Simbolitza part del nostre logo i es diu Jabuguito. Els seus padrins van ser Ana Díaz, expresidenta de l'Associació de Veïns de la Florida, i Enrique Domínguez, president dels firaires".

L'any 2003, amb motiu del 20è aniversari de la Festa Major del barri, els Capgrossos de la Florida en van batejar dos més: Dolores Ruiz, exregidora de l'Ajuntament de L'Hospitalet, expresidenta de la Comissió de Festes de la Florida i promotora de la creació dels primers capgrossos, i José Vicente Muñoz, exregidor del districte i exdiputat a Madrid.

Més tard, l'any 2008, i amb motiu del 25è aniversari de la Comissió de Festes de la Florida, es va batejar el primer gegantó del barri. Es diu Pataslargas i es va construir en homenatge a la persona de Nemesio Martínez, expresident fins a l'any 2007 de la Comissió de Festes de la Florida.

L'any 2011, per celebrar el 10è aniversari com a entitat, van veure la llum dos nous capgrossos: un dedicat a Mario Sanz i Sanz, extinent d'alcalde i regidor de Cultura de l'Ajuntament de L'Hospitalet, i un altre dedicat a la

Gegantons de l'Associació Cultural Recreativa Capgrossos la Florida.

persona de Celestino Corbacho Chaves, alcalde de la ciutat fins a l'any 2008 i exministre de Treball.

A l'any següent, el 2012, amb la finalitat de complir un dels objectius d'aquesta associació (promocionar la cultura catalana) es va recuperar la tradició de l'Home dels Nassos, per la qual cosa van modificar i adaptar un dels seus capgrossos. “Des d'aleshores, any rere any hem portat a terme, en col·laboració amb la Comissió de Festes, aquest acte festiu al nostre barri dintre de les festes d'hivern”, afirma l'Inma.

18 anys d'història

L'any 2016, l'ACR Capgrossos la Florida va decidir fer una altra figura, que va veure la llum durant la Festa Major. El vestuari d'aquesta gegantona està ambientat en els anys vint, quan L'Hospitalet va ser declarada ciutat (concretament, l'any 1925): “Porta a la mà esquerra una safata amb tres símbols d'acolliment que caracteritzen la gent de L'Hospitalet: el pa, la sal i un pomell de xiprer. En segon lloc, i com que ‘ciutat’ és una paraula femenina, representa una dona, com a homenatge a la dona lluitadora i

treballadora des d'aquests difícils anys fins ara", explica l'Inma. A més, aquesta gegantona té el rostre de la primera —i actual— dona alcaldessa de L'Hospitalet, Núria Marín Martínez. Els padrins d'aquesta gegantona són la colla de geganters de Bellvitge i la colla de gegants Mare de Déu del Carme, del Prat de Llobregat.

Andalusos mantenint una tradició catalana

L'Inma és nascuda a La Línea de la Concepción (Cadis), tot i que, amb només quatre anys, va venir a viure a Catalunya amb la seva família. "Sí, alguns se sorprenen que estigui tan compromesa amb les tradicions catalanes, sobretot en un barri com aquest, però és que el meu marit, que sí que va néixer a Catalunya, és el president dels Capgrossos de la Florida". Pel que fa al barri de la Florida, l'Inma no el canviaria per res: "És un barri alegre i divertit, amb avingudes amples i molta animació (la Festa Major és increïble, tothom s'hi apunta). Jo em trobo molt bé aquí. De vegades tenim alguns problemes de convivència o amb la neteja, però jo d'aquí no marxo".

NEMESIO MARTÍNEZ

"És una manera de recuperar i portar al barri les tradicions i cultura catalanes. És la manera en què el barri aconsegueix mantenir els seus símbols autòctons".

PEDRO GARCÍA

"Com a ciutadà del barri em sento orgullós de col·laborar amb ells. Valoro molt la feina que fan i tot el que representen".

JUAN FERRÉ

"Jo els porto a tot arreu. Estic amb els Capgrossos des dels anys noranta. A més, l'Inma és una persona amb la qual pots anar a qualsevol lloc, està ficada en tot".

JOAQUINA RODRÍGUEZ

"És una entitat que treballa molt pel nostre barri. És tan bonic sortir al carrer i veure tot aquest dinamisme. Fa que els segueixis, és meravellós".

BEATRIZ MARTÍNEZ

"Per a mi va ser com una via d'escapament. Vaig passar d'estar a casa a sortir tots els caps de setmana. Treballem pel barri i per la ciutat, i això és un honor i un orgull".

MARÍA BARRERO

"Els he vist en totes les festes del barri i en d'altres. L'Inma és única, un exemple a seguir. Té la capacitat d'animar tota una ciutat".

REMEDIOS REINA

"És un senyal d'identitat del barri. No s'entén una castanyada o un carnestoltes sense els Capgrossos, és genial".

FRANCISCO LADERA

"Els Capgrossos són la immersió d'una cultura dins del barri. Cal felicitar-los per la seva tasca integradora i social. Compleixen una gran funció, sobretot per les seves ganes de col·laborar amb tothom".

CRISTINA NAVARRO DE DIEGO

DIRECTORA DEL CENTRE OBERT DE L'ASSOCIACIÓ SOLIDÀRIA LA LLUMENETA

Acompanyar els infants i les seves famílies en el seu procés vital per tal d'obrir portes, contagiar somriures i somiar plegats, així com atendre dones i homes immigrants, nouvinguts o no, en el seu procés d'integració i acollida des d'una mirada positiva i capacitadora, tot creant un espai de trobada i acolliment. Aquesta és la missió de La Llueneta. L'associació es va constituir oficialment l'any 2001, encara que va néixer el 1995 arran d'una inquietud de les germanes Vedrunes, en concret de les fundadores Maria Lluïsa Clarà i Laura Riudavets, que en aquells moments vivien al barri de la Florida i van donar l'empenta per iniciar aquest projecte, juntament amb la parròquia Mare de Déu de la Llum i el seu rector, José Murillo, gran impulsor d'accions socials dins del barri.

La Llueneta està reconeguda com a centre obert de referència en el territori que abasta els barris de la Florida, les Planes i Pubilla Cases, dins de la Xarxa Municipal d'Atenció a la Infància de L'Hospitalet. Actualment, l'associació atén 40 infants de 4 a 14 anys i les seves famílies, totes elles en situació de risc. Cristina Navarro n'és una de les responsables i ens explica com funciona.

Quan i com va començar La Llueneta?

El barri de la Florida va començar la seva expansió durant els anys seixanta amb les onades migratòries. En l'actualitat, és un barri on conviuen persones d'origens i cultures diferents. Les activitats de la nostra entitat van néixer en un intent de donar resposta a les mancances dels col·lectius en risc de marginació i d'exclusió social, com són nens i nenes i les seves famílies, dones i homes immigrants i nouvinguts al barri amb problemes de desestructuració familiar. Les germanes Vedrunes, una comunitat de religioses bolcades en projectes educatius arreu de Catalunya, tenien, en

Aula del Centre Obert de l'Associació Solidària La Llueneta.

aquells moments, un pis als blocs de la Florida, de manera que van veure la necessitat de crear un espai on acollir els infants que passaven moltes hores sols al carrer. Les germanes Vedrunes sempre s'han caracteritzat per la seva implicació amb els més desfavorits i, en veure la situació que hi havia al barri aleshores, van iniciar aquest projecte. La canalla venia al sortir de l'escola per fer el repàs, berenar... atesos per voluntaris de la parròquia Mare de Déu de la Llum, que va donar suport a la iniciativa des del primer moment.

Quin any va arribar-hi vostè?

Vaig arribar-hi l'any 1998. Coneixia les germanes d'un altre projecte on treballàvem plegades i em van preguntar si m'interessaria fer-me càrrec del centre, perquè la cosa començava a fer-se gran: calia professionalitzar-lo i crear l'associació, que es constitueix com a tal l'any 2001. El 2007

es va crear el centre obert, amb 5 educadors socials. La direcció de La Llumeneta és compartida, jo soc la directora del centre obert i la Yolanda Marco és directora del projecte d'adults i porta la gestió de l'entitat.

Quins projectes desenvolupen actualment?

El nostre primer projecte, a partir del qual va néixer la resta, va ser l'atenció als infants de famílies amb diferents tipus de necessitats. Fèiem les funcions de centre obert, tot i que no va ser registrat com a tal fins al 2007 per la Generalitat de Catalunya. L'any 2000, arran de constatar altres necessitats de les famílies dels infants del centre obert, es va iniciar el projecte Escola de la Dona, per respondre a les necessitats de dones i mares que vivien situacions d'aïllament. Els oferim un acompanyament diferent segons el cas: alfabetització, apropament al funcionament del sistema sanitari i educatiu dels seus fills, inserció laboral o foment d'espais de trobada i intercanvi. A l'iniciar aquest projecte amb les dones va néixer, el 2001, un altre dels projectes de l'associació: la inserció sociocultural treballada conjuntament amb homes i dones per donar resposta a temes d'alfabetització i orientació laboral.

En obrir-nos al barri, vam començar a fer la funció d'assessorament, sobretot a les persones nouvingudes, i se'ns va reconèixer aquesta feina per part de l'Ajuntament com una de les entitats que formen part del Punt d'Acol·lida. Així doncs, mirem de donar resposta a les demandes d'informació i de serveis de les persones que s'adrecen a la nostra entitat, bé perquè estan interessades a participar en alguns dels nostres projectes o perquè volen saber com resoldre les seves necessitats en diferents àmbits: educació, salut, habitatge, aprenentatge de la llengua, regularització de la seva situació, feina, etc.

Com són les persones que fan ús d'aquests serveis?

Aquest és un barri on conviuen persones de diferents cultures, moltes amb dificultats econòmiques, que viuen en condicions d'habitatge extremes i tenen dificultats en les relacions familiars. Els blocs de la Florida tenen unes peculiaritats molt concretes. Estan tallats pel Cementiri Municipal, per les vies del tren, pel Parc de les Planes... En l'àmbit urbanístic, s'està treballant per arreglar la seva situació i condicions. L'estat d'aquest barri obrer ha fet que hi hagués molts veïns de tota la vida que es mobilitzin. Per això, hi ha moltes associacions que treballen sobre el terreny perquè el barri tiri endavant. Estem molt vinculats al barri i tre-

ballem perquè es respectin els drets de tot el veïnat i puguem conviure tots plegats. Crec que la diversitat és una riquesa importantíssima que té aquest barri.

Tothom els coneix aquí a la Florida?

Gairebé tothom. Intentem acompanyar o, si més no, estar al costat d'aquelles persones que ho estan passant malament. Els que treballen aquí tenim una part vocacional molt gran i, quan hi ha famílies que se'n surten, ens conforta pensar que nosaltres hem estat allà per ajudar-los a tirar endavant. Personalment estic molt contenta de treballar a La Llueneta, no podria estar-me a cap altre lloc. Som una petita família disposada a ajudar des d'una mirada positiva i capacitadora, amb el convenciment que tot té solució. Volem ser un mirall de la millor versió de cada persona.

YOLANDA MARCO

"Per a mi, ha sigut i és una gran experiència professional i personal, on tots hem anat creixent amb una feina feta des de la certesa que tothom es mereix les mateixes oportunitats i un acompanyament com més individualitzat i acollidor millor".

MONTSE MILLÁN

"La Lluменeta és part de la meua vida; hi col·laboro des de l'any 1999. Vaig començar d'educadora voluntària i ara estic com a treballadora en el projecte de l'escola d'adults".

MONTSERRAT DE MOLINA

"Ja hem acollit dues generacions de nens i nenes. Ara venen els fills dels primers que vam acollir, de manera que encara queda feina per fer. Seguim endavant perquè és fonamental treballar des de la infància".

ÁLVARO MARTÍNEZ

"Com que és un lloc petit, això es converteix en una família molt acollidora. Mirem d'ajudar quan hi ha una necessitat, tenim sempre les portes obertes".

LLUÍS BELLÉS

"Aquesta és una institució solidària lligada històricament a la parròquia Mare de Déu del barri de la Florida. Sempre ha mantingut una actitud positiva cap a tothom, especialment dones, adults i famílies amb infants que necessiten un acompanyament en situacions complicades o de crisi".

JUAN MORENO

"És un lloc molt important per al barri. En deu anys he vist coses molt positives, ha estat una entrega total als altres. Et mou alguna cosa a l'interior, no només quan ets a dins de les classes, sinó també fora".

JOSÉ MURILLO

"Hi ha molts factors que fa que la gent del barri admiri La Lluменeta. Va ser una cosa oportuna i necessària per a aquest indret. La feina dels voluntaris és molt especial, perquè es fa desinteressadament".

MANUEL MARTÍNEZ

"La feina d'acollida, d'integració, de coneixement i de superació que es fa a La Lluменeta té molt valor. Busquen la promoció de les persones, sobretot de dones i criatures".

LAIA SÁNCHEZ

"Treballar a La Lluменeta és una cosa molt bonica. És acompanyar la infància i les famílies a través de les dificultats. Treballem sempre des del vincle, som una gran família".

JOAN NOGUERA SEGURA

PRESIDENT I FUNDADOR DEL GRUP SARDANISTA LA FLORIDA

El Grup Sardanista la Florida celebra el 2019 el seu 30è aniversari, per al qual prepara tot un seguit d'activitats en què s'implicarà l'Ajuntament de L'Hospitalet. El seu president i fundador, Joan Noguera, ha dedicat la seva vida a difondre la cultura popular catalana.

Com es va formar el Grup Sardanista la Florida?

Es va formar quan la Comissió de Festes del barri de la Florida em va proposar, l'any 1989, organitzar una ballada de sardanes a l'avinguda Masnou, dintre dels actes de la Festa Major. La vam fer un dissabte a les 4 de la tarda i van assistir-hi 30 colles sardanistes. Aquella ballada va tenir un gran ressò, ja que es va tallar l'avinguda durant dues hores. L'èxit de la trobada ens va portar a fundar el Grup Sardanista de la Florida i a continuar organitzant cada any una ballada de sardanes durant la Festa Major.

En un primer moment, depeníem de la Coordinadora Sardanista de L'Hospitalet. Però l'any 1993 ens vam constituir com a entitat independent, amb el nostre NIF i estatuts. Per celebrar-ho, aquell mateix any vam organitzar unes jornades sobre la sardana a L'Hospitalet a l'Aula de Cultura de la Florida (on actualment hi ha la Biblioteca de la Florida).

En què van consistir aquestes jornades?

Ens van servir per presentar-nos. A la Florida ja feia 4 anys que ballàvem sardanes, organitzàvem conferències, exposicions, trobades de colles sardanistes, audicions de sardanes i cursets per aprendre a ballar-ne. Però a les jornades ens vam presentar com a Grup Sardanista la Florida i van consistir en tot un seguit d'actes: exhibicions de sardanes, recitals de poesia i de cant coral de sardanes, debats i col·loquis sobre la presència de la sardana als mitjans de comunicació i als nostres barris, etc. En els actes, va participar-hi la gent que en aquells moments estava a l'elit de la sardana.

I per què el van anar a buscar a vostè, l'any 1989, per organitzar les primeres ballades de sardanes al barri? Quina experiència prèvia tenia?

Jo vinc del món de la cultura popular catalana. Vaig ser membre fundador de l'Associació per a la Difusió del Folklore (Adifolk) de Barcelona, l'entitat que organitza les Jornades Internacionals Folklòriques de Catalunya. Amb Adifolk ja muntàvem els Aplecs Internacionals de la Sardana arreu del món: vam estar a París, Amsterdam, Florència, Marsella... Estem parlant dels anys 1982-83. Vaja, que venia de portar el folklore català per tot Catalunya i arreu d'Europa. A més, feia programes de ràdio amb aquesta temàtica.

Doncs tenia un bon padrí el Grup Sardanista la Florida...

Home, portar 30 colles volia dir tallar tota l'avinguda Masnou, amb una exhibició magistral, i la gent va al·lucinar moltíssim. Per això hem continuat fent-la cada any, tot i que no sempre a la mateixa ubicació.

Quina acollida va tenir el Grup Sardanista la Florida al barri?

Quan es va fundar el grup, al barri hi havia molts camps i poques cases. Ens vam llançar a una aventura que no sabíem si duraria gaire. Lògicament, al principi no ens coneixia ningú i resultava estrany que un barri com la Florida, amb el 90% de la gent vinguda de fora Catalunya, tingués una colla sardanista. Veïns i veïnes s'ho miraven, però els semblava una cosa estranya. No obstant això, a partir de constituir-nos com a entitat i fer les jornades de l'any 1993, ja ens van començar a telefonar de tot arreu per participar en trobades.

A mi em van encarregar, mitjançant la Generalitat de Catalunya, anar a fer cursets de sardanes a Menorca els caps de setmana (ho havia de combi-

Primera ballada de sardanes a l'avinguda Masnou de la Florida, durant la Festa Major del barri l'any 1989.

nar amb la meva feina). També organitzava els cursets a l'Aula de Cultura de la Florida i, a partir d'aquí, això va començar a tirar endavant... El 2019 fem 30 anys! L'Ajuntament i molta gent està interessada en aquest aniversari.

Què prepararan per a aquesta efemèride?

Està prevista la celebració d'un concert de sardanes a la Florida, que aquí no se'n fan mai perquè aquest barri té una mancança important de locals per a entitats. Els que ens dediquem a les sardanes fa més de 20 anys que en reclamem un. De fet, quan va tancar l'Aula de Cultura de la Florida ens vam quedar una mica penjats. Primer veníem a fer les classes de sardanes al soterrani de la parròquia del barri, després vam anar al Centro Cultural Claveles i ara estem fent els cursets de sardanes el dilluns al Centre Cultural La Bòbila, que està ubicat entre L'Hospitalet i Esplugues. Però fins a arribar aquí hem recorregut mig L'Hospitalet.

El 30 aniversari pot ser un bon moment perquè es faci algun gest en aquest sentit?

És un bon moment perquè tothom es posi les piles, sí. L'Ajuntament vol col·laborar en la nostra celebració. Al febrer s'ha fet una ofrena floral i una ballada de sardanes dins de l'església de la Mare de Déu de la Llum coincidint amb la seva festivitat. I també els vam demanar si ens podien deixar fer un concert de sardanes un dissabte o un diumenge a la tarda. Després hi haurà una sortida a Montserrat, on fa 30 anys vam anar a beneir el banderí del nostre grup sardanista i ara volem tornar-ho a fer.

**MARÍA JOSÉ
CAÑAMATE**

“És un lloc on s'ajunten persones de totes les edats i condicions, però amb el mateix gust musical i sentiment per la cultura catalana”.

CRISTIAN CHESA

“Li tinc molta estima a la sardana perquè el meu oncle era sardanista. Són un grup molt positiu, alegre i respectuós”.

VICENTE MARTÍ

“Conec el Joan des de fa 30 anys. És una persona seriosa i educada en la seva feina. Fa que la gent s'interessi i gaudeixi amb la sardana”.

**MANEL JOSEP
CAÑADAS**

“Fa més de 30 anys que el Joan es dedica a la sardana a L'Hospitalet. En una ciutat amb tantes persones de fora de Catalunya, no és fàcil introduir la sardana, però amb molta feina i esforç s'ha construït una comunitat al voltant d'aquest ball”.

RAFAEL SERRANO

“El Joan sempre porta el grup sardanista a tocar a la parròquia. És al grup des que el conec, fa ja molts anys, col·laborant amb l'Ajuntament, però sobretot treballant per al barri”.

RAMÓN SALVADOR

“El Joan s'ha mogut molt per L'Hospitalet; es coneix tota la ciutat. La feina que fa per al banc d'aliments i la resta d'associacions en què està involucrat és fonamental”.

**ENRIC VALL-
LLOVERA**

“Treballa molt i vaig a tot arreu i el Joan sempre hi és. No sé d'on treu el temps per fer-ho tot, però ho aconsegueix, i a més com a voluntari. El Joan és increïble”.

JOAN GISBERT

“El Joan fa una feina boníssima. S'entrega en tot el que fa. L'última vegada que el vaig veure amb el grup de sardanes va ser l'11 de setembre a l'Ajuntament. M'agradaria que aquest ball acabés aconseguint una difusió més gran”.

ANTONIO PEÑA GARCÍA

SOCI FUNDADOR I PRESIDENT HONORÍFIC DE LA PEÑA CULTURAL FLAMENCA
RECREATIVA ANDALUZA ANTONIO MAIRENA

Era l'any 1968 quan uns quants amics van decidir que volien fer flamenc a L'Hospitalet, una tertúlia, una penya o un raconet on reunir-se i passar bones estones gaudint d'allò que enyoraven. Van escollir posar-li el nom d'Antonio Mairena, que era la figura flamenca del moment, ja que havia guanyat la "III Llave de Oro del Cante", que el reconeixia com el millor artista del gènere. Un d'aquests amics era Antonio Peña.

Ja fa 51 anys de la creació de la penya.

Sí. Recordo que vam trucar a Antonio Mairena i no va tenir cap inconvenient amb el fet que utilitzéssim el seu nom. Llavors vam redactar els estatuts, amb la idea que s'havia de fomentar el flamenc i divulgar-lo sense ànim de lucre, simplement perquè la gent que vingués al darrere sabés el que era. I així hem seguit fins ara, fins i tot després de la seva mort, quan vam començar a organitzar anualment un memorial en el seu honor que porta per nom Festival de Flamenco Ciudad de L'Hospitalet. Aquest any en celebrem la 36a edició.

Quants socis té la penya actualment?

160, però en va arribar a tenir 350. El que passa és que antigament la gent venia a les penyes a escoltar flamenc, perquè no hi havia els mitjans de comunicació que hi ha avui, no hi havia televisió, ni xarxes socials... Avui pots escoltar flamenc a qualsevol lloc i la gent no va tant a les entitats. A qui li agrada una entitat perquè se sent "penyista" sí que continua.

Decoració interior de la Peña Antonio Mairena.

El seu objectiu és “lluitar, divulgar i mantenir la puresa de l’art flamenc”...

Bé, nosaltres no ens hem apartat mai del que serien els cànons del cant. El cant flamenc aglutina cant, ball i guitarra, i d’aquí no n’hem sortit mai. Tampoc hem fet cap mena de folklore “flamenquito”, perquè el flamenc és flamenc. Totes aquestes fusions... Tot el que sigui música em sembla molt bé, però el flamenc només té una manera de ser, els cants bàsics. D’aquests cants bàsics ha sortit tot el que tenim i això és el que divulguem. No creiem que el flamenc es pugui fer d’una altra manera.

M'imagino que per a vostè Camarón deu ser un sacríleg.

No, no, Camarón ha estat un dels artistes més grans de la història d'Espanya i del món. El que passa és que Camarón, que ha estat un home amb estil propi i que ha cantat qualsevol cosa millor de com ho feien els seus creadors, no ha estat creador de cap cant. En canvi, Antonio Mairena, basant-se en els antics mestres ha fet molts cants, que ell no se'ls ha apropiat, però la gent sap que són seus.

No hi ha artistes actuals que els agradin?

Sí, jo crec que actualment el flamenc es troba en un moment molt dolç. Per exemple, al memorial d'aquest any portem una de les veus més en auge, María Terremoto. I, com ella, hi ha un planter d'artistes molt bons: Raúl Montesinos, Antonio Reyes, Jesús Méndez, que és nebot de la Paquera... Després hi ha tres nens que sembla que faci 50 anys que canten i en tenen 18. Un és net de José de la Tomasa, un gran *cantaor*; un noi de la Puebla de Cazalla que es diu Pepe el Boleco; i un nen d'Algesires, Alonso el Piruli, que és una meravella.

I aquí a L'Hospitalet n'hi ha algun?

Aquí tenim noves promeses com El Duende. També hi ha David de la Rambla i alguna gent jove que comença a sortir. Encara els falta molt, perquè el flamenc és un art que demana molt temps. Hi ha casos especials, com Camarón, que amb 16 anys ja era molt bo, però jo crec que el *cantaor* flamenc comença a ser un gran *cantaor* a partir dels 40 anys. Encara que canti molt bé i tingui molt bona veu, no s'acaba d'assentar fins que té una certa edat.

I d'afició n'hi ha a L'Hospitalet?

D'afició n'hi ha molta. Has de tenir en compte que aquí hi ha un col·lectiu d'andalusos important, sobretot als barris de la Florida i Pubilla Cases.

On va néixer, vostè?

Jo vaig néixer a Sevilla, a Carmona. Però vaig venir a L'Hospitalet el 1964, així que ja fa 55 anys que hi soc, tota la vida.

Va mamar el flamenc a casa?

Sentia la meva àvia cantussejar una mica, i tinc una tieta, germana de la meva mare, que sí que cantava molt bé. També tenia un oncle que can-

tava molt bé. Soc aficionat des de sempre, però no necessàriament per la família.

Vostè també ha fet algun cant?

Sí, jo soc *cantaor* i tinc enregistrats tres LP en conjunt amb altres *cantaors*: dos de nades i un de *saetas*. Els vaig publicar quan ja era aquí a L'Hospitalet.

Quanta gent acostuma a assistir a aquestes vetllades que organitzen a la penya?

Ara no ve gaire gent, però hi ha hagut vegades que s'ha emplenat amb 60 o 70 persones. I algun cop més de 100.

A més, vostès fa 36 anys que celebren el Memorial Antonio Mairena.

El primer memorial de tots es va fer al cine Navarra, l'any 1963, amb artistes com Antonio Fernández "Fosforito", Juan Peña "El Lebrijano" i alguns més, i entre tots ells també hi vaig actuar jo, que encara canto. Vaig guanyar el segon premi al concurs de la Tertúlia Flamenca l'any passat i l'anterior. També tinc premis de la Llagosta, de Rubí, de Sabadell, de Mataró... concursos i certàmens que es fan per Catalunya.

PEDRO MENDOZA

"Treballo al davant i, de mica en mica, he anat coneixent les persones que són a la penya. Ells em van ficar el flamenc al cos. M'agrada molt passar temps aquí: des d'estar amb els amics fins a prendre decisions amb la junta per tal que tot funcioni".

ANTONIO LORENZO

"Col-laboro amb la penya des que va començar, sobretot fent els treballs de pintura de l'entitat. Abans, quan no teníem local fix, jo m'encarregava d'arreglar-ho tot. Ho feia perquè m'agrada. Malgrat que els anys han passat, l'esperit és el dels inicis".

MANUEL LUQUE

"Fa 6 anys que soc a la penya, des que em vaig jubilar, ja que volia posar el meu granet de sorra. M'encarrego de dissenyar les revistes, els cartells... No soc flamenc, però m'encanta i volia col·laborar per tirar el projecte endavant".

DAVID BERNAL

"Dec ser el soci més jove, de la junta i de l'entitat. Sempre m'ha agradat molt el flamenc i sentia l'obligació d'agafar responsabilitats per garantir que això continuï. Tot just vaig començar fa un any i, la veritat, va molt bé".

PEDRO GARCÍA

"Soc president des del 2016, malgrat que al principi em resistia a acceptar el càrrec. Requereix molt temps portar endavant una entitat com la nostra, ja que fem moltíssimes activitats, així que és necessari que gaudeixis col·laborant-hi".

ANTONIO MORENO

"Quan vaig començar a venir, fa gairebé 40 anys, els migrants andalusos teníem aquí una mena de refugi: una manera de connectar amb la nostra cultura i combatre l'enyorança. Em sento molt orgullós de formar part d'aquest projecte".

ANTONIO REYES

"M'agrada el *jaleo*: he estat president de l'entitat durant 14 anys, treballant per portar la cultura andalusa endavant. El que m'agrada és la cordialitat, venir i fer la partida de dòmino o de cartes i gaudir de la música".

MATEO BELLO

"Abans jo hi col·laborava fent coses puntuals, com vendre els tiquets de loteria, però em vaig anar embolicant. Com tot, té coses bones i dolentes: el millor són les moltes estones que hi passem divertint-nos i la companyonia que hi ha entre tots".

DOLORES RUIZ CARMONA

PRESIDENTA DE LA CREU ROJA DE L'HOSPITALET

El 1968 va arribar al barri de la Florida i, des de llavors, Dolores Ruiz ha estat implicada en l'activisme social. Primer des de l'AMPA de l'escola pública de les seves filles i després des de l'associació de veïns i veïnes del barri. Aquesta implicació la va portar a ser regidora de l'Ajuntament però, com ella comenta, prefereix estar a l'altre costat perquè així no té limitacions a l'hora de demanar. Des de fa 23 anys, està al capdavant de la Creu Roja de L'Hospitalet, una funció que li permet complir amb el seu anhel d'ajudar i col·laborar per millorar la vida de les persones.

Està al capdavant de la Creu Roja de L'Hospitalet des del 1993. Quins són els principals projectes que duu a terme l'entitat a la ciutat?

Portem a terme molts projectes de caràcter social. Per citar-ne alguns, tenim el projecte d'Aliments per a la Solidaritat, amb el repartiment d'aliments a famílies que ho necessiten o també de kits de neteja, perquè si una persona no té diners per comprar una barra de pa tampoc en té per comprar detergent per a la roba. A més, també estem en programes de pobresa energètica i ajudem en el tema del lloguer, i també tenim projectes d'ocupació, socors i emergències, així com de salut, cooperació internacional i refugiats. Principalment, la nostra feina va dirigida a dignificar les persones.

Com és l'equip de la Creu Roja de L'Hospitalet?

A més dels 10 tècnics, la coordinadora i 12 persones a la direcció, comptem amb uns 290 voluntaris de L'Hospitalet. Vull destacar que nosaltres no som una entitat amb voluntaris, sinó que som una entitat de voluntaris, que és totalment diferent. No podríem funcionar sense ells.

Quantes famílies atenen a L'Hospitalet?

A mi no m'agraden els números, perquè són freds, però són necessaris per veure la dimensió real del problema. L'any 2018 vam atendre 14.170

persones, entre tots els programes, i estem al voltant de les 59.000 pres-tacions (tota l'activitat realitzada). I, per tal de comparar-ho amb l'any an-terior, el 2017 no vam arribar a les 12.000 persones ateses.

Si observem les xifres de persones ateses l'any 2018 i el 2017, el nombre ha incrementat. Es deu a la crisi econòmica viscuda?

Efectivament, amb la crisi econòmica va haver-hi un augment important i, malauradament, es manté. S'ha donat el cas que les persones que estaven en mala situació econòmica segueixen estant-hi, però en pitjors condicions, i a més s'han sumat moltes més persones arran de la crisi. Segueix sent molt difícil trobar feina i també hi ha moltes dificultats amb relació al tema de l'ha-bitatge. Hi ha molta gent que ha hagut de deixar pisos, tant comprats com de lloguer, i ara estan en habitacions on comparteixen pis diverses famílies.

Com ha estat la resposta dels veïns i les veïnes de L'Hospitalet quan han sol·licitat la seva col·laboració?

Afortunadament, L'Hospitalet no és una ciutat rica en termes econòmics, però té la riquesa de la seva gent. Moltes vegades, els veïns i les veïnes de la ciutat són més sensibles davant situacions de necessitat, entenen millor pel que estan passant aquelles persones. I donaré un exemple: fa uns 4 o 5 anys, la Unió Europea va decidir deixar de donar-nos els excedents alimentaris. Llavors, vam organitzar la Setmana de la Solidaritat i en un cap de setmana vam recaptar 42.000 kg d'aliments, i el segon any ja en van ser gairebé 48.000 kg.

Després de tot aquest temps al capdavant de la Creu Roja, hi ha algun projecte del qual se senti especialment satisfeta?

Tots els programes són satisfactoris, però els relacionats amb la gent gran són els que més. Explicaré una petita història que pot servir com a exem-ple de la nostra tasca. Hi havia una persona gran que tenia una filla, però vivia fora, i una voluntària, la Maria, anava amb ella dues vegades per setmana per acompanyar-la a la perruqueria, a comprar o, simplement, a passejar com dues amigues. Aquesta senyora ja era molt gran i va morir. La filla ens va trucar per demanar que la Maria anés al tanatori. La vaig acompanyar i ens vam trobar que, a dalt del fèretre, hi havia una fotografia de la senyora gran amb la Maria. A més, la neta va llegir una carta que havia deixat la difunta, on donava les gràcies al seu marit i a la seva filla per tant d'amor, a la seva neta, perquè era una gran estudiant, i a la Creu Roja, per haver-li presentat la Maria. Va ser molt emotiu.

Equipament de la Creu Roja de L'Hospitalet.

Algun altre projecte que li agradaria destacar?

Sens dubte, el dels horts socials perquè considero que està ajudant a enfortir força l'autoestima de les persones que tenen problemes per aconseguir feina. Aquestes persones sovint entren en un procés de decaïment del qual és difícil sortir, i participar en els horts socials els fa avançar. En un principi, l'Ajuntament ens va donar 34 parcel·les de terreny per treballar els horts. D'això fa 5 anys i, com que ha funcionat tan bé, ara disposem de 90 parcel·les més al parc de Can Boixeres.

La seva vinculació amb entitats de vocació social ja va començar quan l'any 1976 es va involucrar amb l'associació de mares i pares de l'escola de les seves filles al barri de la Florida. Què la va motivar a implicar-s'hi?

Temps abans, havia estat treballant en una fàbrica i vaig pertànyer al sindicat groc, que no era un sindicat com l'entenem avui dia, però era el que es permetia en aquell moment, i em va ajudar a tenir clar que, si no es lluita, és difícil aconseguir res. Quan les meves filles van entrar a l'escola, vaig començar a veure totes les mancances que hi havia a l'escola pública, i ens hi vam posar de ple. Aquella escola era nova, així que l'AMPA la vam crear nosaltres.

Com era el barri de la Florida el 1976?

Era un barri dormitori, on faltava gairebé de tot. El metro arribava només fins a Santa Eulàlia, hi havia moltíssims carrers sense asfaltar i molts llocs sense urbanitzar, amb cases aquí i allà, però sense carrers ni enllumenat adequats. A més, per venir al centre no hi havia cap mitjà de transport i s'havia de venir a peu, passant pel pontet de Matacavalls. Per tant, també vaig entrar a l'associació de veïns per tal de lluitar pel barri.

Què van aconseguir?

Doncs vam aconseguir força coses, com el soterrament de les vies d'alta tensió, la urbanització i l'enllumenat de molts carrers, etc. A més, molts edificis no tenien aigua ni llum, perquè havien estat construïts de manera il·legal, i els vam ajudar a regularitzar-ho. La Florida era un barri potent, perquè hi havia molta unitat entre el veïnat i, de fet, les associacions de veïns més fortes en aquella època eren les de Bellvitge i la Florida.

Va estar també una època com a regidora de cooperació del Partit Socialista de Catalunya a l'Ajuntament. Va ser un pas lògic arran del seu activisme social?

Així ho vaig veure, i també com una oportunitat per aprendre sobre la cooperació local i internacional. Eren els primers ajuntaments que tenien regidories de cooperació, era tot molt nou, i ens havíem de posar d'acord amb molts ajuntaments. Va ser una època molt bonica i de molt aprenentatge, però sempre dic que prefereixo la lluita des de fora de les administracions, perquè tens més llibertat per demanar i exigir.

També va estar vinculada a l'Associació de Famílies Solidàries amb Infants Saharauis. La va crear vostè?

L'arribada dels primers nens saharauis a L'Hospitalet va coincidir amb la meua etapa com a regidora. En un principi es gestionava tot des de l'Ajuntament, però ens vam adonar que no només s'havia de treballar els dies del mes que els nens i nenes estaven aquí, sinó que era necessària una associació per treballar al llarg de tot l'any. Ens vam ajuntar quatre o cinc famílies que acollíem aquesta canalla i vam crear l'associació, i fins al dia d'avui. La meua col·laboració ara mateix és limitada perquè, amb la meua responsabilitat a la Creu Roja, ja no dispo de temps suficient.

I a l'associació de veïns i veïnes encara hi està vinculada?

D'això no et separe mai. No estic dins de la junta, però sí que segueixo treballant pel barri.

JUAN CARLOS MORATO

"La Creu Roja és una institució que existeix per fer costat a tothom que ho necessiti: sigui qui sigui i vingui d'on vingui. Sempre m'ha agradat estar al costat de la gent, és molt gratificant i et permet créixer i compartir experiències".

MARGA MARTÍNEZ

"La Creu Roja no és un espai més on col·laborar, sinó que es tracta d'un lloc on és molt fàcil fer-ho, ja que tot està ben pautat i estructurat. A vegades veus les necessitats que existeixen, però no saps com cobrir-les i aquí és molt fàcil".

NÚRIA MIRÓ

"M'encarrego del projecte per a la gent gran. Sobretot fem tallers per posar en funcionament les seves habilitats cognitives que, alhora, són una excusa perquè coneguin gent nova, surtin de casa i interactuin en entorns nous".

JOSEP ONDIVIELA

"Els horts socials que coordinem són importants perquè fan que la gent se senti vàlida. La majoria dels usuaris són jubilats o persones que s'enfronten a dificultats de diferents tipus i que a través d'aquesta activitat se senten realitzades".

JOSÉ MARÍA GARCÍA-PASTOR

"Després de la jubilació, per a mi la Creu Roja ha significat tornar a treballar en el que he fet sempre: la comunicació. Ha estat una mena de revifalla. Hi ha moltíssima gent que necessita l'aportació dels socis i voluntaris".

LOLI MEJÍAS

"Jo soc al projecte d'inclusió social i pobresa, que té molts vessants. Arreu, però, posem en primer lloc les famílies. Les acompanyem en tot moment: des que arriben a la Creu Roja fins que deixen de necessitar-nos".

JESÚS FAURA

"Soc a la Creu Roja des del 1984. De ben petit ja volia formar-ne part: fins que no vaig fer els 18 anys i m'hi vaig poder unir no vaig parar. Sempre m'ha agradat ajudar els altres".

PACO GASULLA

"Em vaig unir a la Creu Roja arran de la meua jubilació. No és el mateix que et diguin com estan les coses que veure-ho en directe. Al banc d'aliments gaudeixo molt interactuant directament amb la gent".

JOSÉ MURILLO TEJADA

EXRECTOR DE LA PARRÒQUIA DE LA MARE DE DÉU DE LA LLUM

La història de la Parròquia de la Mare de Déu de la Llum és la història del barri de la Florida, ja que van néixer alhora, l'any 1956. Deu anys més tard, el 1966, Mossèn Murillo va arribar a Barcelona, des de la seva Extremadura natal, per passar-hi dues setmanes per un assumpte familiar. Però va acabar sent un viatge sense retorn: 54 anys com a rector de la parròquia, fins que fa un any i mig es va jubilar. I tampoc ara pensa a tornar a Badajoz.

Més de mig segle de rector, això és pràcticament tota la vida!

Doncs sí, tota la vida. El meu pare va venir cap a Barcelona i, justament quan era aquí, va tenir un problema de salut i el metge va decidir que s'havia d'operar. Jo tenia una parròquia a Badajoz, però vaig venir per tal d'estar amb el meu pare durant l'operació. El postoperatori es va anar allargant i el rector de la parròquia de la Florida va mostrar el seu interès perquè em quedés al barri, ja que hi havia molts extremenys. Em va costar, però m'hi vaig quedar. La primera vegada que vaig administrar un sagrament era a un grup d'unes 40 persones, la meitat d'elles del sud d'Espanya. Hi havia gairebé més extremenys que al meu poble!

O sigui que es va trobar vostè aquí com a casa, oi?

Sí. Em va explicar el rector que hi havia, que era de Barcelona, que el veritable estranger allí era ell, perquè era un barri de gent que havia vingut de la resta d'Espanya. Jo recordo que, quan vaig assumir el lloc a la parròquia, el 80% de la gent era de fora, de Galícia, d'Andalusia, d'Extremadura, etc. Així que aquesta va ser la raó per la qual em vaig quedar aquí. M'hi vaig sentir a gust i els 15 dies s'han convertit en 54 anys.

Parròquia de la Mare de Déu de la Llum.

I ara que està vostè jubilat, seguirà a la Florida o és el moment de tornar a Extremadura?

No, de moment em quedo a la Florida.

I, més enllà del fet de ser un barri de persones nouvingudes, com era la Florida quan vostè va arribar?

En aquella època hi havia una immigració diferent de la d'ara. Es tractava d'un barri que tenia moltes necessitats i la parròquia era la resposta a aquelles necessitats: aquí hi havia el primer parvulari del barri, el metge... Tot girava al voltant de la parròquia.

Jo em vaig implicar molt en els moviments socials, en les reivindicacions que eren justes, en les manifestacions... En aquest sentit, la parròquia

també era un lloc d'acollida. Recordo que, una vegada, els treballadors d'una empresa em van demanar permís per celebrar una assemblea a la parròquia. Llavors jo treballava també de professor en una escola estatal i em van venir a avisar que la parròquia estava acordonada per la policia. Quan vaig arribar-hi, vaig negar als policies l'accés a l'interior. Vaig demanar entrar per poder parlar amb els obrers. Un cop a dins, em van expressar la seva por a ser arrestats per la policia (eren temps difícils) i els vaig facilitar la sortida per la sagristia de dos en dos, mentre jo entretenia els policies.

La policia em va culpar d'haver-los enganyat, però els vaig dir que aquells homes simplement estaven lluitant pels seus drets.

Abans em comentava que la immigració d'aquells temps era diferent de la d'ara.

La primera immigració era gent documentada que trobava feina, perquè n'hi havia. Potser estava mal pagada, però n'hi havia. Ara és més complicat, ve molta gent sense papers, amb ideologies, costums i vivències diferents. Jo abans coneixia tothom del barri, però ara el barri s'ha fet nou. El barri està millor pel que fa a equipaments, però la convivència és ara més complicada per la barreja de diferents cultures, nacionalitats i maneres de fer. Abans hi havia certa unitat dins de la diversitat i dels problemes; ara és més difícil. Cadascú va més pel seu compte. Crec que el repte més complicat és la convivència.

Ha canviat també la gent que entra a la parròquia?

Aquí la gent entra en massa a l'església, ve molta gent. Tanmateix, com em deia un company: "Són les mateixes cares, però amb molts anys més". És a dir, l'església està plena però no de joventut.

I per què la joventut no ve?

Són diferents. Avui dia, encara que es digui que molts llatinoamericans són creients, que ho són, el problema és que poca gent és practicant. En el tema de l'assistència de joves a les misses i a les diferents celebracions religioses, estem en crisi. Per exemple, pel que fa a les comunions, abans gairebé cada any hi havia entre 2.000 i 3.000 primeres comunions, però ara això s'ha acabat. I de les que encara se celebren, el 90% són de gent de fora. D'espanyols, no n'hi ha. Clar, l'església s'omple, però amb una mitjana d'edat d'uns 70 anys.

S'ha perdut també l'esperit de fer coses junts, pel que em comenta. No hi ha aquest sentiment de pertinença al barri com hi ha hagut en altres moments?

No és el mateix, no. En un inici, com que la parròquia va néixer amb el barri, existia una connexió molt forta. Ara mirem de treballar a través d'entitats socials com La Llumeneta, que es va crear posteriorment a la parròquia i que fa una tasca molt positiva i reconeguda per tothom al barri. Però intentem que aquest no sigui simplement un centre parroquial, així que fem també altres activitats, continuem interessats en els moviments socials i volem ser presents en les activitats culturals i socials de la Florida. Jo sempre he intentat treballar per les qüestions socials i culturals, no únicament en els temes de la parròquia, i sempre he estat molt integrat en la qüestió obrera. Per la meua ideologia, per a mi era important ajudar la gent. I la parròquia, més que un despatx parroquial, era un espai social. Però aquella connexió que hi havia entre la parròquia i el barri ja no existeix.

Quines són ara les necessitats de la gent del barri?

Els dies que obrim ve constantment gent demanant aliments i feina. Nosaltres, mensualment, repartim aliments a unes 600-800 famílies. Jo respecto molt l'Església, però més les persones. De fet, la parròquia es va crear per donar resposta a les necessitats humanes que hi ha. Primer s'ha d'atendre les persones i el que vingui després... ja vindrà.

JUAN ANTONIO MOLINA

"És un lloc acollidor, en gran part gràcies a Murillo. És una persona que ha dedicat tot el temps que ha pogut a la comunitat, per això ens ha guanyat. A més, és molt treballador, lluita per tirar els seus projectes endavant".

ANA MARÍA VEGA

"Aquesta és una església on es practica l'amor, on trobes un grup d'amics i tot el que necessites per ser feliç. Ara anem sovint a missa amb el fill a una altra parròquia i és molt maco, però sempre trobem a faltar la nostra".

EUGENIA CURTO

"Les classes de castellà que fem a la parròquia no només serveixen per donar una nova eina a les dones que venen, també és una manera de socialitzar. Per això també hem començat a celebrar les festes de Catalunya".

MAGÍ TORNÉ

"Fa 45 anys que formo part de la parròquia amb la meva dona. La gent s'acosta a aquesta església perquè som una comunitat molt gran i unida. En això ha estat molt important en Murillo, que és tota una institució".

ÀNGEL FIDALGO

"Quan va ser l'hora de jubilar-me, vaig adonar-me que no podia quedar-me a casa sense fer res tot el dia, així que em vaig acostar a la parròquia. Fa temps que col·laboro amb el banc d'aliments, que ajuda més d'un miler de famílies".

JULIO GARCÍA

"Aquesta parròquia sempre ha rebut tot-hom amb els braços oberts. Aquest és un barri on gairebé tots som nouvinguts: quan vam arribar a L'Hospitalet, tots anàvem buscant un lloc on sentir-nos com a casa i el vam trobar aquí".

ILDEFONSO MUÑOZ

"Des d'aquesta església, fem tot el possible per ajudar qualsevol persona que necessiti ajuda. Jo, per exemple, he donat classes, estic al banc d'aliments... Si tinc una mica de temps, el dedico a la parròquia".

MANUEL MARTÍNEZ

"Per a mi una parròquia de barri humanitza les ciutats. La nostra missió és portar esperança i il·lusió a la gent, no només a les persones que venen com a feligresos, sinó també al veïnat amb el qual conviu".

DISTRICTE V

- 1/ PUBILLA CASES
2/ CAN SERRA
-

“He intentat fer una empresa humana, perquè sempre he volgut que la gent fos feliç treballant”

Agus Gómez Martínez Cofundador i president de Wallapop

L'any 1979 naixia a L'Hospitalet de Llobregat Agus Gómez, un dels creadors de la famosa aplicació Wallapop, un *marketplace* de segona mà líder indiscutible del sector a Espanya gràcies a una aplicació per al mòbil que permet comprar i vendre articles de segona mà amb l'avantatge de la geolocalització. L'empresa ha estat reconeguda amb diversos premis del món emprenedor, tot i que Agus Gómez exerceix d'*outsider* en aquest ecosistema i es reivindica com un noi de barri. Se sent orgullós de L'Hospitalet i així ho transmet: “Sento un orgull per L'Hospitalet molt fort. Hi torno sempre que puc perquè aquí hi ha la meva família i els meus millors amics, que són de l'època de l'escola”.

Va passar els primers 18 anys de la seva vida sense sortir de la ciutat: “Jo era molt de L'Hospitalet, per a mi el cartell ‘Benvinguts a L'Hospitalet’ era la fi del món. Vivia a la Torrassa, anava a l'Escola Tecla Sala, al barri del Centre, i també passava molt de temps a la Florida, perquè allà vivien els meus avis. Sempre estava al carrer, jugant a futbol i, després, a les tavernes i bars d'avis, com els anomeno jo... perquè hi havia poques coses per fer, encara que recordo molts llocs per jugar, perquè era ple d'esplanades i horts. Llavors no hi havia el Gran Via 2. La ciutat està molt canviada, ara s'ha sofisticat molt”, recorda de la seva infantesa i adolescència.

Amb els amics feien alguna incursió a la plaça de Catalunya de Barcelona, però per a ells era com anar a l'estranger. Així doncs, el seu primer Erasmus va ser creuar la Diagonal per estudiar Enginyeria de Telecomunicació a la UPC.

“Recordo que a la meua època el teu destí era ser delineant o mecànic, guanyar-se la vida, i de vegades anar a estudiar a la universitat quedava molt lluny. Per a mi va ser una cosa natural. Sempre m'han agradat les coses difícils i Telecomunicacions sonava complicat, per això la vaig triar”. Després va estar un temps vivint a Suïssa, als Estats Units i a Itàlia per la seva feina en empreses de consultoria, però es va cansar d'aquesta vida i va voler tornar a Catalunya. “Sempre he tingut un cuquet a dins molt fort per crear alguna cosa meua. Després de provar la consultoria i treballar per a una empresa local, em vaig adonar que havia de muntar una empresa que fos del meu estil, més *punky*, més informal. Clar que llavors tenia 33 anys, sense fills, i era el moment”.

I ho va fer. Amb el seu amic David Muñoz, de Santa Coloma de Gramenet, volien aprofitar la tecnologia per connectar les persones físicament. “Wallapop és una empresa molt d'extraradi, de vendre al barri, cosa que ens anava molt als dos perquè som dels valors del barri: el bar, l'afecte per la gent gran, anar al mercat, les àvies amb la permanent, fer petar la xerrada..., així com els codis de l'honor, la generositat, la companyonia”.

Era la tardor del 2013 i, en menys de dos anys, Wallapop ja havia conquistat no només el mercat espanyol, sinó també el nord-americà. “Va tenir una acollida massiva perquè els déus van decidir que ens somrigués la sort, però la idea no va venir perquè fóssim fans dels encants...”.

El 2015 va arribar el moment de l'expansió internacional: França, el Regne Unit, Mèxic, el Brasil i els Estats Units, on es va posar en els primers llocs de descàrregues de les *app stores* en qüestió de setmanes. Ara a Wallapop treballen 150 persones, i la seva comunitat ja té més de 40 milions d'usuaris, que han pujat més de 100 milions de productes (amb la qual cosa es fomenta la reutilització dels objectes).

Wallapop ha estat per a l'Agus una de les millors experiències de la seva vida, gràcies a la qual ha pogut desmitificar l'èxit i créixer com a persona: “He passat de 0 a 1.000 en 5 anys: tot el dolor, els reptes i l'aprenentatge

que he fet amb el meu equip han suposat una experiència meravellosa. Però veure de prop com funciona Silicon Valley i el capitalisme salvatge em sembla poc sa. He intentat fer una empresa humana, perquè sempre he volgut que la gent fos feliç treballant. Al principi érem uns artesans, un equip petit on es donaven relacions del tipus caçador-recol·lector i teníem temps per connectar entre nosaltres, però quan vam saltar a l'escenari internacional tot va canviar i es va perdre aquesta màgia”.

Després de ser fundador i CEO, ara és el president de la companyia, allunyat de la seva gestió diària: “Em ve molt de gust tenir temps per pensar en tot el que ha passat i estar amb el meu fill, estudiar filosofia, tenir altres experiències. Estic en una etapa de transició i reflexió per definir el que faig els pròxims anys. El món va massa ràpid”.

Mentrestant, L'Hospitalet segueix al seu cor i ser el pregoner de les Festes de la Primavera del 2018 va ser un moment molt emocionant tant per a ell com per a la seva família: “Imagina la il·lusió que li va fer a la meva àvia!”, confessa.

MEMÒRIES DE
L'HOSPITALET DE LLOBREGAT
DISTRICTE V

Pubilla Cases | Can Serra

RODRIGO IMBERNÓN HERNÁNDEZ

PROPIETARI DE LA CARNISSERIA GINÉS IMBERNÓN

La carnisseria Ginés Imbernón al carrer Marcel·lí Esquius de Pubilla Cases data de 1964. Va rebre un reconeixement de l'Ajuntament de L'Hospitalet quan va complir 50 anys per la seva trajectòria. No són molts els comerços que poden presumir al barri d'una història tan llarga. El seu propietari, Rodrigo Imbernón, recorda els inicis, quan el barri eren terres de jardins i horta, i com és, actualment, el dia a dia per al petit comerç.

Com comença la seva vinculació amb el barri de Pubilla Cases?

Quan jo tenia nou anys i la meva germana Antònia cinc, vam venir amb els nostres pares i l'àvia materna al barri de Pubilla Cases des de Múrcia. Va ser a través d'un familiar que tenia el mateix negoci i, com que els anava bé, li van recomanar al meu pare que vinguéssim. Els anys seixanta van ser una època en què molta gent de Múrcia es va traslladar a viure a Madrid i altres zones de la península com L'Hospitalet, de manera que també van perdre clientela al negoci que el meu pare tenia al poble.

Què recorda d'aquella època?

El més curiós és que les ovelles pasturaven pel que ara són carrers. Tot eren camps i cases pairals. Van començar a fer escoles, com la Joaquim Costa, durant aquells anys. Els carrers no estaven asfaltats ni hi havia canalitzacions, de manera que quan plovia l'aigua baixava pel carrer Molí com un riu.

El barri era com un poble, on ens coneixíem tots. Hi havia moltes torres amb el seu pati posterior. Aquesta casa era una torre amb un jardí impressionant, i nosaltres vivíem aquí. Tot i que ara és un bloc d'habitatges, la botiga sempre va estar en aquesta mateixa cantonada del carrer Marcel·lí Esquius, que per cert va ser un dels principals promotors del barri durant els anys cinquanta i seixanta i va construir el mercat de Can Vidalet.

Carnisseria Ginés Imbernón.

El bar del Severino, en aquest carrer, era el centre neuràlgic del barri i allà ens trobàvem per celebrar casaments, comunions i batejos, també al seu pati. De fet, la meva germana va fer-hi la comunió.

Tinc una fotografia on surt la meva àvia vestida de negre asseguda a l'entrada de la carnisseria, amb els pernills al fons, i la meva germana jugant al carrer amb els leotards plens de quitrà perquè estaven asfaltant el carrer. Era l'any 1966.

La botiga es va inaugurar l'any 1964.

Sí. Llavors no hi havia supermercats i qui posava un comerç tenia molta clientela. Era una època en què es venia molt. Es formaven unes cues impressionants, perquè hi havia molts habitants per molt poques botigues. Venien del poble dues o tres famílies que es coneixien, llogaven un pis i,

com que no tenien nevera, moltes vegades compraven el gènere i l'havíem de guardar a les càmeres fins que el venien a buscar el diumenge. Així que la carnisseria obria tots els dies de la setmana des de les cinc del matí. Com que no hi havia metro i els autobusos, que eren el mitjà de transport de la ciutat, passaven per l'Avinguda del Torrent (ara Severo Ochoa), els veïns baixaven per aquest carrer per agafar l'autobús per anar a treballar i de passada encarregaven la carn. Jo tenia 14 anys i, si estava per aquí, em cridaven "Dona'm un pollastre! Que només vull un pollastre!", per no haver de esperar-se.

Quantes reformes ha viscut la botiga?

Fa 27 anys que vam fer la darrera. En aquesta ubicació, abans hi havia una merceria. Quan els meus pares van muntar la tenda, tenien marbres en comptes de taulells i la carn estava exposada a sobre del marbre, de manera que calia espantar les mosques. Ens havien robat trossos sencers de carn, perquè tot estava a la vista. Però la carn aguantava molt més que ara, perquè era més natural. Per exemple, recordo que al poble de Múrcia teníem una *fresquera* que penjàvem a un racó ben ventilat (per l'exterior estava protegida de l'atac dels insectes per una tela metàl·lica prou densa) i quan la meva mare matava un pollastre el penjava a la *fresquera*. La carn s'assecava però no es feia malbé.

Quan va començar a treballar a la carnisseria?

Vaig deixar d'estudiar després del darrer curs a l'Institut de Can Serra i la meva germana va seguir a la Universitat. Quan vaig tornar de la mili vaig començar a treballar amb els meus pares fins que ells es van jubilar. De manera que ja fa 40 anys que m'hi dedico, però sempre m'ha agradat estar de cara al públic i ho he portat bé. De fet, vaig estudiar uns cursos formatius a la Cambra de Comerç de Barcelona. Treballar amb la meva família no ha estat un problema, perquè som una família ben avinguda.

Com és la seva clientela?

Tenim clientela de tota la vida, que ara ja és gent gran, i persones més joves que venen a comprar per la nostra qualitat. Però poc, perquè els hàbits de consum han canviat molt i es tendeix a comprar plats precuinats. Només guisa la gent de més edat. La gent jove no fa un plat de *cocido* i nosaltres no venem plats preparats. Ara es ven el pernil tallat i envasat al buit i abans els agradava més tallat al moment. Però un bistec és un bistec.

Quin és el segell de la carnisseria?

Sempre ens hem destacat per la qualitat, ja era la filosofia dels meus pares. El xai, la vedella i el porc que venem tenen èxit perquè com tothom diu “són els millors del barri”, però la qualitat no és barata. Hi ha gent d’Osca que comenta que el nostre *ternasco* és molt bo. M’he de moure molt per assegurar aquesta qualitat. Vaig directament a l’escorxador de Castellbisbal o a Mercabarna... i, com que porto tota la vida en el negoci ja tinc un criteri, la gent que ve se’n refia del que els venc. Nosaltres també elaborem producte típic de la terra murciana, com la llonganissa blanca i vermella totalment artesana i la de ceba i pinyons, així com *morcón* que ens envien de Múrcia. Perquè hi ha veïns que són de Múrcia, d’Almeria, de Còrdova i vénen buscant el punt de gust que dono a aquests productes. Però també cal dir que ara el client mira més el preu que la qualitat.

Com és el dia a dia per al petit comerç al barri?

El veïnat jove ha anat marxant a altres barris o ciutats i el barri ha quedat molt envellit, amb una immigració que va en augment. Són molt pocs els comerços fundats als anys seixanta que segueixen oberts, perquè hi ha molta competència i les condicions són dures. Els horaris comercials són un problema per al petit comerç, que es troba desprotegit. No podem fer les mateixes hores que un supermercat o que les botigues que tanquen a les onze de la nit. La gent acostuma a venir a comprar tard i molts dies tanquem a les nou del vespre quan hem obert a les vuit del matí. Sembla ser que a la gent vinguda d’altres països els agrada més la vida nocturna. Però és dolent per als treballadors i la conciliació familiar.

MERCY CARVAJAL

"Vaig traslladar-me a Can Vidalet pel meu negoci i he acabat vivint-hi. Amb el Rodrigo som clients mutus. Jo compro a la seva carnisseria per la qualitat de la carn i ell ve a prendre alguna cosa al meu bar, que queda al davant".

MARI LÓPEZ

"Conec aquest negoci perquè és el primer lloc on vaig venir quan vaig arribar amb la meva família a Can Vidalet l'any 63. Aquesta és la botiga del barri. La carn sempre ha estat bona, jo vinc a comprar-la des de fa més de 50 anys".

CARMEN PRADES

"Conec aquesta cansaladeria de tota la vida. La portaven els seus pares i ara la porta ell. Negocis de proximitat com aquest perillen a causa de les grans superfícies, i és una llàstima, ja que són llocs de molta confiança. Si un dia et fa falta alguna cosa, et donen un cop de mà".

LOURDES OTERO

"Vinc a comprar carn perquè tenen molt bon producte i, tot i la competència que hi ha, el Rodrigo segueix al peu del canó i tracta molt bé els clients. Negocis com aquest donen vida al barri".

ANA BELÉN CABALLERO

"Vaig venir a L'Hospitalet fa 4 anys des de Granada i sempre m'ha agradat molt la vida de barri que s'hi fa. Personalment, m'agrada comprar a les botigues petites, ara aquí, ara allà. Hi ha més proximitat. En aquesta carnisseria, per exemple, pots demanar el tall que vols, com el vols..."

JOSÉ LUIS FIENCO

"Jo també tinc un negoci prop d'aquí, la pastisseria Chaplin, i la majoria de carn que utilitzo la compro cada dia en aquesta cansaladeria. Preparo empanades xilenes, equatorianes..., i la gent les gaudeix molt perquè el producte que utilitzo és bo".

LUIS MORERA

"Fa un any que visc a L'Hospitalet i buscava una carnisseria de referència. Em van recomanar aquesta, i ara vinc des de Pubilla Cases a comprar-hi: coneixen els meus gustos i el servei és més personalitzat".

ANA GARRIDO

"Conec la botiga de sempre; els meus pares són del barri de tota la vida, jo he nascut en aquest mateix carrer... De petita hi anava amb la mare a comprar. Tenen bon producte i un servei de tu a tu, de proximitat. És important mantenir negocis com aquest perquè permeten estar més a prop del client".

JUSTO BALLANO SAN EVARISTO

PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ DE JUBILATS I PENSIONISTES DE PUBILLA CASES

L'Associació de Jubilats i Pensionistes de Pubilla Cases, coneguda també com a Casal de la Gent Gran, té prop de 800 socis i ocupa tot un edifici del carrer Ibèria cantonada amb Amadeu Vives, on disposa d'una planta baixa més dues plantes comunicades per un ascensor. L'entitat es va crear l'any 1981 i va estar a la seu del districte V fins que l'any 1983 es va traslladar a un local del carrer Belchite. L'any 2014 aquesta seu es va adequar per acollir la regidoria dels districtes IV-V. L'actuació es completarà amb l'adequació d'un altre local del carrer Belchite. Mentrestant, l'edifici municipal del carrer Ibèria va obrir les seves portes com a nou Casal de la Gent Gran de Pubilla Cases. Amb aquesta actuació, el Casal i la Regidoria dels districtes IV i V van intercanviar els seus usos.

És un punt de trobada i d'activitats, com ara excursions, manualitats, informàtica, ball, català, gimnàstica, lectura i tallers per exercitar la memòria en què estan inscrites 800 persones. El seu objectiu és fomentar la convivència i les relacions socials, incentivar la pràctica cognitiva i la participació al barri i a la ciutat. A més, el Casal de Pubilla Cases forma part dels vuit casals repartits per la ciutat que tenen el servei de menjador, de la cartera de serveis socials, que vol assegurar que la gent gran rebi l'alimentació bàsica i equilibrada.

Quines activitats es poden fer al casal?

A la planta baixa del casal hi ha la perruqueria, el bar, el menjador, la cuina *office* i els lavabos. A la primera planta comptem amb espais amplis polivalents, com la sala dels billars, i a la segona s'ha creat una zona de treball per a manualitats i sales que poden tenir diferents usos.

Tota la gent gran del barri es reuneix aquí. Al club social, els socis venen a llegir, a veure la tele, a jugar a les cartes o al dòmino i als billars.

Espai de reunió de l'Associació de Jubilats i Pensionistes de Pubilla Cases.

A més, els socis que així ho desitgin poden apuntar-se a les activitats optatives. De dilluns a divendres hi ha classe de gimnàstica, balls de saló, balls en línia, ioga, pilates, taitxí, català, sardanes i classes de memòria.

Als matins passen per aquí centenars de persones, perquè a cada classe s'ajunten més de 45 persones. Les activitats les proposem nosaltres i veiem si tenen èxit, llavors les organitzem i busquem el professor. Les més actives són les dones, elles són les que s'apunten a més classes, mentre que els homes són més de jugar al billar i a les cartes.

Com ha estat la seva vida a Pubilla Cases?

Abans, aquest barri era com un poble en el qual ens coneixíem tots. Fa 61 anys que visc a L'Hospitalet. Vaig arribar-hi quan tenia 22 anys sol i solter, era l'any 1957. Soc d'un poble de Calatayud, proper al Monasterio de Piedra. Coneixia Barcelona perquè alguns veïns del poble hi havien vingut i ens van comentar que hi havia feina i moltes oportunitats. Vaig venir un dissabte a la tarda i el dilluns vaig començar a treballar en una empresa del carrer Sant Jaume Apòstol de la Torrassa, de peó.

El dia que vaig arribar a l'Estació de França, havia de venir-me a buscar un cosí meu. I no va aparèixer. De manera que la policia em va veure passejant perdut amb la meua maleta de fusta i un pollastre penjant i em van portar a la caserna de Montjuïc.

Recordo que, quan vaig arribar, vaig pensar que aquí hi havia noies molt guapes. Vaig conèixer la meua dona en un ball, a Barcelona. Ella vivia a la Vall d'Hebron i un dia la vaig portar a veure un pis dels blocs nous de Can Serra, però no li va agradar gens. "Així no em caso", em va avisar.

L'any 1981 vaig deixar l'empresa on treballava i em vaig posar pel meu compte, vaig comprar un local i vaig muntar un bar, Bar Oscar i Rebeca es diu, que són els noms dels meus fills. Era una il·lusió que teníem amb la meua dona perquè ella havia treballat al restaurant La Raconada de Castelldefels i era una cuinera fantàstica, feia unes tapes boníssimes. Treballava molt, però em va anar bé perquè la rambla Tomàs Jiménez era un bon lloc. També he tingut una carnisseria a Can Serra durant 8 anys, però no podia portar-ho tot alhora.

Quina és la seva vinculació amb l'associació?

Vaig arribar a l'associació fa 15 anys, quan em vaig jubilar. Vivia al carrer Belchite, just a sobre de la seu. Quan em vaig jubilar, va ser molt fàcil entrar-hi perquè tenia coneguts. I, al cap d'un any, em van fer president, perquè la junta anterior va renunciar. Ara a la junta directiva som 8 persones voluntàries. Hi ha molta feina en la coordinació d'activitats, fer els grups, parlar amb els professors, portar la comptabilitat, fer el manteniment de les instal·lacions... A més, organitzem una excursió mensual, normalment per Catalunya, i celebrem una festa al final d'any que organitzem nosaltres mateixos: fem el berenar, la decoració... Posem l'alegria.

Com era aquest barri?

Aquest barri era dels millors de L'Hospitalet perquè estava alt i hi havia molt bona atmosfera, mentre que al centre hi havia més contaminació per les indústries i l'activitat dels tallers de ceràmica, tèxtil, vidre, etc.

L'any 1960 la meitat de l'avinguda d'Isabel la Catòlica no existia, tot eren camps de margarides, i per la rambla Tomàs Jiménez baixaven els cables de l'electricitat, mentre que ara són els principals nuclis d'activitat del barri. També recordo que de la plaça de la Bòbila baixaven dos rierols que anaven a parar a la riera d'Isabel la Catòlica i moltes cases tenien pous cecs. Eren anys en què no hi havia serveis, algunes cases no tenien ni llum ni aigua.

Cap a l'any 1955 hi havia molta feina i la gent venia dels pobles a treballar a la ciutat. De manera que en els anys seixanta aquest era un barri amb gent jove. Totes les persianes, que ara estan abaixades, eren comerços plens de vida: peixateries, roba de nens, mobles... Es venia de tot perquè hi havia moltes famílies, era un dels barris més poblats de tot Europa. Però la urbanització es va fer sense cap planificació, de manera que els pisos són petits, moltes habitacions no tenen finestres, les finques segueixen sense tenir ascensor o pàrquing...

Recordo que per desplaçar-se només hi havia uns autobusos que et portaven fins a Santa Eulàlia. Es feia una cua llarguíssima per agafar-los davant del Cinema Navarra i, quan l'autobús s'enfilava ple de gent, havies de baixar a empènyer perquè es quedava clavat. L'any 1975 va arribar el metro a Collblanc i, a poc a poc, va anar avançant fins a Cornellà tot passant per aquí.

Així doncs, ara el barri no s'assembla en res a llavors, perquè és una ciutat amb serveis, carrers asfaltats..., però tenim un altre tipus de problemes. Per exemple, no poden venir els fills a veure't perquè no tenen lloc on deixar el cotxe...

ISABEL RUIZ

"Està molt bé que hi hagi un lloc així al barri, on la gent pugui venir a fer activitats. Jo, per exemple, faig pilates i dansa. La gent que ve aquí surt de casa, es distreu, es troba amb amigues, i això és bo".

FRANCISCA MUÑOZ

"Estic contentíssima quan vinc: faig gimnàstica quatre cops a la setmana i dansa en línia, que encara no em surt del tot. Vinc per distreure'm. A casa tenia el cap ple de problemes i venir aquí em suposa viure la joventut que molts no vam tenir abans perquè no es podia".

FRANCISCO MARTÍNEZ

"Formo part de la junta del casal. El Justo té molta veu, influència, contactes... Gràcies a això, el casal va vent en popa: tenim 800 socis i organitzem un munt d'activitats. És important que hi hagi un lloc així. Hi ha molta gent que està sola i necessita companyia, i aquí la troba".

JOSÉ RAJA

"Soc vocal de la junta del casal. Els últims èxits de la junta han estat atreure més personal, ja que a molta gent li fa vergonya venir al casal. Sembla que quan vens a un casal et facis més gran de cop, però jo crec que és al revés. Des que soc aquí he rejoinit".

PEPI MILLÁN

"Soc voluntària del casal, faig de tresorera. M'hi he implicat perquè sempre ho he fet en altres entitats: Creu Roja, Protecció Civil... Crec que els casals s'han de mantenir perquè fan un bon servei per a la gent gran".

JUAN FERNÁNDEZ

"Soc voluntari del casal des de fa tres anys. Ajudo les persones en les activitats que fan aquí. Precisament, vaig començar a venir per les activitats i ara m'agrada perquè estic amb els companys. A més, així puc ajudar la gent i em distrec alhora".

JOSÉ SANTOS

"He començat a venir més sovint per veure els amics i per fer una partida de dòmino. Si és que aquí em trobo mig poble meu! Vaig venir el 1962 des de Sevilla. Això ha canviat molt des de llavors. Feia pena de veure; en canvi ara ja no marxaré d'aquí. Tinc els fills i els nets, que tiren molt".

ENRIQUE DOMÍNGUEZ

"Avui en dia el casal és gairebé imprescindible. Permet que la gent gran es reunixi i faci activitats tots junts encara que no es coneguin. En aquesta època en què tothom treballa fora de casa, és fonamental un lloc com aquest perquè la gent gran gaudeixi i no se senti sola".

MARI PAU TRAYNER VILANOVA

DOCTORA EN ANTROPOLOGIA I COFUNDADORA DEL GRUP DE DONES DE CAN SERRA

Fa 28 anys un grup de dones que participaven en l'Associació de Veïns de Can Serra van decidir formar el seu propi Grup de Dones. Així ho recorda Mari Pau Trayner, doctorada en Antropologia Cultural i llicenciada en Ciències Eclesiàstiques i Teologia Sistemàtica, una de les seves co-fundadores, que també ha treballat amb grups de promoció de la Dona Popular i s'ha dedicat a l'espai de Teologia Feminista i alfabetització popular en perspectiva de gènere amb grups de Nicaragua i al barri de Can Serra. Pel seu treball per la igualtat dins de l'àmbit religiós, l'any 2002 va rebre el Premi Equitat-Diferència entre Homes i Dones atorgat per l'Institut Català de la Dona, de la Generalitat de Catalunya. I per la seva dedicació a la promoció de les dones en espais populars, el 2004 l'Ajuntament de L'Hospitalet li va concedir la Distinció Ciutadana.

Com neix el Grup de Dones i amb quins objectius?

Des que va néixer l'Associació de Veïns, homes i dones ens reuníem per organitzar el barri i veure com podíem reivindicar tot allò que pensàvem que era necessari per viure amb més dignitat, com ara la creació d'escoles i ambulatoris. Tots els divendres ens trobàvem, primer a la Casa de la Reconciliació i després al local que ens va proporcionar l'Ajuntament a l'avinguda de Can Serra, 82.

A les reunions, les dones detectàvem que sistemàticament es tractaven les nostres propostes al final i a correcció, per això ens vam decidir a demanar a la Generalitat l'aprovació del Grup de Dones de Can Serra amb el propòsit de no tancar-nos a res ni a ningú, però sí poder tractar àmpliament el que desitjàvem per al barri i per a nosaltres. L'any 1990 vam tenir estatuts propis com a nova associació per ampliar les activitats a l'espai femení. I una de les nostres prioritats va ser la de continuar la col·laboració amb les activitats que havien ajudat a transformar Can Serra en

un barri participatiu i capaç d'organitzar la seva vida amb la col·laboració de tothom. El 2015 vam celebrar els 25 anys d'història amb un reconeixement de l'Institut Català de les Dones per la feina feta i vam editar el llibre *Grup de dones de Can Serra. Recordant els nostres 25 anys*.

Quina ha estat la trajectòria?

El Grup de Dones de Can Serra ha impulsat en aquests decennis des de classes de català fins a ioga, sevillanes, tallers de teatre, treballs manuals, tall i confecció i puntes de coixí, però també ha dut a terme iniciatives reivindicatives com el monument de maons que representa les dones víctimes de la violència de gènere. El grup continua funcionant de manera assembleària, com al principi, tot i que, 28 anys després de la seva creació, han canviat moltes coses. Ara som menys perquè moltes ja són àvies i tenen una feinada amb els nets! A més, molts fills de Can Serra han marxat a viure fora i ara aquest és un barri de gent gran.

Quines activitats s'hi porten a terme?

El Grup ha treballat sempre en col·laboració amb la Comissió de Cultura, creada el 1991, que ha ajudat a ampliar les nostres propostes de formació i activitats amb les sortides per donar a conèixer molts llocs de Barcelona i els voltants de L'Hospitalet. S'han fomentat les tradicions catalanes i mai s'ha deixat de participar amb la Comissió de Festes per organitzar la Castanyada, el Carnestoltes i la Festa Major.

En col·laboració amb la Parròquia Sant Benet hem organitzat la Setmana de la Dona i el Certamen de Poesia Popular. Des d'un inici es van endegar diverses propostes anomenades "activitats de creixement". El teatre ha servit per consolidar la parla catalana amb la representació d'*Els Pastorets* i també per col·laborar a la Festa Major. Ja hem representat més de vint obres. I, actualment, la presidenta de l'Associació de Veïns de Can Serra, Petra Muñoz, és qui escriu les obres de teatre que representem per la nostra Festa Major i també per la de Bellvitge.

També s'han fet tertúlies formatives, experiència que ha donat lloc al llibre *Les nostres tertúlies*, editat per l'Ajuntament el 2001. I es col·labora amb projectes solidaris a l'Amèrica Llatina i a l'Àfrica de forma estable, des de la Casa de la Reconciliació, on es troba el Grup de Dones de Can Serra. Una de les activitats més recordades per nosaltres és l'Escola d'Estiu, que es va fer durant tres anys a Òrrius i Corbera de Berga.

Casa de la Reconciliació on es troba el Grup de Dones Can Serra.

Es troben a la Casa de la Reconciliació.

La Casa de Reconciliació i l'Associació de Veïns de Can Serra han estat espais molt engrescadors. En l'actualitat i gràcies a la col·laboració de voluntaris, impartim cursos de ioga, català, punt de creu, reiki i sevillanes en aquest espai. Val a dir que, al principi, va ser el mateix veïnat el que va aixecar la Casa de la Reconciliació en un antic abocador. Vam organitzar "el dia de la rajola" i tots vam portar una rajola, i després "el dia dels avis" i van venir els avis a donar un cop de mà... I així va ser com treballant els dissabtes i diumenges ho vam acabar.

Abans les misses de diumenge i totes les activitats parroquials es feien a l'Institut Torras i Bages, que va ser el primer de la ciutat. I, tot i que aquí mai hem tingut un campanar, perquè l'església són les persones, aquesta casa ha estat l'església i el centre social del barri, on s'ha celebrat des de la Festa del Xai fins a representacions del GAT (Grup d'Acció Teatral).

L'any 2016 van celebrar els 50 anys de Can Serra amb un llibre commemoratiu en el qual van participar.

Fins als anys cinquanta, Can Serra va ser una zona rural que s'anomenava "sector muntanya", amb masies i cases pairals. El barri va començar a desenvolupar-se amb el Pla Parcial Can Serra, del 1961. Va ser l'any 1966, però, quan els primers residents van arribar de poblacions rurals de l'Estat espanyol. De seguida, els veïns i veïnes van prendre consciència de la manca de carrers asfaltats i d'escoles i comerços, perquè aquí no hi havia res, i van aconseguir aturar la construcció de 13 blocs de pisos més. Aquest barri és conegut per la lluita veïnal, el comprimís social i l'aposta per l'educació. L'objecció de consciència i el Servei Social Substitutori van néixer aquí. I un primer nucli d'organització veïnal va ser la parròquia, que va donar fruits com ara el Centre d'Esplai Can Serra, l'Escola d'Adults i l'Associació de Veïns de Can Serra.

MARIA LÓPEZ

"Vam començar amb l'escola d'adults i ara fem de tot. Les dones del barri ens ajuntem, parlem i fem coses. Així ens podem conèixer més, ens ajudem les unes a les altres, ara que ja som grans i de vegades estem malaltes".

ANTONIA LÓPEZ

"Normalment les dones tenen una edat una mica avançada i adapto les meves classes de ioga per a elles. És un lloc bonic perquè hi ha molts espais per a joves i no tants on elles puguin sentir-se lliures i ser com són. No hem de dissimular res".

CARMEN VIZCAÍNO

"Ens fem costat entre nosaltres. Hi ha hagut dones que han estat malaltes, per exemple, i entre totes les hem ajudat molt. Ens agrada xerrar entre nosaltres i acabar sopant o berenant juntes".

VICTORIA ESTÉVEZ

"Vinc a fer classes amb la Mari Pau, matemàtiques i català, i també faig llengua i literatura. Ja fa 30 anys que vinc. He participat en el grup de teatre fent *Els Pastorets*... Sempre m'he sentit molt a gust a l'entitat".

MARÍA AMPARO ALONSO

"Ens reunim per fer tota mena de celebracions i ens ajudem sempre que podem. Em trobo molt bé en aquest ambient. Els matins fem classes de primària a qui les necessita. Ens entenem molt bé entre nosaltres".

ISABEL ARROYO

"Vinc a fer ioga des de fa dos anys, em va molt bé. Em sembla meravellós que hi hagi un lloc com aquest. S'hi està molt bé i m'agrada col·laborar amb tot. Fa uns quaranta anys, el meu marit i jo vam venir a ajudar a construir aquest lloc".

VICTÒRIA RAMOS

"Estic vinculada a aquesta entitat des del 1979. Llavors es deia la Casa de la Reconciliació i feien molts balls i festes. Recordo aquella època. Ens reunim tots i era molt bonic trobar-nos-hi. Venien amics, el marit amb una flor el dia dels enamorats... Era fantàstic".

MARI CARMEN PÉREZ

"Vinc al grup des d'Esplugues des del 2003 gràcies a la meva cunyada, que també ve. És una bona idea que hi hagi un lloc així al barri, perquè la gent surt de casa, fa alguna cosa, es relaciona. Si et quedes tot el dia a casa, no fas res, només mires la televisió".

MARIANO ALCARAZ MUÑOZ

PROPIETARI DEL BAR MARIANO'S

El bar més antic de Can Serra. És el títol que ostenta el Bar Mariano's, fundat l'any 1964 per Mariano pare amb el nom de Bar Rincón i que avui regenta Mariano fill. Tot i que va haver-hi moments en els quals va voler treballar d'una altra cosa, Mariano va continuar el negoci familiar amb la seva dona, una gran cuinera. Les seves truites i tapes són delícies pels clients del bar.

Com van ser els inicis del Bar Mariano's?

El meu pare va ser cuiner a la mili. Després va venir des de Múrcia a L'Hospitalet amb la família i va seguir treballant de cuiner als banys orientals de la Barceloneta i a la marisqueria Carballeira, també a la Barceloneta, on va estar diversos anys. Era segon de cuina en aquell temps, però ho va voler intentar pel seu compte. Jo recordo que als meus pares en aquella època els anava molt bé. Teníem televisió a casa i ràdio de vàlvules, que no la tenia gairebé ningú. També va posar televisió al bar. Tenia un terreny a Sant Vicenç dels Horts que li va costar 25.000 pessetes. Amb el que la mare guanyava com a modista es pagaven les despeses i el del meu pare servia per als estalvis. Així va poder muntar el bar a Can Serra. Fixa't, quan ell va muntar el negoci, les neveres eren de gel, i quan va comprar la primera nevera elèctrica, l'Ajuntament el va multar amb 200 pessetes per no avisar. Encara guardo el paper de la notificació. En una ocasió em van robar i el que més m'angoixava era perdre aquest paper.

Què recordes d'aquella època?

Llavors tot el que hi havia davant del bar eren camps, on jugava de petit. Vaig néixer al carrer Florida l'any 1960, perquè, si hi havia aigua corrent i electricitat, deixaven que el part fos a casa. I recordo que la

primera vegada que vaig venir al bar va ser amb 4 anys... Vaig dormir moltes vegades a sota de la pica. En aquella època, hi havia molta feina, perquè no hi havia gairebé bars al barri. El meu pare feia moltes, moltes tapes llavors. El Carballeira, on ell treballava, era una marisqueria i ell va exportar la idea a Can Serra, però no va agradar i va haver d'adaptar-se al que li demanaven al barri, que eren els menús. Tot el veïnat dels blocs de pisos de Can Serra venia aquí a menjar, de manera que hi havia quatre tornos. Com era un local petit, hi havia una cua bestial. Hi havia dies en què em quedava sense anar al col·legi per ajudar els meus pares a l'hora del dinar. A més, era un bar-celler, on també es venien vins a granel. El carrer Molinero era un monticle. El bar es deia Bar Rincón, perquè quan els camions venien a portar gènere no podien donar la volta; havien d'entrar marxa enrere. Després, jo li he posat Bar Mariano's, perquè el meu pare també es deia Mariano, però li he afegit el caràcter anglès, amb la 's.

Quan va començar a treballar al bar?

Sempre he treballat al bar. El meu germà era 8 anys més gran que jo i també hi era, però quan va tenir parella va deixar el bar. Acabat de sortir de l'EGB, em vaig passar un any en blanc i després vaig començar a treballar al bar. Tota la meva joventut he estat aquí. Veia els meus amics jugar a futbol als camps del davant, mentre jo treballava amb una cara de pal... Vaig començar a estudiar FP, però tampoc era el que m'agradava, així que vaig seguir treballant al bar. Al local del costat van muntar diverses discoteques: primer Nova Orleans, després Daytona, que van acabar tancant per les baralles que s'hi originaven. Després van muntar la discoteca Salsa, que ha estat molt coneguda a la ciutat. Hi ha hagut moments en què he volgut marxar del bar, perquè crema molt, són moltes hores. Però, al muntar el Salsa, em feia cosa deixar els pares sols. Els clients de la discoteca venien a consumir al bar, perquè era més barat i jo em quedava per vigilar que no passés res. Recordo l'època en què el Salsa posava música *heavy-metal* i el bar s'omplia de *heavies*, que eren gent molt sana. Al final, la cosa es va anar enredant i, quan no era per una cosa era per una altra, de manera que em vaig quedar aquí. Quan va tancar la discoteca, em va costar recuperar l'antiga clientela. L'any 1989 vaig anar a treballar de cambrer a la Nissan, però no em van renovar el contracte. Ja havíem donat de baixa el bar, perquè els meus pares s'havien jubilat, així que va estar parat uns sis mesos. Però, com no trobava feina, vaig tornar-lo a obrir.

Bar Mariano's.

Així que ara és el bar més antic de Can Serra. Com és regentar un negoci amb tanta història?

És el bar més antic del barri que no ha canviat mai de propietari. La gent pensa que és bo tenir un local amb tanta història, però les coses passen de moda i a la clientela li agrada canviar. Abans, la gent feia la ronda, anava de bar en bar com fan a Andalusia, a Galícia o a Madrid. Com en aquest barri hi havia molta gent d'Andalusia i Extremadura, també els agradava fer la ronda, i es jugava al dòmino i a les cartes. Quan vaig obrir el bar, després de la jubilació dels meus pares, vaig fer unes petites reformes, i fa 12 anys vaig reformar tot el local i també vaig comprar el local del soterrani, que anteriorment havia estat un taller. Recordo que, quan érem petits, hi havia un barber que ens pelava a tots els nens del barri. Jo volia el local del costat, però van començar a pujar els preus i al final ho vaig deixar córrer. Ara hi faig molts aniversaris al local de sota.

Quina és l'especialitat del Bar Mariano's?

El meu pare feia les patates braves amb salsa d'espècies i vinagre, i encara alguns clients me les demanen. Em diuen "volem les autèntiques braves". El meu pare tenia molt bona fama gràcies a les seves tapes: patates braves, morro, etc. A la gent li agraden les tapes. El fetge, l'"asadura"... Són tapes que em demanen i que faig diàriament. Ve gent de molt lluny, perquè han sentit que jo les faig. El meu pare les feia molt bones, però dona la casualitat que a la meua dona també li surten molt bé. Ella, que treballa amb mi, també fa una gran varietat de truites i la gent ens felicita perquè són molt bones. A ella li agrada innovar. Antigament feia ronyons i sang, caps de cabrit, peus de porc i tripa... Però moltes les he tret de la carta. La gent que venia a dinar i em demanava orella o cansalada ja no ve. Els gustos han anat canviant. Hi ha hagut moltes coses que he deixat de fer, com els musclos a la marinera, les cloïsses, el pop..., perquè m'he anat adaptant als nous temps. Les braves, patates amb allioli, "chocos", seitó adobat i potes de calamar són tapes que agraden molt ara. A més, només utilitzo oli d'oliva en totes les tapes i la gent ho aprecia. Hi ha qui s'estranya que encara posi sotagots o que amb una mà porti la safata i amb l'altra obri les ampolles, com es feia abans. Però és que m'agrada cuidar els detalls.

Com ha canviat el barri en aquests anys?

He viscut sempre en aquest mateix bloc, perquè el meu pare va comprar un pis a l'escala quan va poder. Estic sempre al barri. L'Hospitalet ha millorat molt en zones verdes. També hi ha millores en la mobilitat. Hi ha un gran esforç en la neteja per part de Ajuntament, encara que segueix havent-hi problemes de brutícia. L'Avinguda de l'Electricitat ha passat per dues reformes fins a convertir-se en la rambla que és ara. Però no podem dir que sigui un lloc de pas.

**JOSÉ MARÍA
MAYORAL**

"Vinc aquí quan plego de treballar per veure els amics de tota la vida i prendre alguna cosa tranquil·lament. Conec el Mariano des de fa molts anys, i aquí estic molt a gust gràcies al tracte i a la gent que ve".

ANDRÉS MARTÍNEZ

"Ja venia de petit i després de jove, amb 15 anys, quan el portava el pare del Mariano. Cadascú ha fet la seva vida, però arriba un moment en què tornes als teus orígens. Recordo les patates del Mariano's, que feia el seu pare i que eren espectaculars, acompanyades d'una cervesa".

JUAN FERNÁNDEZ

"Conec el bar des de fa dos anys. Vinc aquí amb la meua parella i ens agrada prendre una cervesa i unes tapes i el bon ambient que s'hi respira. El Mariano és una gran persona i respecta molt tothom. És important que un bar amb tradició com aquest es mantingui".

ELVIRA CARRILLO

"Soc cuinera del bar des que el pare del Mariano va morir, fa uns 10 anys. Tinc receptes seves, però he introduït algunes modificacions. És bo-nic que es conservin negocis antics com aquest, però també s'ha de renovar; les coses canvien, i això és positiu".

LIDIA GÓMEZ

"Fa 40 anys que vinc a aquest bar, des que vaig venir de Sòria. Venim cada cap de setmana a fer unes tapes i ens atenen molt bé. Ha canviat molt i les tapes no són les mateixes. Abans seies a la terrassa i, on ara hi ha blocs de pisos, abans podies veure barraques i camps. Però aquí seguim estant molt a gust".

**ANTONIO
FERNÁNDEZ**

"Fa molt temps que visc al barri. Vinc al Bar Mariano's perquè ens tracten molt bé. Tot ha canviat al barri: els locals, els bars que hi havia... Ha passat molt de temps des que vaig arribar de Múrcia amb 14 anys; ara en tinc 78. Vaig començar a venir aquí quan encara el portaven els pares, i fins ara".

**FRANCISCO
CABALLERO**

"Coneixem els nostres veïns, la Lidia i l'Antonio, des de fa 19 anys, i és el millor que ens podria haver passat. Venim amb ells al bar, normalment els divendres i els caps de setmana. Faig la vida al barri. Recordo que, de jove, aparcava al pàrquing que ara hi ha al davant del bar i que era un descampat".

MÓNICA VIUDEZ

"Soc d'Esplugues, però vaig venir a L'Hospitalet fa 20 anys quan em vaig casar. Les tapes ens agraden molt i sovint venim amb els nostres amics, que ens expliquen com era això abans. Si d'aquí a uns anys desapareix el Mariano's, no reconeixeré el barri".

LAURA MEMBRIVE HERRERO

COORDINADORA DE L'ESCOLA OBERTA DE PUBILLA CASES

L'Escola Oberta de Pubilla Cases és una escola de formació d'adults de Càritas Diocesana de Barcelona, on les persones que no tenen feina o volen millorar la seva situació laboral poden dirigir-s'hi, tant per formar-se, com per comptar amb un acompanyament per tal d'aconseguir noves oportunitats laborals. En aquest espai s'imparteixen cursos de cuina, llengua, costura, espai d'acompanyament a la recerca de feina a través de les noves tecnologies... L'escola pertany a l'Itinerari Laboral de Càritas. La major part de les persones que Càritas atén a L'Hospitalet de Llobregat es troben en situació d'atur. Per mitjà de l'Escola Oberta es vol aconseguir que recuperin l'esperança i puguin trobar una feina que les ajudi a sortir de la seva situació.

Com s'origina el projecte de l'Escola Oberta?

Aquest projecte va sorgir espontàniament de la bona voluntat del veïnat del barri de Pubilla Cases ja fa 28 anys. L'espai on es troba és la unió de tres pisos que conformen una planta baixa del carrer de Floridablanca, que pertanyen a les Parròquies de Santa Gemma, Sant Antoni i Sant Enric de Pubilla Cases i Can Vidalet (la zona pastoral 4). Aquest espai havia estat una escola de primària ja fa molts anys, però va arribar un moment que es va tancar. Llavors, hi havia veïns i veïnes que tenien la necessitat d'aprendre la llengua, perquè eren nouvinguts a Catalunya, i diverses persones de les parròquies esmentades es van oferir com a voluntaris per donar classes de cuina, llengües i manualitats, i contribuir a la integració social del barri. Era gent que destinava voluntàriament el seu temps a atendre les necessitats dels altres. Amb els anys, les dimensions del projecte van fer necessari buscar ajuda per la seva gestió. I actualment, som moltes professionals de l'àmbit social (educadores, treballadores socials, orientadores laborals...) que treballem en favor de les persones que participen a l'escola.

Aula de l'Escola Oberta de Pubilla Cases.

L'espai infantil és un puntal de l'escola, perquè dona resposta a persones que tenen canalla i necessiten formar-se, però no saben amb qui deixar-la. Per això comptem amb una professional i voluntaris que afavoreixen el joc, el coneixement i l'aprenentatge, mentre les mares o els pares realitzen les activitats formatives. Funciona molt bé. Acull infants des dels 6 mesos fins als 7 anys. Moltes persones s'interessen per aquest servei, perquè, si no, no podrien estudiar.

Com ha estat l'evolució de l'escola aquests darrers anys?

Fa un any vam fer unes reformes totals per dignificar l'espai, perquè feia molt fred a l'hivern i molta calor a l'estiu, de manera que aquí no s'hi podia donar classes. Càritas va apostar per tirar endavant el projecte i vam obrir ordinàriament el mes de gener de 2018. Ara l'espai és preciós i la gent hi està molt còmoda.

Molts agents de Càritas i de la ciutat tenen l'escola com a punt de referència en les atencions socials, perquè nosaltres detectem moltes necessitats a porta oberta. La gent ens coneix com un punt d'informació davant

de moltes problemàtiques que se'ls presenten en el dia a dia, de manera que ens hem convertit en un referent al barri que funciona molt bé gràcies al boca-orella. Volem anar més enllà de l'ensenyament i ens interessem pel benestar de les persones. L'Escola Oberta és molt més que una escola de formació d'adults. Les persones entren d'una manera i surten d'una altra, perquè l'escola té un caliu humà molt maco. T'acull, t'escolta, t'assessora i t'acompanya.

A mesura que els espais es dignifiquen, l'escola vol ser un projecte més de l'itinerari laboral de Càritas, i vol convertir-se en un trampolí per trobar feina i empoderar les persones.

Ara, l'escola també compta amb la presència de treballadores socials de Càritas per acompanyar les persones de l'arxiprestat de la Torrassa-Collblanc, de forma individual o en grups, en la millora de la seva situació, teixint xarxes amb la comunitat d'acollida per afavorir els processos d'inclusió.

Quins serveis ofereix?

Cal dir que, si bé ens desenvolupem amb formalitat en l'organització, l'escola conserva el motor del voluntariat. És un projecte que compta amb la presència de voluntariat pels cursos de formació, i disposa d'espais participatius i de tallers que fomenten la relació i el coneixement. Els nostres cursos es divideixen en tres blocs: llengües, oficis i oci. Ofereix cursos d'orientació laboral, aprenentatge de la llengua catalana i castellana, cura de la gent gran, cuina bàsica, espai d'assessorament econòmic, taller de manualitats, costura i patronatge, ganxet, xerrades i actes culturals.

Per fer-ho comptem amb un equip de 30 voluntaris. A més, el programa de cura de la gent gran està impartit per 30 professionals del sector que també són voluntaris. El que uneix a les persones voluntàries de l'escola és la gran motivació i ganes d'aportar el seu coneixement, la seva experiència, el seu temps i posar-ho a disposició d'una manera càlida i propera.

Com s'ajuda la gent a trobar feina?

Càritas Diocesana de Barcelona ofereix a les persones en situació d'atur orientació, formació i acompanyament dins un itinerari personalitzat. Amb aquest itinerari es pretén millorar les seves possibilitats de reincorporació

al mercat de treball, i també se'ls ofereixen diferents serveis i projectes i un ventall de recursos adaptats a les diferents situacions que els cal afrontar.

Com a part d'aquest itinerari, una companya orientadora fa una primera entrevista i explica com funciona el circuit per trobar feina, analitza les habilitats personals i socials, així com l'experiència laboral i les perspectives de la persona. A partir d'aquí, hi ha un acompanyament tant per desenvolupar els recursos bàsics com per accedir als diferents canals d'ofertes laborals, perquè és molt dur buscar feina, i més quan s'ajunta amb la càrrega de la família o el fet d'adaptar-se a un país nou.

I quin és el perfil dels seus usuaris?

Per aquí passa molta gent a preguntar. Les consultes a porta poden ser més de 1.000 anualment, però és que també hi ha les consultes telefòniques, de les quals un 90% provenen de l'entorn més proper. Nosaltres també anem indagant sobre quines són les necessitats reals per tal d'orientar-los, perquè de vegades entren interessats per una cosa, però en realitat la seva situació personal en requereix una altra. Molts usuaris estan en tràmits de regularització del permís de residència i a la recerca de feina. Podem dir que són persones en situacions complicades, de manera que a algunes les derivem a un altre servei, unes altres entren en l'itinerari laboral i d'altres, en un dels nostres cursos... Actualment, en els cursos formatius atenem unes 600 persones, però no hi ha un perfil de gènere, ni origen o edat. És molt heterogeni.

Quina relació manté l'escola amb l'entorn?

La intenció de l'escola és fer una xarxa. Tot i estar vinculada a l'itinerari laboral de Càritas, estem en contacte amb altres entitats que requereixen els nostres serveis.

És veïna de L'Hospitalet?

No, visc a Barcelona i treballo al barri. Soc antropòloga i tinc estudis d'àrab, de manera que quan va sortir l'oferta per coordinar l'escola em va cridar molt l'atenció. M'encanta aquest barri. El millor és la seva gent. Hi ha persones de molts països diferents i això m'apassiona. Un dels nostres objectius principals és fer barri, que tot el veïnat es conegui, convisqui en harmonia i se'l senti seu. Entendre'ns i aprendre uns dels altres.

**GAYANE
MATEVOSYAN**

"És el segon any que faig un curs de castellà a l'escola. Quan vaig arribar al país, amb prou feines sabia cap paraula o fer frases, i per això hi vinc des del principi. Aprendre espanyol és molt important per poder treballar i viure a la ciutat, està molt bé poder fer-ho aquí".

**CONCEPCIÓ
TORRES**

"Només fa dos dies que soc voluntària a l'Escola. Aquest any he tingut una gran desgràcia i un dia vaig decidir que havia de sortir de casa i espavilar-me, i per això vaig apropar-m'hi per preguntar què feien. I ara faig classes de costura a un grup d'alumnes".

**MARCIA ELIZABETH
BERMÚDEZ**

"Vinc perquè estic buscant feina. No fa molt que vaig arribar a Espanya des de l'Equador i em van passar l'adreça de Càritas. Em sembla molt bé que hi hagi un lloc així. Aquí he pogut fer-me un currículum, aprendre a fer anar Internet... Tot de coses que al meu país no feia".

IRINA AKHMANAeva

"El primer cop que vaig venir a l'Escola Oberta va ser perquè buscava feina, fa un any, quan vaig venir a viure a Barcelona. Ara estic fent un curs de cuidadora de persones grans, perquè tinc experiència però no el títol. El lloc és fantàstic, la gent és molt bona i sempre t'ajuden i t'aconsellen amb el que necessitis".

**ABDERRAHMAN
ROKDI**

"Fa 10 anys que soc a Barcelona. Treballo tot el dia i no havia tingut temps fins ara de venir a aprendre l'idioma. A l'hora de buscar feina o fer qualsevol tràmit és molt important acreditar que saps parlar i llegir el castellà".

IRIS DÍEZ

"Aquesta escola és única, ja que compta amb un espai acollidor pensat per a les criatures de les persones que atenem a l'escola. Jo en soc l'educadora. És molt important tenir un lloc per a ells mentre els pares i mares poden aprendre tranquils".

CRISTINA GÓMEZ

"Jo faig la primera acoïllida en aquest centre. Resolc tots els dubtes que té la gent quan arriba, ja que venen a preguntar de tot. Atenem a les persones a porta oberta i si ho requereixen, es fa la derivació pertinent. A més, fem tota mena de cursos, com ara costura, cuina, llengües...".

NIEVES PÉREZ

"Fa 10 anys que soc voluntària. Faig classes de castellà i superviso el curs sobre cura de la gent gran. A la gent que fa classe intencem ajudar-la a aconseguir feina en acabar el curs. Ja fa uns anys que em vaig jubilar i, per la meua manera de ser, sentia que havia de ser voluntària".

JORDI CANAL ARTIGAS

DIRECTOR DE LA BIBLIOTECA LA BÒBILA

Inaugurada el març del 1999, La Bòbila dona servei als barris de Pubilla Cases, Can Serra i Can Vidalet i comparteix espai amb el Centre Cultural La Bòbila i el Club d'Esplai Pubilla Cases-Can Vidalet, en una plaça que és l'eix social de la zona. La biblioteca és coneguda arreu per disposar d'un fons especial dedicat al gènere negre i policíac, i és tota una referència per als aficionats a la novel·la negra. El seu director, Jordi Canal, va ser creador i conductor del primer club de lectura de novel·la negra a Espanya, és responsable del fanzín *L'H Confidencial* i coordinador del Premi Internacional de Novel·la Negra L'H Confidencial, així com de diverses accions de difusió del gènere. Jordi Canal també ha estat membre de nombrosos jurats literaris i ha participat en diversos festivals en l'àmbit internacional.

Comparteixen espai amb el Centre Cultural La Bòbila i el Club d'Esplai Pubilla Cases-Can Vidalet. Quines sinergies hi ha entre les institucions i com ha canviat l'entorn amb aquest edifici?

Sí, aquest gran edifici conté, a part de la Biblioteca, el Centre Cultural i el Club d'Esplai, amb els quals fem activitats en comú. A més, la plaça és el centre neuràlgic del districte, l'eix que vertebrava el barri. El mercat provisional és aquí, pendent de la construcció del nou mercat. El CAP de L'Hospitalet i d'Esplugues també queda aquí al costat. Així doncs, és un centre important, amb una col·lectivitat que és molt de carrer. Fa 30 anys aquesta plaça estava sense asfaltar i, quan es va urbanitzar, el veïnat va recuperar l'espai. El carrer està ple de gom a gom. De fet, en aquest espai hi havia més d'una bòbila perquè és una zona de terra argilosa. No ens ha quedat cap xemeneia, que és el més emblemàtic d'una fàbrica.

I estan especialitzats en novel·la negra.

A part de ser una biblioteca pública i general, quan vaig fer el projecte vaig proposar que estigués especialitzada en gènere negre i policíac perquè era un tema que coneixia molt bé i tenia el referent de la BiLiPo (Bibliothèque des Litteratures Policières) de París, que donava idees per fer coses similars aquí. No hi havia cap biblioteca similar a Espanya i aquesta va ser la primera. El seu fons de gènere negre és de 21.000 documents i és coneguda arreu. Estem molt contents. Tenim més novel·la negra que en el conjunt de totes les biblioteques de la ciutat de Barcelona. I, tot i que es pot demanar per préstec interbibliotecari, aquí ve molta gent de Barcelona i de l'àrea metropolitana. Tots els actes que organitzem giren al voltant del gènere. I com a biblioteca especialitzada i entitat metropolitana, som col·laboradors de la BCNegra amb una programació estable. A més, la biblioteca organitza activitats entorn del gènere, com ara exposicions, clubs de lectura, cicles de cinema, presentacions de llibres, taules rodones, conferències...

Com és el perfil dels usuaris i usuàries?

Tenim públic de 83 països, que són molts. És un barri que l'any 1999 tenia 50.000 persones i ara segueix igual. Han marxat 20.000 persones i n'han vingut 20.000 de noves, de manera que és el mateix barri amb gent diferent. És com si anéssim amb un vaixell i ens haguessin canviat el mar. A la biblioteca hem hagut de canviar alguns plantejaments. Per exemple, teníem un servei d'aprenentatge d'idiomes, i després vam veure que el que necessitàvem oferir era l'aprenentatge del català i el castellà per a la gent que venia de fora.

Un dels objectius de la biblioteca és contribuir a la cohesió social de la població. Com ho fan?

Participem en la Xarxa d'Atenció a la Infantesa de 0 a 6 anys per detectar qualsevol anomalia, formem part del Pla d'Educació d'Entorn, del Programa La Lliga dels Llibres, que és un concurs de lectura entre escoles, i durant diversos anys vam acollir una reunió de dones pakistaneses els dissabtes.

Nosaltres disposem d'un espai de Petits Lectors amb un fons per a infants de 0 a 4 anys i d'un Racó de Mares i Pares d'una gran diversitat temàtica sobre tot allò que té relació amb l'educació dels nadons, infants i adolescents.

Centre Cultural La Bòbila.

Un dels avantatges dels barris populars és que la gent no té prejudicis. Ser ciutadà vol dir fer ús dels serveis públics. I des del primer dia que arriba una persona al barri és ciutadà. Per l'ús del servei d'Internet, pel préstec de pel·lícules... ve molta gent a fer-se el carnet. Fem un miler de carnets a l'any i tenim uns 23.000 socis.

Com és aquest barri?

És un barri que m'agrada molt perquè està ple de vida. Aquesta plaça, hi ha moments que bull. Treballar en aquest barri et fa canviar la percepció del món. M'ha ajudat a adonar-me que hi ha coses que són importants i d'altres que són ximpleries, perquè aquí veus l'ésser humà en estat pur, hi ha gent que ho passa malament. A mig quilòmetre de Pedralbes hi ha una altra realitat i no passa res. És un barri molt popular i gens conflictiu, perquè hi viu molt bona gent. A més a més, és un barri ben comunicat, amb metro i TRAM, al costat de l'entrada de les rondes. Crec que té moltes possibilitats.

Com es converteix en el director de La Bòbila?

Vaig néixer a Berga i vaig venir a estudiar a la Universitat de Barcelona, vaig començar la carrera de Biologia, que vaig abandonar, i després vaig fer Biblioteconomia i Documentació. Vaig treballar 18 anys a la xarxa de biblioteques de la Fundació "la Caixa". Però quan va sortir aquest projecte, em vaig presentar per a la seva direcció i aquí em tens.

Què li aporta aquesta feina?

Estic a punt de jubilar-me, però puc dir que m'ha aportat molta felicitat. He pogut treballar en una cosa que m'agrada molt i he dedicat moltes hores perquè m'ho he passat molt bé. El projecte que hem iniciat aquí és de fàcil continuïtat. Hi ha totes les bases per al desenvolupament de la col·lecció.

Quins són els reptes de les biblioteques davant els canvis socio-culturals?

En l'actualitat, cada barri té una biblioteca i no té sentit fer biblioteques clòniques amb documents repetits. Estem en xarxa, per la qual cosa crec que la solució és que les biblioteques siguin més excèntriques i que l'usuari triï què és el que més l'interessa de cada proposta. Perquè no podem tenir biblioteques de 500.000 documents a cada barri.

El futur és complicat. Als anys vuitanta hi va haver una crisi important perquè a les biblioteques només hi podies trobar llibres i calia introduir el format audiovisual i l'accés a Internet. Ara no podem dir cap on ens dirigim, perquè anem a remolc de les evolucions tecnològiques, però penso que els espais es reutilitzaran per a altres finalitats. I, tot i que la funció del bibliotecari continua sent imprescindible, som nosaltres els que ho hem de demostrar. La biblioteca pública és un lloc de trobada, una plaça coberta. És un lloc de reunió intergeneracional, intercultural i, fins i tot, de classes socials, i això és un valor importantíssim. Aquí pot entrar un ric o un pobre; ningú té més dret que un altre. És un lloc on tothom sap que hi pot anar, val la pena preservar-lo.

AHMED YAFFOU

"Per a l'Associació Cultural Mediterrània, és un luxe tenir un lloc com la Bòbila. El centre cultural amb la biblioteca és un lloc on es troba tota la gent del barri de Can Vidalet, Pubilla Cases o fins i tot de la Florida. És un centre important perquè la gent hi ve a estudiar, el jovent a fer deures, els pares a estudiar idiomes..."

MUSTAPHA EL JORFI

"És molt important que hi hagi grans centres culturals com aquest. Jo visc a fora de Barcelona i no hi ha cap lloc així. La gent pot venir a aprendre castellà o català, a reunir-se... Hi ha una bona convivència entre moltes cultures diferents..."

MANEL BONILLO

"Soc voluntari en un taller de lectura fàcil per a gent que aprèn el català, i la biblioteca m'ajuda molt a l'hora de proporcionar-me els llibres i l'espai. Estic molt content amb l'equipament, ja que des del taller treballem perquè la gent aprengui català en una ciutat on a vegades l'idioma es perd".

MARIA ELENA LLUCH

"Un centre cultural com aquest agrupa el veïnat, les persones novvingudes... Tothom té accés lliure a la biblioteca. És molt important perquè a Can Vidalet no hi ha res, a banda d'aquest centre cultural. Si no baixes al centre de la ciutat, no trobes res".

ANABEL TORNIS

"Soc una de les bibliotecàries que forma part de l'equip inicial de La Bòbila. De fet, només quedem el Jordi Canal i jo. L'acollida, en un origen, va ser molt bona, hi havia moltes ganes d'un equipament cultural. Ara hi ha molta gent nova i s'han de trobar noves estratègies per apropar-se al veïnat".

MARIA GONZÁLEZ

"Soc veïna del barri i vinc a la biblioteca sovint, un cop a la setmana o cada quinze dies. Vinc a consultar llibres, en principi de qualsevol tema, però sempre torno al meu, la psicologia. Aquesta biblioteca és gran i hi ha una mica de tot".

LAURA COSLADO

"Jordi Canal ve al Cafè de Laura moltes tardes a fer el cafè durant el seu descans. Crec que és important que hi hagi una biblioteca com la que dirigeix, perquè al barri hi ha molta gent jove i moltes escoles, i així tenen un lloc on poden anar a fer els deures".

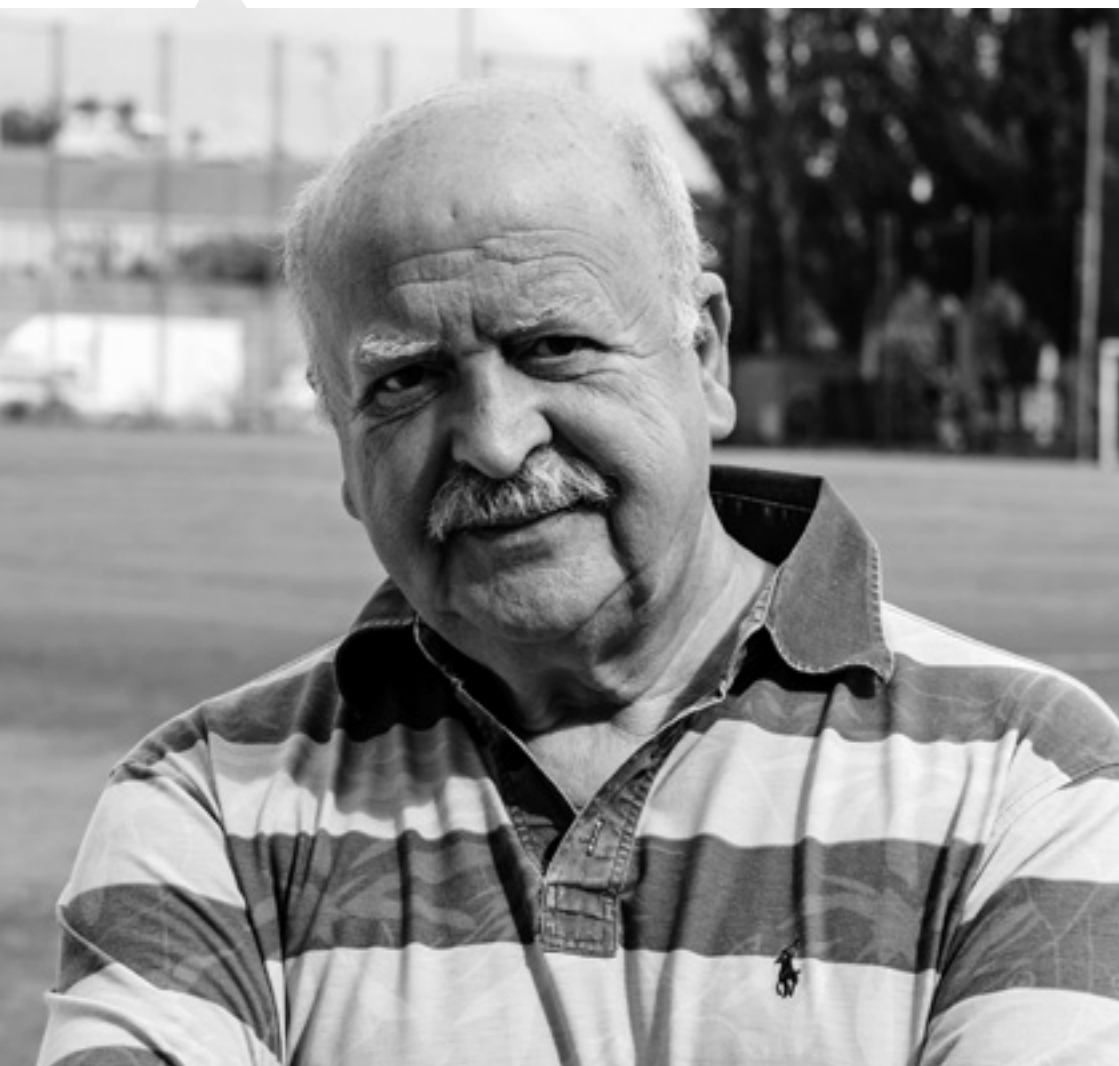

FAUSTINO VÁZQUEZ

"Amb el Jordi ens coneixem des de fa molts anys, és client fixe al meu bar, La Tapa. És important tenir una biblioteca en un barri com aquest, és cultura. I tot el que sigui cultura, els joves, sobretot, ho han d'aprofitar. El meu fill també llegeix molt i això et permet tenir cultura, jo aprenc d'ell".

LLUÍS DORADO SERRANO

PRESIDENT DEL CLUB ESPORTIU PUBILLA CASAS

Fundat el 1990, resultat de la fusió de la Peña Luis del Sol i del CE Pubilla Casas, en el primer any de vida el club es va anomenar CE Pubilla Casas-Penya i, a la temporada 1991-1992, definitivament Club Centre Esportiu Pubilla Casas. Durant les tres primeres temporades el president va ser Antonio González. L'any 1993 va prendre el relleu José Martínez, actual president d'honor del club, càrrec que va desenvolupar fins a la temporada 1997-1998, quan va prendre el testimoni Lluís Dorado.

En aquests últims anys, el club ha assolit grans fites en les competicions de futbol català però, sobretot, ha aconseguit formar socialment i esportivament més de 250 nens i nenes de dins i fora del barri cada any.

Com va néixer el club?

Els inicis de tot plegat es remunten a la creació del Centre Parroquial Collblanc l'any 1952, que va passar a ser Infico-Collblanc el 1957. Llavors els partits es jugaven al primer camp del Pubilla Casas, que era on ara hi ha la plaça Mare de Déu del Pilar. Els diumenges hi havia bufetades per entrar en aquell camp perquè no hi havia televisió ni segones residències, només hi havia el futbol, una mica de bàsquet a les escoles i l'hoquei sobre patins a Esplugues. Estem parlant dels anys seixanta.

L'any 1980 l'Infico-Collblanc passa a ser Infico Catalunya i, després, Infico Rayo L'Hospitalet, que es va fusionar amb la UE Pubilla Casas l'any 1987. Estem parlant d'un equip amb una base social molt important. Llavors va passar a dir-se CE Pubilla Casas-Penya i, l'any 1991, amb la fusió amb la Peña Luis del Sol, va passar a dir-se CE Pubilla Casas. Aquesta segona fusió també va ser rellevant perquè la Peña Luis del Sol era molt important, estava molt arrelada i tenia molt bons jugadors i molts seguidors.

Camp de futbol del Club Esportiu Pubilla Casas.

Quines són les fites assolides des de la seva creació?

El primer equip del Pubilla Casas ha estat a la màxima divisió del futbol català durant tres temporades, amb l'entrenador Pedro Moyano; el nostre equip juvenil va passar a preferent i, actualment, el nostre femení està a la categoria més alta del futbol català. L'any passat vam pujar 5 equips a una divisió superior, no recordo cap equip que hagi estat capaç de fer-ho. I costarà molt que torni a passar. Però el nostre objectiu principal és crear canalla sana que estimi l'esport.

Aquest és el club amb el torneig de futbol base més antic de tot l'Estat espanyol.

Sí. La idea d'organitzar un torneig de futbol base durant la Setmana Santa sorgeix a principis dels anys setanta amb la intenció de fomentar l'esport de base al barri. Després d'haver-se disputat les primeres edicions, es va decidir incloure el factor internacional, amb el resultat que fins avui en cada edició del torneig s'ha rebut la visita d'un club estranger. L'any 2001 es va acordar també introduir el factor autonòmic, amb la participació

cada any de dos equips d'una altra comunitat espanyola. Per aquí han passat equips com el Betis, el Còrdova CF, l'Atlètic de Madrid o el Rayo Vallecano.

Quins són els reptes actuals del club?

És important ampliar les instal·lacions perquè no és bo que un nen vulgui venir a jugar aquí i no pugui. El problema que tenim és que amb el futbol base no podem créixer. No tenim espai per entrenar. Estem entrenant cada dia fins a 8 equips al mateix camp. No sé què farem l'any vinent perquè la canalla no deixa de venir.

Quina ha estat la seva relació amb el club?

Vaig néixer al carrer Molí d'Esplugues i he viscut tota la vida al barri. Al president José Martínez li parlava de vostè perquè ell era el president del Infico-Collblanc quan jo tenia 16 anys. Ara fa uns 20 anys, ell tenia un secretari, que també es deia Martínez, amb qui jo era directiu del CE L'Hospitalet. Em va comentar que buscaven algú que fos del barri per fer-se càrrec d'aquest club. Vaig decidir venir durant uns mesos a les reunions de la junta per conèixer tothom i saber si encaixaria. El resultat va ser que sí i ja fa 20 anys que en soc president. Si m'ho hagués demanat un altre, hauria dit que no, però aquest és el meu barri.

Què aporta a la seva vida el CE Pubilla Casas?

M'agrada molt el futbol i m'encanta la canalla. Cada setmana veig 5 o 6 partits dels meus equips, aquí o fora. Estic jubilat i no m'agrada veure les obres, ni jugar a la petanca, tot i que els tinc aquí al davant. Per a mi, estar al meu barri, amb la meva gent, treballar la memòria, estar actiu... ho és tot. La meva dona, la Maria, va fer-se càrrec del bar perquè necessitàvem algú que el portés, de manera que això és la nostra vida.

Quan va començar la seva relació amb el futbol?

De nen, quan anava a l'Acadèmia La Luz i jugava a la Penya Kubala, que era del Barça, i que després es va dir Agrupación Deportiva Barcelonista de Collblanc. El meu germà gran jugava a la Penya Luis del Sol, al Camp de la Bomba, situat on és ara Fira de L'Hospitalet, perquè no tenien camp aquí al barri. Molta gent del futbol d'aquella època ens trobem de tant en tant al camp del Pubilla Casas i ens ho passem molt bé. Parlem de gent que jugava al futbol fa 50 anys, no al mateix equip, però sí al mateix camp.

Com ha vist canviar Pubilla Cases amb el pas dels anys?

Aquesta zona eren tot esplanades. Ca n'Oliveres era una masia preciosa i els nens del barri hi anàvem a agafar els tomàquets que queien per terra. Recordo baixar corrent l'avinguda Severo Ochoa i el pagès cridant darrere nostre. A la Carretera de Collblanc hi havia un càmping molt gran, jo venia amb el meu avi i sèiem sota una figuera a menjar figues i a comptar quants cotxes passaven per aquí... Potser en dues hores passaven 7 cotxes. Quan es va fer el pont d'Isabel la Catòlica semblava que havíem descobert Manhattan. On és el camp de la Florida hi havia una bòbila immensa i on és la Creu Roja, una fàbrica de vidre que a l'hivern desprenia calor per les finestres. El dia que es va inaugurar el Cine Navarra ja ni t'explico, era grandíós, però si arribaves deu minuts tard havies de veure la pel·lícula dret. Aquest és el meu barri i l'estimo. Soc de L'Hospitalet al mil per mil.

**FRANCISCO
MORALES**

"Soc soci i aficionat del club. He estat jugant al barri molts anys i he intentat tornar-li al barri tot el que em va donar en l'àmbit esportiu. Ho he fet participant a la junta directiva, sent soci i donant suport en tot el que es pot al club".

JAIME FERRE

"Participo en el club des de fa 35 anys o més. Quan em vaig jubilar de jugador vaig fer-me entrenador, i sempre m'ha encantat estar amb la canalla. He tingut els meus fills, els meus nebots... Han estat molts caps de setmana. M'agrada ensenyar a jugar i a respectar el contrari i els àrbitres".

**DOMINGO
CASANOVA**

Tinc una relació amb el Pubilla Casas des de sempre. De nen ja coneixia al president anterior. Jo, com a futbolista, no era dels bons, així que no vaig arribar gaire lluny, però després, al ser fotògraf, vaig venir moltes vegades a fer reportatges".

JOSÉ Mª BENAIGAS

"Vaig deixar el futbol de molt jove i vaig venir al club més tard, amb el meu fill, fa uns vint anys, i fins avui. Vaig passar de ser un pare que portava el fill als partits a ser el delegat d'equip, ajudant d'entrenador, ajudant a organitzar els tornejos... M'he involucrat en el que ha calgut".

**LEONARDO
DORADO**

"He vist canviar tot això des de nen, ja que porto al barri, al costat del camp, des de 1959. He vist com tot passava de ser camps agrícoles al camp de futbol que és ara. El club ha ajudat el barri perquè aquí han vingut molts infants que mentre estan aquí no estan voltant pel carrer".

**DOMINGO
FERNÁNDEZ**

"Jo era entrenador de la Penya Luis del Sol, un club que es va fusionar més tard amb el Pubilla Casas. Amb aquesta fusió vaig passar a ser vicepresident del Pubilla Casas durant més de 20 anys, i des de llavors sempre he estat vinculat al club".

JOSÉ CORRALES

"Fa una vintena d'anys que soc al club. El vici que jo he tingut tota la vida ha estat el futbol, i com sempre hi he estat a gust mai he volgut marxar, sempre he estat lligat al Pubilla Casas".

ISABEL FERRE

"Estic relacionada amb el club des dels 5 anys. Hi jugava el meu germà, més tard va agafar el bar del club la meua mare... I més tard, quan em vaig casar, vaig tenir fills i el meu fill va donar les seves primeres passes sobre aquest mateix camp. Sempre he tingut bona relació amb tothom".

MANUEL RODRÍGUEZ DURAN

ANTIC MEMBRE DE L'AMPA DE L'INSTITUT TORRAS I BAGES

A principis dels anys setanta, la gran onada migratòria de persones procedents d'Andalusia i d'Extremadura, arribava a Barcelona i L'Hospitalet. La manca de llars i pisos va provocar la ràpida construcció d'habitatges i els terrenys de Can Serra, que majoritàriament eren camps, van haver de ser utilitzats per edificar. Va ser l'any 1968 quan l'Institut Torras i Bages, el primer de L'Hospitalet, va obrir les seves portes i, un any després, es va fundar l'AMPA amb tres delegacions de treball: una cooperativa, una d'un grup de festes i una altra d'esport. Manuel Rodríguez, que va estar vinculat a l'AMPA mentre els seus fills van estudiar a l'institut durant els anys vuitanta, recorda com van ser aquells inicis.

Com arriba al barri de Can Serra?

Vaig arribar a L'Hospitalet des de Màlaga quan tenia 23 anys i vaig començar a treballar a la Seat. L'any 1970, quan vivia a l'avinguda de l'Electricitat de Pubilla Cases, veia els blocs de pisos que s'estaven construint a l'avinguda de Can Serra, que llavors eren camps, i li vaig dir a la meva dona: "Aquí viurem", i així va ser. Ja fa 50 anys que visc a Can Serra.

Com comença la història de l'Institut Torras i Bages?

Va ser el primer institut de L'Hospitalet. La promotora dels blocs de pisos que s'estaven construint al barri va ser qui va cedir els terrenys per fer un institut, de manera que venien nens de tot arreu a estudiar aquí. També de Barcelona, sobretot de Sants i Les Corts, però fins i tot de la Barceloneta. L'any 1968-1969 van començar el primer curs amb uns 400 alumnes. Tres cursos després ja en tenia més de 1.000 i l'any 1985 en va arribar a tenir 1.400.

Era dels pocs centres que tenia classes nocturnes i diürnes, perquè hi havia gent que volia estudiar però havia de treballar... Eren temps molt durs

i aquest era un barri de gent treballadora. La Generalitat de Catalunya va voler tancar el nocturn i la gent del barri s'hi va oposar, de manera que es va aconseguir aguantar uns anys més.

Aquest institut té molta història. L'església estava dins de l'institut perquè no hi havia locals al barri, de fet encara hi ha la sala de la sagristia al teatre.

Com neix l'AMPA?

Albert Saguès, un dels veïns il·lustres de Can Serra, va posar la idea sobre la taula, tot i que va ser Francisco Acero qui ho va organitzar tot.

Les relacions amb la direcció i el professorat sempre han estat molt bones. Aquest centre tenia un professorat magnífic i la prova és que l'institut obtenia molt bons resultats a les proves de la selectivitat per a l'accés a la universitat. Vam tenir la sort de tenir professors que eren catedràtics. Jau-me Botey, per exemple, va ser professor de batxillerat entre 1968 i 1975.

Com s'organitza l'AMPA?

Com deia, l'AMPA es crea l'any 1970 de la mà de Francisco Acero i ell és qui va moure tots els fils per crear una cooperativa. Les cooperatives són un mitjà per gestionar les comandes de material escolar comú que utilitzen els alumnes en el seu treball a l'aula. I l'objectiu amb què es va crear l'AMPA va ser aconseguir abaratir aquests materials per a les famílies. La cooperativa encara funciona, ara per ara, de la mateixa manera que llavors. L'única cooperativa que hi havia en un institut, a tota Catalunya, era la nostra. Vam ser els primers.

Llavors, un professor de francès, el senyor Ormaechea, va ser qui va donar la idea de fomentar l'esport a l'institut i va ser una bona pensada, perquè mentre els adolescents fan esport no estan pels carrers. Així doncs, els pares ens vam organitzar per construir unes pistes en els terrenys que hi havia darrere el centre i vam començar a entrenar-los, de forma voluntària. La competició feia que agafessin il·lusió i hi hem tingut alumnes molt bons, que després han estat en equips professionals, ja federats. A l'AMPA hi ha 3 delegacions: la cooperativa, les festes i l'esport.

Quan la Generalitat es va fer càrrec de l'ensenyament a Catalunya, a l'AMPA vam haver de fer canvis als estatuts per adaptar-nos a les noves normatives.

Institut Torras i Bages.

I vostè, quan es vincula amb l'AMPA?

La meua filla gran anava al Centre Educatiu FAX i, quan va acabar el cicle, es va passar al Torras i Bages. Era l'any 1986 i em vaig incorporar a l'AMPA, a la delegació d'esports, entre els cursos 87 i 91, perquè Agustín García ho deixava i em va demanar que ocupés el seu lloc.

Com a delegat d'esports era responsable de l'organització de les diferents disciplines esportives: voleibol, handbol, bàsquet, futbol sala, escacs i tennis taula. En total 200 alumnes, que els dissabtes podien augmentar fins als 300 o 350 perquè hi havia instituts que no tenien pistes i venien a jugar aquí. A més, el Torras i Bages era seu dels Jocs Escolars i jo també era membre del Consell Esportiu de L'Hospitalet. Participàvem en els campionats comarcals on vam obtenir molt bons resultats. L'activitat esportiva era la següent: de dilluns a divendres es feien els entrenaments, on sempre hi havia algun pare o altre present, i els dissabtes, es jugaven els partits. Si hi havia finals, calia acompanyar els nens allà on juguessin. Els dissabtes, el delegat d'esports obria l'institut a les vuit del matí i el tancava a les tres de la tarda.

En quin esport destacava més el centre?

Els esports estrella eren el futbol sala i el bàsquet. Jo, personalment, com que estava a la junta directiva de l'Associació Esportiva Bellsport, els alumnes que destacaven més en futbol sala els portava a entrenar al club, que és un referent a L'Hospitalet.

Quina era la implicació dels pares i les mares?

Per poder beneficiar-se dels serveis de l'AMPA calia que els alumnes en fossin socis, de manera que tots ho eren. Cal dir que tot el que s'ha fet ha estat gràcies a l'esforç dels pares. Ells eren qui feien voluntàriament d'entrenadors i també van pagar la construcció de les pistes esportives.

Cal recordar que, tot i que en uns inicis la iniciativa va ser dels pares, les mares també formaven part de l'AMPA. Quan Francisco Acero va deixar la presidència, la senyora Solà va ser la presidenta de l'AMPA.

Els primers anys, quan hi havia molta massificació d'estudiants a les aules, els pares i les mares vam treballar perquè s'obrissin més instituts a L'Hospitalet i així és com es va aconseguir que s'inaugurés l'Institut Mercè Rodoreda a la rambla de la Marina i el Pedraforca a La Florida, l'any 1978, fet que va permetre que es repartissin l'alumnat. El que no podia ser és que els nens i nenes de Santa Eulàlia haguessin de venir a estudiar a Can Serra.

També vam tenir una biblioteca quan encara no hi havia biblioteques municipals. Llavors l'AMPA donava diners per a la compra dels llibres.

Com és aquest barri, Can Serra?

Aquest barri ha millorat molt amb els anys gràcies a la lluita del veïnat per aconseguir millores i serveis. La plaça de la Carpa va ser una realitat perquè tots els veïns ens aixecàvem a les cinc del matí per reivindicar-nos. Una immobiliària volia construir tretze blocs en el solar més cèntric del barri, i l'Associació de Veïns de Can Serra no acceptava aquest projecte perquè volien fer un mercat, un ambulatori i una escola, ja que hi havia una gran quantitat de criatures al barri. Gràcies a les manifestacions, recollida de signatures, accions legals i d'altres menys convencionals... ara a la Carpa ja hi ha una escola, un mercat municipal, una plaça i un parc. Cal recordar que aquest és un barri de treballadors de grans indústries, on els sindicats eren molt reivindicatius. Avui és un barri que s'ha fet gran, la convivència és molt bona i és dels més tranquils de L'Hospitalet.

SALVADOR LAHUERTA

"Vaig venir d'un poble de Lleida a Pubilla Cases quan tenia 14 anys. A l'AMPA, he sigut responsable de la cooperativa i delegat d'esports. Vaig començar el 1990 i vaig acabar el 2005, segons les estades dels meus fills al centre".

AGUSTÍ GARCÍA

"Vaig venir al barri l'any 1967 i em vaig mudar a un dels dos primers blocs de pisos que s'hi van construir. He sigut vicepresident i delegat esportiu de l'AMPA del Torras i Bages. En total, he estat a la junta 12 anys perquè els meus tres fills han estudiat en aquest institut".

JOSÉ FRANCISCO GONZÁLEZ

"Farà 4 anys que participo a l'AMPA. M'agrada col·laborar amb els nois i ajudar, per exemple, en el foment de l'esport o la millora de les instal·lacions. Sempre s'ha de col·laborar".

JAVIER GRANERO

"Soc el coordinador de les activitats extraescolars; ara només tenim futbol sala. L'AMPA ajuda a buscar nens que s'apunten a les activitats, ja que són bones per a ells: es diverteixen, es mouen i sempre va bé que facin esport".

MIGUEL ÁNGEL RUIZ

"Entreno dos equips de futbol sala, infantils i juvenils, i quan estudiava en aquest institut també hi jugava. M'agradava molt l'institut i, quan vaig tenir l'oportunitat de venir a treballar, no la vaig desaproveitar".

FRANCISCO ANTONIO LÓPEZ

"Vaig estudiar en aquest institut fa uns 20 anys, i ara soc secretari de l'Associació Esportiva Torras i Bages, vinculada a l'AMPA. Fomentem activitats extraescolars com futbol, zumba, *hip hop*... L'AMPA és important perquè vincula professorat i pares i mares".

MARÍA DOLORES ABELAÍRA

"Soc veïna de tota la vida de L'Hospitalet i ara soc conserge de l'institut. L'AMPA és una forma de cohesionar les famílies desenvolupant activitats esportives, per exemple, que ajuden a fer que els nens que venen de contextos diferents es trobin al mateix nivell".

MERCÈ JUAN

"Soc educadora social al barri, la que comunica les necessitats que es puguin trobar a l'institut als serveis socials de la ciutat. L'AMPA és la que detecta moltes necessitats i, a més, fomenta activitats esportives, claus en un espai amb vulnerabilitat social".

JUAN CARRILLO CAÑETE

PRESIDENT DEL GRUP DE FESTES CAN SERRA

Juan Carrillo viu a Can Serra des de l'any 1976. Quan els seus fills van començar a anar a l'Institut Torres i Bages, ell va decidir formar part de l'AMPA, fet que va suposar l'inici de la seva implicació en l'associacionisme del barri. President del Grup de Festes Can Serra des de fa 11 anys, segueix amb la mateixa empena i motivació. Gaudeix organitzant, amb la col·laboració de multitud d'entitats i 9 vocals més, les festes del barri, en què participen moltíssimes entitats de tot L'Hospitalet. La plaça de la Carpa es converteix en punt de trobada dia i nit.

Quan va néixer el Grup de Festes Can Serra?

Oficialment, neix l'any 1984, però prèviament un grup d'amics de l'associació de veïns, que té més de 45 anys d'història, va decidir organitzar una comissió de festes. Quan es va constituir legalment, van decidir canviar-li el nom a Grup de Festes Can Serra; era l'any 1988. Jo en soc el cinquè president.

Qui en forma part?

Els integrants han anat canviant amb els anys; ja no queda ningú dels inicis. Jo fa 11 anys que soc al càrrec. Em vaig incorporar al grup perquè en coneixia els membres i la gent es feia gran. Primer vaig entrar de vocal, després en vaig ser el tresorer i finalment el president, quan l'anterior presidenta, Flori Castro, va voler deixar-ho. Actualment l'equip el formem 10 persones, però també hi ha gent col·laboradora i entitats del barri com l'Associació de Veïns de Can Serra, l'Esplai de Can Serra, l'Hermandad Rociera Pastora Almonteña, l'associació AFEMHOS, escoles de ball com Orobroy Dance Center o la Unió Extremenya de L'Hospitalet, que són uns habituals a les nostres festes. També tenim molt contacte amb la Comissió de Festes de la Florida i Pubilla Cases: alguns espectacles els contractem conjuntament perquè hi ha una bona relació.

Diferents cartells de la Festa Major.

Com s'organitza l'entitat?

Generalment ens reunim els dilluns al nostre local del carrer Peníscola per organitzar la Festa Major, que se celebra la segona setmana de juny. Al mes de març, fem una reunió d'entitats de Can Serra per posar-nos d'acord amb els actes i la gent que vol participar-hi. També editem una revista de la Festa Major en què incloem el programa; tots els comerços i les associacions del barri s'hi anuncien. Gairebé tothom hi participa perquè és un barri petit i molt cohesionat.

Però tenim reunions durant tot l'any perquè fem altres activitats, com els balls a la Casa de la Reconciliació (Cafè Concert de Sant Valentí, Cafè Concert de Sant Jordi, Cafè Concert Castanyada i Cafè Concert Nadal), la rua de carnaval i la castanyada a la plaça de la Carpa. Aquest any també hem organitzat una xocolatada per Nadal.

Els cafès concert són festes on ve un grup de música, muntem unes taules per picar i organitzem el ball a la sala de l'església. Sempre omplim, perquè ho fem un dissabte a la nit, quan els avis i les àvies tenen més llibertat.

Com és la Festa Major de Can Serra?

El primer dia presentem les festes, que duren 5 dies, de dimecres a diumenge. Paco “el timbaler” és la nostra figura representativa, el vam escollir perquè, durant els anys de lluita veïnal, per aconseguir millores del barri, ell va ser qui animava les marxes amb el seu timbal. Llavors, fem una cercavila per tot el barri amb la participació del gegant Paco de Can Serra, la geganta Eulàlia de Pubilla Cases i els capgrossos de la Florida, animats per l'Esplai de Can Serra.

La plaça de la Carpa és l'espai on celebrem la majoria d'actes i omplim sempre: exhibicions de les escoles, balls, actuacions musicals... Dissabte i diumenge són els dies forts i és quan més gent ve. Dissabte, durant tot el dia, hi ha la fira de comerços de proximitat del barri, amb estands i activitats musicals i d'animació i una botifarrada popular. Destacaria el sopar de germanor de dissabte al vespre: impressiona veure la plaça i els voltants plens de taules amb gent que porta el menjar de casa. És un èxit. El diumenge és el dia de les cases regionals i fem el comiat amb una actuació. Hi ha balls regionals d'arreu, la trobada de puntaires, el *potaje rociero*, la trobada de quadres de ball de flamenc... Fem una missa *rociera* al mig de la plaça cantada per cors *rocieros*, que són els que animen la festa. Abans fèiem un correfoc i focs artificials, però calen uns permisos especials per seguretat i preferim fer altres activitats menys perilloses. La plaça de la Carpa aplega molta gent, i nosaltres al barri no tenim cap altre espai obert per fer un espectacle de foc.

Com és Can Serra? Com ha canviat amb els anys?

Visc a Can Serra des que em vaig casar, l'any 1976. Encara que soc de la província de Còrdova, amb 17 anys vaig venir a viure al carrer Llorer, a la Florida, on vaig viure fins després de la mili. La meva dona és d'Almeria però va venir a L'Hospitalet amb 5 anys, també a la Florida. És on ens vam conèixer.

Quan vam comprar el pis a Can Serra, el barri era nou, amb gent molt jove i moltes coses per fer. La plaça de la Carpa era un terreny sense urbanitzar on muntaven un circ. Hi havia blocs de pisos per tot arreu i les fàbriques de La Cardoner i La Farga. Davant de casa meva, on ara hi ha el CAP, hi havia horts. Aquí lluitàvem tots els veïns i veïnes junts per aconseguir millores. Les reivindicacions per aconseguir el que tenim han estat molt fortes. Ara la cosa està consolidada, però la gent jove és molt conformista.

A les entitats només hi ha gent gran, la gent jove no s'hi vol implicar. Per exemple, abans a l'AMPA de l'Institut Torres i Bages érem 70 o 80 persones, ara en són 8 o 10. Al Grup de Festes Can Serra només treballen tres persones, la resta estem tots jubilats.

És un barri que malauradament s'ha envellit, la gent jove se'n va a viure a altres ciutats (Martorell, Sant Boi, Viladecans...) perquè l'habitatge és molt car a L'Hospitalet. Però és un barri molt familiar i molt unit. Estem entre dos parcs, tenim bons col·legis —com l'IES Rubió i Ors, l'IES Torres i Bages o l'escola Lola Anglada—, ens van instal·lar escales mecàniques perquè hi ha molts pendent... però encara en faltarien en algunes zones que segueixen sent difícils per a la gent gran, i ens cal una bona biblioteca perquè la canalla no hagi de desplaçar-se a la Bòbila o la Tecla Sala.

Com és la seva implicació amb el barri?

Vaig començar a l'AMPA del Torres i Bages perquè els meus fills estudiaven a l'institut. N'era el tresorer. Em volien captar per a la comissió de festes, però per a mi eren massa coses. També formava part del Consell Esportiu perquè els meus fills han fet sempre molt esport; el meu fill és professor i també entrenador d'un equip de cadets de Castelldefels. Ara també soc el president del Comitè de Competició del Consell Esportiu de L'Hospitalet i col·laboro amb el Consell de Barri. És molta feina, però jo no puc estar sense fer res. Abans treballava de comercial i tenia llibertat per poder compatibilitzar-ho tot. Ara fa 4 anys que m'he jubilat, però no estic pas aturat.

IRENE NAVARRO

"Conec el Juan Carrillo des que era petita. Aquest grup és l'essència del barri, sense ells no es faria cap festa ni esdeveniment. Les festes que s'organitzen són el moment on tot el barri es reuneix per celebrar, el lloc de trobada per a tots els veïns i veïnes".

YOLANDA GONZÁLEZ

"Sense les festes no hi hauria tanta harmonia entre veïns i famílies. Vas a les festes, estàs ballant i, de cop, et trobes amb veïns i veïnes que normalment no veuries mai. És molt bonic i fa molta il·lusió".

MANUEL SALAS

"Pertanyo al Casal de la Gent Gran de Can Serra. El Grup de Festes ens ajuda molt a estar actius. A la Festa Major hi participem amb totes les activitats que es fan al casal: sevillanes, loga, taitxí... Ens instal·lem a la plaça i ensenyem a la gent el que fem".

AGUSTÍ GARCIA

"He estat tresorer del Grup de Festes de Can Serra i després vocal. Per fer les festes cal ser voluntari i treballar de valent. Ara venen més joves i alguns més grans es jubilen. D'altres seguim intentant ajudar en el que podem. Les festes milloren el barri".

PETRA MUÑOZ

"Ara la Festa Major és més completa, ve més gent... Evolucionen cap a millor. Un barri necessita les seves festes per poder trobar-se entre tots. En dos o tres dies cada entitat del barri posa el millor que té i es mostra davant tothom".

SEVERIANO ACERO

"Al principi, la Festa Major l'organitzava l'Associació de Veïns i Veïnes de Can Serra, però després va néixer el Grup de Festes. Per a mi és essencial col·laborar amb les entitats del barri. L'associació i el Grup de Festes són l'ànima que ha tirat endavant el barri de Can Serra i l'han convertit en el que és ara".

LAURA BLANCO

"Soc veïna de Can Serra i una de les pioneres de l'associació de veïns i veïnes; de fet, el grup de festes Can Serra va néixer d'allà. Al principi, no rebíem cap subvenció; muntàvem una parada que ens servia per pagar totes les despeses, incloses les actuacions".

JUAN CARLOS BEJARANO

"Fa 47 anys que visc al barri, però no havia participat mai en cap entitat. En els darrers anys, n'he conegut alguna i col·laboro amb l'associació de veïns. No sempre es pot, però a poc a poc intentem que les festes i el barri millorin. M'agrada molt aquest barri".

JUDITH NEVADO VALCÁRCEL

PRESIDENTA DE LA COFRADÍA 15+1

L'any 1977, un grup d'amics estaven veient les processons de Setmana Santa a la televisió i, amb la nostàlgia de viure-la des de la distància, van decidir sortir al carrer amb una taula, una estampa de la Verge Macarena i espelmes en unes ampolles de cervesa per fer una processó pels carrers del barri. Es diuen Cofradía 15+1, el 15 per les persones que van aixecar la taula aquell dia i l'1 pel poble de L'Hospitalet, la ciutat que els va acollir.

Els seus estatuts no són eclesiàstics, sumen més de 800 socis, les imatges no estan custodiades ni vinculades a cap església i la processó no l'encapçala cap sacerdot. Però la fe, la nostàlgia i la tradició fan que les seves processons siguin de les més multitudinàries de Catalunya.

Com va néixer la confraria?

La confraria neix a l'avinguda Severo Ochoa, al Bar Kiki. Aquest grup de persones que van sortir amb la taula es van trobar que, a mesura que anaven passant pels carrers, la gent els llançava monedes, flors, cantaven una *saeta*... Els va impactar la passió amb què ho vivia tothom i com van respondre positivament a una idea tan improvisada. A l'any següent es va treure una figura d'escaiola, però la confraria no estava creada administrativament. Va ser a partir del tercer any quan la gent s'hi va bolcar i aquell grup més les noves incorporacions van decidir crear una confraria. Francisco Segura va preguntar quants eren aquell primer dia al bar, 15, i qui els va donar suport, el poble de L'Hospitalet. D'aquí ve el nom. Avui dia no té res a veure, ha crescut moltíssim.

Com va evolucionar?

Els orígens continuen sent la Setmana Santa i la fe, però ara té els seus estatuts, uns locals cedits per l'Ajuntament (al carrer Molí i al carrer de

la Bòbila), unes normes de funcionament i diferents àrees organitzatives. Tenim 800 socis i el Divendres Sant, que és el seguici més gran que tenim, poden participar-hi 300 persones des de la furgoneta de vendes, passant per totes les àrees, fins a la protecció civil, guàrdia urbana, ambulàncies... Tenim gent de Gavà, Cornellà, Esplugues, Tarragona, el Vendrell... Sorpren saber que ens coneixen a tota la Península. Tenim gent que viatja per molts llocs i porta el nostre nom allà on va. En una ruta que vaig fer per Andalusia, vaig passar uns dies a Màlaga i vaig anar a parar a una cereria perquè necessitàvem unes espelmes arrissades per al pas de la Verge. Doncs bé, la botiguera coneixia la Cofradía 15+1 de L'Hospitalet i em va impactar.

Com s'organitzen?

Amb molta feina i dedicació. Són moltes hores. Ens organitzem per àrees: l'àrea de muntatge, de natzarens, romans, padrines, agrupació musical, vendes, costaleria, capatassos, fiscalia. Cada àrea té el seu responsable, que normalment també està a la junta de govern. Fem reunions cada mes per marcar les directrius i organitzar la Setmana Santa. A partir de gener hi ha reunions de festeig per organitzar-ho tot.

Des de la processó del Diumenge de Rams fins a la del Diumenge de Resurrecció, i la Creu de Maig, 11 passos en total, centenars de costalers, una banda, els soldats de la centúria romana, i llancers, cornetes i tambors assagen tot l'any i només descansen el mes d'agost. Els costalers, per exemple, practiquen des del mes de gener tots els dissabtes i diumenges, a més dels dies previs a la Setmana Santa. Molts socis ultimen tots els detalls, com endreçar centenars de vestits i tots els complements, les túniques per als natzarens, el vestuari dels romans, tenir a punt els instruments de la banda i assegurar-se que tot estigui en perfecte estat.

Quins són els seus signes identitaris?

El que més crida l'atenció a la gent és que no estem en una església, perquè aquesta no va reconèixer la processó que miràvem de muntar. Llavors l'Ajuntament ens va obrir les portes i ens va cedir un local per començar. La gent pregunta per l'església, però nosaltres tenim al local les nostres imatges i les podem visitar quan ho creiem oportú. Hi ha una confusió històrica, perquè nosaltres no som una confraria laica. Les nostres imatges estan beneïdes per l'església, i ens mou la fe religiosa, però som una

Pas de la Cofradía 15+1.

confraria diferent. No sortim d'una església, sortim del nostre local, però això no vol dir que la nostra fe sigui menor. Al Consell de Germandats de Barcelona som membres convidats perquè no tenim estatuts canonges, sinó civils, però sí que ens reconeixen.

Quins són els reptes d'organitzar els passos en què participen centenars de persones?

El primer repte és trobar gent que vulgui participar-hi, tot i que tenim sort perquè la gent ve, s'esforça, treballa i ho gaudeix. Com et deia, la centúria comença a assajar des del gener, l'agrupació musical des del setembre, cal rentar totes les túniques, cosir, planxar, fer els arranjaments, netejar... És una feina diària de fer socis, vendre loteria, demanar instàncies a l'Ajuntament, portar la comptabilitat, atendre els proveïdors...

Moltes coses les comprem a Andalusia, però d'altres les comprem aquí a prop. Tenim imatges que s'han fet a Cornellà. Els passos de la Verge porten uns *guardabrisas* que compràvem a Sevilla, fins que ens vam assabentar que es feien a Badalona.

Quin és l'ambient que es viu al barri per Setmana Santa?

És un ambient molt especial, místic, el que no ve no ho entén. Cal viure-ho... A Andalusia hi ha milers i milers de persones, perquè és el bressol, però per a mi el nostre és el millor. Aquí al barri també muntem un pessebre vivent amb l'Associació de Comerciants del barri, i desfilem a la rua de Carnestoltes de la Comissió de Festes de Pubilla Cases, l'agrupació musical toca a la Festa Major... I amb la Parròquia Sant Enric d'Ossó, on hi ha l'Associació Cultural Peruana Señor de los Milagros, tenim molt bona relació.

Quins són els objectius després de 40 anys d'història?

El principal repte és perdurar 40 anys més i molts altres, que no es perdi la tradició. Per això apostem per la joventut i per incorporar els nens de més de cinc anys, els ensenyem jugant, perquè sentin curiositat i, amb els anys, vagin entenent el que és un pas i el que és la fe. Pubilla Cases és un barri que ha envellit, però molts pares porten els seus fills a la confraria.

Com va començar la seva relació amb la confraria?

La meva mare em portava de petita a veure la processó del Divendres Sant tots els anys. M'agradava molt, però per timidesa mai em vaig atrevir a entrar a la confraria. Em vaig fer sòcia del Centre Cultural Andalusí Rocieros de Carmona, i allà vaig conèixer un noi que formava part de l'agrupació musical. Després d'una nit de festa, em va reptar a venir a tocar el timbal i el dilluns següent em vaig apuntar a la confraria. Era l'octubre del 2002 i avui dia segueixo tocant el timbal.

I des de quan n'és la presidenta?

Vaig sortir com a presidenta el 2016. Ja fa temps, la meva sogra, Montse Consentino, va ser la primera dona capatàs d'un pas en aquesta casa i amb això vam trencar motlles pel que fa al paper de la dona en aquestes entitats. Quan vaig sortir escollida en les eleccions del 2016, totes les televisions van venir a entrevistar-me: una dona jove al capdavant d'una confraria era una novetat. He rejoinit la junta de govern, perquè els grans tenen tota l'experiència i els coneixements, però la joventut també pot aportar frescor i sobretot una continuïtat pensant en el futur de l'associació.

CASTO LARA

"Vaig començar el 1979. M'agrada molt aquesta entitat. En el seu moment vaig entrar-hi perquè soc d'un poble de Còrdova on la Setmana Santa es viu molt. A Andalusia això té un arrelament que traspassa fronteres, i que hagi arribat fins aquí vol dir que molta gent s'hi ha deixat la pell".

ANTONIO ARENAS

"Soc cofundador de la 15+1. Soc de Còrdova i tenia enyorança de la Setmana Santa d'allà. Vam crear la confraria, però no sabíem que arribaria tan lluny. La feina ben feta és important i la gent que es pren seriosament la feina que fem, també".

LUIS PÉREZ

"Estic a la confraria des de fa més de vint anys. En aquest barri ens hem trobat gent de tot arreu amants de la Setmana Santa. La nostra perseverança i les ganes d'aprendre de la nostra gent gran han estat essencials, perquè ara els ensenjem aquests mateixos valors als joves".

FELIPE NAVARRO

"Tenim l'honor de participar com a confreres en una cosa que va fundar la nostra gent gran amb molt menys del que nosaltres tenim ara. I això és grandios. Nosaltres ho mantenim a base de serietat i treball, però són ells els que van fer la feina veritablement important".

VERÓNICA HERNÁNDEZ

"Estic a la confraria per les meves filles. A la gran li agradava molt i l'hem anat seguint. És com una família. Molta gent no entén per què la gent plora quan plou, però, quan veus la feina d'un any sencer per preparar la processó, entens el que se sent".

MIRIAM SOSA

"Em van fer sòcia de la confraria el dia que vaig néixer. Com qui diu he après a caminar aquí. No hi ha paraulles per explicar-ho, s'ha de viure, i per molt que ho expliquis molts pensaran que estem bojos. Això és una forma de vida".

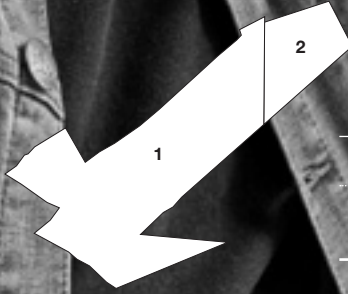
JOSÉ ANTONIO CARRASQUILLA

"Vaig entrar a la confraria amb 8 anys. La veia pel carrer i volia participar d'aquell sentiment. El que més recordo és la primera Setmana Santa que vaig viure a la confraria. És una manera de viure-ho molt diferent; poder formar part d'això és una cosa que s'ha d'experimentar".

ROCÍO SOSA

"Soc la més jove de la confraria. Hi pertanyo des que vaig néixer. La gent de la meua edat sovint no m'entén, però per a mi la feina que fem aquí en 5 dies de Setmana Santa compensa tota la feinada d'un any sencer".

DISTRICTE VI

- 1/ BELLVITGE
 - 2/ EL GORNAL
-

“Un dels meus primers records és manifestant-me amb els pares i dient ‘Bellvitge unido, jamás será vencido’”

Daniel Sánchez García (Dani Flaco) Cantautor

Dani Flaco fa cinc anys que viu a Madrid, però les seves arrels estan a Bellvitge, on torna sovint per estar amb la gent. També va cada any a les festes del barri, on va fer el seu primer concert i on porta actuant des de fa gairebé tres dècades. Ha format part de l'Escola de Música-Centre de les Arts de L'Hospitalet, de la banda municipal —on tocava la tuba— i de la Unión Deportiva Unificación Bellvitge. Orgullós de les seves arrels, el Dani descriu Bellvitge com un barri de gent obrera, que s'ha fet a si mateix, amb una personalitat especial i molta vida.

Com és la seva família?

El meu pare va venir d'un poble de Múrcia i la meva mare és de la Torrasa. La meva germana i jo vam néixer a L'Hospitalet, on he viscut sempre fins que fa 5 anys vaig anar a viure a Madrid. Fins als 23 o així he viscut a Bellvitge, després vaig estar al barri de Santa Eulàlia un temps i després al barri del Centre, fins que me'n vaig anar a Madrid.

Per què va canviar Bellvitge per Madrid?

Per una barreja de coses. Vitalment, necessitava un canvi d'aires, enfrontar-me a la vida des d'un altre lloc, tant emocional com arquitectònic, i bé, me'n vaig anar a Madrid. També per feina. Al final estic de gira gairebé tot l'any i fer-ho des de Barcelona és més incòmode que des del centre de la península, ja que arribo abans als llocs.

D'on li ve la dedicació a la música?

Els meus pares estaven ficats a l'Escola de Música de Bellvitge, així que ens van apuntar a la meva germana i a mi com una activitat extraescolar més. I, quan vaig descobrir grups com El Último de la Fila o Dire Straits, em vaig adonar que era el que m'agradaria fer. Tocava la tuba a la banda de música de Bellvitge i donava alguna classe de guitarra, tot i que vaig ser bastant autodidacte en música moderna, fins que vaig

muntar el meu primer grupet amb uns col·legues, després altres grups, vaig tocar en una orquestra, vaig fer de guitarrista de diversos grups... Jo anava fent les meves pròpies cançons des dels 13 anys i va arribar un moment que vaig decidir gravar-les i fer una maqueta. Després vaig començar a fer concerts en directe per diferents bars a L'Hospitalet, després a Barcelona i fora de Catalunya, fins que em va fitxar una discogràfica independent. Ho he anat fent pedra a pedra. Vinc d'una família obrera i he estat un obrer, abans de la indústria automobilística perquè treballava a la SEAT, en el metall, i ara al *heavy metal*. Sempre he mirat de fer les millors cançons, gravar-les de la millor manera i tocar-les el millor possible.

Bellvitge va veure néixer els seus primers grups...

Sí, és clar. La meua primera actuació va ser a les festes de Bellvitge l'any 1990. Des de llavors he tocat a les festes de Bellvitge cada any excepte un, que va ploure. Ja els he dit que no importa els diners que tinguin, sempre hi tocaré. I és molt graciós, el guitarrista de la banda em diu que, en lloc de tocar una cançó, sembla que marquem un gol, perquè acabes i es tornen bojos. És molt bonic tocar-hi, la veritat.

Llavors, és profeta a la seva terra?

Profeta no, però em tenen afecte. Em sento valorat i, sobretot, em sento molt estimat. Això em fa molta il·lusió i també em fa molta gràcia el sobrenom de cantautor de Bellvitge. Quan t'han vist alguna vegada per la tele, a *Pasapalabra* o en un altre programa, és divertit anar pel barri perquè et saluden.

Quins són els seus referents com a artista?

M'agrada molt Javier Krahe, que ja no hi és i que, a més, era amic meu. M'interessa gent que fa lletres de cançons que volen dir alguna cosa, i Javier Krahe per a mi era el millor. Sabina, Manolo García, Kiko Veneno amb el seu surrealisme. I gent d'ara com Quique González, Leyva, Fito, Andrés Suárez, Rozalén..., i molts cantautors que potser no són tan coneguts, com Txetxu Altube. En l'àmbit internacional, a més dels clàssics que ens agraden a tots, m'agrada Jakob Dylan, que és el fill de Bob Dylan. M'agrada molt, amb els Wallflowers i en solitari. I Mark Knopfler també, sobretot l'autenticitat de la seva etapa en solitari.

Com és el circuit de sales del districte VI i a L'Hospitalet?

Doncs al districte VI, que és Bellvitge i el Gornal, realment, sales de concert no n'hi ha. A Bellvitge hi ha ara la biblioteca i un auditori que estan molt bé.

Jo hi he cantat una vegada. I al Gornal també hi ha un altre centre cultural, però no hi ha cap bar o local per tocar ni una sala de concerts. A altres zones de L'Hospitalet sí que n'hi ha, però m'agradaria que n'hi hagués més encara. Hi ha la sala gran, el Salamandra, com a sala de concerts. Hi ha el Teatre Joventut, que és el teatre gran de L'Hospitalet, i l'Auditori Barradas. I després tenim sales més petites, com L'Oncle Jack, que per a mi és el temple. La gent que hi toca és increïble, gent molt coneguda del panorama musical, tant de Catalunya com de la resta de la península. També hi ha el Depo, que té més a veure amb la música *indie* i que també fa una funció molt interessant, el Kfè Olé, El Mosquito...

Què troba a faltar de Bellvitge vivint a Madrid?

Trobo a faltar el dia a dia de L'Hospitalet, estar connectat amb les meves arrels. Quan hi vaig, em quedo a casa dels meus pares, torno a l'habitació i als carrers on vaig créixer, em creuo amb desconeguts als quals conec de tota la vida. El que trobo a faltar és no poder fer això un dimarts. M'agrada el futbol i soc del Barça, i anar a L'Oncle Jack, un bar que m'encanta, un dimarts a veure un partit del Barça, menjar-me un entrepà i beure'm una cervesa és impossible que ho pugui fer ara.

Per a vostè què té d'especial Bellvitge?

És on m'han passat moltes coses bones i dolentes a la meva vida. Hi he crescut, m'hi he fet persona i hi són els meus orígens. Em passa una cosa curiosa i és que, sigui on sigui, sempre he de saber on queda casa meva. És el meu punt de referència.

Expliqui'm un record del barri.

Recordo una cosa molt important. Devia tenir uns 12 anys quan van inaugurar el metro, que queda just a sota de casa dels meus pares. Era una connexió directa amb Barcelona. Recordo veure sortir la gent que va fer aquest primer viatge i deia: "He trigat 18 minuts a arribar a la plaça de Catalunya", i això era un rècord perquè abans havies d'anar amb l'autobús o el tren, que no es trobaven al centre de Bellvitge. Tot d'una, estaves connectat amb el món, i això va ser tota una fita a Bellvitge.

A quins reptes s'enfronta un barri com Bellvitge en l'actualitat?

A no envellir. D'alguna manera, ha de ser atractiu per al jovent perquè, quan s'emancipi, decideixi no marxar. I no passa només a Bellvitge, sinó a tots els barris que van sorgir als seixanta i que són barris que es van fent grans juntament amb la població.

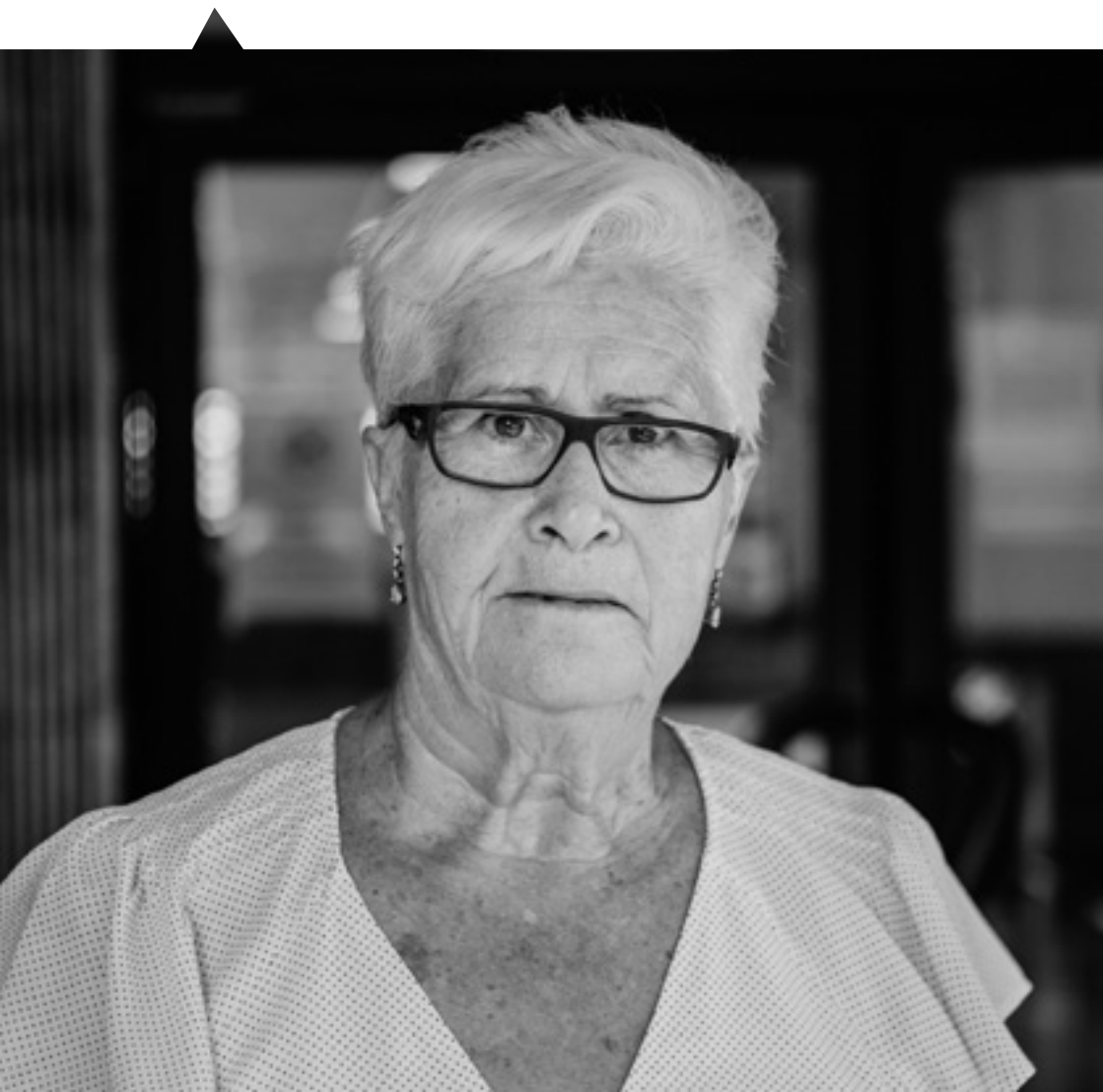
MEMÒRIES DE
L'HOSPITALET DE LLOBREGAT
DISTRICTE VI
Bellvitge | El Gornal

374

L'HOSPITALET DE LLOBREGAT - DISTRICTE VI - Bellvitge | El Gornal

FRANCISCA ASTA AGÜERA

PRESIDENTA DEL CASAL DE LA GENT GRAN DEL GORNAL

El Gornal, juntament amb Bellvitge, forma part del districte VI de L'Hospitalet de Llobregat. El 1963 va començar la seva urbanització. Des d'aleshores, el barri ha patit nombroses transformacions i ha passat per diferents etapes. Avui dia el Gornal ha millorat molt; cal destacar, en aquest sentit, l'avinguda de la Granvia, que s'ha convertit en un passeig amb jardins i carril bici, o la remodelació que es va fer de la plaça d'Europa. Amb tot, els veïns i veïnes del barri esperen amb candeletes el soterrament de les vies de rodalies, ja que així el Gornal quedarà unit a l'altra part del districte, Bellvitge. Parlem amb la presidenta del Casal de la Gent Gran del Gornal, Francisca Asta (encara que tothom la coneix com a Paquita), de la vida al barri, de les seves vivències i de les tasques que porta a terme al casal.

Vostè és nascuda a L'Hospitalet de Llobregat, Paquita?

Sí. Jo vaig néixer a la barriada de Can Pi, que quedava a prop del Gornal, on ara està el polígon Pedrosa. Allà vaig viure fins als 32 anys, perquè era un barri que havia de desaparèixer segons el nou pla urbanístic, i així és com vaig acabar venint aquí amb la família.

Quins records té d'aquella època?

Molt feliços. Era un barri de només 5 carrers, però no ens faltava de res: teníem un forn, una placeta, botigues, una farmàcia, un camp de futbol, un club social... La majoria de la gent que hi vivia es dedicava a destriar les escombraries, primer amb carros tirats per cavalls i després amb camions. Enyoro molt Can Pi; tots ens coneixíem i vivíem en casetes d'una o dues plantes; hi havia un esplai per a la canalla... Es vivia molt al carrer. Allà vaig conèixer el meu marit i van néixer els meus fills, menys la petita, que ja va néixer al Gornal.

Pista de petanca del Casal de la Gent Gran del Gornal.

I com va viure el canvi de Can Pi al Gornal?

Ho recordo com si fos ahir. Juntament amb 52 famílies més, vam arribar i vam entrar a viure als pisos perquè l'Ajuntament trigava a donar-nos una solució. A Can Pi ja no podíem viure perquè estaven a punt d'enderrocar-lo i ja havien tallat l'aigua corrent. Afortunadament, aquella situació va durar només uns mesos i al final les 52 famílies que vam venir al Gornal vam poder formalitzar la compra dels nous pisos. I des d'aleshores que visc al mateix pis, ja fa més de 40 anys.

Com ha canviat el barri en aquests 40 anys?

Moltíssim. Hem millorat en serveis i equipaments, on vas a parar. Per exemple, no hi havia cap casal per a la gent gran com aquest. Ara tenim un barri preciós i molt ben comunicat, amb el tren de rodalies, el metro i els ferrocarrils de la Generalitat.

I pel que fa a aquest casal, quan es va fundar?

A veure, abans el casal estava situat al costat de l'església, que era pre-fabricada. Quan la van tirar a terra per construir-ne una de nova, ens vam

traslladar a aquest local, que havia estat una antiga guarderia. Aquest casal es va fundar l'any 1982. Però jo aleshores no venia; deu fer uns 20 anys que en soc usuària, quan es va jubilar el meu marit. Veníem a jugar a les cartes, al parxís..., si fa no fa com ara. I a la junta vaig començar el 2010 com a vicepresidenta i, des del 2013, que en soc la presidenta. A la junta hi ha 6 persones: presidenta, vicepresidenta, tresorer, secretari i dos vocals.

Quines activitats organitza la junta per a la gent gran del casal?

Cada dijous organitzem un bingo on rifem uns obsequis: arròs, cafè, oli, llet, galetes..., productes de consum domèstic. Els diners que aconseguim en la venda de cartons els reinvertim en la compra de menjar per a la setmana següent. És una de les activitats que té més tirada entre la gent del barri: sempre està ple de gom a gom. L'obsequi és el que menys importa, la gent ve per passar-s'ho bé.

Cada divendres programem un ball. També ve molta gent, però no tant del Gornal com d'altres barris de la ciutat i, fins i tot, de fora. Tenim música en viu i es toquen cançons d'abans i actuals. Finalment, hi ha les excursions. En programem una cada mes, que dura tot el dia: anem a veure alguna ciutat o poble pintoresc, visitem alguna fàbrica i dinem tots plegats. Després organitzem un parell de sortides a l'any de cap de setmana: una per Nadal i una altra a l'estiu.

Quants socis hi ha al casal?

Tenim una mitjana d'uns 500 socis. Cadascun d'ells paga 10 euros anuals. N'hi ha que venen cada dia i n'hi ha que només veiem dos cops a l'any: per Sant Joan, quan els donem coca i cava, i per Nadal, quan els regalem un lot.

Com són les instal·lacions?

Tenim una sala gran i una altra de petita que és on està la biblioteca. També hi ha servei de bar i de perruqueria. Com a curiositat, et diré que som l'únic casal de L'Hospitalet que té pista de petanca. Com que això era una antiga guarderia, disposem d'un pati que s'ha condicionat per jugar a la petanca. Cada tarda ve un grup de socis per jugar-hi. Som l'enveja de la resta de casals. Ara hem demanat que converteixin el porxo de fora en part interior del casal, així disposaríem d'una altra sala, perquè l'espai se'ns ha quedat una mica petit.

Quin és el principal repte que tenen de cara al futur?

La renovació de la junta. Necessitem gent nova amb idees i empena, i costa molt de trobar. No és que entre els socis no hi hagi gent preparada per portar el casal; el problema és aconseguir engrescar-los perquè ho facin. Aquesta és una feina voluntària, de servei a la comunitat. I aprofito aquesta entrevista per agrair la feina excepcional que fa el José Antonio, que és el secretari de la Junta. Jo tinc una tasca més de representació de cara a l'Ajuntament i de posar la meua firma als documents oficials, però qui porta el dia a dia del casal i s'encarrega que tot funcioni perfectament és el José Antonio. Sense ell, això s'ensorraria; quedaria un equipament sense vida i no s'organitzaria cap activitat. Abans hi havia molta més implicació per part dels socis, però ara la gent no vol responsabilitats ni maldecaps. En general, al barri falta participació per part del veïnat. Sempre dic que és un barri on la gent viu, però on no conviu.

Quina relació tenen amb la nova escola de música que hi ha al costat? Tenen bona relació?

I tant! Estem molt contents. Ara fa 3 anys que hi són. L'edifici estava abandonat i s'havia degradat molt, estava ple de coloms i rates. Ja et pots imaginar el canvi! És una escola de música i centre de les arts. Dona molta vida a aquesta zona i té molta afluència de gent, a part de millorar la imatge del barri.

Paquita, no es jubilarà mai de la junta?

Home, mentre estigui bé físicament i de cap, aquí em trobaran pel que calgui. M'agradaria, això sí, que algú pogués substituir-me a la junta en algun moment, perquè aquesta és una feina molt sacrificada.

MARÍA CÓRDOBA

"El casal dona vida a la gent gran: saps on venir, t'atenen bé i et trobes amb companys i amics. Jo hi estic molt a gust, com si fos a casa, tant si vinc a fer un cafè com si vinc a ballar els divendres".

BELÉN ATIENZA

"Abans demanaves un taxi i no et portava fins aquí. Ara el barri està molt bé. Conec moltíssima gent, perquè he portat durant 28 anys la perruqueria del casal. M'agrada molt, però se'ns ha quedat petit".

CARMEN QUINTANILLA

"Amb la meva parella de ball ens anem movent per diferents casals, però aquí fan els millors balls. A ell li agrada tot, però jo prefereixo els balls més antics, com el tango. M'encanta, fa que em trobi bé".

MANUEL PÉREZ

"Jo vinc per acompanyar la meva dona. Ja em fan mal les cames, però els dies de ball, quan sento una cançó que m'agrada, l'agafo per ballar junts. Tinc molta sort perquè ella em dona moltíssims ànims".

MARÍA VALDIVIA

"Abans de venir em trobava amb els veïns pel carrer, però un cop aquí et relaciones de manera diferent. He fet molts amics anant al ball, fent excursions, però també al grup de costura".

ANTONIO SAAVEDRA

"He estat a la junta, ara ja l'he deixat, però segueixo venint perquè tinc moltes amistats. Aquí és on està l'essència de la gent gran, mai hi ha hagut una baralla, som una gran família. Hi ha gent molt bona".

LAURA LLÀERIA

"Vaig agafar el bar del casal fa 8 anys perquè m'agrada treballar al barri i estar amb la gent. Per a ells és important perquè fan coses, estan acompanyats, es relacionen. Fins i tot seria bo que poguessin fer més activitats".

JOSÉ ANTONIO BONILLA

"Les sortides són molt importants perquè la gent es troba. Coneixes més els companys i tens l'oportunitat de sincerar-te, de parlar de coses que a casa no pots. Encara que siguem grans, quan fem sortides ens sentim més joves".

MERCEDES GÓMEZ CORTÉS

RESPONSABLE DE PROJECTES DE L'ASSOCIACIÓ DE DONES GITANES
LACHÓ BAJÍ CALÍ

Després de prop de dos anys de gestions, l'Associació Lachó Bají Calí es va constituir l'any 1991, fruit de la voluntat d'un grup de joves gitanes que es van involucrar en la realització d'un estudi sobre la població gitana al Gornal que va constatar la seva significativa presència al barri. Seguidament, van aconseguir que l'Ajuntament de L'Hospitalet els cedís un local i els atorgués un ajut econòmic per començar, primer amb activitats de guitarra i ball flamenc i posteriorment amb altres projectes, com el d'alfabetització o el de classes de caló/romanó, amb les quals reforcen els aspectes de la identitat cultural gitana, un dels seus principals objectius.

Quan es va crear l'associació?

Lachó Bají Calí es va fundar l'any 1991, quan un grup de "gitanetes" de 18 o 20 anys, jo entre elles, que érem solteres i participàvem molt en la vida associativa del barri, en concret en una entitat que es deia Àmbit Cultural, on ballàvem sevillanes, ens vam organitzar per crear una "casa gitana" al barri. El motiu va ser que hi havia moltes famílies gitanes vivint en aquest indret i vam pensar que estaria bé crear alguna entitat per a elles. Després de fer un estudi sobre la població gitana a L'Hospitalet, vam obtenir els permisos i les ajudes per muntar l'entitat. L'Ajuntament ens va cedir un local que sempre ha estat el mateix, així com les subvencions per posar el projecte en marxa.

Jo havia participat en les reunions de l'inici i, com que havia fet estudis d'administratiu, vaig començar a treballar a l'associació. Em va semblar una bona idea perquè ben bé som família. A partir d'aquí hem fet de tot...

Associació Gitana Lachó Bají Calí.

D'on ve el nom?

Lachó Bají Calí significa “la bona sort gitana” i era el nom de la primera escola per a infants gitanos. L'escola Lachó Bají va ser la primera institució oficial establerta en aquest lloc.

La nostra estructura és “a l'estil paio”, però amb les formes gitanes: tots som iguals, no hi ha ningú que mani més o menys, perquè totes sabem el que hem de fer. Una persona que fa 3 mesos que hi és mana el mateix que jo, que fa 17 anys que hi soc. Però per a nosaltres l'associació és una casa gitana; els estatuts, els càrrecs... ens sobren.

Amb quins objectius treballa?

L'objectiu de l'associació és recuperar el patrimoni cultural i la memòria històrica del poble gitano d'una manera positiva. Donar a conèixer a tota

la societat la cultura gitana, que és molt rica, i lluitar contra els estereotips que encara persisteixen sobre nosaltres. Per això fem moltes xerrades a escoles, instituts, universitats..., per explicar la nostra realitat dins i fora del barri, sempre en positiu.

Com és la cultura gitana?

Els prejudicis diuen que no tenim cultura, que tot ens és igual, que per a nosaltres tot s'hi val, que fem les coses a la nostra manera i no seguim les normes de la societat.

Però nosaltres tenim els nostres valors, com la família. El grup és un valor. Ho hem viscut així i és el que ens neix de dins. Per això, som capaços de solucionar les coses sense denúncies. Sentim un respecte profund pels nens i la gent gran, que no són cap càrrega... Som molt protectors amb les dones, encara que des de fora se'ns vegi com a masculistes. És cert que ens casem entre nosaltres i que no hi ha hagut barreja entre gitanos i païos en aquest barri.

Amb quants socis compta l'associació i quines activitats organitza?

No se sap els gitanos que hi ha a Espanya, perquè no ens comptem. De la mateixa manera que no sé dir quants som aquí perquè tots els gitanos de L'Hospitalet que vulguin participar en Lachó Bají Calí són benvinguts. Som l'associació gitana per a tot L'Hospitalet, per això venen persones de fora del barri, com ara Can Serra o la Florida. Som una associació de gitanos per als gitanos, encara que tothom és benvingut. Unes vegades ens hem reunit 500 persones, d'altres 1.000... depèn. Respectem el que els gitanos volen perquè, si no, què fem aquí?

Fem activitats com la cistelleria, la ferreria, la forja o aprendre la llengua gitana, amb especial incidència en l'educació. Tenim el servei de reforç escolar perquè els nens vinguin a la tarda a fer els deures amb voluntaris o professors, així com les classes d'alfabetització i de carnet de conduir. Hem treballat molt l'educació per a dones, de manera que tenim una educadora per cuidar els nens mentre les dones es formen.

Com és la relació amb altres associacions?

Som al barri des que es va fundar, som una part molt visible, que participem en la vida del barri i hi ha una bona concòrdia amb tots els veïns i

amb la resta d'associacions: la comissió de festes, l'associació de veïns... amb tots ens portem bé. Què es fa per Carnestoltes? Nosaltres sortim al carrer!

Som uns privilegiats dins del món associatiu, perquè a L'Hospitalet ens cuiden. Nosaltres estimem molt L'Hospitalet i som una part activa de la ciutat. No obstant això, els estereotips no s'han perdut del tot i continua havent-hi racisme, encara que sigui d'una manera més soterrada o subtil que abans. Hi ha un col·legi públic on només van nens i nenes gitanos. No cal dir més.

Com ha canviat aquest barri?

Quan els nostres pares van arribar a aquest barri als anys seixanta, es van situar en l'assentament conegut com la Cadena, entre les barriades de Can Pi i la Bomba, que llavors eren camps. És on actualment s'estén el districte econòmic Granvia L'H, de L'Hospitalet, al voltant de l'activitat del recinte firal Gran Via de Fira de Barcelona.

Els gitanos havien construït les seves barraques i portaven els seus cosins, germans, nebots... Hi vivien més de 30 famílies gitanes provinents d'Andalusia. Quan es va iniciar la urbanització del Gornal, l'any 1975, ens vam traslladar aquí. Recordo que tot eren terres i camps, tot era verd i els nens i nenes tenien espai per jugar. Però no hi havia cap servei. Ara està preciós i ha canviat molt, fins i tot tenim el projecte Urban Gornal, per a la regeneració econòmica i social del barri.

Tenim molt arrelat el sentiment de pertinença a la família, de manera que, si la família es queda aquí, nosaltres també. Per això la nostra canalla roman al barri.

FRANCISCA GÓMEZ
"Nosaltres anàvem al col·legi de les monges Cor de Maria i sempre ens deien que havíem de fer alguna cosa al barri per als gitanos, així que vam formar aquesta associació, que és de tots els gitanos i funciona com una continuació de l'escola".

JUAN LUIS FERNÁNDEZ
"Jo m'he criat aquí. En aquest lloc es fan activitats de tot tipus, des d'activitats molt de la cultura gitana fins a treure's el carnet de conduir".

ANTONIO GÓMEZ
"Crec que això és una cosa molt important per al barri. Estem molt contents de tenir un lloc de trobada dels gitanos al barri. És com casa nostra".

MARILÓ FERNÁNDEZ
"L'associació és com una olla amb molt de fonoll. Elles cuinen les coses des d'un feminisme gitano, treballen amb molta delicadesa, afecte i *bastalipén*" (felicitat en romaní-caló).

CARMEN GIMÉNEZ
"Aquesta és la casa de tots els gitanos del barri. Ens agrada avançar sense perdre les coses nostres. La Mercedes és una fera. Ha cuidat la casa dels gitanos amb les portes sempre obertes".

JUANA FERNÁNDEZ
"És una manera de fer tot allò que ens interessa, des d'un curs d'informàtica a un de física quàntica si volguéssim. Tot el que ens faci falta i ens ajudi a millorar".

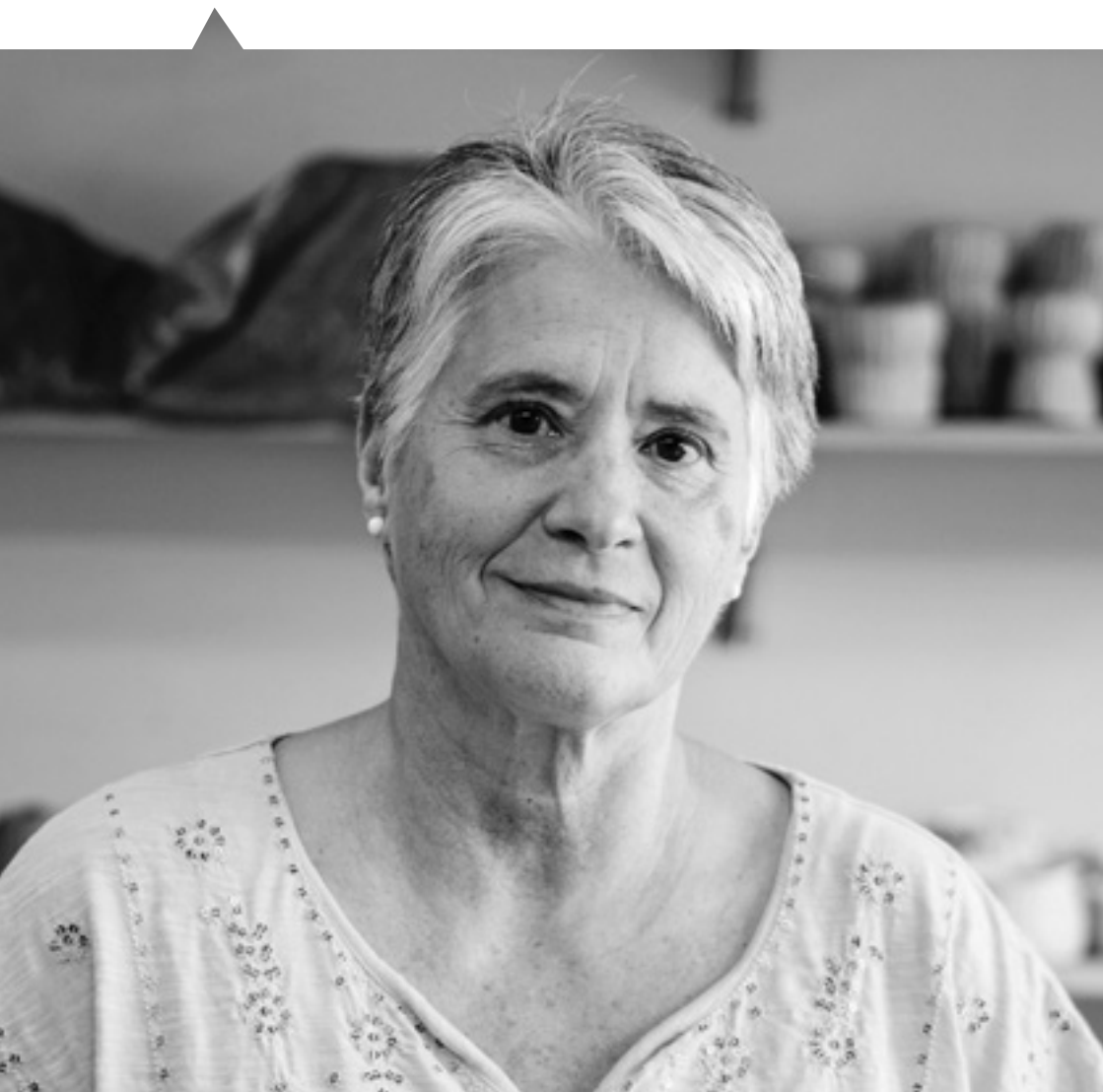
AMPARO CORTÉS
"Aquí hi ha la meua Mercedes, totes... Només puc dir coses bones d'aquest lloc. Aquí m'he tret una pila de carnets i cursos que m'han ajudat a la vida".

LOLI HEREDIA
"Aquest lloc em recorda coses boniques, històries de superació i de progrés. T'animen a superar-te quan estàs decaiguda, et donen suport i s'adapten a tu; fan les coses fàcils".

MERCÈ BASTÉ RIBERA

DIRECTORA DEL CENTRE EDUCATIU ESCLAT

El Centre Educatiu Esclat és una associació sense afany de lucre que promou diversos projectes socioeducatius adreçats a infants, joves i adults del barri de Bellvitge i de tota la ciutat de L'Hospitalet. Incideix d'una manera especial en la població de risc, que viu situacions precàries, per la qual cosa l'Esclat vol estar al seu costat. La seva directora, Mercè Basté, era mestra del Col·legi de les Teresianes quan, l'any 2004, li van proposar fer-se càrrec del centre: un projecte que li agradava molt i que ha dirigit durant aquests últims 15 anys.

Com neix l'Esclat? Com van ser els seus inicis?

El 2018 vam celebrar els 40 anys. L'Esclat va començar el gener de l'any 1978 en resposta a una necessitat molt concreta: el barri de Bellvitge comptava amb 10 anys de vida i tenia molta població infantil i adolescent que, quan sortia de l'escola, rondava pels carrers. L'Escola Pare Enric d'Ossó, de la Congregació de les Religioses Teresianes, ja existia i va ser una germana teresiana, Montserrat Ortiz, qui va veure que calia un esplai per quan els nens sortien de classe. Cal pensar que en aquells anys els carrers no estaven urbanitzats ni hi havia serveis, de manera que no era el millor entorn per jugar. Aviat es van comprar uns locals a la rambla de la Marina i així és com va començar a caminar l'entitat. Al cap de poc de funcionar l'esplai, es va iniciar un projecte per a adolescents, perquè quan acabaven l'escola, als 14 anys, molts no feien res. Era l'Aula Taller, on aprenien oficis de manera rudimentària i que és l'embrió del que és ara l'Esclat.

Com ha evolucionat l'entitat?

Durant aquests gairebé 40 anys d'existència el centre ha anat adaptant-se a nous reptes per donar resposta principalment a les necessitats dels infants i joves en risc d'exclusió social. Ara tot s'ha professionalitzat,

però no ha perdut l'essència d'estar al servei de la infància, l'adolescència i, ara, de famílies amb algun tipus de necessitat, sigui per exclusió social o fracàs escolar. Estem parlant de gent que es podria quedar desplaçada dels carrils convencionals. Ara tenim la Unitat d'Escolarització Compartida (UEC), el Centre Obert, el Punt Òmnia, l'Orientació Laboral i l'Espai Familiar. A més, cal destacar que mai hem perdut la nostra condició d'esplai de barri per a famílies normalitzades. Així doncs, aquí conviuen dues realitats i això és molt interessant.

Quins són els reptes actuals?

El principal repte de les entitats del tercer sector és el seu sosteniment econòmic. Els nostres projectes es porten a terme amb la feina d'un equip de 25 professionals i gràcies a les subvencions. Són projectes que han demostrat la seva solvència durant anys, però que han de passar cada any per una aprovació.

Com funciona la UEC?

Actualment tenim 54 places, amb alumnes de 14 a 16 anys derivats de diferents instituts i escoles de la ciutat de L'Hospitalet en conveni amb el Departament d'Ensenyament i amb l'Ajuntament de la ciutat.

Nosaltres els oferim acabar l'ESO amb un currículum adaptat. És un sector que es quedaria fora de l'escolarització obligatòria, però, si assolixen els objectius de l'adaptació curricular, poden aconseguir el GESO, el Graduat en Educació Secundària Obligatòria. L'èxit del projecte està en el fet que treballem amb grups reduïts d'alumnes, que tenen el seu tutor i passen per diversos tallers amb els seus tècnics.

La gran diferència és que aquí venen i l'absentisme o les conductes negatives es dilueixen gràcies al model que seguim. Els conceptes teòrics els unim amb la pràctica, de manera que se senten més capaços. És un aprenentatge significatiu.

L'alumne se sent mirat i escoltat, veu que per al seu tutor compta i sorgeix l'autèntic caràcter i limitacions de cada un. Saben que aquí estem perquè ells puguin tirar endavant i fer via. En aquest sentit, la tutoria és un punt fonamental per fer un acompanyament a cada adolescent en la seva situació personal i familiar. Som l'única UEC de L'Hospitalet i la més gran de Catalunya. Hi ha una feina en xarxa que funciona molt bé, dona bons

Taller de fusteria del Centre Educatiu Esclat.

resultats i els instituts estan molt contents, però caldria tenir més places perquè, com més gent hi ha, més sensació d'escola i de normalitat es produeix, que és del que es tracta.

I quins altres projectes destacaria?

El nostre esplai s'inicia quan a les 17 h marxen els alumnes de la UEC i venen els nens de 3 fins a 16 anys del barri a fer activitats diverses o un reforç escolar. Cada família tria segons les seves necessitats i gustos. Estem parlant de 70 nens cada dia. Integrat en l'esplai, hi ha el Centre Obert, que acull uns 40 nens derivats per la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Primària i el Sistema de Protecció a la Infància i l'Adolescència en Risc Social quan es valora que després de l'escola és millor que vinguin aquí per problemàtiques diverses. Ells s'apunten a les mateixes activitats que els altres nens de l'esplai, amb la diferència que tenim uns educadors socials

que acompanyen aquests nens i les seves famílies en les seves carències. És interessant perquè estan tots junts i no es pot diferenciar quin és l'un o l'altre: hi ha nens i nenes que només necessiten algú amb qui compartir una estona d'esbarjo, però també n'hi ha d'altres que requereixen una atenció específica, sigui per mancances personals o del seu entorn familiar o social.

Fa uns 5 anys també vam iniciar l'Espai Familiar per a nadons de 0 a 3 anys que encara no van a l'escola i no poden anar a la guarderia. Tenim 3 grups de 10 nens que venen amb la persona que els cuida i aquí poden socialitzar amb altres nens i amb altres mares. És un espai molt maco i molt gratificant.

I tenim un Punt Òmnia, una iniciativa de la Generalitat per facilitar l'accés a les noves tecnologies digitals. És un projecte de dinamització comunitària a través de les noves tecnologies que aglutina molta gent gran del barri. Els cursos estrella ara són els que tenen a veure amb el telèfon mòbil, ja que nosaltres ens adaptem a les demandes dels usuaris. La veritat és que tots ens beneficiem del Punt Òmnia; hi passa molta gent de diferents edats. És més, la gent ens coneix pel boca-orella. Poca publicitat hem de fer perquè vinguin.

Quins són els trets més identificatius del centre?

Som una entitat social, però amb un tarannà educatiu. Fins i tot els projectes de vessant social els treballem perquè siguin educatius i no assistencials, potser ve per la nostra tradició teresiana, però volem educar en totes les edats per apoderar la persona i que pugui avançar autònomament.

Com és aquest barri?

Aquest barri ara està molt bé, amb els serveis necessaris, molts espais verds i poca circulació de cotxes, cosa que el pacifica... Crec que la gent està contenta. Per una banda, els veïns s'han anat fent grans, però també hi ha força presència de gent jove que torna a viure aquí.

PEDRO JUÁREZ

“És un projecte educatiu que ofereix una segona oportunitat a joves que no han pogut fer l’itinerari habitual on sovint no entren pel motiu que sigui i acaben perdent l’interès. L’objectiu és que el recuperin apropiant-los al món laboral pràctic. Elaborem un currículum adaptat enfocant al món laboral”.

MARC AÑIGAS

“Fem educació en el lleure amb el grup de joves. Jo treballa amb la franja de 12 a 16 anys. Fem reforç acadèmic i diferents activitats: espai crític, esport, informàtica. Qualsevol classe de família pot venir a fer aquest reforç escolar”.

PILAR LUQUE

“Fa 18 anys que soc educadora. Quan vaig començar tots els serveis que hi ha ara no estaven constituïts. L’Esclat va sorgir per cobrir aquesta necessitat. Eduquem els aprenentatges significatius d’una manera més funcional i busquem relacionar-nos amb altres entitats del barri”.

ALONSO DOMÍNGUEZ

“A l’Esclat són bona gent, amables, i donen molt d’amor als joves. Aquest lloc evita que els nens i les nenes estiguin al carrer, que allà no guanyen res. Aquí coneixen més gent i s’obren més; és totalment positiu”.

MANOLI AGUILAR

“Fa 20 anys que treballa al centre. El lloc ajuda molt els joves, els obre molts camins. Tenen alguna cosa a fer, els monitors del centre els ajuden molt. A dia d’avui he vist nois i noies del centre oberts que han vingut després i que estan molt agraïts de tot el que han après i com els han tractat aquí”.

Mª ISABEL SALVATIERRA

“Tinc un nen de 9 anys a qui li encanta venir. A més, el meu fill gran va venir amb mi del meu país amb 13 anys i el xoc va ser complicat, i aquí m’han ajudat molt. Ara estudia i li està anant bé. Al petit li agrada venir i prefereixo que vingui en comptes d’estar-se a casa mirant la tele”.

SOCO RODRÍGUEZ

“Vaig començar als 12 anys, després vaig passar a ser monitora amb 16 i d’aquí a fer feina d’administradora fins avui, 40 anys després. M’agrada estar aquí, estimo l’entitat i crec que fem una tasca important. Treballem amb nens que necessiten un acompanyament que aquí reben”.

ÀLEX ESCAMILLA

“Vaig començar amb 5 anys com a usuari i ara soc monitor i estic estudiant integració social. Quan era nen, el premi per aprovar totes les matèries era venir al casal d’estiu d’aquí. M’han aportat tantes coses que el que m’agrada és poder transmetre això als nens i nenes que venen darrere meu”.

ROQUE FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ

PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DE BELLVITGE

Roque Fernández és president i soci fundador de l'Associació de Veïns de Bellvitge, fundada el 1980 a partir de la fusió de tres entitats del barri. La de Bellvitge és una associació molt reivindicativa que ha avançat en tots els sentits gràcies a l'esforç dels veïns i veïnes. A més, el Roque fa tres dècades que està vinculat a la Comissió de Festes, amb la qual cosa demostra el seu compromís amb el barri que el va acollir des del seu Bierzo (Lleó) natal.

Com funciona l'Associació de Veïns de Bellvitge?

Aquesta associació de veïns sempre ha mirat pel benestar del barri. I hem tingut gairebé sempre bona relació amb l'Ajuntament. Cada vegada que hi ha una nova legislatura, seiem amb l'alcalde o l'alcaldesa i li donem una carta que recull les mancances que veiem al barri i, gairebé sempre, ens accepten el que es demana, fins i tot alguna cosa més. I és que, en aquest barri, estava tot per fer. Al primer habitatge van entrar a viure-hi l'any 1965. Es van trigar uns 10 anys a fer tot el barri i a ficar-hi 45.000 habitants, que vam arribar-hi amb vint anys.

D'on va venir vostè?

Jo vinc del Bierzo, de Lleó. En l'època de les grans migracions, vam haver de buscar-nos la vida. Uns se'n van anar a l'estranger i d'altres se'n van anar a Madrid, Barcelona, Bilbao..., on hi havia l'auge de la indústria. I calia ficar la gent en algun lloc, així que aquí es va fer una ciutat dormitori. Van arribar-hi els obrers de la SEAT, de la Pegaso, del butà i d'infinitat d'empreses que, com que els pisos eren assequibles, venien a viure a aquí. Al barri ha conviscut molta gent de moltes nacionalitats i procedències i no hi ha hagut problemes de convivència, ens hem adaptat els uns als altres.

Van haver de lluitar per moltes coses?

Quan es va construir el barri, els veïns vèiem que només construïen blocs de pisos i que no feien equipaments. Llavors, vam sortir al carrer un dia rere l'altre, una setmana rere l'altra. Aquí molts som de la SEAT i anàvem a treballar al matí i a protestar per la manca d'equipaments a la tarda. I si fèiem torn de tarda, doncs lluitàvem al matí. No volíem que construïssin ni un bloc més fins que no es fessin els equipaments necessaris.

En quin any van succeir aquestes protestes?

Devia ser el 1975-1977, potser. Volien fer construccions per a 15.000 habitants més, amb més torres i blocs. I vam sortir al carrer, vam lluitar molt. El que construïen al matí ho tiràvem a terra a la tarda, i el que construïen a la tarda ho ensorràvem a la nit. Al final, es van veure obligats a fer un nou pla parcial. Per això el barri ara té un munt d'espais: per a la gent gran, biblioteca, escoles, consultoris... És un barri gairebé tot per a vianants, amb zones verdes. A Bellvitge he lluitat per tot: des d'un semàfor fins a un autobús, el metro, el parc...

Vaja, qui no plora no mama...

Evidentment. I aquest Ajuntament sempre ens consulta les obres que vol fer. I això és important per a nosaltres. Seguirem reivindicant algunes coses, poques, que falten. Cal canviar algunes voreres, per exemple, que ja tenen molts anys. També demanarem una residència de gent gran. Bellvitge és un dels barris amb més població de gent gran de L'Hospitalet. És clar, vam venir tots de cop de joves i ara ens hem fet grans. El barri no ha crescut perquè, des que es va aturar l'edificació, no s'ha fet cap habitatge més, així que els nostres fills s'han hagut de buscar la vida a altres llocs.

I això no tindrà conseqüències negatives?

No és que no hi hagi joventut; molts tornen a ocupar el barri perquè és un barri del qual se senten molt orgullosos tant grans com joves. Perquè van créixer aquí i lluitaven al costat nostre. Aquí no s'ha exclòs ningú, tots eren benvinguts.

I hi ha arribat una segona onada d'immigració d'altres nacionalitats?

En aquest barri menys. Primer, perquè no hi ha habitatges disponibles; i, segon, perquè els lloguers són cars per als immigrants, que se'n van més a la perifèria. És gent en situació precària que ve amb ganes de millorar,

Rambla de la Marina.

com vam fer tots. A Bellvitge ara hi ha poca immigració, però tenim el costum d'acollir els que venen de fora, com no pot ser d'una altra manera. Venen en unes condicions difícils dels seus països i, si venen a aquesta associació de veïns perquè els donem un cop de mà, doncs ho fem, no hi ha cap problema, siguin d'on siguin.

Hi ha relleu generacional dins de l'associació?

Això és més complicat. Els joves estan per altres coses. Nosaltres venim aquí de dilluns a divendres, cada tarda. No crec que estiguin disposats a fer-ho (tampoc tinc clar que poguessin aguantar el ritme que nosaltres hem portat). I les entitats s'estan morint per aquest motiu.

Podria ser que no vegin aquestes necessitats tan urgents com abans?

És que ja no és el mateix. I amb les noves tecnologies ja no hi ha aquesta comunicació. Tots van per lliure, fins i tot en temes com la defensa de les pensions. Nosaltres això ja ho tenim resolt, els que tindran problemes per

cobrar-les són ells si no es posen al nostre costat per defensar-les. Però no hi ha manera. Abans estava tot per fer i ells ja ho tenen tot fet.

Em deia abans que estan molt orgullosos del barri. Hi ha sentiment de pertinença?

N'hi ha, sí. En la gent gran, que tant va lluitar, aquest sentiment no s'ha perdut.

Quants membres hi ha a l'associació de veïns i veïnes?

Actualment, d'afiliats en tenim uns 1.800, però que paguin la quota regularment n'hi ha uns 1.400. És una de les associacions més potents que hi ha aquí. Això no vol dir que estiguin en actiu tots. Quan truques per convocar una assemblea, aconseguir que vinguin 150 persones costa Déu i ajuda!

Com es relacionen amb altres entitats?

Nosaltres som autònoms, però quan tenim una reivindicació que afecta molta gent del barri ens coordinem amb altres entitats perquè s'adhereixin a la causa. Tenim molt bones relacions amb altres entitats del barri: sempre que necessitem alguna cosa estan disposades a fer-nos costat en les nostres reivindicacions. Ara bé, qui té més relació amb la resta d'entitats és la Comissió de Festes del barri.

Quina és l'última lluita en la qual s'han implicat?

El soterrament de les vies del tren i la col·locació d'ascensors per accedir a l'estació, que té un munt d'escales. Això és un autèntic infern; fa molt de temps que lluitem per això. Ara ja estan treballant per instal·lar els ascensors. Espero que el 2020 comencin a soterrar les vies. Crec que les dues coses estan en vies de solució.

YPACIO CHICO

"A l'associació estem al corrent de totes les qüestions del barri, tant socials i mèdiques com urbanístiques i educatives. Mirem d'unir la gent del barri i informar-la".

MARI CARMEN JUÁREZ

"Sempre ha estat una associació important, vital diria jo. Hem estat pioners en moltes lluites, com la defensa de la nostra sanitat a la rambla de la Marina. Llitem per les causes dels veïns".

DOMINGO SÁNCHEZ

"Des dels inicis, si no hagués estat per tot el que ha mogut l'associació, tindríem un munt més de blocs de pisos. Hem aconseguit el metro, una escola de música i molt més".

JUSTINO FERNÁNDEZ

"Venim a l'associació totes les tardes i treballem pel veïnat. Col·laborem amb el barri i fem tot el que podem per mantenir una convivència i qualitat de vida bones".

VICENTE JORGE RODRÍGUEZ

"En aquest barri, des d'una paperera fins a un fanal, tot ho hem hagut de reclamar els veïns i veïnes. Aquesta ha estat la feina de l'associació. El Roque s'esforça molt, dona la cara i fa de pont entre el veïnat i l'administració".

SIMÓN RUVIRA

"Una de les primeres batalles que vam lliurar va ser amb el gas, que no vam guanyar, però sí que hem aconseguit que es fessin escoles i que arribessin a Bellvitge serveis necessaris. Tot això ha passat perquè el barri ha respost; som gent conscienciada".

CARLOS TEJEDOR

"Vaig arribar a l'associació des de la lluita que vam tenir pel CAP a Bellvitge. Ens vam tancar durant 7 mesos al centre mèdic. Jo em dedico a fotografiar i fer reportatges sobre les accions de l'associació".

JOSÉ ANTONIO MONTOYA

"Aquesta associació ha estat i és una de les més importants de tot L'Hospitalet. La van fundar els veïns i veïnes per lluitar pel barri i seguim complint amb els objectius que ens proposem. Aquest barri l'hem construït literalment nosaltres".

TERESA JIMÉNEZ VILLAREJO

SECRETÀRIA DEL GRUP DE DONES DEL GORNAL

Teresa Jiménez és secretària del Grup de Dones del Gornal, que celebra el seu 20è aniversari. Va arribar al Gornal com a mestra a l'escola Salvat-Papasseit (avui desapareguda), a la fi dels setanta i ha viscut la transformació del barri, sempre implicada en el moviment veïnal. Considera necessàries les reivindicacions veïnals perquè són les que aconseguixen millores i les que han aconseguit un barri més agradable i amb més espais verds. Immersa en la recopilació de fotos i històries per fer una revista especial sobre els 20 anys del grup de dones, la Teresa ens explica la seva història.

Per què neix el grup de dones?

El 1998, un grup de dones del barri, que ja estàvem treballant en altres associacions de dones o culturals, com era el meu cas, vam pensar que era oportú i necessari que hi hagués un grup de dones que ens preocupéssim de la problemàtica de les dones, de la violència, de la formació i de la convivència entre elles. Perquè la dona al barri del Gornal, des d'un principi, ha tingut un paper molt important en l'associacionisme del barri. A més, als altres barris de L'Hospitalet hi havia grups de dones ja formats. I al Gornal no n'hi havia. Així que vam decidir formar un grup de dones. Ara mateix som 60 sòcies.

Així que sempre ha estat vinculada al moviment associatiu.

Sí, des que vaig arribar el 78 a una escola que es deia Salvat-Papasseit i que ja no existeix, perquè molts nens i nenes van deixar d'anar-hi i només va quedar una escola al barri. Quan el grup de dones es va formar, jo era regidora a l'Ajuntament de L'Hospitalet. A més del grup de dones, també formo part d'una coordinadora d'entitats del barri, en la qual tractem de fomentar la unió de les entitats i, sobretot, ens impliquem en els problemes que hi va haver durant la construcció de l'AVE.

Zona enjardinada de l'avinguda Carmen Amaya.

Quines activitats fa el Grup de Dones del Gornal?

Hem organitzat molts tallers; ara mateix n'hi ha un de pintura i un altre de manualitats. Se n'han fet d'escriptura creativa, d'informàtica... Celebrem el dia 8 de març, que per a nosaltres és una festa molt important, amb activitats com sessions de cinema, teatre, un sopar de les sòcies, etc. El 25 de novembre és una altra data important, és el Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra la Dona, i també fem un seguit d'activitats. Estem connectades amb el Centre d'Atenció i Informació a la Dona de l'Ajuntament i fem reunions periòdiques amb ells per programar activitats i veure el que ens proposen. I després programem xerrades, tertúlies, col·laborem amb la comissió de festes, organitzem un mercat ambulant solidari, fem una cursa popular, exposem per Festa Major els treballs que hem fet durant l'any... I col·laborem amb l'Ajuntament en el que ens demana. Les sòcies ens reunim tots els divendres.

El local és cedit per l'Ajuntament?

Sí, ens el cedeix. Tenim una subvenció de l'Ajuntament que no es reno-va automàticament; cal sol·licitar-la cada any: uns anys és més elevada i d'altres menys. Ara hem demanat una subvenció amb motiu dels nostres 20 anys de vida, però, vaja, parlem d'una subvenció de 1.000 euros, que tampoc és gaire. Les sòcies, per la nostra banda, paguem una quota de 15 euros a l'any. Per poder finançar-nos, a més, el dia de Sant Jordi muntem una parada de venda de llibres. En canvi, tot el que recaptem al mercat ambulant solidari que s'organitza durant la Festa Major ho donem a alguna organització solidària. I també organitzem una rifa d'un cobrellit...

I a títol personal, en quines altres activitats del barri ha participat?

La parròquia organitzava visites als joves de Bellvitge i el Gornal interns als diferents centres de Catalunya. Jo anava a la de Quatre Camins. Allà els vam visitar amb la idea de veure com estaven, saber si volien alguna cosa per a la família. Era una visita humana, organitzada a través de l'assistent social del centre penitenciari. Va ser una experiència interessant a escala personal. Parlàvem amb ells fins i tot al pati, amb els altres interns que hi havia per allà. Eren nanos, bona gent... Molts d'ells havien estat alumnes meus, els havia tingut a l'escola.

¿Ha millorat molt el barri des que vostè va arribar?

Sí, molt, en el pla urbanístic i en el pla humà i de la convivència. S'han anat aconseguint molts equipaments, com el poliesportiu o l'escola de música, que ocupa una antiga escola d'EGB. El Gornal havia estat un barri una mica aïllat, però aquesta situació va canviar quan van obrir la Granvia.

Com descriuria el barri del Gornal a algú de fora?

És un barri obert, de gent senzilla i treballadora, que s'ha anat fent a força de reivindicar millores des del moviment associatiu, ja que era un barri que en els seus inicis només tenia blocs d'habitatges i res més, ni tan sols una farmàcia. Al llarg dels anys, aquest barri s'ha anat fent a si mateix gràcies a la col·laboració i a la reivindicació dels veïns i veïnes. És important que la gent es trobi bé al seu barri. Jo crec que la rambla és ara un espai preciós, ampli, amb molt de verd, molts arbres..., i entre els blocs també hi ha arbres i zones verdes. És un barri molt agradable, sense problemes de convivència.

Cohesió i solidaritat.

Sí, per aconseguir les coses necessàries. Ara estem lluitant perquè s'instal·lin ascensors a l'estació de tren del barri, perquè als accessos hi ha unes escales impossibles de fer servir per a la gent gran o per a gent que porti un cotxet de nadó. En realitat, volem el soterrament de les vies, però com que això va per llarg, hem demanat uns ascensors que sembla que sí que instal·laran.

Diria que hi ha sentiment de pertinença entre el veïnat del Gornal?

Sí que n'hi ha. Al principi, com que estàvem tan aïllats, recordo que els nens i nenes de l'escola no es consideraven de L'Hospitalet. Si els preguntaven, responien que no, que ells eren del Polígon Gornal. I és que en els inicis això era un polígon amb blocs de pisos; va ser posteriorment quan ja li van posar nom als carrers. Però encara hi ha molta gent al barri que li segueix dient polígon.

I què em diu de les noves generacions?

M'agradaria que vinguessin més dones joves a la nostra associació. Però costa molt que la gent jove s'impliqui en les entitats del barri. Li passa el mateix a la majoria de les associacions. La continuïtat del grup de dones és una qüestió que em preocupa. Excepte la Núria, l'actual presidenta, i l'Imma, la vicepresidenta, que treballen a l'Hospital Universitari de Bellvitge, la majoria estem jubilades. I ja posats, també m'agradaria que totes les entitats del barri estiguessin més unides.

**LUIS ENRIQUE
MANGAS**

"Fa 14 anys que visc en aquest barri. El grup de dones és molt important perquè són capaces d'organitzar activitats per a grups de dones grans constantment".

**MARÍA ISABEL
SOBRINO**

"Per a mi és un punt de reunió per conèixer persones amb diferents opinions. Ens fa madurar, comprendre la situació d'altres persones i defensar-nos de les desigualtats".

**MARÍA CATALINA
BENITO**

"És un dels llocs que més valoro perquè es dedica a fer barri. L'esforç que fan per crear una família aquí dins és increïble. Aquest any, que ha estat el primer que he participat en la Diada, em sento molt orgullosa d'haver entregat un ram de part de les dones".

ÁNGELES MOLINA

"Feia falta un grup com el de les dones. La unió que hem aconseguit té un valor immens".

**DOLORES
MONTEAGUDO**

"Fa 20 anys que soc d'aquest grup. N'he estat presidenta i m'ho he passat molt bé. Des de sempre he participat en tot el que s'ha fet. La Teresa és una persona meravellosa i està molt implicada en el grup".

NIEVES MUÑOZ

"És una manera d'estar amb les companyes. Des que en formo part em trobo molt millor, i estic molt orgullosa de lluitar pels drets de les dones".

VALENTINA LLERA

"Aquí em reuneixo amb les meves amigues i surto de la rutina. És un lloc on sempre s'estan proposant coses noves i conscienciant sobre el maltractament a les dones".

ROSA MARTORELL

"És una entitat que em fa sentir a gust. Hi havia coses que pensava que no faria mai a la vida i aquí les he fet".

ALBERT BELLO FERNÁNDEZ

MÚSIC, GESTOR CULTURAL I COORDINADOR DEL DEPARTAMENT DE JAZZ MANOUCHE
DE L'ESCOLA DE MÚSICA-CENTRE DE LES ARTS (EMMCA) DE L'HOSPITALET

Albert Bello és un dels músics més representatius del *jazz manouche*. Dirigeix el Festival Django L'H (l'únic dedicat a Django Reinhardt de tot l'Estat) i és president de l'Associació de Músics i Aficionats al Jazz Manouche.

D'on li ve la influència del *gypsy jazz* o *jazz manouche*?

Va ser un moment concret: estava estudiant a l'AULA de Música Moderna i Jazz del Liceu i un dels meus amics ens va dir que tenia una casset que havíem d'escoltar. Vam anar a la seva furgoneta i ens va posar el Quintette Du Hot Club de France, que era on tocava Django Reinhardt. Com a guitarrista, t'asseguro que, quan escoltes allò, el xoc és important. Perquè, pel que fa a la tècnica i al discurs és una autèntica bogeria. Escoltar aquest quintet va fer que ràpidament em comprés una guitarra acústica per apropar-me a aquella música que havia escoltat. Em va atrapar del tot i va canviar-ho absolutament tot.

Quina edat tenia quan va tenir aquesta epifania?

Doncs entre 18 i 20 anys. Sobre l'any 1996-97.

Vostè venia de família de músics?

No sé si és del tot determinant, però sí. El meu avi, que és de Jaén, tocava el saxo a la banda del poble. El meu pare també va tocar algun instrument, però de molt petit, a la banda. I el meu oncle és el trompetista solista de l'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu. Tinc cosins que, evidentment, també són músics: trompetistes, saxofonistes, compositors... Però quan ens trobàvem de petits no es posaven a tocar ni m'ensenyaven res d'això. Però bé, m'imagino que aquesta sensibilitat... A casa meva vam tenir abans la cadena de música que la tele, i ho es-

coltàvem absolutament de tot. Recordo que escoltava la cinquena de Beethoven, que des de petit m'encanta i m'atrapa, fins al punt que he memoritzat aquella versió per complet i cap altra m'agrada. Però també escoltava Los Brincos, el Dúo Dinámico, Julio Iglesias... No hi havia una tradició jazzística a casa, hi havia com un popurri de música.

Doncs té aspecte de rocker. Segur que algú més l'hi haurà dit.

Evidentment he tocat rock durant molt de temps. La primera cançó que vaig tocar en un escenari va ser *Sweet Child o' Mine*, de Guns N' Roses, i et parlo potser de quan tenia 15 o 16 anys. També he estat a grups de *thrash metal* de L'Hospitalet. La primera cançó que vaig tocar amb acords, però, va ser *Cuando brille el sol*, de La Guardia. I a partir d'aquí he passat (i quan dic "he passat" no em refereixo a controlar, perquè es necessita tota una vida per controlar qualsevol gènere) per moments d'entusiasme per molts estils i guitarristes: Mark Knopfler, Eric Clapton, Jimmy Page, Steve Vai, Brian Setzer, Paco de Lucía, John MacLaughlin... Cada guitarrista t'obria un món i jo anava investigant totes les sendes que teníem en aquell moment. El meu únic contacte amb la formació en aquella edat era la revista mensual *Guitar Player*, on hi havia lliçons de rock, heavy, flamenc, de tot. Tenia un mes per aprendre'm totes les lliçons. Era la meva passió llavors i encara continua sent-ho.

Tornem al *manouche*. Hi havia tradició a L'Hospitalet?

No, no. Quan vaig començar —i fins molts anys després—, jo era l'única persona a L'Hospitalet que tocava *jazz manouche*. Ara tenim aproximadament 300 alumnes de *jazz manouche* a l'EMMCA, una autèntica bogeria. Cap escola en tot el món en té tants, o sigui que som una referència a escala mundial.

I venen sabent què és o ho descobreixen aquí?

Aquí treballem amb dos perfils. Jo faig classes a nens i nenes des dels vuit anys i també a adults i professionals. Alguns adults venen perquè toquen la guitarra i els ve de gust provar, d'altres ja coneixen l'estil i volen aprendre amb mi, perquè en aquesta escola hi ha un rigor important i tenim un nivell molt alt. Per altra banda, hi ha els alumnes petits, que no tenen ni idea del que és el *manouche*, però això és normal. Tampoc tenen idea quan s'apunten a l'escola de música a fer guitarra clàssica, no tenen referències. Tècnicament, el *manouche* és de les coses més bèsties que hi ha, perquè requereix molta dedicació i un coneixement tècnic molt alt.

Assaig a l'Escola de Música-Centre de les Arts (EMMCA).

Però, a la vegada, parlem de música popular; la seva expressió natural és en l'àmbit de la família, els amics, al carrer...

A més és fundador del festival Django L'H.

Bàsicament, treballo amb la idea de projectar a tots els nivells el que a mi em motiva. El 2005 arrencava l'escola, el 2008 muntava l'Associació de Músics i Aficionats al Jazz Manouche i el 2010, l'any del centenari del naixement de Django, vaig posar en marxa el que faltava per tal que la gent pogués gaudir dels concerts: un festival. El fet que a L'Hospitalet puguis aprendre a tocar *manouche* i, a més, gaudir dels millors artistes internacionals un cop a l'any converteix la ciutat en un referent mundial de l'estil.

L'EMMCA és al Gornal, un barri amb molta població gitana. És casualitat?

Sí, pensa que en aquesta escola hi ha 2.000 alumnes, o sigui que tenim de tot. Aquí al Gornal potser fa tres anys que hi som, perquè prèviament hem estat ubicats a centres culturals, escoles de primària, instituts... Però sí que tenim contacte amb l'associació gitana del barri Lachó Bají Calí i hi hem anat a tocar. Sempre els dic que no només hi ha el flamenc a la música gitana!

Ha sigut vostè qui els ha hagut d'anar a descobrir això?

Sí, clar. Deu fer 10 o 12 anys vaig fer un projecte en què intentàvem facilitar el pas dels alumnes de primària de l'escola Gornal a l'institut. Vam enregistrar un documental amb el gran tema de l'estil, el *Minor Swing*, i ho vam treballar amb els nens i nenes del barri. Tots els gitanos del Gornal miren aquest vídeo, perquè es reconeixen de quan eren petits: "Mira, el Carmona, ¡qué pequeño!". A mi també em coneixen com "el del vídeo". O sigui que a la comunitat gitana del Gornal he tingut aquesta sensació de ser famós.

Vostè va néixer aquí a L'Hospitalet?

Sí, a la Torrassa, tot i que ara visc a Barcelona. Però tinc la sensació d'haver viscut a L'Hospitalet tota la vida, igual que la meva família. Que a la segona ciutat amb més habitants de tot Catalunya no hi hagués cap escola de música pública fins que l'any 2005 es va crear l'EMMCA fa que m'enorgulleixi d'haver contribuït a aquest canvi. També crec que és molt important el festival Django, que atrau gent del Canadà, els Estats Units, França, Alemanya... Un públic que ve a veure músics de primera línia i marxa havent conegut L'Hospitalet.

SANDRA ANGLÈS

"En el moment en què conec l'Albert, conec el jazz *manouche* i m'enamora. Des del 2010, col·laborem en l'organització del Festival Django, que porta els millors intèrprets del gènere a L'Hospitalet. És molta feina, però és molt enriquidor".

MARÍA ANTONIA FERNÁNDEZ

"Tant el seu pare com jo, sempre hem animat l'Albert a fer allò que li agrada. Des de petit ha demostrat molta sensibilitat per l'art. De fet, també és molt bon pintor, però ara sempre va de bòlit i gairebé no té temps".

JUAN BELLO

"L'Albert va agafar la guitarra arran d'un regal que em van fer ell i la seva mare. Malgrat que era per a mi, se la va acabar quedant ell i ja no la va deixar anar. Amb una guitarra a les mans s'oblida del món".

ORIOI SAÑA

És una escola única al món, un projecte absolutament diferent. Dic això perquè, per una banda, totes les classes són col·lectives i, per l'altra, al meu departament ensenyem la música a partir del jazz, sense transitar per altres estils".

HERNÁN SENRA

Amb l'Albert treballem junts des de fa més de 10 anys. És fantàstic que s'impulsi el jazz *manouche* des de Barcelona i des de l'escola, ja que es tracta de l'únic estil de jazz europeu i, al meu entendre, està molt lligat a les arrels".

CAMIL ALCARAZO

"L'Albert és un professor molt entusiasta que sempre té molts projectes entre mans, alguns dels quals estem compartint. A més, és un referent absolut a Catalunya, la persona que més ha comunicat l'escena de jazz francesa".

SERGI AYET

"L'Albert és un apassionat i, alhora, una persona que sap portar a terme els seus projectes personals. Per tenir aquesta entrega que ell té en la seva professió has de tenir un cor molt obert a la música. És un luxe escoltar-lo".

NÚRIA SEMPERE

"El jazz *manouche* està poc implantat a Catalunya però, en canvi, té un focus bestial a L'Hospitalet. Gràcies a això, hem tingut l'oportunitat d'endinsar-nos en un món on la comunitat és molt important i el virtuosisme es posa al seu servei".

ALICIA LOZANO BORBALÁS

ONCÒLOGA RADIOTERÀPICA ICO-HOSPITAL DURAN I REYNALS

Per a moltes persones parlar del barri de Bellvitge és parlar de l'Hospital Universitari i del centre de l'Institut Català d'Oncologia de l'Hospital Duran i Reynals, tots dos centres separats només per l'avinguda de la Granvia. La doctora Alicia Lozano fa ja 31 anys que forma part de l'equip d'especialistes, primer com a resident a l'Hospital de Bellvitge i després de l'ICO, que es va crear el 1996. Tota una trajectòria treballant, formant-se i col·laborant per aconseguir guanyar el pols a la malaltia.

Quan va començar la seva relació amb l'Hospital de Bellvitge?

El 2019 farà 31 anys que vaig arribar com a resident a l'Hospital de Bellvitge. En aquella època encara no existia l'ICO. Un cop finalitzada la residència, vaig estar treballant un any a l'Hospital de l'Esperança, a Barcelona, però a l'obrir-se la unitat de cures pal·liatives a l'Hospital de Bellvitge, el 1993, vaig poder tornar. En aquesta unitat, vaig estar-hi 6 anys, durant els quals vaig cursar el màster en cures pal·liatives. Posteriorment, vaig ser responsable durant 6 anys més de la planta d'hospitalització d'oncologia radioteràpica. En aquesta època, vaig començar a fer radioteràpia pal·liativa, que ara suposa el 25% dels nostres tractaments. I actualment formo part de l'equip d'oncologia radioteràpica de l'ICO.

Com van ser els primers anys a l'Hospital de Bellvitge?

El centre del servei era al soterrani de l'Hospital de Bellvitge i veníem al Duran i Reynals, on actualment està l'ICO, a fer visites i veure els pacients que estaven en tractament a les màquines (el cobalt i l'accelerador lineal).

En aquella època, a l'Hospital Duran i Reynals no hi havia res i, si volíem menjar o beure aigua, ho havíem de portar de fora. A més, recordo que, com que no tenia cotxe i encara no hi havia el pas soterrani que comunica els dos edificis, anàvem caminant per la vorera del lateral de la Granvia

ICO-Hospital Duran i Reynals.

amb les històries mèdiques de paper a les mans. Així que el canvi ha estat molt gran i he sigut testimoni de tota l'evolució i consolidació de l'àrea d'oncologia.

Com va ser el procés que va permetre crear l'Institut Català d'Oncologia a l'Hospital Duran i Reynals?

Podem dir que l'hospital es va anar obrint i construint a poc a poc. Així, primer es va crear la unitat d'oncologia radioteràpica; l'any 1990 va ser el torn de la de braquiteràpia i, un any més tard, l'hospital de dia, la planta d'hematologia i una planta d'hospitalització d'oncologia mèdica. L'any 1995 es va obrir una segona planta d'hospitalització d'oncologia mèdica i una de cures pal·liatives. Cal destacar que el centre va ser pioner en aquest àmbit i compta amb un programa molt reconegut. Entre el 1995 i el 1997 es van tancar les línies de tractament oncològic de l'Hospital de Bellvitge, que van passar a ser totalment de l'ICO. Des de llavors tota l'oncologia es porta des de l'ICO, però tenim moltíssima relació amb l'Hospital de Bellvitge.

En què consisteix aquesta relació?

Noaltres treballem en unitats funcionals on hi ha especialistes que intervenen en una determinada patologia. Per exemple, jo formo part de la unitat funcional de cap i coll com a especialista en oncologia radioteràpica i també hi ha especialistes en maxil·lofacial, cirurgia plàstica, otorrinola-

ringologia, etc. Un dia a la setmana anem a l'Hospital de Bellvitge per fer les primeres visites a pacients diagnosticats o en procés de diagnòstic de manera conjunta. Aquesta forma de treballar no és habitual en altres hospitals i té l'avantatge que entrem abans en acció, ja que treballem amb el pacient i, davant de qualsevol dubte, podem fer la consulta a l'especialista corresponent en el mateix moment. D'aquesta manera, el tractament per al pacient és molt més ràpid i nosaltres aprenem molt.

Vostè és especialista en oncologia radioteràpica. En què consisteix?

Podem diferenciar l'oncologia en dos tipus: la que fa tractament amb fàrmacs —quimioteràpia—, que actua sobre totes les cèl·lules del cos, i la que fa tractament amb rajos —radioteràpia—, amb els quals es destrueixen les cèl·lules tumorals localment. La radioteràpia com a tractament ja té més de 100 anys d'història. Alhora, els rajos poden ser externs, que és quan els camps de tractament són grans o, per exemple, més localitzats, com la braquiteràpia, amb radioteràpies dins o al voltant del mateix tumor.

Actualment, la unitat d'oncologia radioteràpica de l'ICO del Duran i Reynals és la més gran de Catalunya. Quins considera que han estat els elements que han permès aconseguir-ho?

Hem arribat a ser un centre de referència, probablement per diferents factors, com el fet que hem comptat amb la tecnologia més puntera i, des del punt de vista farmacològic, hem tingut i tenim accés a fàrmacs molts innovadors. En aquest sentit, tenim una àrea d'investigació translacional que permet relacionar ràpidament les dades que s'estan obtenint al laboratori amb el tractament dels pacients i també podem estudiar tumors específics perquè disposem d'un equip de biòlegs que es dedica a fer recerca bàsica al nostre costat. Però el que considero que ens ha permès convertir-nos en el que som és sobretot que hem treballat molt l'aspecte de tenir cura dels pacients, del seu benestar. Per exemple, a la unitat funcional que comentava abans hi ha el paper d'infermeria, que és fonamental per supervisar el tractament farmacològic, conèixer els símptomes del pacient... Es té molt en compte el seu benestar i la relació amb ells.

Per tant, el tracte humà és important en el seu dia a dia?

Penso que he de tractar els pacients de la mateixa manera com a mi m'agradaria que ho fes el metge que visito. A més, sempre m'ha agradat molt tractar amb la gent i, com a metge, crec que haig d'estar al servei del

meu pacient. El primer dia que visitem un malalt li intentem donar el màxim d'informació possible i deixem clar que pot preguntar les vegades que ho necessiti, perquè necessitem la seva complicitat i que ens faci confiança.

A més de l'atenció propera al pacient, com s'assoleix un tracte mèdic d'alt nivell?

Formant-nos contínuament amb sessions clíniques, fent recerca bibliogràfica, participant en assajos i congressos clínics, etc. Si no ho féssim així, la nostra feina seria absurda perquè no tenen res a veure els tractaments de fa 30 anys, quan vaig fer la meva residència, amb els actuals. És imprescindible estar al dia per oferir al pacient el millor tractament disponible avui en dia.

Com s'aconsegueix treballar cada dia amb el càncer?

Sovint penso en una cita que vaig llegir d'una oncòloga que afirmava que la nostra feina a vegades és fantàstica quan assoleixes un resultat positiu, però que llavors la realitat et torna a posar a lloc. La veritat és que no t'acostumes mai i pateixes amb els casos amb mal pronòstic, però el pacient vol i necessita que com a metge li doni una resposta objectiva, professional i directa. Això no vol dir que no sigui necessari sovint buscar el suport dels companys, que entenen perfectament el que estàs passant. En aquest sentit, he tingut la sort de formar part d'un equip que treballem molt bé plegats i ens donem suport.

Ha participat en xerrades sobre les persones malaltes de càncer i el seu entorn familiar. Què l'ha motivat a fer-ho?

El càncer a vegades continua sent, malgrat tota la informació existent, una qüestió tabú que fa por a les famílies i a l'entorn. Trobo que és molt important superar aquest tabú i normalitzar la malaltia. A més, el càncer no només el pateix el pacient, afecta la qualitat de vida de les persones i, per tant, també de l'entorn.

Durant aquests més de 30 anys a l'hospital, com ha vist canviar el barri de Bellvitge?

Trobo que Bellvitge ha canviat cap a millor. És un barri molt més amable i bonic, sobretot amb el parc fantàstic que hi ha davant de l'hospital. Cada dia el travesso per anar a buscar el metro i és un espai magnífic. M'agrada quan fa bo i s'ajunten grups de gent gran que conversen una mica de tot. D'altra banda, el barri ara és molt més divers, una diversitat que també es viu a l'hospital.

MARIA PLANA

"L'oncologia és una especialitat en la qual es pot fer molt, per això un equipament com aquest és importantíssim. No només es tracta d'un hospital molt gran, sinó que és monogràfic i té una àrea d'influència molt àmplia".

ANNA LUCAS

"L'ICO és un hospital de referència a tot l'Estat, ve gent d'arreu a tractar-se. Per als que som de L'Hospital és un luxe tenir un equipament així a cinc minuts de casa, ja no només l'ICO, sinó també el de Bellvitge".

PATRICIA COTELO

"Sempre m'ha agradat ajudar la gent, i això em va motivar a estudiar alguna cosa relacionada amb la sanitat. Tractes un tipus de pacient amb unes característiques diferents i són molt agraïts".

SÍLVIA MONTELLS

"És important tenir centres com l'ICO i l'Hospital de Bellvitge, ja que es fa una aposta decidida per la investigació i hi ha molta especialització en certes patologies. Com a veïna, és un orgull tenir-los a la meua ciutat".

ROSA MARÍA SÁNCHEZ

"A l'àrea de radiologia veus els pacients diàriament, ja que són tractaments molt llargs. Amb tot, és un tracte molt agraït. Per al barri i per a la ciutat és molt enriquidor i positiu tenir un centre mèdic de referència".

PEPE DELGADO

"Fa uns quants anys el càncer era tabú i la gent vivia més d'esquena a aquest centre. Ara la cosa ha canviat i tothom sap que és un equipament del qual hem d'estar molt orgullosos i que ens facilita molt la vida".

ANA GONZÁLEZ

"Des que era petita que em tornava boja la idea de portar una bata blanca. Sempre he volgut ser part del món sanitari i m'hi sento com un peix a l'aigua. A més, aquest és un hospital molt familiar, on em sento molt a gust".

ESPERANZA ARROYO

"Som com una família. Això és molt important per a nosaltres, ja que, si no, seria difícil aguantar les situacions difícils. És una professió dura, però els nostres pacients són molt agraïts, et fan la feina molt més fàcil".

KIKO SEGURA DOMÍNGUEZ

ORGANITZADOR DEL 50È ANIVERSARI DEL BARRI DE BELLVITGE

El 2015 es van complir 50 anys de l'arribada dels primers veïns i veïnes al barri de Bellvitge. Una data que el Kiko Segura, juntament amb altres persones de barri, va voler celebrar per realçar la tasca feta al llarg de tots aquests anys per molts dels seus habitants i que ha definit el que és avui el barri.

Quina és la seva relació amb el barri de Bellvitge?

Soc veí de Bellvitge des dels dos anys, quan amb els meus pares vam venir a viure-hi. Abans vivíem també a L'Hospitalet, al barri de la Florida. Tinc records d'aquest barri a la memòria des de sempre.

Vostè va ser un dels organitzadors dels actes amb motiu del 50è aniversari del barri de Bellvitge que es va celebrar el 2015. Com va sorgir la iniciativa?

Tot plegat va començar el 2009, quan uns quatre o cinc veïns i amics del barri vam parlar i decidir que el 50è aniversari del nostre barri es mereixia una bona celebració i preparar-ho amb temps. Era una cosa que ens venia molt de gust fer. Ens vam reunir per posar en marxa el projecte i ho vam començar a difondre per tot el barri amb cartells per a la gent que estigués interessada a participar, i això va anar *in crescendo*. En total vam calcular que, de manera directa o indirecta, hi van arribar a participar unes 100 persones, a part de la comissió de l'aniversari, formada per unes 15 persones que ens hi vam dedicar de manera continuada.

Sis anys abans ja van començar a preparar l'aniversari?

Vam començar molt abans perquè volíem recollir el màxim de testimonis i informació possibles. Fins llavors, el Manuel Domínguez, actualment president del Centre d'Estudis de L'Hospitalet, havia fet un recull de la història del barri, però faltava molta documentació i, sobretot, molts testimonis.

Vam escollir com a data de l'aniversari el dia en què hi van entrar a viure els primers veïns i veïnes. És a dir, l'agost de l'any 1965, quan van acabar de construir els primers blocs i alguna gent ja s'hi va atrevir a venir a viure. I dic atrevir perquè, com ells mateixos ens van explicar en la preparació de l'aniversari, quan van venir a viure no tenien ni llum, ni aigua, ni res.

Quines activitats van preparar per a la celebració?

Vam fer diverses coses agrupades en dos blocs principals. Un que se centrava en la història del barri i un altre de caràcter més educatiu, amb vídeos que recullen testimonis directes de persones que van viure al barri des de l'inici. Alhora, vam recollir material periodístic de diaris de l'època que oferien informació del que ha estat la història del barri. Per una altra part, també vam fer un fons bibliogràfic que es pot consultar a la biblioteca, on hi ha un racó especial sobre la història de Bellvitge. També vam editar el llibre sobre la història de Bellvitge i, per les festes del barri del 2015, vam preparar una exposició fotogràfica i audiovisual per on van passar entre 10.000 i 15.000 persones. A més, abans i durant el 50è aniversari, vam fer aproximadament unes 30 conferències sobre diferents temàtiques. En vam fer, per exemple, una sobre dones que va ser molt interessant, perquè normalment no apareixen en la història.

Vam intentar que tot fos molt proper a la gent, i això va engrescar els veïns i veïnes. En el moment que dèiem que era per al 50è aniversari, tothom mostrava molt d'interès, disponibilitat i el que calgués. La veritat és que va ser molt fàcil; va comportar molta feina i temps, però va ser molt gratificant.

De tots els testimonis i històries recollides, què li va impactar més?

La veritat és que cada història donaria per un llibre. Bellvitge va ser un barri de trobada de moltes persones que venien de cultures i llocs diferents i cadascuna portava la seva maleta del que havia viscut al seu poble o ciutat. Per a molta gent, venir al barri era una il·lusió i una esperança, sobre tot venien amb l'anhel d'una vida millor per als seus fills. Cada testimoni que recollíem era impactant. Volíem que la celebració fos un exemple de convivència perquè podem tenir procedències i cultures diferents, però tots compartim un mateix projecte, Bellvitge, i això és el que ens fa ser un barri.

Ermita de Santa Maria, del segle XIII.

Quin paper van tenir els inicis del barri en la celebració?

Els primers anys del barri van tenir un paper important en la celebració perquè era un dels temes que cridava més l'atenció. Vam aconseguir trobar fotos i documents de quan tot el barri eren camps de cultiu i només hi havia l'ermita de Santa Maria, del segle XIII. Ens hem d'imaginar un camp de cultiu immens, perquè la Zona Franca tampoc estava construïda del tot i la Granvia només era una carretera d'un carril per banda. Un dels testimonis, en una de les conferències que vam dedicar al tema de la construcció, va explicar que venia aquí amb el seu pare per treballar en un terreny que cultivaven i que, la primera vegada que va veure la primera part d'un edifici, l'impacte va ser brutal.

Abans de formar part d'aquesta comissió, era membre d'alguna entitat del barri?

Des dels 18 anys he estat a l'associació de veïns i, entre els anys 2000 i 2005, en vaig ser el president.

Què el va motivar a participar en aquest tipus d'activisme veïnal?

Al barri de Bellvitge sempre hi ha hagut molta implicació dels veïns des del

principi. S'ha de tenir en compte que la major part dels primers habitants eren parelles molt joves a qui se'ls havia promès un barri amb serveis on podien tenir una vida molt feliç. Passats els anys, sí que ha estat possible, però al principi només hi havia edificis, no hi havia res més. Les promotores, un cop van vendre els pisos, es van desentendre. A partir del moment en què la immobiliària va desaparèixer, tot es va guanyar a base de lluites: els mercats, les escoles, els centres culturals, l'escola de música..., i una de les batalles més importants que vam guanyar va ser que s'aturés la construcció de més edificis.

Estava prevista la construcció de més edificis?

A Bellvitge s'havia previst construir quasi un terç més dels edificis que hi ha actualment. Dit d'una altra manera, quan ara passeges per Bellvitge, on ara hi ha un espai públic, plaça o parc, hi havia previst un edifici.

Té records d'aquells anys de reivindicacions veïnals?

Sí, perquè encara que fos una criatura ho vaig viure en primera persona perquè els pares també em portaven a les mobilitzacions. De fet, hi va haver una època, la més intensa, en què els homes durant la nit tiraven a terra el que s'havia construït durant el dia, i les dones amb els fills eren les que anaven a les manifestacions, a tallar la Granvia o el que fos necessari. Recordo les que es van fer per reivindicar les escoles, semàfors, el mercat... Crec que a Bellvitge hi ha tota una generació que ha crescut amb aquest esperit reivindicatiu i d'estima al barri. Perquè, quan en un barri s'ha hagut de lluitar per aconseguir les coses, sembla que els seus habitants el senten més seu.

Quins espais del barri de Bellvitge són els seus preferits?

L'ermita, pel seu encant i pel fet de saber tots els anys d'història que porta al darrere, i el parc, perquè és un dels espais que van aconseguir els veïns amb la seva lluita.

Ahora, també hi ha la plaça de la Cultura, el passeig de Bellvitge... Tots aquests escenaris donen al barri un encant de poble perquè són espais on et trobes gent i parles amb un i amb l'altre. Els dies que no tinc pressa, m'encanta passejar per les zones que més he viscut. Penso que aquestes coses humanitzen molt més el lloc on vius, i a Bellvitge les tenim.

PACO RODRÍGUEZ

"Des que era petit que el barri ha canviat molt cap a millor. Hi ha molta gent que desconeix com és realment, ja que als anys vuitanta era un veïnat marginal i ara, en canvi, no hi ha un lloc millor per viure".

SANTI PALOMO

"Vaig participar en el 50è aniversari de Bellvitge a través del Grup Ecologista. Entre altres activitats, vam participar en el llibre que es va fer, on vam parlar del parc, una reivindicació veïnal que data dels anys vuitanta i que entre tots vam aconseguir".

EMMA NÚÑEZ

"És important que Bellvitge segueixi sent un barri on la gent viu, no una ciutat dormitori. Aquesta és la lluita que posem sobre la taula des de No Més Blocs, que recupera, d'alguna manera, allò pel que treballaven els nostres pares".

NELLY PEYDRÓ

"És necessari seguir reivindicant el nostre barri. Som 30.000 persones que comparteixen una història comuna. Curteta, sí, perquè només fa 50 anys que existim, però de la qual estem molt orgullosos".

NICOLÁS ARENAS

"La Biblioteca Bellvitge, com a equipament cultural i ben arrelat al barri, es va posar des del minut 0 al servei de la Comissió Bellvitge 50 i va participar activament en la preparació, organització i disseny d'aquesta celebració".

MARÍA ISABEL ALARCÓN

"Des de la Comissió d'Educació del 50è aniversari vam organitzar activitats per donar a conèixer als infants i joves la història del lloc on viuen: concursos de dibuix, contes, treballs de recerca, etc.".

EMILI HORMIAS

"Crec que cal reivindicar tots els barris. La història normalment l'escriu gent de la intel·lectualitat. Reivindicar el nostre propi veïnat és un exercici de memòria col·lectiva".

M. ÀNGELS GARCÍA-CARPINTERO

"Més que la celebració del 50è aniversari en si, el més important que hem fet és recopilar molta informació sobre Bellvitge: hem creat coneixement sobre el nostre veïnat de maneres molt diverses".

JOSÉ ANTONIO MONTOYA LUQUE
PRESIDENT DEL CLUB ESPORTIU ALHEÑA

El Club Esportiu Alheña treballa per dur a terme unes pràctiques formatives de qualitat i que garanteixin el futur del club, i intenta integrar els beneficis d'un esport d'equip com el futbol sala i els valors propis com la convivència i el respecte en el joc. L'entitat va néixer l'any 1981 com un esplai per desenvolupar activitats en el temps de lleure per a la canalla i joves del barri de Bellvitge en un moment en què la comunitat s'implicava de forma massiva en la millora de les condicions de vida al barri. Amb el temps, i després de diverses etapes, l'esplai es va convertir en un club esportiu dedicat a la pràctica del futbol sala i el tenis taula. José Antonio Montoya, membre fundador, sempre n'ha estat el president.

Quan i com neix el Club Esportiu Alheña?

Va néixer l'any 1981 com a esplai. Un grup de joves del barri i una part de la Parròquia de la Mare de Déu de Bellvitge es van començar a reunir per tirar endavant diversos projectes d'educació en el temps de lleure. A poc a poc, s'hi van anar incorporant més persones, que van començar a fer altres activitats educatives i esportives. Fèiem colònies, tallers... després vam incorporar esports com el futbol sala, el tenis taula i, més tard, el bàsquet. En uns inicis, estàvem a l'antic col·legi Sant Roc, al carrer Prado 40, però el van haver d'enderrocar perquè tenia problemes a l'estructura. És per aquest motiu que l'Ajuntament ens va buscar un lloc al poliesportiu municipal, del carrer Sant Pius X. El trasllat ens va suposar perdre socis, perquè és complicat que els més petits es desplacin al poliesportiu, entre Santa Eulàlia i Sant Josep.

Com ha anat evolucionant durant aquests anys?

Abans, entre socis diaris, socis de cap de setmana i gent que només venia de colònies, potser teníem 400 socis en total, ara estem amb la meitat. Quan ja érem menys dels que crèiem que haviem de ser, vam fer una fusió

Pista de futbol sala.

amb el Club Infantil i Juvenil Bellvitge, que ara es diu Esplai Bellvitge. Tot el que era esplai ho vam fusionar amb ells, i tot el que era esport ho vam independitzar com a Club Esportiu Alheña. D'això ja fa 10 anys o més.

Del club també han sortit altres projectes: per exemple, una de les activitats que vam començar a fer va ser obrir un servei de guarderia per als nens de 2 anys. Però hi va haver un boom, potser teníem 80 nens cada dia, i vam haver de fer una altra entitat, l'Estel Blau, que és una llar d'infants on ara hi ha 130 nens i nenes. La meva dona, Imma Moreno, n'és la responsable.

Quina ha estat la seva vinculació amb l'entitat?

Soc membre fundador i sempre he estat el president, sobretot pels anys que fa que hi soc, però la gestió del club la porten altres persones. Cris Plaza o Juan Antonio Bastante, que van ser jugadors de futbol sala i més tard entrenadors, són dues figures que van donar al club la importància que té ara. Estem treballant perquè el poliesportiu porti el nom de Juan

Antonio Bastante. És veritat que el futbol sala és un esport fàcil de muntar, en el sentit que, si disposes d'un espai, pots fer un equip d'edat escolar. Al principi, molts nois ja jugaven a altres entitats, però vam decidir fer un equip a l'esplai, i ara en tenim 20.

A mi m'agrada treballar amb la gent del barri: estic en sindicats, afiliat en un partit polític i, des del 1990, formo part de la Comissió de Festes de Bellvitge. I també estic a la junta directiva del Consell Esportiu, des d'on es coordina tot, perquè a L'Hospitalet hi ha molts equips.

Quins són els èxits principals del Club Esportiu Alheña?

A la Federació Catalana de Futbol Sala tenim 7 o 8 equips de diferents categories (cadets, infantils...) i alguns altres juguen als Jocs Escolars de L'Hospitalet, que jo dic que són els més importants de Catalunya. Actualment també juguem a tennis taula a l'Institut Bellvitge amb dos equips federats i diversos jugadors individuals també federats.

I quins són els valors del club?

La nostra filosofia és d'escola: començar amb els petits i educar-los perquè vagin alimentant els equips més grans. La nostra missió és educar els nens perquè puguin jugar, si els agrada, a un nivell on estiguin a gust. Si són molt bons i volen seguir, hi ha altres equips i entitats que els poden agafar, perquè sempre tenim algun jugador que destaca. Però el nostre objectiu és l'educació en l'esport. Sempre hem dit que ens agrada tenir bona relació amb les famílies, que els equips es trobin a gust, que aprenguin el que és la competició, que hi hagi una educació en valors, etc. Si guanyem i pugem de categoria, doncs millor, més contents.

Vostè va néixer a L'Hospitalet?

No, jo vaig néixer a Andalusia, a Còrdova capital. Vaig venir amb 14 anys (el 1965), quan els meus pares van decidir que calia buscar sortides per als seus fills.

Crec que vam arribar al març i a l'octubre del mateix any ja vaig entrar a treballar a la SEAT d'aprenent, on vaig estar 43 anys, fins que em vaig jubilar.

El 1976 em vaig casar amb l'Imma, a qui coneixia perquè el seu germà també era aprenent a la SEAT. Ells vivien amb els seus pares a L'Hospitalet Centre i jo amb els meus a Riera Blanca.

I va venir a Bellvitge quan es va casar?

Sí, el 1976. És una cosa que sempre expliquem als nostres fills. Vam anar a comprar el pis a la rambla de Badal, a Barcelona. Ens interessava perquè ens agradava el lloc, hi passava el metro, i vam pensar que hi estaríem bé. Però quan vam anar a fer la paga i senyal, ens van apujar el preu. Vam decidir venir a Bellvitge, on vivia un germà de la meva dona, perquè hi havia una torre amb pisos de 110 m², dos lavabos, tot exterior, amb vistes a Sant Boi, la muntanya de Sant Climent... I per això som aquí.

Com ha vist canviar el barri?

Era un barri nou i li faltaven molts serveis, per això l'associació de veïns del barri ha estat tan important en el moviment associatiu de la ciutat. Segueix tenint 2.500 afiliats, encara hi ha una lluita veïnal important. Però en aquella època hi havia fang per tot arreu, no hi havia metro, les clavegueres encara passaven per sobre els carrers... S'havien de reivindicar moltes coses, i l'associació de veïns va fer molta feina per deixar el barri tal com està ara, perquè la previsió era fer moltes més cases, pisos i blocs, però quan venien les màquines les tiraven i les cremaven durant la nit.

El barri òbviament ha canviat, era un barri molt d'esquerres i molt reivindicatiu... El que més em sorprèn és que ja no sigui tan solidari com abans. Hi segueix havent una associació de veïns molt important i una comissió de festes que tothom respecta, però totes aquelles entitats que es van crear, com la Penya Barcelonista o la Casa de Huelva, han anat perdent la gent perquè s'ha anat fent gran i no hi ha hagut un relleu.

Però el que veig jo és que la gent està encantada de viure aquí. No és la mateixa gent que hi havia abans, però tothom gaudeix molt del barri i és molt agraït. Si prepares alguna cosa, tothom respon ràpidament.

IRIS MOLINA

"Soc membre de la junta, entrenadora de l'equip femení infantil i capitana del sènior. Fa 4 anys que impulsem el femení, tenim 5 equips. Es treballa molt la igualtat i practicar l'esport que volem, sense cap mena de barrera. Nosaltres acollim qualsevol nena que vulgui jugar".

SEVERIANO CUESTA

"El meu fill juga des que tenia 6 anys, ara en farà 13. El club és molt familiar, hi ha bon ambient i el meu fill està molt content. És un lloc on la canalla fa esport, amistat i pinya, i aprenen molts valors que són importants per a la vida".

SALVADOR LLEDÓ

"Aquí participo en la junta, coordino equips femenins, soc entrenador... Estic molt content de pertànyer a aquesta família. Un cop hi entres, és molt difícil sortir-ne, ja que t'arriba al cor. A més, anem fent altres llaços, perquè no és només futbol sala, fem veure a la canalla que hi ha coses més enllà de l'esport".

IVAN BLANCO

"Abans jugava amb els meus amics i, en arribar al club, vaig trobar una família que mai he abandonat. Vaig començar com a jugador, després com a entrenador i ara formo part de la junta. Crec que aquest club s'ha de viure: t'hi estàs una setmana i després ja no pots marxar".

MARCOS GARCÍA

Els meus fills juguen en aquest club i estan molt contents. Amistat, companyonia, valors... això és una gran família. Els entrenadors petits van a veure els grans i a l'inrevés, tothom es dona molt suport. Fa 3 anys que venim i estem encantats".

JUANY CABRILLANA

"Fa 4 anys que soc entrenadora. M'agrada molt el futbol; per a mi és un plaer poder entrenar les nenes. A més d'ensenyar-les a jugar, mirem que aprenguin a comportar-se a la vida: que no es queixin, que respectin el contrincant i l'àrbitre... Són valors molt útils en la vida".

JOHAO PINO

"Fa 4 anys que soc al club gràcies a un cosí meu. Vaig començar com a juvenil i aquell any vam congeniar tots molt bé. T'adones que al club t'acullen i potser un dia penses a marxar, però no ho fas mai perquè s'hi està molt a gust. Aquí tothom es cuida molt".

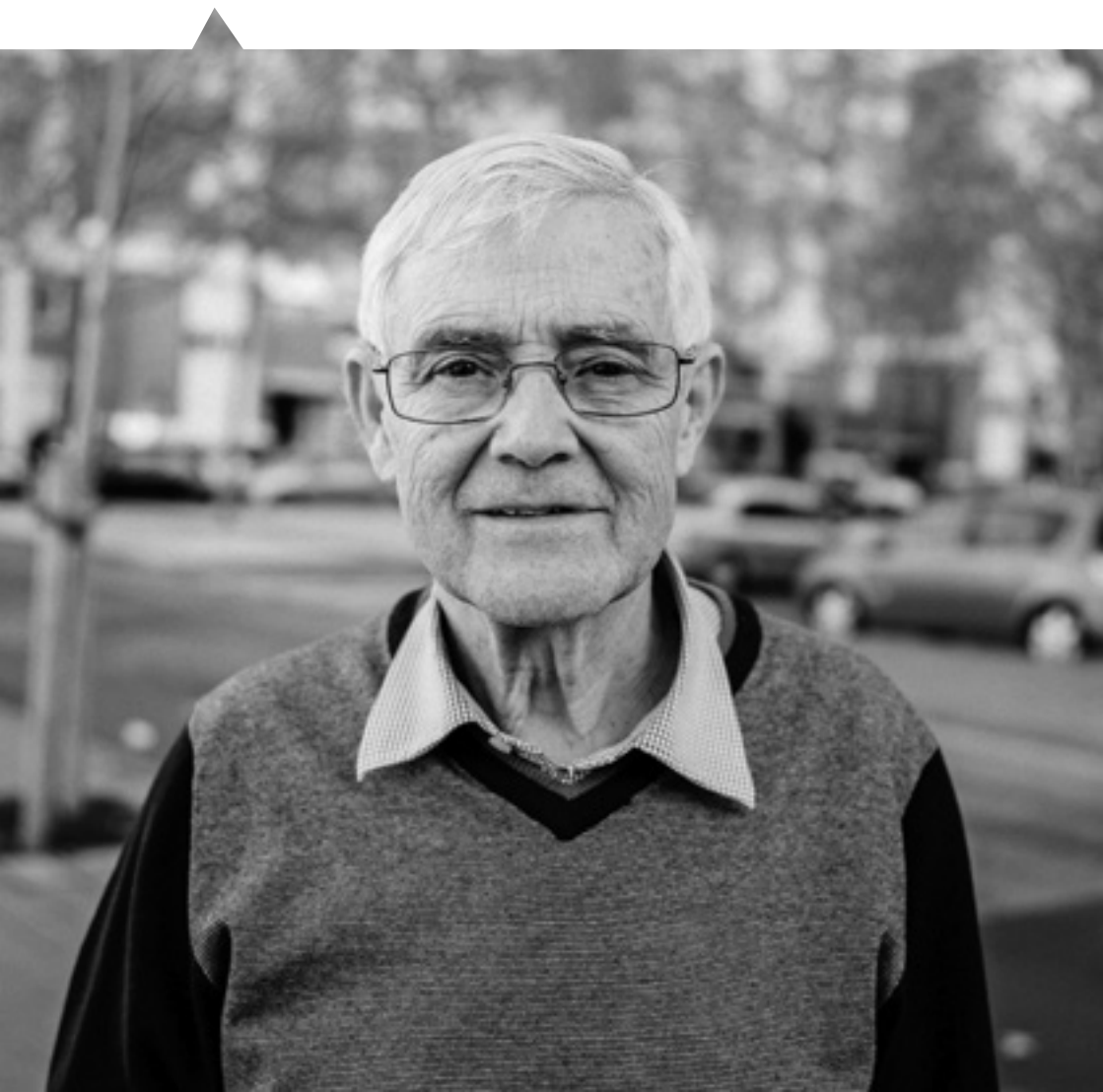

MANUEL SEGURA

"El José Antonio és el que ha aixecat el club des del primer dia. El club va començar com un esplai per a joves i ha acabat sent un club de futbol, i això ha estat gràcies a ell. No entenc l'Alheña sense el José Antonio. Sempre que se'n necessita hi és. És el president de l'entitat i no crec que el club funcionés sense ell".

VICENTE JORGE RODRÍGUEZ

PRESIDENT DE LA COMISSIÓ DE FESTES BELLVITGE-LA MARINA

El 2004 es va inaugurar l'últim tram de la rambla de la Marina que va apropar el barri de Bellvitge amb el del Centre a través d'un passeig arbrat de 2,2 km de llarg. Després de molts anys, les dues rambles emblemàtiques —la de la Marina, del barri de Bellvitge, i la de Just Oliveras, del barri del Centre— quedaven finalment connectades. Precisament a la rambla de la Marina, a tocar del Mercat 1 de Bellvitge, és on té la seu la Comissió de Festes d'aquest barri, amb una marcada personalitat pròpia. Parlem amb Vicente Jorge, president de l'entitat, sobre les activitats que duen a terme al llarg de l'any i sobre la seva vinculació amb el barri.

Vostè és nascut a L'Hospitalet de Llobregat?

No. Jo vaig néixer a Extremadura, però visc aquí des del 1963. Recordo que vaig venir amb un familiar i ens vam establir al barri de la Torrassa. A Bellvitge vaig arribar uns anys més tard, el 1971, però jo ja coneixia el barri d'abans perquè era l'interventor de la cooperativa La Bomba, que era una de les cooperatives que distribuïen els pisos de protecció oficial que les constructores començaven a edificar a la zona.

Com era el barri de Bellvitge quan va venir a viure-hi?

Estava tot per fer, era un barri totalment nou. Jo estava acostumat a la vida social de la Torrassa; allà vaig passar la joventut, vaig conèixer els meus amics, sortia de festa... Quan vaig venir a viure a Bellvitge em semblava que venia a la fi del món. I mira ara! És tot al contrari; ara em costaria una enormitat sortir-ne. Pensa que aquest barri —des d'un simple fanal fins a una paperera— s'ha construït tot gràcies a les reivindicacions dels veïns i veïnes. I, és clar, això fa pinya; crea comunitat. Encara recordo el dia que vam venir. M'acabava de casar i els inicis van ser durs, però aquí

és on s'han criat els meus fills i en aquest barri he estat molt feliç. Continuo vivint al mateix pis!

Aquesta sensació de comunitat de què em parla... s'ha mantingut amb el temps?

En part sí. Els veïns històrics d'aquella època, veïns i veïnes que hem aixecat el barri, continuem reivindicant dia sí i dia també millores per a Bellvitge. Les noves generacions... això ja és una altra història. Val a dir que la joventut avui dia té altres preocupacions; el món en què vivim va molt més ràpid, ja ho entenc. A mi m'agradaria, però, que en el futur no es perdés aquest sentiment de pertinença al barri, de seguir lluitant per aconseguir un Bellvitge millor. Recordo que, en l'època en què vam venir a viure, les constructores volien edificar sis blocs més de pisos. El veïnat s'hi va negar rotundament i, amb l'ajuda decidida de l'Ajuntament, es va aconseguir aturar aquest projecte tan perjudicial per al barri. Gràcies a aquella reivindicació, ara Bellvitge és un barri esponjat, amb zones verdes.

Quan es va crear la Comissió de Festes Bellvitge-la Marina?

Històricament, al barri se celebraven els envelats. Amb l'arribada de la democràcia, van començar a sorgir les primeres associacions de veïns. És a partir d'aquestes associacions que es creen les comissions de festes. De fet, enguany celebrem la 40a edició de la Festa Major, que és l'activitat principal que organitzem, però no l'única. Fa més de 20 anys que soc a la Comissió de Festes i, com a president, en porto 10.

Com el van escollir?

Jo ja formava part de la junta, i el president anterior, José Montoya, va haver de deixar el càrrec per circumstàncies personals, però encara hi continua com a vicepresident. Aleshores, els meus companys em van escollir i aquí em tens. Cada dos anys hi ha renovació de la junta: es presenten les diferents candidatures i es vota. Després d'aquests 10 anys, a mi ja m'agradaria deixar el càrrec. No em mal interpreteu: formem un molt bon equip amb els 12 membres que som a la junta; entre tots ho organitzem tot. El que passa és que, amb les noves tecnologies, jo no m'hi entenc gaire, així que m'agradaria donar pas a gent més jove, que hi està més ficada.

Quants socis i sòcies té la Comissió de Festes?

En aquests moments n'hi ha 138. Són ells qui, cada dos anys, escullen la junta.

Cartells de Festa Major de diferents anys.

Quines activitats organitzen al llarg de l'any?

Doncs mira, comencem l'any —o l'acabem, segons es miri, perquè està a cavall entre un any i l'altre— amb la Mostra de Pessebres; continuem amb el Carnestoltes; després ve la Festa del Sol, organitzada pel grup ecologista de l'associació de veïns i que compta amb la nostra col·laboració. Es preparen tallers i activitats per a la canalla relacionades amb la sostenibilitat i l'ecologia. Tot seguit, ve Sant Joan. I, evidentment, hi ha la Festa Major, que es mereix un capítol a part. Com pots veure, estem treballant tot l'any.

Parli'ns una mica de la Festa Major.

Doncs se celebra durant el setembre i dura 9 dies. Es fan activitats per tot el barri, moltes a la plaça del Mercat, que és on es munten tots els

estands i l'escenari central on es fan els concerts, toca l'orquestra... Després, al parc de Bellvitge, hi ha les activitats dels més joves i els focs artificials. Cal destacar l'Estand Sociocultural, punt de trobada de totes les entitats del barri, i el Festival de Teatre Amateur de Bellvitge, que se celebra al Centre Cultural i que el 2019 commemora la seva 20a edició. Té molt d'èxit; cada any volen participar-hi més grups, però l'espai és el que és. Hi ha dies en què actuen fins a tres companyies diferents per poder donar cabuda a tothom. A aquest projecte li tinc molta estima; va ser una idea meua que vaig tenir fa 20 anys i veure com ha crescut em satisfà molt.

Com se li va ocórrer? Té afició pel teatre?

Sí, molta. De fet, vaig fundar el grup de teatre VdB, associat a la parròquia de Sant Joan Evangelista, d'aquí del barri. Quan es van complir 25 anys de la creació de la parròquia, a finals dels anys noranta, el capellà em va demanar escriure un text que n'expliqués la història. Li vaig dir que sí, però que ho faria a la meua manera, en forma de text dramatitzat. Així és com va néixer el grup de teatre. Jo hi participava com a actor i escriptor d'obres. Encara hi continuo col·laborant, però ara en un segon terme; m'encarrego de la part més burocràtica. A mi el teatre sempre m'ha agradat, des de ben petit. De fet, el 1965, dos anys després d'arribar aquí, ja vaig actuar en una obra a Collblanc i, a més, en català: *Romeu, de cinc a nou*. El que passa és que durant anys ho vaig haver de deixar córrer perquè tenia família, havia de treballar... En fi, la vida.

Quins reptes té al davant un barri com Bellvitge?

S'han aconseguit moltes coses, però encara en falten més. Aquí al barri tenim el problema dels ascensors en molts dels blocs de pisos. Per estalviar-se diners i aprofitar l'espai, les constructores feien que els ascensors s'aturessin al replà entre dues plantes, de manera que els veïns i veïnes han de baixar o pujar uns quants esglaons per arribar a casa seva. En aquella època, quan tots érem joves, ja ho vàiem, ja, però no li donàvem la importància que té ara. La població del barri ha envellit i aquest tema és un repte que tenim. No sé si jo ho veuré enllestit; hi ha la voluntat per part de les diferents administracions de solucionar-ho, però, és clar, són molts blocs de pisos —ara a Bellvitge hi viuen unes 28.000 persones— i m'imagino que s'aconseguirà a llarg termini. A part d'això, demanaria que les generacions que venen al darrere continuïn lluitant perquè el barri es mantingui com fins ara, amb les millores corresponents.

DOMINGO SÁNCHEZ

"He viscut a Bellvitge des que em vaig casar i sempre he estat implicat en moviments veïnals i m'he mogut per millorar el barri. A través de la meua participació en aquest tipus de moviments he conegut la comissió".

CARLOS TEJEDOR

"Pertanyo a l'associació des del 2012 i em dedico a la fotografia. És important la feina que s'hi fa. Abans no participava gaire en la vida veïnal, però ara gaudeixo molt implicant-me en el seu desenvolupament".

JUSTO VICENTE

"Vaig entrar en aquesta associació a través de l'Associació Ciclista de Bellvitge; per això m'agrada organitzar tot el que tingui a veure amb els esports durant la festa, com ara les curses".

PEDRO CARRASCO

"Soc de les primeres 50 famílies que va arribar a Bellvitge el 1965 i sempre he estat implicat en moviments veïnals. Des dels anys seixanta o setanta hi ha hagut un canvi radical a les festes. S'ha creat una festa per a tothom".

DAVID ÁLVAREZ

"Fa uns 5 anys que estic ficat a l'associació. M'encarrego de la fotografia de les festes. Recordo alguna foto que he fet últimament, com a la Holi Party, una festa que ha esdevingut molt significativa perquè tothom la gaudeix molt".

JUAN SANTOS

"Visc a L'Hospitalet des del 1971. La festa de Bellvitge triomfa perquè és molt llarga, ve molta gent i hem tingut bons concerts: Los Sírex i Los Mustang, per exemple. A l'espectacle de varietats hem tingut gent com Los Hermanos Calatrava".

ROSA MARÍA BLÁZQUEZ

"Soc del Centro Castellano-Leonés i del Fòrum de les Cultures de L'Hospitalet. Col·laboro ballant en representació de Castella i Lleó i faig danses regionals. Les festes són justament la col·laboració entre totes les cultures que conviuen a L'Hospitalet".

FRANCISCO MORATA

"Les nostres festes són les més importants de la ciutat. Tot el barri es revolucionaria. S'ha convertit en una tradició típica de cada any. Ve la fira, les atraccions... Tot i que a vegades s'ha proposat de fer tot el muntatge fora, del barri no es mourà".

ÁNGELA CARMONA HIDALGO

PRESIDENTA AMICS DE LA MÚSICA DE BELLVITGE

Posar a l'abast de tothom la possibilitat d'aprendre a tocar un instrument i formar-se musicalment. Amb aquest objectiu va néixer Amics de la Música de Bellvitge fa prop de 40 anys. Àngela Carmona va ser una de les veïnes del barri de Bellvitge que van fer possible, amb molt d'esforç, que l'escola fos una realitat. Segur que molts veïns i veïnes de Bellvitge la coneixen com a Emilia Carmona perquè, com ella ens explica, en el moment del seu naixement, el seu tiet la va registrar com a Àngela, però no va tenir en compte que la seva mare li volia dir Emilia en homenatge del seu pare, Emilio, que estava pres en aquells moments. D'aquesta manera, tot i que el seu nom oficial és Àngela, el que sempre utilitza és el d'Emilia.

Amics de la Música de Bellvitge està a punt de celebrar 40 anys de la seva creació. Com van ser els inicis?

Els estatuts els tenim des del 1980, però ja havíem començat dos anys abans, el 1978. Uns quants veïns i veïnes, no més de 7 o 8, ens vam adonar que no hi havia cap oferta musical al barri i ens vam organitzar per tal que qualsevol veí o veïna que volgués aprendre música tingués l'oportunitat de fer-ho.

Va ser una iniciativa completament veïnal i les vam passar de tots colors per falta de recursos, però amb il·lusió i amb la implicació de tots vam aconseguir superar els obstacles i consolidar l'escola. De fet, per exemple, crec que vam ser els primers okupes de Bellvitge. El local on sempre hem estat estava tancat al principi, així que durant els dos primers mesos vam haver de forçar l'entrada cada vegada que necessitàvem fer una reunió. I així és com vam estar uns dos mesos. Evidentment, eren uns altres temps. Després ja es va obrir una Aula de Cultura en aquest espai i ens deixaven utilitzar les sales i, des del 1994, aquesta ja és la nostra ubicació oficial.

Actuació dels Amics de la Música de Bellvitge.

Amb quin objectiu es va fundar?

L'objectiu principal era i és que qualsevol persona que vulgui aprendre música tingui l'oportunitat de fer-ho, i que el cost econòmic no suposi un entrebanc. Som una entitat sense ànim de lucre i sempre hem funcionat gràcies al voluntariat.

Al principi, els que tenien algun coneixement musical s'encarregaven d'ensenyar la resta i després, a poc a poc, ens hem anat formant, de manera que cada vegada som més els que teníem coneixements suficients per impartir classes de música. Per exemple, jo vaig cursar els cinc anys de solfeig al conservatori després de formar l'escola. Encara recordo que la meua mare em deia si no em feia vergonya anar de tan gran a fer classes de solfeig amb nens petits. M'agradaria destacar que vam tenir la gran sort de comptar amb l'ajuda de Silvia Llanas, professora del conservatori, i de Maria Anglada. Ens feien classes gratis de solfeig perquè ens poguéssim presentar als exàmens oficials.

Per tant, abans de la seva implicació amb l'escola, no tenia formació musical?

No, sempre m'havia agradat molt, però no havia tingut la possibilitat d'aprendre de manera reglada. De petita, al meu poble de Còrdova, qui s'encarregava de fer classes de música era el capellà, però, com que no tenia diners

per pagar-les, no hi vaig poder assistir. El meu pare en sabia, de música, però amb la feina no tenia temps d'ensenyar-me'n i sempre em va quedar aquella espina. El 1969, amb 17 anys, vaig venir a Bellvitge, i el 1978 vam començar amb l'associació, i aleshores vaig tenir l'oportunitat de formar-me.

A més de la seva vinculació amb l'escola de música, ha estat implicada en altres activitats veïnals?

Sempre he estat implicada en la reivindicació veïnal, primer reclamant un col·legi i després reivindicant espais per a l'ús públic. Recordo que un dia vaig arribar a casa sense sabates... Les vaig perdre corrent davant dels "grisos".

Quines dimensions té l'escola actualment?

Aquest curs tenim 62 alumnes de totes les edats i de tots els barris de L'Hospitalet, perquè hi ha força veïns que s'han decidit a aprendre música un cop jubilats, que és quan tenen temps per fer-ho. Així, com aquell qui diu, a les nostres classes s'ajunten nets i avis.

Jo imparteixo la classe de primer any de solfeig i cada curs començo amb la intenció de, passat un temps, separar els alumnes per grups d'edat, però mai ho he pogut aconseguir perquè són els mateixos alumnes els que no volen que ho faci. Es crea una relació molt bonica i es motiven entre ells. Als més grans els agrada el tracte amb els més petits, ajudar-los, i amb els més joves passa el mateix. Tot això enforteix totes dues parts.

A més, actualment, la nostra oferta formativa comprèn cursos de sensibilització musical, solfeig i classes d'instruments que poden tocar en una banda. A més a més, un cop l'any impartim un curs de veu.

La banda és el vaixell insígnia de l'escola.

Vam aconseguir crear la banda el 1982 i, des de llavors, ha estat operativa amb més o menys músics. És la primera i única banda que hi ha en tot L'Hospitalet. Actualment, està formada per prop de 35 músics i hem tingut la sort de comptar amb Juan Zurita Ruiz com a director, que casualment és del mateix poble cordovès que jo, Peñarroya-Pueblonuevo, tot i que ens vam conèixer aquí a l'escola.

La banda sempre participa en la Festa Major de la ciutat i en la d'alguns dels barris. A més, sempre està on cal i és útil per al barri, i els veïns sempre ens han retornat aquest afecte.

Per altra banda, durant una temporada vam tenir una cobla que sonava molt bé i n'estàvem molt il·lusionats, però no teníem actuacions i la gent es va desanimar. Ara hi ha molta il·lusió amb la batucada, que funciona des de fa dos anys. Hem d'aconseguir mantenir el ritme d'actuacions.

Quina valoració fa de la trajectòria de l'escola?

Tenim el gran orgull que de les nostres aules han sortit bastants alumnes que després s'han dedicat professionalment a la música. Per exemple, un grup nombrós, prop de 14, ha fet magisteri musical, i una altra antiga alumna està impartint classes al conservatori de Brussel·les. M'agrada pensar que des d'aquí hem ofert una bona base a tot aquell que després s'ha volgut dedicar professionalment a la música.

Des de quan n'és presidenta?

Des de l'any 1983, quasi res! He de confessar que cada 4 anys dimiteixo, però no em fan cas. Tot i que la veritat és que a mi em costaria no ser en el dia a dia de l'escola, perquè és una cosa que he vist néixer i créixer. Només fa falta dir que la meva filla petita va aprendre a caminar als passadissos de l'escola. Amics de la Música de Bellvitge és una cosa molt pròpia, que sento de molt a prop. I crec que també és una cosa molt pròpia de la gent del barri. S'agraeix molt que col·laborin amb nosaltres. Quan l'escola necessita els veïns sabem que sempre podem comptar-hi.

**ROSA Mª
HERNANDO**

"Les meves filles aprenen moltíssim en un ambient molt sa i familiar. A la seva classe hi ha persones que podrien ser els seus avis. És tan bonic! Jo vaig entrar a la junta perquè em permet compartir una activitat amb elles".

**BELÉN
ALBADALEJO**

"Vaig començar sense adonar-me'n, perquè la meva mare és una de les persones que va impulsar Amics de la Música. Era molt emocionant: tot era especial, tot era nou i els pares estaven molt implicats en el projecte".

**ÀNGELA
ALBADALEJO**

"M'ho sento tan meu, som una família: m'aporta afecte, companyonia. Fa quasi 30 anys que hi estic vinculada i he après molt: ara ho vull transmetre als meus alumnes. Deixar petjada, igual que me la van deixar a mi".

ANTONIO CALVO

"Les meves filles són molt felices aquí, així que miro de col·laborar en tot el que puc. Sempre hi ha coses per fer i s'ha de contribuir. El més fàcil és fer-se a un costat, però, si tots posem el nostre granet de sorra, és més fàcil arribar a tot".

ROSA Mª LÓPEZ

"Vaig començar amb 8 anys, però ho vaig deixar fa 12. Tot just ara hi he tornat gràcies al fet que el meu fill és un melòman. M'encanta veure l'interès que sent per la música, el que li genera i compartir la mateixa afició".

TERESA MORENO

"Tot i que no sé res de música, l'Emilia em va animar a acostar-me i ajudar un dia a la setmana, i he acabat venint cada dia. Col·laboro en tot el que puc. Em dona la meitat de la vida, de debò. És una gran família, ens ajudem entre tots".

JOSÉ PINTOR

"M'encanta la música perquè és una cosa molt bonica, però quan treballava de camioner no podia dedicar-m'hi. En jubilar-me, em vaig decidir a provar-ho, tot i que tenia dubtes per la meva edat, i em van acollir amb els braços oberts".

**JUAN JESÚS
ARENAS**

"És una meravella com t'ensenyen, i mira que jo no sabia res de res: ni distingir una blanca d'una negra! Fa 2 anys que vaig començar a tocar la trompeta i ja m'atreveixo amb algunes partitures de bolero senzilletes".

Agraïments

A Enric Calpena i a Lluís Permanyer per aportar rigor
històric i col·laborar en el desenvolupament
d'aquest projecte.

A totes les persones i associacions esmentades
al llarg d'aquest llibre.

Dolores Abelaira, Severiano Acero, Ferran Adrià, Iván Aguadé, Manoli Aguilar, Jacint Aicart, Irina Akhmanaeva, Maria Isabel Alarcón, Ángela Albadalejo, Belén Albadalejo, Cristina Albesa, Toni Albors, Mariano Alcaraz, Raúl Alcaraz, Xènia Alcazar, Laura Alcoba, Patxi Almarcha, Isaac Almendros, M. Amparo Alonso, Uxía Alonso, Antonia Alpañez, David Álvarez, M. José Álvarez, Antoni Amor, Rafael Amorós, Arturo Andreu, Sandra Anglés, Marc Añigas, Mònika Aranguren, Camil Arcarazo, Antonio Arenas, Juan Jesús Arenas, Nicolás Arenas, Pablo Arjona, Isabel Arroyo, Esperanza Arroyo, M. Begoña Arruiz, Francisca Asta, Belén Atienza, Sergi Ayet, Valentí Balaguer, Justo Ballano, Horacio Baquero, Albert Barbany, María Barrero, Casimiro Barti, Mercè Basté, Anna Bautista, Montserrat Bazán, Juan Carlos Bejarano, Wafa Belkacmi, Lluís Bellés, Albert Bello, Juan Bello, Mateo Bello, José M. Benaigas, M. Catalina Benito, Marcia Elisabeth Bermúdez, David Bernal, Oriol Berruezo, Arantzazu Blanco, Iván Blanco, Laura Blanco, Rosa María Blázquez, Helena Bonals, José Antonio Bonilla, Manel Bonillo, Pere Botey, Yassine Bouzadi, M. Carmen Briz, Daniel Burgos, Ana Belén Caballero, Francisco Caballero, Roger Cabezas, Constantino Cabo, Juany Cabrillana, Vicenta Calpe, Antonio Calvo, Elisabeth Calvo, Rafael Camarasa, Antonia Camba, Jacinto Camba, Felipe Campos, Jordi Canal, Manel Josep Cañadas, M. José Cañamate, Eduard Carbonell, Jaume Carbonell, Anna Cardona, Enric Cardona, Ángela (Emilia) Carmona, Roger Caro, Pedro Carrasco, José Antonio Carrasquilla, Carmen Carreño, Gloria María Carrera, Elvira Carrillo, Juan Carrillo, Mercy Carvajal, Teresa Casado, Domingo Casanova, Montserrat Casas, Núria

Casas, Laura Castell, Joaquim Castelló, Josefina Castelló, David Castro, Sergio Caviades, Rosa M. Celdrán, Miguel Charneco, Cristian Chesa, Ypacio Chico, Carlos Clemares, Neus Cobo, Jordi Coca, M. Dolors Colás, María Córdoba, José Corrales, Amparo Cortés, Laura Coslado, Isabel Costa, Patricia Coteló, M. Ángeles Cuesta, Severiano Cuesta, Cristina Curto, Eugènia Curto, Manuel de Andrés, Antoni de la Rosa, Rosa de Mena, Montserrat de Molina, Josep del Río, Francisco del Río, Eugenia Delgado, Pepe Delgado, Carmen Díaz, Sara Díaz, Concepción Díaz, Iris Díez, Beatriz Díez, Jordi Diz, Mireia Domènech, Alonso Domínguez, Enrique Domínguez, Leonardo Dorado, Luis Dorado, Mustapha El Jorfi, Alex Escamilla, Andrés Escamilla, Mireia Esteban, Lluís Esteve, Victoria Estévez, Ana Lorenza Evangelista, Anabel Expósito, Ramón Fabra, Carles Farrés, Helena Farrés, Jesús Faura, Almudena Fernández, Andrea Fernández, Domingo Fernández, Juan Fernández Sánchez, Juan Fernández Yeste, Juana Fernández, María Antonia Fernández, Mariló Fernández, Roque Fernández, Antonio Fernández, José Fernández, Juan Luis Fernández, Justino Fernández, Lucía Fernández, Isabel Ferre, Jaime Ferre, Juan Ferré, Carles Ferrer, Carmina Ferrer, Laura Ferreró, Ángel Fidalgo, José Luis Fienco, Bartomeu Fité, Miriam Flotats, Adrià Font, Anna Maria Fontanals, M. Dolores Fumal, Artemio Galarza, Susana Galiana, Pepi Gallardo, Agustí García, Juan Bautista García Escorihuela, Juan Bautista García González, M. José García, Marcos García, Marina García, Pedro García, Rosa García, Úrsula García, Xavier García, Yolanda García, Julio García, M. Jesús García, Montserrat García, Pedro García, Raquel García, M. Àngels García -Carpintero, José M. García-Pastor, Ana Garrido, David Garrido, Domingo Garrido, Mario Garrido, Pilar Garrido, Dolors Garrido, Begonya Gasch, Pepa Gàsquez, Paco Gasulla, Antonio Gata, Carmen Giménez, Jorge Gimeno, M. Dolors Girona, Joan Gisbert, Marc Gispert, Xavier Gol, Agustín Gómez, Antonio Gómez, Geòrgia Gómez, M. Carmen Gómez, Pepi Gómez, Andrés Gómez, Cristina Gómez, Francisca Gómez, Lidia Gómez, Mercedes Gómez, Óscar Gómez, Ana González, Fanny González, Francina González, Ileana González, Joan Carles González, José Francisco González, Juan Manuel González, Julián González, Maria González, Sergi González, Yolanda González, Pepi González, Nani Gordillo, Regina Granel, Javier Granero, Mercè Grau, Paquita Grau, Ramón Gredilla, Ainhoa Gregorio, Jaume Gubert, Martí Guerrero, Domingo Guijarro, Alfons Gurri, Antonia Gutiérrez, Loli Heredia, Eva Hermoso, Encarna Hernández, Verónica Hernández, Rosa M. Hernando, Emili Hormias, Ana Maria Howard, Asunción Hurtado, Carmen Hurtado, Diego Hurtado, Francisco José Hurtado, Jordi Ibáñez, Vicente Ibáñez, Ángeles Illera, Rodrigo Imbernón, Josep Jiménez, Mònica Jiménez, Teresa Jiménez, Carme Jorba, Lidia Jorge, Vicente Jorge, Isabel Jorin, Laura Jou, Montserrat Jover, Mercè Juan, M. Carmen Juárez, Pedro Juárez, Jordi Juste, Neus Juvillà, Francisco Ladera, David Lafuente, Fatiha Lahmame, Salvador Lahuerta, Casto Lara, Miguel Lázaro, Trini Legarre, Begonya León, Susana León, Filadelfo Leonardi, Pere Leyes, Emma Lidón, Carla Lizón, Laura Lloveria, Salvador Lledó, Valentina Llera, M. Elena Lluch, Montserrat Lluveras, Eulàlia López, Francisco Antonio López, Jéssica López, Mari López, María López, Marisol López, Mireia López, Ramon López, Antonia López, Carlos López, Catalina López, Lidia López, Lluís López, Margarita López, Rosa Mª López, Rubén López, Antonio Lorenzo, Nuria Lorenzo, Alicia Lozano, Antonia Lozano, Anna Lucas, Milagros Lucas, Manuel Luque, Pilar Luque, Andrés Luque, Pepi Madrid, Armel Desire Makon, Luis Enrique Mangas, Rosa Mañosas, Matilde Marcé, Manuel Marcelo, Montserrat Marco, M. Carmen Marín,

Vicente Martí, Elena Martín, Emma Martín, Mercedes Martín, José Ángel Martín, Álvaro Martínez, Beatriz Martínez, Francisca Martínez, Francisco Martínez, José M. Martínez, Manuel Martínez, Marga Martínez, Nemesio Martínez, Pilar Martínez, Andrés Martínez, Rosa Martorell, Toni Martorell, Inmaculada C. Martos, Joel Masip, Mercè Masmitjà, Gayane Matevosyan, José M. Mayoral, Francisco Javier Mayordomo, Pedro Luis Medel, Loli Mejías, Isabel Membrado, Laura Membrive, Pedro Mendoza, Joan Mercadé, Toñy Mercader, Pedro Millá, Pepi Millán, Montse Millán, Joaquim Miranda, Núria Miró, Vicente Moledano, Ángeles Molina, Juan Antonio Molina, Iris Molina, Montserrat Montañà, Dolores Monteagudo, Silvia Montells, José Antonio Montoya, Francisco Morales, Francisco Morata, Juan Carlos Morato, Adelaida Moreno, Amparo Moreno, Antonio Moreno, Juan Moreno, Luis Moreno, Teresa Moreno, María Teresa Moreno, Ramona Morente, Luis Morera, Carme Morro, Francisca Muñoz, Ildefonso Muñoz, Juana María Muñoz, Nieves Muñoz, Pepi Muñoz, Petra Muñoz, José Murillo, Cristina Navarro, Felipe Navarro, Irene Navarro, Isabel Navarro, Judith Nevado, Ana M. Nicolás, Esperanza Nieva, Joan Noguera, Bernat Novalés, Emma Núñez, Salomó Oller, Sheila Ollés, Josep Ondiviela, Lourdes Otero, Ana M. Oya, Israel Pajares, M. Pilar Palau, Susana Palau, Santi Palomo, Juan Manuel Pardo, Eulàlia París, Santiago Pascual, Jordi Pedrerol, Mònica Peig, Antonio Peña, Cristina Peña, Montserrat Pereda, Carmen Perera, Clàudia Pérez, Luis Pérez, M. Dolores Pérez, M. Carmen Pérez, Manuel Pérez, Ana María Pérez, Antonia Pérez, Nieves Pérez, Antoni Perna, Ramon Petit, Nelly Peydró, Jaume Piera, Marta Piera, Johao Pino, José Pintor, Isabel Pitarch, Jordi Pitarch, María Plana, Neus Planes, Sagrario Portilla, Margarida Pradas, Carmen Prades, Francesc Pregonas, Mercè Pujol, Carmen Quintanilla, José Raja, Cristian Ramírez, Helen Ramírez, Susana Ramírez, Mercedes Ramos, Victoria Ramos, Pepe Reina, Remedios Reina, Antonio Reyes, Salvador Riba, Carles Arnau Roca, M. Dolores Roco, Jesús Rocosa, Joaquina Rodríguez, Josefina Rodríguez Pérez, Josefina Rodríguez Rodríguez, Júlia Rodríguez, M. Pilar Rodríguez, Manuel Rodríguez, Paco Rodríguez, Soco Rodríguez, M. José Rodríguez, Sonia Rodríguez, Jofre Rojas, Enric Roldán, Francisco Rosal, Dolors Rosell, Antonio Rosés, Helena Royo, Ivet Royon, Teresa Rubio, María Rueda, Adelaida Ruiz, Carlos Ruiz, Dolores Ruiz, Isabel Ruiz, Miguel Ángel Ruiz, Olga Ruiz, Dolores Ruiz, Abderrahman Rukd, Simón Ruvira, Antonio Saavedra, Marcel·lí Sabadell, Alba Sala, Dolors Sala, José Oriol Sala, Manuel Salas, Ramón Salvador, Rut Salvador, M. Isabel Salvatierra, M. Pilar Sanagustín, Andrés Sánchez, Arturo Sánchez, Daniel Sánchez, Domingo Sánchez, Jaume Sánchez, Lucía Sánchez, Rosa M. Sánchez Gayo, Rosa María Sánchez Martín, Xavier Sánchez, Daniel Sánchez, Joel Francesc Sánchez, Laia Sánchez, Violeta Sánchez, Josep M. Sanchís, José Santos, Juan Santos, Antonio M. Santos-Rodríguez, Oriol Saña, Mónica Saura, Kiko Segura, Manuel Segura, Núria Sempere, Hernán Senra, Eduardo Sentías, Sergi Serra, Mireia Serrano, Rafael Serrano, Margarita Silvente, Miquel Simó, M. Isabel Sobrino, Nuria Soler, Josep M. Solias, Lorenzo Soriano, Miriam Sosa, Rocio Sosa, María Soto, Carlos Tejedor, Xavier Tejedor, Claudia Tomeo, Magí Torné, Anabel Torns, Concepció Torres, Mari Pau Trayner, Mercedes Tubau, Josep-Oriol Vaca, María Valdivia, Justo Vicente Valencia, Enric Vall-Llobera, Llibert Valls, Faustino Vázquez, Ana María Vega, Javier Velázquez, Carles Ventura, José Luis Vergara, Cecilia Vila, Dolores Villanueva, Andrea J. Villarroel, Mónica Viudez, Francesca Vives, Carmen Vizcaino, Ahmed Yafou, Justina Zamora

Memòries de L'Hospitalet de Llobregat

Edita:

Aigües de Barcelona

Col·laboradors:

Enric Calpena, assessor
Lluís Permanyer, assessor
Jaume Grau, historiador
David León Himelfarb, periodista
Anna Rodríguez, periodista
Martín Vaz, periodista

Disseny i realització

&Comunicas
Entença, 157, 1r
08029 Barcelona
www.comunicas.es

Fotografia:

La Masia Studio
Arxiu Municipal de L'Hospitalet

Impressió:

Gràfiques Bassó

Dipòsit legal:

B 25321-2018

Queda prohibida la reproducció total o parcial sense autorització prèvia i per escrit de l'editor.
El contingut d'aquest llibre no reflecteix necessàriament l'opinió de l'editor.

Ajuntament de L'Hospitalet

Aigües de Barcelona